EUROPOS
KOMISIJA

SĄJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOTINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2017 09 25
JOIN(2017) 37 final

ANNEX 1

PRIEDAS

prie

Bendro pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo

dėl Europos Sąjungos, Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos išsamaus ir tvirtesnio partnerystės susitarimo sudarymo Europos Sąjungos vardu

EUROPOS SĄJUNGOS IR
EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS
BEI JŲ VALSTYBIŲ NARIŲ
IR ARMĖNIJOS RESPUBLIKOS
IŠSAMUS IR TVIRTESNIS PARTNERYSTĖS SUSITARIMAS

PREAMBULĖ

BELGIJOS KARALYSTĖ,

BULGARIJOS RESPUBLIKA,

ČEKIJOS RESPUBLIKA,

DANIJOS KARALYSTĖ,

VOKIETIJOS FEDERACINĖ RESPUBLIKA,

ESTIJOS RESPUBLIKA,

AIRIJA,

GRAIKIJOS RESPUBLIKA,

ISPANIJOS KARALYSTĖ,

PRANCŪZIJOS RESPUBLIKA,

KROATIJOS RESPUBLIKA,

ITALIJOS RESPUBLIKA,

KIPRO RESPUBLIKA,

LATVIJOS RESPUBLIKA,

LIETUVOS RESPUBLIKA,

LIUKSEMBURGO DIDŽIOJI HERCOGYSTĖ,

VENGRIJA,

MALTOS RESPUBLIKA,

NYDERLANDŲ KARALYSTĖ,

AUSTRIJOS RESPUBLIKA,

LENKIJOS RESPUBLIKA,

PORTUGALIJOS RESPUBLIKA,

RUMUNIJA,

SLOVĖNIJOS RESPUBLIKA,

SLOVAKIJOS RESPUBLIKA,

SUOMIJOS RESPUBLIKA,

ŠVEDIJOS KARALYSTĖ,

JUNGTINĖ DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTĖ,

Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties susitariančiosios šalys (toliau – valstybės narės),

EUROPOS SĄJUNGA ir

EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJA (toliau – Euratomas)

ir

ARMĖNIJOS RESPUBLIKA,

toliau kartu –

Šalys,

ATSIŽVELGDAMOS į tvirtus Šalių ryšius ir bendras vertybes, norą stiprinti Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimu užmegztus ryšius ir skatinti glaudesnį ir intensyvesnį bendradarbiavimą, pagrįstą lygiateise partneryste pagal Europos kaimynystės politiką (EKP), Rytų partnerystę ir šį Susitarimą;

PRIPAŽINDAMOS ES ir Armėnijos bendro EKP veiksmų plano, įskaitant jo įžangines nuostatas, ir partnerystės prioritetų svarbą stiprinant Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos santykius ir padedant spartinti reformų ir teisės aktų derinimo, kaip nurodyta toliau, procesą Armėnijos Respublikoje ir taip prisidedant prie aktyvesnio politinio ir ekonominio bendradarbiavimo;

ĮSIPAREIGOJUSIOS dar labiau stiprinti pagarbą pagrindinėms laisvėms, žmogaus teisėms, įskaitant mažumų teises, demokratijos, teisinės valstybės ir gero valdymo principams;

PRIPAŽINDAMOS, kad vidaus reformos, skirtos demokratijai ir rinkos ekonomikai stiprinti, ir tvarus konfliktų sprendimas yra susiję. Todėl tvarus demokratinių reformų procesas Armėnijos Respublikoje padės didinti pasitikėjimą ir stabilumą visame regione;

ĮSIPAREIGOJUSIOS dar labiau skatinti Armėnijos Respublikos politinį, socialinį, ekonominį ir institucinį vystymąsi, pvz., vystyti pilietinę visuomenę, stiprinti institucijas, vykdyti viešojo administravimo ir valstybės tarnybos reformas, kovoti su korupcija, aktyviau prekiauti ir bendradarbiauti ekonomikos srityje, įskaitant gerą valdymą mokesčių srityje, mažinti skrudą ir plačiai bendradarbiauti įvairiose abipusiškai svarbiose srityse, įskaitant teisingumo, laisvės ir saugumo sritį;

ĮSIPAREIGOJUSIOS įgyvendinti visus Jungtinių Tautų Chartijos, 1948 m. Jungtinių Tautų visuotinės žmogaus teisių deklaracijos, 1950 m. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Europos žmogaus teisių konvencija), 1975 m. Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos Helsinkio baigiamojo akto (toliau – ESBO Helsinkio baigiamasis aktas), tikslus, principus ir nuostatas;

PRISIMINDAMOS pasiryžimą stiprinti tarptautinę taiką ir saugumą, palaikyti veiksmingą daugiašališkumą ir taikiai spręsti ginčus sutarta forma, visų pirma šiuo tikslu glaudžiai bendradarbiaudamos Jungtinėse Tautose (JT) ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijoje (ESBO);

ĮSIPAREIGOJUSIOS laikytis tarptautinių prievolių kovoti su masinio naikinimo ginklų (toliau – MNG) bei jų siuntimo į taikinį priemonių platinimu ir bendradarbiauti nusiginklavimo ir ginklų neplatinimo, taip pat branduolinio saugumo ir saugos srityse;

PRIPAŽINDAMOS aktyvaus Armėnijos Respublikos dalyvavimo regioninio bendradarbiavimo veikloje, įskaitant remiamą Europos Sąjungos, svarbą; taip pat pripažindamos Armėnijos Respublikos dalyvavimo tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimo veikloje ir atitinkamų su tuo susijusių prievolių laikymosi svarbą;

SIEKDAMOS reguliariai palaikyti politinį dialogą abipusiškai svarbiais dvišaliais ir tarptautiniais klausimais, įskaitant regioninius aspektus, atsižvelgdamos į Europos Sąjungos bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendrą saugumo ir gynybos politiką, ir atitinkamas Armėnijos Respublikos politikos sritis; taip pat pripažindamos Armėnijos Respublikos dalyvavimo tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimo veikloje ir atitinkamų su tuo susijusių prievolių laikymosi svarbą;

PRIPAŽINDAMOS Armėnijos Respublikos įsipareigojimo rasti taikų ir ilgalaikį Kalnų Karabacho konflikto sprendimą svarbą ir būtinybę jį išspręsti kuo greičiau, remiantis derybomis, kurioms vadovauja ESBO Minsko grupės bendrapirmininkės; taip pat pripažindamos būtinybę pasiekti, kad šis konfliktas būtų išspręstas remiantis JT Chartijoje ir ESBO Helsinkio baigiamajame akte įtvirtintais tikslais ir principais, visų pirma susijusiais su atsisakymu grasinti jėga ar ją naudoti, valstybių teritoriniu vientisumu, tautų lygiateisiškumu ir laisvu apsisprendimu, kaip nurodyta visose deklaracijose, priimtose bendrapirmininkaujant ESBO Minsko grupei nuo 2008 m. 16-os ESBO ministrų tarybos; taip pat pažymėdamos pareikštą Europos Sąjungos įsipareigojimą remti šio konflikto sprendimą;

ĮSIPAREIGOJUSIOS kovoti su korupcija ir imtis jos prevencijos, kovoti su organizuotu nusikalstamumu ir aktyviau bendradarbiauti kovojant su terorizmu;

ĮSIPAREIGOJUSIOS palaikyti glaudesnį dialogą ir plačiau bendradarbiauti migracijos, prieglobsčio ir sienų valdymo srityse, laikydamosi visaapimančio požiūrio į teisėtą migraciją, bendradarbiavimą kovojant su neteisėta migracija ir prekyba žmonėmis ir veiksmingai įgyvendinant readmisijos susitarimą;

DAR KARTĄ PATVIRTINDAMOS, kad didesnis Šalių piliečių judumas saugiomis ir tinkamai tvarkomomis sąlygomis tebėra vienas iš pagrindinių tikslų, ir svarstydamos galimybę atėjus laikui pradėti su Armėnijos Respublika dialogą dėl vizų, jei bus sudarytos sąlygos tinkamai valdomam ir saugiam judumui, įskaitant veiksmingą Šalių vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų įgyvendinimą;

ĮSIPAREIGOJUSIOS laikytis laisvosios rinkos ekonomikos principų ir Europos Sąjungos pasirengimo padėti Armėnijos Respublikai vykdyti ekonomikos reformas;

PRIPAŽINDAMOS Šalių norą stiprinti ekonominį bendradarbiavimą, įskaitant su prekyba susijusiose srityse, laikantis teisių ir prievolių, susijusių su Šalių naryste Pasaulio prekybos organizacijoje (toliau – PPO), ir tas teises ir prievoles įgyvendinti skaidriai ir nediskriminuojant;

ĮSITIKINUSIOS, kad šiuo Susitarimu bus sukurta naujų abiejų Šalių ekonominių santykių vystymo prielaidų, visų pirma prekybos ir investicijų srityje, ir bus skatinama konkurencija, nes tai yra esminiai ūkio pertvarkymo ir modernizavimo veiksniai;

ĮSIPAREIGOJUSIOS laikytis darnaus vystymosi principų;

ĮSIPAREIGOJUSIOS užtikrinti aplinkos apsaugą, be kita ko, bendradarbiaudamos tarpteritoriniu mastu ir įgyvendindamos daugiašalius tarptautinius susitarimus;

ĮSIPAREIGOJUSIOS stiprinti energijos tiekimo saugumą ir saugą, sudaryti sąlygas plėtoti tinkamą infrastruktūrą, didinti rinkos integraciją ir laipsniškai derinti reglamentavimo nuostatas su pagrindiniais toliau nurodytais ES *acquis* elementais, *inter alia,* skatindamos efektyviai vartoti energiją ir naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir atsižvelgdamos į Armėnijos Respublikos įsipareigojimus laikytis vienodų sąlygų taikymo energijos tiekimo, tranzito ir vartojimo šalims principų;

ĮSIPAREIGOJUSIOS užtikrinti aukštą branduolinės saugos ir branduolinio saugumo lygį, kaip nurodyta toliau;

PRIPAŽINDAMOS būtinybę aktyviau bendradarbiauti energetikos srityje ir Šalių įsipareigojimą laikytis visų Energetikos chartijos sutarties nuostatų;

PASIRYŽUSIOS gerinti visuomenės sveikatos lygį, saugą ir žmonių sveikatos apsaugą, laikydamosi darnaus vystymosi, aplinkos poreikių ir kovos su klimato kaita principų;

ĮSIPAREIGOJUSIOS stiprinti tiesioginius žmonių ryšius, įskaitant bendradarbiavimą ir mainus mokslo ir technologijų, švietimo ir kultūros, jaunimo reikalų ir sporto srityse;

ĮSIPAREIGOJUSIOS skatinti tarpvalstybinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą;

PRIPAŽINDAMOS Armėnijos Respublikos įsipareigojimą palaipsniui suderinti savo atitinkamų sektorių teisės aktus su Europos Sąjungos teisės aktais, veiksmingai juos įgyvendinti įgyvendinant platesnio masto reformas, plėtoti savo administracinius ir institucinius gebėjimus tiek, kiek reikia tam, kad būtų užtikrintas šio Susitarimo vykdymas, ir pripažindamos nuolatinę Europos Sąjungos paramą, teikiamą naudojant visas galimas bendradarbiavimo priemones, įskaitant techninę, finansinę ir ekonominę pagalbą, susijusią su šiuo įsipareigojimu ir atitinkančią reformų tempą ir Armėnijos Respublikos ekonominius poreikius;

PAŽYMĖDAMOS, kad Šalims nusprendus laikantis šio Susitarimo sudaryti konkrečius laisvės, saugumo ir teisingumo srities susitarimus, kuriuos Europos Sąjunga sudaro pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečiosios dalies V antraštinę dalį, tokių būsimų susitarimų nuostatos nebūtų privalomos Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai, nebent Europos Sąjunga kartu su Jungtine Karalyste ir (arba) Airija, kiek tai susiję su jų atitinkamais ankstesniais dvišaliais santykiais, praneštų Armėnijos Respublikai, kad Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai tokie susitarimai tapo privalomi kaip Europos Sąjungos daliai pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėtą Protokolą Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Be to, bet kokios Europos Sąjungos vidaus priemonės, kurios priimtos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečiosios dalies V antraštinę dalį šiam Susitarimui įgyvendinti, nebūtų privalomos Jungtinei Karalystei ir (arba) Airijai, nebent jos pagal Protokolą Nr. 21 praneštų apie savo pageidavimą dalyvauti įgyvendinant tokias priemones arba su jomis sutikti; taip pat pažymėdamos, kad tokiems būsimiems susitarimams arba vėliau priimtoms Europos Sąjungos vidaus priemonėms būtų taikomas prie minėtų Sutarčių pridėtas Protokolas Nr. 22 dėl Danijos pozicijos,

SUSITARĖ:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

TIKSLAI IR BENDRIEJI PRINCIPAI

1 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio Susitarimo tikslai:

a) stiprinti bendromis vertybėmis ir glaudžiais ryšiais pagrįstą išsamią Šalių politinę ir ekonominę partnerystę ir bendradarbiavimą, be kita ko, labiau įtraukiant Armėnijos Respubliką į Europos Sąjungos politikos sritis, programas ir agentūrų veiklą;

b) stiprinti politinio dialogo visose abipusiškai svarbiose srityse struktūrą, skatinant plėtoti glaudžius politinius Šalių santykius;

c) padėti stiprinti Armėnijos Respublikos demokratiją ir politinį, ekonominį ir institucinį stabilumą;

d) regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis skatinti, palaikyti ir stiprinti taiką ir stabilumą, įskaitant bendras pastangas šalinti įtampos šaltinius, stiprinti sienų saugumą, skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir gerus kaimyninius santykius;

e) stiprinti bendradarbiavimą laisvės, saugumo ir teisingumo srityse, siekiant įtvirtinti teisinės valstybės principą ir pagarbą žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms;

f) didinti judumą ir stiprinti žmonių tarpusavio ryšius;

g) remti Armėnijos Respublikos pastangas plėtoti savo ekonominį potencialą tarptautinio bendradarbiavimo priemonėmis, be kita ko, derinant savo teisės aktus su ES *acquis,* kaip nurodyta toliau;

h) aktyviau bendradarbiauti prekybos srityje, kad būtų galima atitinkamose srityse nuolat bendradarbiauti reglamentavimo klausimais, laikantis narystės PPO sąlygotų teisių ir prievolių, ir

i) sudaryti vis glaudesnio bendradarbiavimo kitose abipusiškai svarbiose srityse sąlygas.

2 STRAIPSNIS

Bendrieji principai

1. Pagarba demokratijos ir teisinės valstybės principams, žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, kaip visų pirma įtvirtinta JT Chartijoje, ESBO Helsinkio baigiamajame akte ir 1990 m. Paryžiaus chartijoje dėl naujos Europos ir kituose svarbiuose žmogaus teisių dokumentuose, kaip antai Jungtinių Tautų visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje, yra Šalių vidaus ir išorės politikos pagrindas ir esminis šio Susitarimo elementas.

2. Šalys pakartoja įsipareigojančios laikytis laisvosios rinkos ekonomikos, darnaus vystymosi, regioninio bendradarbiavimo ir veiksmingo daugiašališkumo principų.

3. Šalys dar kartą patvirtina besilaikančios gero valdymo principų ir savo tarptautinių prievolių, visų pirma prisiimtų JT, Europos Taryboje ir ESBO.

4. Šalys įsipareigoja kovoti su korupcija ir įvairių formų tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu ir terorizmu, skatinti darnų vystymąsi, veiksmingą daugiašališkumą ir kovoti su MNG ir jų siuntimo į taikinį sistemų platinimu, be kita ko, pasinaudodamos ES cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų rizikos mažinimo kompetencijos centrų iniciatyva. Šis įsipareigojimas yra svarbus plėtojant Šalių tarpusavio santykius bei bendradarbiavimą ir juo prisidedama prie regioninės taikos ir stabilumo.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

POLITINIS DIALOGAS IR REFORMOS, BENDRADARBIAVIMAS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS SRITYJE

3 STRAIPSNIS

Politinio dialogo tikslai

1. Šalys toliau plėtoja ir stiprina politinį dialogą visose abipusiškai svarbiose srityse, įskaitant užsienio politikos ir saugumo klausimus ir vidaus reformas. Šis dialogas padės veiksmingiau bendradarbiauti politikos srityje užsienio politikos ir saugumo klausimais, pripažįstant Armėnijos Respublikos dalyvavimo tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimo veikloje ir su tuo susijusių prievolių laikymosi svarbą.

2. Politinio dialogo tikslai:

a) toliau plėtoti ir stiprinti politinį dialogą visose abipusiškai svarbiose srityse;

b) stiprinti politinę partnerystę ir veiksmingiau bendradarbiauti užsienio ir saugumo politikos srityje;

c) skatinti tarptautinę taiką, stabilumą ir saugumą, pagrįstus veiksmingu daugiašališkumu;

d) stiprinti Šalių bendradarbiavimą ir dialogą tarptautinio saugumo ir krizių valdymo srityse, visų pirma siekiant spręsti pasaulinius ir regioninius uždavinius ir šalinti susijusias grėsmes;

e) stiprinti bendradarbiavimą kovojant su MNG ir jų siuntimo į taikinį sistemų platinimu;

f) skatinti į rezultatus orientuotą praktinį Šalių bendradarbiavimą siekiant taikos, saugumo ir stabilumo Europos žemyne;

g) stiprinti pagarbą demokratijos, teisinės valstybės ir gero valdymo principams, žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms, įskaitant žiniasklaidos laisvę ir mažumoms priklausančių asmenų teises, ir padėti įtvirtinti vidaus politikos reformas;

h) plėtoti Šalių dialogą ir stiprinti bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje;

i) skatinti taikiai spręsti konfliktus;

j) skatinti laikytis JT Chartijoje įtvirtintų JT tikslų ir principų ir ESBO Helsinkio baigiamajame akte nustatytų principų, kuriais valstybės dalyvės vadovaujasi plėtodamos tarpusavio santykius, ir

k) skatinti regioninį bendradarbiavimą, plėtoti gerus kaimyninius santykius ir didinti regioninį saugumą, be kita ko, veiksmais, kuriais siekiama atverti sienas, skatinant regioninę prekybą ir tarpvalstybinį judėjimą.

4 STRAIPSNIS

Vidaus reforma

Šalys bendradarbiauja šiose srityse:

a) plėtodamos, stiprindamos ir didindamos demokratinių institucijų ir teisinės valstybės stabilumą ir veiksmingumą;

b) užtikrindamos pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms;

c) darydamos tolesnę pažangą teismų ir teisinės reformos srityje, kad būtų užtikrintas teismų, prokuratūrų ir teisėsaugos nepriklausomumas, kokybė ir veiksmingumas;

d) stiprindamos administracinius gebėjimus ir užtikrinamos teisėsaugos institucijų nešališkumą ir veiksmingumą;

e) toliau vykdydamos viešojo administravimo reformą ir plėtodamos atskaitingą, veiksmingą, skaidrią ir profesionaliai veikiančią valstybės tarnybą ir

f) užtikrindamos veiksmingą kovą su korupcija, visų pirma atsižvelgdamos į tarptautinio bendradarbiavimo kovos su korupcija srityje stiprinimą, ir užtikrindamos, kad būtų veiksmingai įgyvendinami atitinkami tarptautiniai teisiniai dokumentai, kaip antai 2003 m. JT konvencija dėl kovos su korupcija.

5 STRAIPSNIS

Užsienio ir saugumo politika

1. Šalys aktyviau plėtoja dialogą ir bendradarbiavimą užsienio ir saugumo politikos srityje, įskaitant bendrą saugumo ir gynybos politiką, pripažindamos Armėnijos Respublikos dalyvavimo tarptautinėse organizacijose ir bendradarbiavimo veikloje ir su tuo susijusių prievolių laikymosi svarbą, ir visų pirma sprendžia konfliktų prevencijos ir krizių valdymo, rizikos mažinimo, kibernetinio saugumo, saugumo sektoriaus reformos, regioninio stabilumo, nusiginklavimo, ginklų neplatinimo, kontrolės bei eksporto kontrolės klausimus. Bendradarbiavimas grindžiamas bendromis vertybėmis ir abipusiškais interesais ir siekiama bendradarbiauti kuo veiksmingiau, naudojantis dvišaliais, tarptautiniais ir regioniniais forumais, visų pirma ESBO.

2. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios laikytis tarptautinės teisės principų ir normų, įskaitant nustatytuosius JT Chartijoje ir ESBO Helsinkio baigiamajame akte, ir skatinti laikytis šių principų savo dvišaliuose ir daugiašaliuose santykiuose.

6 STRAIPSNIS

Tarptautinei bendruomenei susirūpinimą keliantys sunkūs nusikaltimai ir Tarptautinis baudžiamasis teismas

1. Šalys dar kartą patvirtina, kad asmenys, atsakingi už visai tarptautinei bendruomenei susirūpinimą keliančius sunkiausius nusikaltimus, neturi likti nenubausti ir juos būtina veiksmingai persekioti nacionalinėmis ir tarptautinėmis priemonėmis, įskaitant Tarptautinį baudžiamąjį teismą.

2. Šalys mano, kad tarptautinei taikai ir teisingumui užtikrinti labai svarbus Tarptautinio baudžiamojo teismo įsteigimas ir veiksminga veikla. Šalys stengiasi aktyviau bendradarbiauti, kad skatintų taiką ir tarptautinį teisingumą, ratifikuodamos ir įgyvendindamos Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutą ir susijusius dokumentus, taip pat atsižvelgdamos į savo teisines ir konstitucines sistemas.

3. Šalys susitaria glaudžiai bendradarbiauti genocido, nusikaltimų žmonijai ir karo nusikaltimų prevencijos srityje, naudodamosi tinkamomis dvišalėmis ir daugiašalėmis sistemomis.

7 STRAIPSNIS

Konfliktų prevencija ir krizių valdymas

Šalys stiprina praktinio pobūdžio bendradarbiavimą konfliktų prevencijos ir krizių valdymo srityse, visų pirma atsižvelgdamos į Armėnijos Respublikos galimybę kiekvienu konkrečiu atveju dalyvauti ES vadovaujamose civilinio ir karinio krizių valdymo operacijose, taip pat atitinkamose pratybose ir mokymuose.

8 STRAIPSNIS

Regioninis stabilumas ir taikus konfliktų sprendimas

1. Šalys intensyviau dės bendras pastangas gerinti sąlygas glaudesniam regioniniam bendradarbiavimui, skatindamos atviras sienas ir tarpvalstybinį judėjimą, gerus kaimyninius santykius ir demokratijos vystymąsi, taip prisidėdamos prie stabilumo ir saugumo, be to, jos sieks taikaus konfliktų sprendimo.

2. 1 dalyje nurodytos pastangos dedamos laikantis bendrų tarptautinės taikos ir saugumo palaikymo principų, įtvirtintų JT Chartijoje, ESBO Helsinkio baigiamajame akte ir kituose atitinkamuose daugiašaliuose dokumentuose, prie kurių Šalys yra prisijungusios. Šalys pabrėžia taikaus konfliktų sprendimo esamų sutartų formų svarbą.

3. Šalys pabrėžia, kad ginklų kontrolė ir pasitikėjimo bei saugumo stiprinimo priemonės tebėra labai svarbios saugumui, nuspėjamumui ir stabilumui Europoje.

9 STRAIPSNIS

Masinio naikinimo ginklai, ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas

1. Šalys laikosi požiūrio, kad MNG ir jų siuntimo į taikinį priemonių platinimas tiek valstybiniams, tiek nevalstybiniams subjektams, kaip antai teroristams ir kitoms nusikalstamoms grupėms, yra viena iš didžiausių grėsmių tarptautinei taikai ir stabilumui. Todėl Šalys susitaria bendradarbiauti ir prisidėti kovojant su MNG ir jų siuntimo į taikinį priemonių platinimu, visapusiškai laikydamosi prievolių, prisiimtų pagal tarptautines nusiginklavimo ir neplatinimo sutartis bei susitarimus, ir kitų atitinkamų tarptautinių prievolių, ir įgyvendindamos jas nacionaliniu mastu. Šalys susitaria, kad ši nuostata yra esminis šio Susitarimo elementas.

2. Šalys susitaria bendradarbiauti ir prisidėti kovojant su MNG ir jų siuntimo į taikinį priemonių platinimu:

a) imdamosi priemonių, kad, kai tinkama, pasirašytų ir ratifikuotų visus kitus atitinkamus tarptautinius dokumentus arba prie jų prisijungtų ir juos visiškai įgyvendintų, ir

b) toliau plėtodamos veiksmingą nacionalinės eksporto kontrolės sistemą, įskaitant su MNG susijusių prekių eksporto ir tranzito kontrolę ir MNG galutinio panaudojimo kontrolę, taikomą dvejopo naudojimo technologijoms.

3. Šalys susitaria reguliariai palaikyti politinį dialogą šiame straipsnyje nurodytiems dalykams papildyti ir įtvirtinti.

10 STRAIPSNIS

Šaulių ir lengvųjų ginklų ir įprastinių ginklų eksporto kontrolė

1. Šalys pripažįsta, kad neteisėta šaulių ir lengvųjų ginklų (ŠLG) bei jų šaudmenų gamyba ir neteisėta prekyba jais, perteklinis kaupimas, blogas valdymas, nepakankamai apsaugoti sukaupti pernelyg dideli jų kiekiai ir nekontroliuojamas plitimas tebekelia didelę grėsmę tarptautinei taikai ir saugumui.

2. Šalys susitaria laikytis atitinkamų savo prievolių kovojant su neteisėta prekyba ŠLG ir jų šaudmenimis ir jas visapusiškai įgyvendinti, laikydamosi galiojančių tarptautinių susitarimų, kurių šalimis jos yra, ir JT Saugumo Tarybos rezoliucijų, taip pat savo įsipareigojimų, nustatytų kituose šioje srityje taikomuose tarptautiniuose dokumentuose, kaip antai JT veiksmų programoje dėl visų rūšių neteisėtos prekybos ŠLG prevencijos, kovos su ja ir jos panaikinimo.

3. Šalys įsipareigoja bendradarbiauti ir užtikrinti savo pastangų koordinavimą, papildomumą ir sąveiką siekiant pasaulio, regionų, subregionų ir, kai tinkama, nacionaliniu lygmenimis kovoti su neteisėta prekyba ŠLG ir jų šaudmenimis, ir sunaikinti sukauptus pernelyg didelius jų kiekius.

4. Be to, Šalys susitaria toliau bendradarbiauti įprastinių ginklų kontrolės srityje, atsižvelgdamos į 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos bendrąją poziciją 2008/944/BUSP, nustatančią bendrąsias taisykles, reglamentuojančias karinių technologijų ir įrangos eksporto kontrolę[1], ir atitinkamus Armėnijos Respublikos nacionalinės teisės aktus.

[1] ES OL L 335, 2008 12 13, p. 99.

5. Šalys susitaria reguliariai palaikyti politinį dialogą šiame straipsnyje nurodytiems dalykams papildyti ir įtvirtinti.

11 STRAIPSNIS

Kova su terorizmu

1. Šalys dar kartą patvirtina, kad svarbu kovoti su terorizmu ir vykdyti jo prevenciją, ir susitaria bendradarbiauti dvišaliu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, kad užkirstų kelią visų formų ir apraiškų terorizmui ir su juo kovotų.

2. Šalys susitaria, kad kovojant su terorizmu labai svarbu visapusiškai laikytis teisinės valstybės principo ir tarptautinės teisės, įskaitant tarptautinę žmogaus teisių teisę, tarptautinę pabėgėlių teisę ir tarptautinę humanitarinę teisę, JT Chartijos principų ir visų atitinkamų tarptautinių kovos su terorizmu dokumentų.

3. Šalys pabrėžia, kad svarbu, kad visi ratifikuotų ir visiškai įgyvendintų visas JT konvencijas ir protokolus, susijusius su kova su terorizmu. Šalys susitaria toliau skatinti dialogą dėl Bendrosios konvencijos dėl tarptautinio terorizmo projekto ir bendradarbiauti įgyvendindamos JT pasaulinę kovos su terorizmu strategiją ir visas susijusias JT Saugumo Tarybos rezoliucijas ir Europos Tarybos konvencijas. Be to, Šalys susitaria bendradarbiauti ir skatinti tarptautinį sutarimą dėl terorizmo prevencijos ir kovos su juo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISINGUMAS, LAISVĖ IR SAUGUMAS

12 STRAIPSNIS

Teisinės valstybės principas ir pagarba žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms

1. Bendradarbiaudamos laisvės, saugumo ir teisingumo srityje Šalys ypač didelę reikšmę teikia teisinės valstybės principo įtvirtinimui, įskaitant teismų sistemos nepriklausomumą, teisę kreiptis į teismą ir teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, nustatytą Europos žmogaus teisių konvencijoje, procesines garantijas baudžiamosiose bylose ir nukentėjusiųjų teises.

2. Šalys visapusiškai bendradarbiauja siekdamos, kad teisėsaugos, kovos su korupcija ir teisingumo vykdymo sričių institucijos veiktų veiksmingai.

3. Bendradarbiaujant laisvės, saugumo ir teisingumo srityse vadovaujamasi pagarba žmogaus teisėms, nediskriminavimo principu ir pagrindinėms laisvėms.

13 STRAIPSNIS

Asmens duomenų apsauga

Šalys susitaria bendradarbiauti siekdamos užtikrinti aukšto lygio asmens duomenų apsaugą, atitinkančią Europos Sąjungos, Europos Tarybos ir tarptautinius teisinius dokumentus ir standartus.

14 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas migracijos, prieglobsčio ir sienų valdymo srityse

1. Šalys dar kartą patvirtina, kad svarbu bendrai valdyti migracijos srautus tarp Šalių teritorijų, ir palaiko visapusį dialogą dėl visų su migracija susijusių klausimų, įskaitant teisėtą migraciją, tarptautinę apsaugą, kovą su neteisėta migracija, neteisėtu žmonių gabenimu ir prekyba žmonėmis.

2. Bendradarbiavimas bus grindžiamas konkrečių poreikių vertinimu, atliekamu Šalims tarpusavyje konsultuojantis, ir vykdomas laikantis jų atitinkamų galiojančių teisės aktų. Daugiausia dėmesio bus skiriama:

a) pagrindinių migracijos priežasčių tyrimui;

b) nacionalinės teisės aktų ir praktikos, susijusių su tarptautine apsauga, rengimui ir įgyvendinimui, kad būtų patenkintos 1951 m. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso, 1967 m. protokolo dėl pabėgėlių statuso ir kitų atitinkamų tarptautinių dokumentų, kaip antai Europos žmogaus teisių konvencijos, nuostatos ir užtikrinta, kad būtų laikomasi negrąžinimo principo;

c) priėmimo taisyklėms ir priimtų asmenų teisėms bei statusui, sąžiningam elgesiui su teisėtai šalyje gyvenančiais tos šalies pilietybės neturinčiais asmenimis ir jų integracijai, švietimui bei mokymui ir kovos su rasizmu ir ksenofobija priemonėms;

d) tam, kad būtų formuojama veiksminga prevencinė politika, skirta kovoti su neteisėta migracija, neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis, įskaitant kovos su neteisėtų vežėjų ir prekiautojų žmonėmis tinklais ir tokios prekybos aukų apsaugos būdus, numatytus atitinkamuose tarptautiniuose dokumentuose;

e) tokiems klausimams kaip organizavimas, mokymas, geriausia praktika ir kitos praktinės priemonės migracijos valdymo, dokumentų saugumo, vizų politikos, sienų valdymo ir informacijos apie migraciją sistemų srityse.

3. Bendradarbiaujant taip pat gali būti lengvinama apykaitinė migracija, siekiant vystymosi tikslų.

15 STRAIPSNIS

Asmenų judėjimas ir readmisija

1. Šalys, kurioms privalomi toliau nurodyti susitarimai, užtikrina, kad būtų visiškai įgyvendinti:

a) 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos susitarimas dėl be leidimo gyvenančių asmenų readmisijos (toliau – Readmisijos susitarimas) ir

b) 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos susitarimas dėl vizų režimo supaprastinimo (toliau – Vizų režimo supaprastinimo susitarimas).

2. Šalys toliau skatina piliečių judumą, taikydamos Vizų režimo supaprastinimo susitarimo nuostatas, ir svarsto galimybę atėjus laikui pradėti dialogą dėl vizų liberalizavimo, jei bus sudarytos sąlygos tinkamai valdomam ir saugiam judumui. Jos bendradarbiauja kovodamos su neteisėta migracija, be kitų priemonių, įgyvendindamos Readmisijos susitarimą ir skatindamos įgyvendinti sienų valdymo politiką ir diegti teisines bei praktines sistemas.

16 STRAIPSNIS

Kova su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija

1. Šalys bendradarbiauja kovos su organizuota ar neorganizuota nusikalstama ir neteisėta veikla, įskaitant tarptautinę, ir jos prevencijos srityse, pvz., su:

a) neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis;

b) šaunamųjų ginklų, įskaitant ŠLG, kontrabanda ir neteisėta prekyba jais;

c) neteisėtų narkotikų kontrabanda ir neteisėta prekyba jais;

d) prekių kontrabanda ir neteisėta prekyba jomis;

e) neteisėta ekonomine ir finansine veikla, pvz., klastojimu, mokestiniu sukčiavimu ir sukčiavimu vykdant viešuosius pirkimus;

f) tarptautinių donorų finansuojamų projektų lėšų pasisavinimu;

g) aktyviąja ir pasyviąja korupcija tiek privačiajame, tiek viešajame sektoriuose;

h) dokumentų klastojimu ir klaidinamos informacijos pateikimu ir

i) kibernetiniais nusikaltimais.

2. Šalys stiprina dvišalį, regioninį ir tarptautinį teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą, įskaitant galimą Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (toliau – Europolas) ir atitinkamų Armėnijos Respublikos institucijų bendradarbiavimo plėtojimą. Šalys įsipareigoja veiksmingai įgyvendinti atitinkamus tarptautinius standartus, visų pirma įtvirtintus 2000 m. JT konvencijoje prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir jos trijuose protokoluose. Šalys bendradarbiauja korupcijos prevencijos ir kovos su ja srityse, laikydamosi 2003 m. JT konvencijos prieš korupciją, Valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) rekomendacijų dėl kovos su korupcija ir EBPO rekomendacijų, ir laikosi skaidraus turto deklaravimo, informatorių apsaugos ir juridinių asmenų galutinių paramos gavėjų informacijos atskleidimo principų.

17 STRAIPSNIS

Neteisėti narkotikai

1. Laikydamosi savo atitinkamų įgaliojimų ir kompetencijos ribų Šalys bendradarbiauja, kad užtikrintų, kad neteisėtų narkotikų bei naujų psichoaktyviųjų medžiagų prevencijos ir kovos su jais klausimams būtų taikomas subalansuotas ir integruotas požiūris. Kovos su narkotikais politika ir veiksmais siekiama stiprinti struktūras, skirtas kovai su neteisėtais narkotikais ir atitinkamai prevencijai, mažinti neteisėtų narkotikų pasiūlą, prekybą jais ir jų paklausą, šalinti žalingus piktnaudžiavimo narkotikais padarinius sveikatai bei socialinius padarinius, siekiant mažinti susijusią žalą, ir užtikrinti veiksmingesnę cheminių prekursorių naudojimo neteisėtai narkotinių ir psichotropinių ar psichoaktyviųjų medžiagų gamybai prevenciją.

2. Šalys susitaria dėl reikiamų bendradarbiavimo metodų 1 dalyje nurodytiems tikslams pasiekti. Veiksmai grindžiami bendrai sutartais atitinkamose tarptautinėse konvencijose nustatytais principais ir jais siekiama įgyvendinti rekomendacijas, įtvirtintas 2016 m. balandžio mėn. JT Generalinės Asamblėjos specialiosios sesijos pasaulinės narkotikų problemos klausimu priimtame baigiamajame dokumente.

18 STRAIPSNIS

Pinigų plovimas ir terorizmo finansavimas

1. Šalys bendradarbiauja siekdamos išvengti, kad jų finansinės ir susijusios nefinansinės sistemos būtų naudojamos nusikalstamos veiklos apskritai ir konkrečiai su narkotikais susijusioms pajamoms plauti ir terorizmui finansuoti. Bendradarbiaujant taip pat gali būti išieškomas turtas ar lėšos, gauti iš nusikalstama veikla įgytų pajamų.

2. Bendradarbiaujant šioje srityje sudaromos sąlygos keistis susijusia informacija pagal Šalių atitinkamus teisės aktus ir atitinkamus tarptautinius dokumentus ir taikyti tinkamus pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos ir kovos su jais standartus, lygiaverčius šioje srityje veikiančių susijusių tarptautinių organizacijų, pvz., Finansinių veiksmų darbo grupės pinigų plovimo klausimais, taikomiems standartams.

19 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas kovojant su terorizmu

1. Laikydamosi principų, kuriais grindžiama kova su terorizmu, kaip nustatyta 11 straipsnyje, Šalys dar kartą patvirtina, kad kovojant su terorizmu yra svarbu remtis teisėsauga ir teismais, ir susitaria bendradarbiauti terorizmo prevencijos ir naikinimo srityje, visų pirma šiais veiksmais:

a) keisdamosi informacija apie teroristų grupes ir asmenis bei jų rėmimo tinklus, laikantis tarptautinės ir nacionalinės teisės, ypač susijusios su duomenų ir privatumo apsauga;

b) keisdamosi terorizmo prevencijos ir naikinimo srities patirtimi, taip pat dėl priemonių, metodų ir jų techninių aspektų bei mokymo, laikydamosi taikytinos teisės;

c) keisdamosi nuomonėmis apie verbavimą ir radikalizaciją bei būdus kovoti su ja ir skatinti reabilitaciją;

d) keisdamosi nuomonėmis apie terorizmu įtariamų asmenų tarpvalstybinį judėjimą ir keliavimą bei terorizmo grėsmes, ir šios srities patirtimi;

e) dalydamosi geriausios praktikos pavyzdžiais dėl žmogaus teisių apsaugos kovojant su terorizmu, ypač dėl baudžiamojo proceso;

f) užtikrindamos teroristinių nusikaltimų kriminalizavimą ir

g) imdamosi priemonių prieš cheminio, biologinio, radiologinio ir branduolinio terorizmo grėsmę; cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių medžiagų įsigijimo, perdavimo ir naudojimo terorizmo reikmėms prevencijos priemonių ir neteisėtų veiksmų, susijusių su labai rizikingais cheminiais, biologiniais, radiologiniais ir branduoliniais įrenginiais, prevencijos priemonių.

2. Bendradarbiavimas grindžiamas atitinkamais turimais vertinimais ir vykdomas Šalims tarpusavyje konsultuojantis.

20 STRAIPSNIS

Teisinis bendradarbiavimas

1. Šalys susitaria plėtoti teisminį bendradarbiavimą civilinės ir komercinės teisės klausimais, kad būtų deramasi dėl daugiašalių teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose konvencijų, visų pirma Hagos konferencijos tarptautinės privatinės teisės konvencijų tarptautinio teisinio bendradarbiavimo bei bylinėjimosi ir vaiko teisių apsaugos srityse, šios konvencijos būtų ratifikuotos ir įgyvendintos.

2. Teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje Šalys stengiasi aktyviau bendradarbiauti dėl savitarpio teisinės pagalbos, remdamosi susijusiais daugiašaliais susitarimais. Kai tinkama, bendradarbiaujant prisijungiama prie atitinkamų JT ir Europos Tarybos tarptautinių dokumentų ir jie įgyvendinami, o kompetentingos Armėnijos Respublikos valdžios institucijos glaudžiau bendradarbiauja su Eurojustu.

21 STRAIPSNIS

Konsulinė apsauga

Armėnijos Respublika sutinka, kad bet kurios atstovaujamos valstybės narės konsulinės ir diplomatinės tarnybos užtikrins apsaugą bet kuriam valstybės narės, Armėnijos Respublikoje neturinčios nuolatinės atstovybės, kuri faktiškai galėtų konkrečiu atveju užtikrinti konsulinę apsaugą, piliečiui, taikant tokias pat sąlygas kaip ir tos valstybės narės piliečiams.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRADARBIAVIMAS EKONOMIKOS KLAUSIMAIS

1 SKYRIUS

DIALOGAS EKONOMIKOS KLAUSIMAIS

22 STRAIPSNIS

1. Europos Sąjunga ir Armėnijos Respublika lengvina ekonominės reformos procesą, stengdamosi geriau suprasti esminius viena kitos ekonomikos bruožus, ekonominės politikos formavimą ir įgyvendinimą.

2. Armėnijos Respublika imasi papildomų veiksmų tinkamai veikiančiai rinkos ekonomikai sukurti ir, kai tinkama, palaipsniui suderinti savo ekonomikos ir finansų sričių taisykles ir politiką su atitinkamomis Europos Sąjungos taisyklėmis ir politika. Europos Sąjunga rems Armėnijos Respublikos veiksmus, kuriais užtikrinama patikima makroekonominė politika, įskaitant centrinio banko nepriklausomumą ir kainų stabilumą, patikimi viešieji finansai ir tvarus valiutos kurso režimas bei mokėjimų balansas.

23 STRAIPSNIS

Todėl Šalys susitaria reguliariai palaikyti dialogą ekonomikos klausimais, siekdamos:

a) keistis informacija apie makroekonomines tendencijas ir politiką, taip pat apie struktūrines reformas ir ekonomikos vystymo strategijas;

b) keistis praktine patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais viešųjų finansų, pinigų ir valiutos kurso politikos, finansų sektoriaus politikos ir ekonominės statistikos srityse;

c) keistis informacija ir patirtimi dėl regionų ekonominės integracijos, įskaitant Europos ekonominės ir pinigų sąjungos veikimo klausimus;

d) persvarstyti dvišalio bendradarbiavimo ekonomikos, finansų ir statistikos srityje būklę.

24 STRAIPSNIS

Viešojo sektoriaus vidaus kontrolės ir audito procedūros

Šalys bendradarbiauja viešojo sektoriaus vidaus kontrolės ir išorės audito srityje, siekdamos šių tikslų:

a) remiantis Armėnijos Respublikos Vyriausybės patvirtinta viešojo sektoriaus vidaus finansų kontrolės reformos programa toliau plėtoti ir diegti viešojo sektoriaus vidaus kontrolės sistemą, pagrįstą decentralizuotos vadovų atskaitomybės principu, įskaitant nepriklausomai veikiančią viso Armėnijos Respublikos viešojo sektoriaus vidaus audito funkciją, derinantis prie bendrai pripažintų tarptautinių standartų, sistemų ir rekomendacijų bei Europos Sąjungos geriausios praktikos pavyzdžių;

b) Armėnijos Respublikoje sukurti tinkamą finansinių patikrų sistemą, kuri papildytų vidaus audito funkciją, bet jos nedubliuotų;

c) remti Armėnijos Respublikos viešojo sektoriaus vidaus finansų kontrolės centrinį nuostatų derinimo padalinį ir stiprinti jo gebėjimus valdyti reformų procesą;

d) toliau stiprinti Armėnijos Respublikos audito tarnybą kaip aukščiausiąją Armėnijos Respublikos audito instituciją, visų pirmą jos finansinį, organizacinį ir veiklos nepriklausomumą, laikantis tarptautiniu mastu priimtų išorės audito standartų (INTOSAI), ir

e) numatyti galimybes keistis informacija, patirtimi ir geriausios praktikos pavyzdžiais.

2 SKYRIUS

APMOKESTINIMAS

25 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos stiprinti gerą valdymą mokesčių srityje, kad toliau gerintų ekonominius santykius, prekybą, investicijas ir sąžiningą bendradarbiavimą.

26 STRAIPSNIS

Atsižvelgdamos į 25 straipsnį Šalys pripažįsta ir įsipareigoja įgyvendinti gero mokesčių srities valdymo principus, t. y. skaidrumo, keitimosi informacija ir sąžiningos mokesčių konkurencijos principus, kurių laikytis valstybės narės įsipareigojo Europos Sąjungos lygmeniu. Todėl, nedarydamos poveikio Europos Sąjungos ir valstybių narių kompetencijai, Šalys gerina tarptautinį bendradarbiavimą mokesčių srityje, lengvina mokestinių pajamų surinkimą ir rengia veiksmingo minėtų gero valdymo principų įgyvendinimo priemones.

27 STRAIPSNIS

Šalys aktyvina ir stiprina bendradarbiavimą siekdamos tobulinti ir plėtoti Armėnijos Respublikos mokesčių sistemą ir administravimą, be kita ko, stiprinti mokesčių surinkimo ir kontrolės gebėjimus, užtikrinti, kad mokesčiai būtų veiksmingai renkami ir būtų sustiprinta kova su mokestiniu sukčiavimu ir mokesčių vengimu. Šalys netaiko diskriminacinių nuostatų importuojamiems produktams, palyginti su panašiais vidaus produktais, laikydamosi 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994) I ir III straipsnių. Šalys siekia aktyviau bendradarbiauti ir dalytis patirtimi kovos su mokestiniu sukčiavimu, ypač karuseliniu, srityje ir taip pat dėl klausimų, susijusių su sandorių kainodaros ir kovos su lengvatiniu apmokestinimu reglamentavimu.

28 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja bendradarbiavimą siekdamos taikyti bendrą politiką, kuria būtų kovojama su sukčiavimu ir akcizais apmokestinamų prekių kontrabanda. Bendradarbiaudamos jos keičiasi informacija. Atitinkamai Šalys aiškinasi galimybes stiprinti bendradarbiavimą regionų lygmeniu, laikydamosi 2003 m. Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvencijos.

29 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, reguliariai palaikomas dialogas.

3 SKYRIUS

STATISTIKA

30 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą statistikos srityje ir padeda siekti ilgalaikio tikslo – laiku teikti tarptautiniu mastu palyginamus ir patikimus statistinius duomenis. Tikimasi, kad darni, veiksminga ir profesionaliai nepriklausoma nacionalinė statistikos sistema suteiks Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos piliečiams, įmonėms ir sprendimus priimantiems subjektams svarbios informacijos ir jie galės priimti šia informacija tinkamai pagrįstus sprendimus. Nacionalinė statistikos sistema turi atitikti JT pagrindinius oficialiosios statistikos principus ir joje turi būti atsižvelgiama į ES statistikos srities *acquis*, įskaitant Europos statistikos praktikos kodeksą, kad nacionalinė statistika būtų rengiama pagal Europos normas ir standartus.

31 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant statistikos srityje siekiama:

a) toliau stiprinti nacionalinės statistikos sistemos pajėgumus, įskaitant teisinį pagrindą, rengti kokybiškus duomenis ir metaduomenis, tobulinti sklaidos politiką ir patogų naudojimą, atsižvelgiant į viešojo ir privačiojo sektorių, akademinės bendruomenės ir kitų visuomenės grupių duomenų naudotojų poreikius;

b) palaipsniui derinti Armėnijos Respublikos statistikos sistemą su Europos statistikos sistemoje taikomomis normomis ir praktika;

c) glaudžiau suderinti duomenų teikimo nuostatas su Europos Sąjungos, atsižvelgiant į atitinkamų tarptautinių ir Europos metodų, įskaitant klasifikatorius, taikymą;

d) stiprinti nacionalinės statistikos sistemos darbuotojų profesinius ir valdymo gebėjimus, kad jie lengviau taikytų Europos Sąjungos statistikos standartus ir padėtų plėtoti Armėnijos Respublikos statistikos sistemą;

e) keistis patirtimi, susijusia su praktinės statistikos srities patirties vystymu, ir

f) skatinti visų statistikos rengimo ir sklaidos procesų kokybės užtikrinimą ir valdymą.

32 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja Europos statistikos sistemoje, kurioje Eurostatas yra Europos Sąjungos statistikos tarnyba. Bendradarbiaujant užtikrinamas profesinis statistikos tarnybos nepriklausomumas ir Europos statistikos praktikos kodekso principų taikymas, o daugiausia dėmesio skiriama šioms sritims:

a) demografinei statistikai, įskaitant surašymus ir socialinę statistiką;

b) žemės ūkio statistikai, įskaitant žemės ūkio surašymus;

c) verslo statistikai, įskaitant verslo registrus ir administracinių šaltinių naudojimą statistikos tikslais;

d) makroekonomikos statistikai, įskaitant nacionalines sąskaitas, užsienio prekybos, mokėjimų balanso ir tiesioginių užsienio investicijų statistiką;

e) energetikos statistikai, įskaitant balansus;

f) aplinkos statistikai;

g) regioninei statistikai ir

h) horizontaliajai veiklai įskaitant kokybės užtikrinimą ir valdymą, statistinius klasifikatorius, mokymą, sklaidą ir modernių informacinių technologijų naudojimą.

33 STRAIPSNIS

Šalys, *inter alia*, keičiasi informacija ir praktine patirtimi bei plėtoja bendradarbiavimą, atsižvelgdamos į patirtį, sukauptą pertvarkant statistikos sistemą pagal įvairias pagalbos programas. Pirmiausia siekiama toliau derintis su ES statistikos *acquis*, remiantis nacionaline Armėnijos Respublikos statistikos sistemos plėtojimo strategija ir atsižvelgiant į Europos statistikos sistemos plėtojimą. Rengiant statistinius duomenis daugiausia dėmesio skiriama dažnesniam administracinių registrų naudojimui ir statistinių tyrimų tobulinimui, kartu atsižvelgiant į poreikį mažinti statistinės atskaitomybės naštą. Parengti duomenys turi būti tinkami naudoti formuojant ir stebint politiką pagrindinėse socialinio ir ekonominio gyvenimo srityse.

34 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, reguliariai palaikomas dialogas. Kiek įmanoma, Armėnijos Respublikai suteikiamos galimybės dalyvauti Europos statistikos sistemoje vykdomoje veikloje, įskaitant mokymus.

35 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublikos teisės aktų laipsniškas derinimas su ES statistikos *acquis* atliekamas remiantis Eurostato parengtu ir kasmet atnaujinamu statistinių reikalavimų rinkiniu, kurį Šalys laiko šio Susitarimo priedu.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

KITA BENDRADARBIAVIMO POLITIKA

1 SKYRIUS

TRANSPORTAS

36 STRAIPSNIS

Šalys:

a) plečia ir stiprina bendradarbiavimą transporto srityje, kad padėtų vystyti darnias transporto sistemas;

b) skatina veiksmingą ir saugų transportą, taip pat transporto sistemų įvairiarūšiškumą ir sąveikumą ir

c) deda pastangas stiprinti pagrindines transporto jungtis tarp savo teritorijų.

37 STRAIPSNIS

Transporto srities bendradarbiavimas aprėpia šias sritis:

a) darnios nacionalinės visų transporto rūšių politikos rengimas, visų pirma siekiant užtikrinti ekologiškas, veiksmingas ir saugias transporto sistemas ir skatinti įtraukti su transportu susijusius klausimus į kitas politikos sritis;

b) konkrečių sektorių strategijų rengimas atsižvelgiant į nacionalinę kelių, geležinkelių, vidaus vandens kelių, jūrų, oro ir įvairiarūšio transporto politiką (įskaitant teisinius reikalavimus, taikomus techninės įrangos ir transporto parkų atnaujinimui, kad šie atitiktų aukščiausius tarptautinius standartus), įskaitant tų strategijų įgyvendinimo tvarkaraščius ir etapus, administracinę atsakomybę ir finansavimo planus;

c) infrastruktūros politikos tobulinimas siekiant geriau nustatyti ir vertinti infrastruktūros projektus, susijusius su įvairiomis transporto rūšimis;

d) finansavimo strategijų, kurios skirtos priežiūrai, pajėgumų suvaržymams ir trūkstamų jungčių infrastruktūrai, rengimas, taip pat privačiojo sektoriaus aktyvumo ir dalyvavimo transporto projektuose skatinimo;

e) prisijungimas prie svarbių tarptautinių transporto organizacijų ir susitarimų, įskaitant procedūras, kuriomis siekiama užtikrinti, kad tarptautiniai transporto susitarimai ir konvencijos būtų griežtai įgyvendinami ir būtų veiksmingai užtikrinama, kad jie būtų vykdomi;

f) bendradarbiavimas ir keitimasis informacija siekiant kurti ir tobulinti transporto technologijas, pavyzdžiui, intelektines transporto sistemas, ir

g) skatinimas naudotis intelektinėmis transporto sistemomis ir informacinėmis technologijomis valdant ir eksploatuojant visų rūšių transportą, taip pat paramos įvairiarūšiškumui ir bendradarbiavimui naudojant kosmoso sistemas ir komercines taikmenas, kuriomis lengvinamas transportas.

38 STRAIPSNIS

1. Bendradarbiaujant taip pat siekiama gerinti keleivių ir prekių judėjimą, didinti transporto srautų tarp Armėnijos Respublikos, Europos Sąjungos ir trečiųjų regiono šalių sklandumą, skatinti atviras sienas ir judėjimą jas kertant, naikinant administracines, technines ir kitas kliūtis, gerinant esamų transporto tinklų veikimą ir plėtojant infrastruktūrą, visų pirma pagrindinių Šalis jungiančių tinklų.

2. Be kitų dalykų, bendradarbiaujant imamasi veiksmų sienų kirtimui lengvinti, atsižvelgiant į žemyninių šalių ypatumus, kaip nurodyta atitinkamuose tarptautiniuose dokumentuose.

3. Bendradarbiaujant, be kitų dalykų, keičiamasi informacija ir vykdoma bendra veikla:

a) regioniniu lygmeniu, visų pirma atsižvelgiant į pažangą, padarytą pagal regioninio bendradarbiavimo transporto srityje susitarimus, kaip antai dėl transporto koridoriaus Europa–Kaukazas–Azija (TRACECA), ir kitas tarptautinio lygmens transporto srities iniciatyvas, įskaitant susijusias su tarptautinėmis transporto organizacijomis ir tarptautiniais Šalių ratifikuotais susitarimais bei konvencijomis, ir

b) įvairiose Europos Sąjungos transporto agentūrose, taip pat pagal Rytų partnerystę.

39 STRAIPSNIS

1. Siekiant užtikrinti prie abipusių komercinių poreikių pritaikytą Šalių tarpusavio oro transporto suderintą vystymąsi ir laipsnišką liberalizavimą, abipusio patekimo į oro transporto rinką sąlygos turėtų būti nustatomos pagal Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos bendrosios aviacijos erdvės susitarimą.

2. Prieš sudarydamos Bendrosios aviacijos erdvės susitarimą Šalys nesiima jokių priemonių arba veiksmų, kurie, palyginti su padėtimi iki šio Susitarimo įsigaliojimo, yra labiau ribojamieji arba diskriminaciniai.

40 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

41 STRAIPSNIS

1. Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su I priede nurodytais Europos Sąjungos aktais, laikydamasi to priedo nuostatų.

2. Reglamentavimas taip pat gali būti derinamas sudarant sektorių lygmens susitarimus.

2 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS ENERGETIKOS SRITYJE, ĮSKAITANT BRANDUOLINĖS SAUGOS KLAUSIMUS

42 STRAIPSNIS

1. Šalys bendradarbiauja energetikos klausimais, remdamosi partnerystės, abipusių interesų, skaidrumo ir nuspėjamumo principais. Bendradarbiaujant siekiama suderinti reglamentavimą toliau nurodytose energetikos sektoriaus srityse, atsižvelgiant į poreikį užtikrinti saugios, aplinkai nekenksmingos ir prieinamos energijos tiekimą.

2. Bendradarbiaujama, *inter alia*, šiose srityse:

a) energetikos strategijos ir politika, įskaitant energetinio saugumo, energijos šaltinių ir elektros energijos gamybos įvairovės skatinimą;

b) energetinio saugumo didinimas, be kita ko, skatinant įvairinti energijos šaltinius ir maršrutus;

c) konkurencingų energijos rinkų kūrimas;

d) atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo ir efektyvaus ir taupaus energijos vartojimo skatinimas;

e) regioninio bendradarbiavimo energetikos ir integracijos į regionines rinkas klausimais skatinimas;

f) bendros reglamentavimo sistemos skatinimas, kad būtų lengviau prekiauti naftos produktais, elektros energija ir, galbūt, kitomis energetikos prekėmis ir sudaryti vienodas sąlygas branduolinės saugos srityje, siekiant aukšto lygio saugos ir saugumo;

g) civilinės branduolinės energetikos sektorius, atsižvelgiant į Armėnijos Respublikos ypatybes ir visų pirma dėmesio skiriant aukšto lygio branduolinei saugai, remiantis Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) standartais ir Europos Sąjungos standartais ir praktika, kaip nurodyta toliau, ir aukšto lygio branduoliniam saugumui, remiantis tarptautinėmis gairėmis ir praktika. Bendradarbiavimas šioje srityje, be kitų dalykų, bus susijęs su:

   i) keitimusi technologijomis ir geriausios praktikos pavyzdžiais ir mokymais saugos, saugumo ir atliekų tvarkymo srityse, siekiant užtikrinti, kad branduolinės elektrinės veiktų saugiai;

   ii) Mecamoro branduolinės elektrinės uždarymu ir saugiu jos eksploatacijos nutraukimu, pakankamai anksti priimant šių veiksmų gaires ar planą ir atsižvelgiant į poreikį pakeisti šią elektrinę nauju pajėgumu ir užtikrinti Armėnijos Respublikos energetinį saugumą ir darnaus vystymosi sąlygas;

h) kainodaros politika, tranzitu ir transportu, visų pirma bendrąja sąnaudomis pagrįsta energijos išteklių perdavimo sistema, jei ir kada bus tinkama, ir, kai tinkama, tikslesnėmis nuostatomis, susijusiomis su prieiga prie angliavandenilių;

i) reglamentavimo aspektų skatinimu, atsižvelgiant į pagrindinius energijos rinkos reguliavimo principus ir nediskriminacinę prieigą prie energijos tinklų ir infrastruktūros, taikant konkurencingus, skaidrius ir ekonomiškai efektyvius tarifus, taip pat tinkama ir nepriklausoma priežiūra;

j) moksliniu ir techniniu bendradarbiavimu, įskaitant keitimąsi informacija, siekiant plėtoti ir gerinti energijos gamybos, transportavimo, tiekimo ir galutinio naudojimo technologijas, ypač daug dėmesio skiriant efektyvaus energijos vartojimo ir aplinkai nekenksmingoms technologijoms.

43 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

44 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su II priede nurodytais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

3 SKYRIUS

APLINKA

45 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą aplinkos srityje ir taip prisideda prie ilgalaikio tikslo – užtikrinti darnų vystymąsi ir ekologišką ekonomiką. Tikimasi, kad stipresnė aplinkos apsauga bus naudinga Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos piliečiams ir įmonėms, pavyzdžiui, pagerės visuomenės sveikata, bus saugomi gamtos ištekliai, padidės ekonomikos ir aplinkosaugos veiksmingumas, o taikant šiuolaikines ekologiškesnes technologijas gamybos modeliai taps tvaresni. Bendradarbiaujama paisant Šalių interesų, vadovaujantis lygybės ir abipusės naudos principais ir atsižvelgiant į Šalių tarpusavio priklausomybę aplinkos apsaugos srityje ir į šios srities daugiašalius susitarimus.

46 STRAIPSNIS

1. Bendradarbiaujant siekiama išsaugoti, apsaugoti, pagerinti ir atkurti aplinkos kokybę, apsaugoti žmonių sveikatą, tvariai naudoti gamtos išteklius ir skatinti tarptautinio lygmens priemones, kuriomis siekiama spręsti regionines ir pasaulines aplinkos problemas, be kita ko, šiose srityse:

a) aplinkos valdymo ir horizontaliųjų klausimų, įskaitant strateginį planavimą, poveikio aplinkai vertinimą ir strateginį poveikio aplinkai vertinimą, švietimą ir mokymą, stebėseną ir aplinkos informacijos sistemas, tikrinimą ir vykdymo užtikrinimą, atsakomybę už žalą aplinkai, kovą su nusikaltimais aplinkai, tarpvalstybinį bendradarbiavimą, visuomenės galimybes gauti informacijos apie aplinką, dalyvauti priimant sprendimus ir taikyti veiksmingas administracines ir teismines ginčų nagrinėjimo procedūras;

b) oro kokybės;

c) vandens kokybės ir išteklių valdymo, įskaitant potvynių rizikos valdymą, vandens trūkumą ir sausras;

d) atliekų tvarkymo;

e) gamtos apsaugos, įskaitant miškus ir biologinės įvairovės išsaugojimą;

f) pramoninės taršos ir pavojų;

g) cheminių medžiagų tvarkymo.

2. Bendradarbiaujant taip pat siekiama įtraukti aplinkos klausimus į kitas politikos sritis.

47 STRAIPSNIS

Šalys, *inter alia*:

a) keičiasi informacija ir praktine patirtimi;

b) bendradarbiauja regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, ypač dėl daugiašalių aplinkos susitarimų, kuriuos Šalys yra ratifikavusios, ir,

c) kai tinkama, bendradarbiauja atitinkamose agentūrose.

48 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujama, *inter alia*, siekiant šių tikslų:

a) parengti bendrąją nacionalinę Armėnijos Respublikos aplinkos srities strategiją, kurioje būtų:

   i) planuojamos institucinės reformos (ir jų tvarkaraščiai) aplinkos teisės aktų įgyvendinimui ir vykdymui užtikrinti;

   ii) nacionaliniu, regionų ir savivaldybių lygmenimis paskirstoma aplinkos administravimo kompetencija;

   iii) numatytos sprendimų priėmimo ir sprendimų įgyvendinimo procedūros;

iv) numatytos aplinkos klausimų įtraukimo į kitas politikos sritis skatinimo procedūros;

v) skatinamos žaliosios ekonomikos priemonės ir ekologinės inovacijos ir nustatomi reikiami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai ir peržiūros procedūros, ir

b) parengti konkretiems sektoriams skirtas Armėnijos Respublikos strategijas (taip pat aiškiai nustatyti šių strategijų įgyvendinimo tvarkaraščiai ir etapai, administracinė atsakomybė ir investicijų į infrastruktūrą ir technologijas finansavimo strategijos) dėl:

i) oro kokybės;

ii) vandens kokybės ir išteklių valdymo;

iii) atliekų tvarkymo;

iv) biologinės įvairovės, gamtos išsaugojimo ir miškininkystės;

v) pramoninės taršos ir pavojų ir

vi) cheminių medžiagų.

49 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

50 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su III priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

4 SKYRIUS

KLIMATO POLITIKA

51 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina tarpusavio bendradarbiavimą kovos su klimato kaita srityje. Bendradarbiaujama paisant Šalių interesų, vadovaujantis lygybės ir abipusės naudos principais ir atsižvelgiant į esamų dvišalių ir daugiašalių šios srities įsipareigojimų tarpusavio priklausomybę.

52 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant skatinama imtis priemonių vidaus, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, be kita ko, dėl:

a) klimato kaitos švelninimo;

b) prisitaikymo prie klimato kaitos;

c) klimato kaitos problemos sprendimo su rinka susijusiais ir su rinka nesusijusiais būdais;

d) naujų, inovacinių, saugių ir tvarių mažo anglies dioksido kiekio ir prisitaikymo technologijų mokslinių tyrimų, technologinės plėtros, demonstravimo, diegimo, perdavimo ir sklaidos;

e) klimato klausimų įtraukimo į bendrąją ir konkrečių sektorių politiką ir

f) informuotumo didinimo, švietimo ir mokymo.

53 STRAIPSNIS

1. Šalys, *inter alia*:

a) keičiasi informacija ir praktine patirtimi;

b) vykdo bendrą mokslinių tyrimų veiklą ir keičiasi informacija apie švaresnes ir ekologiškas technologijas;

c) vykdo bendrą veiklą regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, be kita ko, susijusią su daugiašaliais aplinkos susitarimais, kuriuos Šalys yra ratifikavusios, kaip antai 1992 m. Jungtinių Tautų bendrąja klimato kaitos konvencija (UNFCCC) ir 2015 m. Paryžiaus susitarimu, ir, kai tinkama, vykdydamos bendrą veiklą atitinkamose agentūrose.

2. Šalys ypač daug dėmesio skiria tarpvalstybiniams klausimams ir regioniniam bendradarbiavimui.

54 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujama, *inter alia*, siekiant šių tikslų:

a) remiantis šiame Susitarime nustatytais principais priimti 2015 m. Paryžiaus susitarimo įgyvendinimo priemones;

b) priimti priemones, kuriomis būtų stiprinami gebėjimai imtis efektyvių su klimatu susijusių veiksmų;

c) parengti bendrąją klimato strategiją ir ilgalaikio klimato kaitos švelninimo ir prisitaikymo prie jos veiksmų planą;

d) parengti pažeidžiamumo ir prisitaikymo vertinimus;

e) parengti mažo anglies dioksido kiekio technologijų plėtojimo planą;

f) parengti ir įgyvendinti ilgalaikes klimato kaitos švelninimo mažinant išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį priemones;

g) parengti pasirengimo prekiauti apyvartiniais anglies dvideginio taršos leidimais priemones;

h) parengti technologijų perdavimo skatinimo priemones;

i) parengti klimato klausimų įtraukimo į konkretiems sektoriams skirtą politiką priemones ir

j) parengti priemones, susijusias su ozono sluoksnį ardančiomis medžiagomis ir fluorintomis dujomis.

55 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

56 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su IV priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

5 SKYRIUS

PRAMONĖS IR ĮMONIŲ POLITIKA

57 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą pramonės ir įmonių politikos srityje, taip gerindamos verslo aplinką visiems ekonominės veiklos vykdytojams ir ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ). Sustiprintas bendradarbiavimas turėtų padėti gerinti administracinę ir reglamentavimo sistemą tiek Europos Sąjungos, tiek Armėnijos Respublikos įmonėms, veikiančioms Europos Sąjungoje ir Armėnijos Respublikoje, ir turėtų būti pagrįstas Europos Sąjungos MVĮ ir pramonės politika, atsižvelgiant į tarptautiniu mastu pripažįstamus šios srities principus ir praktiką.

58 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos:

a) įgyvendinti MVĮ plėtros strategijas pagal Europos iniciatyvos „Small Business Act“ principus ir stebėti įgyvendinimo procesą reguliariai teikiant ataskaitas ir palaikant dialogą. Bendradarbiaujant taip pat bus skiriama daug dėmesio mikroįmonėms ir amatų įmonėms, labai svarbioms tiek Europos Sąjungos, tiek Armėnijos Respublikos ekonomikai;

b) keičiantis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais sukurti geresnes pagrindines sąlygas ir taip padėti didinti konkurencingumą. Bendradarbiaujant bus atsižvelgiama į struktūrinių pokyčių valdymą (restruktūrizavimą) ir aplinkos bei energetikos klausimus, kaip antai energijos vartojimo efektyvumą ir švaresnę gamybą;

c) supaprastinti ir racionalizuoti taisykles ir reglamentavimo praktiką, ypač daug dėmesio skiriant keitimuisi geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su reglamentavimo būdais, įskaitant Europos Sąjungos principus;

d) skatinti inovacijų politikos plėtrą keičiantis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros komerciniu pritaikymu (įskaitant paramos priemones technologijomis grindžiamoms naujai įsteigtoms įmonėms), klasterių plėtra ir galimybėmis gauti finansavimą;

e) skatinti Europos Sąjungos įmones ir Armėnijos Respublikos įmones, taip pat šias įmones ir Europos Sąjungos bei Armėnijos Respublikos valdžios institucijas palaikyti glaudesnius ryšius;

f) remti eksporto skatinimo veiklą Armėnijos Respublikoje;

g) skatinti verslui palankesnę aplinką ir taip didinti augimo potencialą ir investicijų galimybes ir

h) lengvinti tam tikrų Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos pramonės sektorių modernizavimą ir restruktūrizavimą.

59 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas. Dialoge taip pat dalyvaus Europos Sąjungos įmonių ir Armėnijos Respublikos įmonių atstovai.

6 SKYRIUS

BENDROVIŲ TEISĖ, APSKAITA, AUDITAS
IR ĮMONIŲ VALDYMAS

60 STRAIPSNIS

1. Šalys pripažįsta, kad veikiančiai rinkos ekonomikai bei nuspėjamai ir skaidriai verslo aplinkai užtikrinti yra svarbu, kad būtų nustatytos veiksmingos bendrovių teisės, įmonių valdymo, apskaitos ir audito taisyklės ir praktika, ir pabrėžia, kad šiose srityse svarbu skatinti derinti reglamentavimą.

2. Šalys bendradarbiauja šiais klausimais:

a) keitimasis geriausios praktikos pavyzdžiais, kaip užtikrinti skaidrų ir paprastą prieigos prie informacijos apie registruotų bendrovių struktūrą ir atstovavimą būdą;

b) tolesnis įmonių valdymo politikos plėtojimas pagal tarptautinius standartus, visų pirma EBPO standartus;

c) tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų (TFAS) įgyvendinimas ir nuoseklus taikymas tvarkant biržinių bendrovių konsoliduotąsias sąskaitas;

d) auditorių ir apskaitininkų profesijų reglamentavimas ir priežiūra;

e) tarptautiniai audito standartai ir Tarptautinės buhalterių federacijos (IFAC) etikos kodeksas, siekiant kelti auditorių profesinį lygį ir užtikrinti, kad profesinės ir audito organizacijos bei auditoriai laikytųsi standartų ir etikos normų.

7 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS BANKININKYSTĖS, DRAUDIMO IR KITŲ FINANSINIŲ PASLAUGŲ SRITYJE

61 STRAIPSNIS

Šalys sutaria, kad veiksmingi teisės aktai ir praktika yra svarbūs ir susitaria bendradarbiauti finansinių paslaugų srityje, siekdamos:

a) tobulinti finansinių paslaugų reglamentavimą;

b) užtikrinti veiksmingą ir tinkamą investuotojų ir finansinių paslaugų vartotojų apsaugą;

c) prisidėti prie pasaulinės finansų sistemos stabilumo ir vientisumo;

d) skatinti įvairius finansų sistemos dalyvius, įskaitant reguliavimo ir priežiūros institucijas, bendradarbiauti;

e) skatinti taikyti nepriklausomą ir veiksmingą priežiūrą.

8 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS INFORMACINĖS VISUOMENĖS KLAUSIMAIS

62 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiauti plėtojant informacinę visuomenę, kad piliečiai ir įmonės turėtų galimybę plačiai naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis (toliau – IRT) ir gautų geresnės kokybės paslaugas už prieinamą kainą. Bendradarbiaujant turėtų būti siekiama palengvinti prieigą prie elektroninių ryšių rinkų, skatinti konkurenciją ir investicijas šiame sektoriuje.

63 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujama, *inter alia*, siekiant šių tikslų:

a) keistis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais dėl nacionalinių informacinės visuomenės strategijų įgyvendinimo, įskaitant, *inter alia*, iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti plačiajuosčio ryšio prieigą, gerinti tinklo saugumą ir plėtoti elektronines viešąsias paslaugas;

b) keistis informacija, geriausios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi, siekiant skatinti parengti išsamią elektroninių ryšių reglamentavimo sistemą ir visų pirma sustiprinti nacionalinės nepriklausomos reguliavimo institucijos administracinius gebėjimus, skatinti geriau naudoti spektro išteklius ir skatinti Armėnijos Respublikos tinklų tarpusavio sąveikumą ir sąveikumą su Europos Sąjungos tinklais.

64 STRAIPSNIS

Šalys skatina Europos Sąjungos reguliavimo institucijų ir Armėnijos Respublikos nacionalinės reguliavimo institucijos bendradarbiavimą elektroninių ryšių srityje.

65 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su V priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

9 SKYRIUS

TURIZMAS

66 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja turizmo srityje siekdamos aktyviau vystyti konkurencingą ir darnią turizmo pramonę, kuri būtų ekonomikos augimo, įgalėjimo, užimtumo ir užsienio valiutų šaltinis.

67 STRAIPSNIS

Dvišalis, regioninis ir Europos lygmens bendradarbiavimas grindžiamas šiais principais:

a) vietos bendruomenių vientisumo ir interesų puoselėjimo, ypač kaimo vietovėse;

b) kultūros paveldo svarba ir

c) teigiamos turizmo ir aplinkos išsaugojimo sąveikos.

68 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant daugiausia dėmesio skiriama šiems aspektams:

a) keitimuisi informacija, geriausios praktikos pavyzdžiais bei patirtimi ir praktine patirtimi, be kita ko, susijusia su inovacinėmis technologijomis;

b) viešiems, privatiems ir bendruomenių interesams atstovaujančių subjektų strateginės partnerystės kūrimui, siekiant užtikrinti darnų turizmo vystymą;

c) turizmo produktų ir rinkų, infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir institucinių struktūrų skatinimui ir vystymui bei kliūčių turizmo paslaugoms nustatymui ir šalinimui;

d) veiksmingos politikos ir strategijų rengimui ir įgyvendinimui, įskaitant atitinkamus teisinius, administracinius ir finansinius aspektus;

e) mokymui ir gebėjimų stiprinimui turizmo srityje, siekiant gerinti paslaugų teikimo standartus, ir

f) turizmo bendruomenių lygmeniu vystymui ir skatinimui.

69 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

10 SKYRIUS

ŽEMĖS ŪKIS IR KAIMO PLĖTRA

70 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos skatinti žemės ūkio ir kaimo plėtrą, visų pirma laipsniškai derindamos politiką ir teisės aktus.

71 STRAIPSNIS

Bendradarbiaudamos žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje Šalys, *inter alia*, siekia šių tikslų:

a) lengvinti tarpusavio supratimą apie žemės ūkio ir kaimo plėtros politiką;

b) stiprinti politikos planavimo, vertinimo ir įgyvendinimo administracinius gebėjimus centriniu ir vietos lygmenimis, laikantis Europos Sąjungos taisyklių ir geriausios praktikos;

c) skatinti žemės ūkio gamybos modernizavimą ir tvarumą;

d) dalytis kaimo plėtros politikos žiniomis ir geriausios praktikos pavyzdžiais, siekdamos skatinti kaimo vietovių gyventojų socialinę ir ekonominę gerovę;

e) gerinti žemės ūkio sektoriaus konkurencingumą, rinkų našumą ir skaidrumą;

f) skatinti taikyti kokybės politiką ir jos kontrolės sistemas, ypač geografines nuorodas ir ekologinio ūkininkavimo principus;

g) skleisti žinias ir skatinti žemės ūkio gamintojų neformalų ugdymą ir

h) labiau derinti tarptautinėse organizacijose, kurių narės yra abi Šalys, sprendžiamus klausimus.

11 SKYRIUS

ŽUVININKYSTĖ IR JŪRŲ VALDYMAS

72 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja abipusiškai svarbiais klausimais, susijusiais su žuvininkyste ir jūrų valdymu, ir atitinkamai artimiau bendradarbiauja dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis žuvininkystės srityje.

73 STRAIPSNIS

Šalys imasi bendrų veiksmų, keičiasi informacija ir teikia paramą viena kitai, siekdamos skatinti:

a) atsakingą žvejybą ir žuvininkystės valdymą pagal darnaus vystymosi principus, kad būtų išsaugota gera žuvų išteklių ir ekosistemų būklė, ir

b) bendradarbiavimą atitinkamose daugiašalėse ir tarptautinėse organizacijose, atsakingose už gyvųjų vandens išteklių išsaugojimą, visų pirma stiprinant tinkamas tarptautines stebėsenos ir teisėsaugos priemones.

74 STRAIPSNIS

Šalys remia iniciatyvas, kaip antai keitimosi patirtimi ir paramos teikimo, kad būtų užtikrintas darnios žuvininkystės politikos įgyvendinimas, įskaitant šias sritis:

a) žuvininkystės ir akvakultūros išteklių valdymo;

b) žvejybos veiklos tikrinimo ir kontrolės;

c) duomenų apie žvejybos laimikį ir iškrovimą, taip pat biologinių ir ekonominių duomenų rinkimo;

d) rinkų veiksmingumo gerinimo, visų pirma remiant gamintojų organizacijas, teikiant informaciją vartotojams ir užtikrinant rinkodaros standartus ir atsekamumą;

e) darnaus vietovių su ežero pakrante arba tvenkiniais ar upės žiotimis, kuriose daug žmonių dirba žuvininkystės sektoriuje, vystymosi ir

f) institucijų keitimosi patirtimi, susijusia su darnios akvakultūros teisės aktais ir jų praktiniu įgyvendinimu natūraliuose vandens telkiniuose ir dirbtiniuose ežeruose.

75 STRAIPSNIS

Atsižvelgdamos į bendradarbiavimą žuvininkystės, transporto, aplinkos ir kitose su jūra susijusiose politikos srityse, Šalys, kai tinkama, taip pat bendradarbiauja ir teikia abipusę paramą jūrų reikalais, visų pirma atitinkamuose regioniniuose ir tarptautiniuose forumuose aktyviai remdamos integruotą požiūrį į jūrų reikalus ir gerą valdymą.

12 SKYRIUS

KASYBA

76 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina bendradarbiavimą kasybos ir žaliavų gavybos srityse, siekdamos skatinti tarpusavio supratimą, gerinti verslo aplinką, keistis informacija ir bendradarbiauti ne energetikos klausimais, visų pirma susijusiais su metalo rūdų ir pramoninių mineralų kasyba.

77 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos:

a) keistis informacija apie savo kasybos ir žaliavų sektorių raidą;

b) keistis informacija dėl klausimų, susijusių su prekyba žaliavomis, kad paskatintų dvišalius mainus;

c) keistis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su kasybos pramonės šakų darniu vystymusi, ir

d) keistis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su kasybos pramonės šakų srities mokymu, įgūdžiais ir sauga.

13 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ SRITYJE

78 STRAIPSNIS

Šalys skatina bendradarbiavimą visose civilinių mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų srityse, remdamosi abipusės naudos principu ir tinkama ir veiksminga intelektinės nuosavybės teisių apsauga.

79 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant pagal 78 straipsnį:

a) palaikomas politinis dialogas ir keičiamasi moksline ir technologine informacija;

b) lengvinamos tinkamos galimybės dalyvauti atitinkamose Šalių programose;

c) imamasi iniciatyvų didinti mokslinių tyrimų pajėgumus ir Armėnijos Respublikos mokslinių tyrimų subjektams aktyviau dalyvauti Europos Sąjungos mokslinių tyrimų bendrojoje programoje;

d) skatinama vykdyti bendrus mokslinių tyrimų projektus visose mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse;

e) rengiami abiejų Šalių mokslininkų, tyrėjų ir kitų mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje dalyvaujančių mokslinių darbuotojų mokymai ir judumo programos;

f) laikantis taikytinų teisės aktų lengvinamas laisvas mokslinių darbuotojų, dalyvaujančių veikloje pagal šį Susitarimą, judėjimas ir tarpvalstybinis prekių, skirtų naudoti tokioje veikloje, judėjimas ir

g) remiantis abipusiu sutarimu, vykdomas kitų formų bendradarbiavimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje.

80 STRAIPSNIS

Vykdant šią bendradarbiavimo veiklą reikėtų siekti sąveikos su Tarptautinio mokslo ir technologijų centro (TMTC) finansuojama veikla ir kita veikla, įgyvendinama finansiškai bendradarbiaujant Europos Sąjungai ir Armėnijos Respublikai, kaip nustatyta VII antraštinės dalies 1 skyriuje.

14 SKYRIUS

VARTOTOJŲ APSAUGA

81 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja siekdamos užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir jų vartotojų apsaugos sistemų tarpusavio suderinamumą.

82 STRAIPSNIS

Kai tinkama, bendradarbiaujant gali būti:

a) siekiama derinti Armėnijos Respublikos vartotojų teisės aktus su atitinkamais Europos Sąjungos teisės aktais, vengiant sudaryti kliūčių prekybai;

b) skatinama keistis informacija apie vartotojų apsaugos sistemas, įskaitant vartotojų teisės aktus ir jų vykdymo užtikrinimą, vartotojų gaminių saugą, informacijos mainų sistemas, vartotojų švietimą, įgalėjimą ir žalos atlyginimą;

c) rengiami administracijų darbuotojų ir kitų vartotojų interesų atstovų mokymai ir

d) skatinama vystyti nepriklausomas vartotojų asociacijas ir palaikyti vartotojų atstovų tarpusavio ryšius.

83 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su VI priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

15 SKYRIUS

UŽIMTUMAS, SOCIALINĖ POLITIKA IR LYGIOS GALIMYBĖS

84 STRAIPSNIS

Šalys stiprina tarpusavio dialogą ir bendradarbiavimą, kad skatintų Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) deramo darbo darbotvarkę, užimtumo politiką, sveikatą ir saugą darbe, socialinį dialogą, socialinę apsaugą, socialinę įtrauktį, lyčių lygybę ir nediskriminavimą, ir taip prisideda prie naujų ir geresnių darbo vietų kūrimo, skurdo mažinimo, didesnės socialinės sanglaudos, darnaus vystymosi ir geresnės gyvenimo kokybės siekių.

85 STRAIPSNIS

Keičiantis informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais gali būti bendradarbiaujama pasirinktais klausimais iš toliau nurodytų sričių:

a) skurdo mažinimas ir socialinės sanglaudos didinimas;

b) užimtumo politika, siekiant sukurti daugiau ir geresnių darbo vietų su deramomis darbo sąlygomis ir mažinti neoficialią ekonomiką ir neoficialų užimtumą;

c) aktyvių darbo rinkos priemonių ir veiksmingų užimtumo tarnybų skatinimas, kad darbo rinkos būtų modernesnės ir pritaikytos darbo rinkos poreikiams;

d) įtraukesnių darbo rinkų ir socialinio saugumo sistemų, į kurias būtų įtraukti palankių sąlygų neturintys asmenys, įskaitant neįgaliuosius ir mažumų atstovus, skatinimas;

e) lygios galimybės ir nediskriminavimas, siekiant stiprinti lyčių lygybę, užtikrinti moterims ir vyrams lygias galimybes ir kovoti su diskriminavimu dėl lyties, rasės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus ar lytinės orientacijos;

f) socialinė politika, siekiant didinti socialinės apsaugos lygį ir modernizuoti socialinės apsaugos sistemas – gerinti jų kokybę, prieinamumą ir finansinį tvarumą;

g) socialinių partnerių dalyvavimo stiprinimas ir socialinio dialogo skatinimas, įskaitant priemones, kuriomis būtų stiprinami visų susijusių suinteresuotųjų subjektų pajėgumai;

h) sveikatos ir saugos darbe skatinimas ir

i) įmonių socialinės atsakomybės skatinimas.

86 STRAIPSNIS

Šalys skatina visus suinteresuotuosius subjektus, įskaitant pilietinės visuomenės organizacijas ir ypač socialinius partnerius, dalyvauti formuojant Armėnijos Respublikos politiką, vykdant reformas joje ir Šalims bendradarbiaujant pagal šį Susitarimą.

87 STRAIPSNIS

Šalys siekia aktyviau bendradarbiauti užimtumo ir socialinės politikos klausimais visuose atitinkamuose regioniniuose, daugiašaliuose ir tarptautiniuose forumuose ir organizacijose.

88 STRAIPSNIS

Šalys skatina įmonių socialinę atsakomybę, atskaitomybę ir atsakingą verslo praktiką, kaip numatyta EBPO rekomendacijose daugiašalėms įmonėms, JT Pasauliniame susitarime, TDO trišalėje deklaracijoje dėl principų, susijusių su tarptautinio verslo įmonėmis ir socialine politika, ir ISO 26000.

89 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, reguliariai palaikomas dialogas.

90 STRAIPSNIS

Armėnija derina savo teisės aktus su VII priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

16 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS SVEIKATOS SRITYJE

91 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja tarpusavio bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje, kad keltų žmonių sveikatos apsaugos lygį, vadovaudamosi bendromis sveikatos apsaugos srities vertybėmis ir principais, ir sutardamos, kad tai yra būtina darnaus vystymosi ir ekonomikos augimo sąlyga.

92 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant sprendžiami užkrečiamųjų ir neužkrečiamųjų ligų prevencijos ir kontrolės klausimai, be kita ko, keičiantis sveikatos srities informacija, skatinant laikytis požiūrio, kad sveikatos aspektus reikia įtraukti į visas politikas sritis, bendradarbiaujant su tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma Pasaulio sveikatos organizacija, ir skatinant įgyvendinti tarptautinius sveikatos srities susitarimus, kaip antai 2003 m. Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvenciją ir Tarptautines sveikatos priežiūros taisykles.

17 SKYRIUS

ŠVIETIMAS, MOKYMAS IR JAUNIMAS

93 STRAIPSNIS

Šalys bendradarbiauja švietimo ir mokymo srityje, siekdamos intensyviau bendradarbiauti ir palaikyti dialogą, kad suderintų Armėnijos Respublikos švietimo ir mokymo sistemas su Europos Sąjungos politika ir praktika. Šalys bendradarbiauja skatindamos mokymąsi visą gyvenimą, bendradarbiavimą ir skaidrumą visais švietimo ir mokymo lygiais, ypač daug dėmesio skirdamos profesiniam ir aukštajam mokslui.

94 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant švietimo ir mokymo srityje ypač daug dėmesio skiriama, *inter alia*, šiems siekiams:

a) skatinti mokymąsi visą gyvenimą – esminį ekonomikos augimo ir naujų darbo vietų kūrimo veiksnį, leidžiantį piliečiams visapusiškai dalyvauti visuomenės gyvenime;

b) modernizuoti švietimo ir mokymo sistemas, įskaitant viešojo sektoriaus (valstybės tarnybos) darbuotojų mokymo sistemas, gerinti kokybę, aktualumą ir prieinamumą visais švietimo etapais – nuo ankstyvojo ugdymo ir priežiūros iki tretinio mokslo;

c) skatinti konvergenciją ir suderintas aukštojo mokslo reformas, laikantis Europos Sąjungos aukštojo mokslo darbotvarkės ir Europos aukštojo mokslo erdvės (Bolonijos procesas) nuostatų;

d) stiprinti tarptautinį akademinį bendradarbiavimą, aktyvesnį dalyvavimą Europos Sąjungos bendradarbiavimo programose ir didesnį studentų ir mokytojų judumą;

e) skatinti mokytis užsienio kalbų;

f) parengti nacionalinę kvalifikacijų sandarą ir taip pagerinti kvalifikacijų ir kompetencijų skaidrumą ir pripažinimą Europos informacijos centrų tinklo ir nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų (ENIC NARIC) bendruomenėje, kurios veiklos principai suderinti su Europos kvalifikacijų sandara;

g) aktyviau bendradarbiauti toliau plėtojant profesinį švietimą ir mokymą, atsižvelgiant į Europos Sąjungos geriausios praktikos pavyzdžius, ir

h) didinti supratimą ir gilinti žinias apie Europos integracijos procesą, stiprinti akademinį dialogą dėl ES ir Rytų partnerystės ryšių ir dalyvavimą atitinkamose Europos Sąjungos programose, įskaitant susijusias su valstybės tarnyba.

95 STRAIPSNIS

Šalys susitaria bendradarbiauti jaunimo klausimais, siekdamos:

a) stiprinti bendradarbiavimą ir mainus jaunimo politikos ir jaunimo bei jaunų darbuotojų neformalaus ugdymo srityje;

b) lengvinti aktyvų viso jaunimo dalyvavimą visuomenės procesuose;

c) remti jaunimo ir jaunų darbuotojų judumą kaip kultūrų dialogo ir žinių, įgūdžių ir kompetencijos įgijimo už formalaus ugdymo sistemų ribų priemonę, be kita ko, įgyvendinant savanorystės programas, ir

d) skatinti jaunimo organizacijas bendradarbiauti ir remti pilietinę visuomenę.

18 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS KULTŪROS SRITYJE

96 STRAIPSNIS

Šalys skatins kultūrinį bendradarbiavimą remdamosi 2005 m. Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) konvencijoje dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo įtvirtintais principais. Šalys sieks reguliariai palaikyti dialogą abipusiškai svarbiomis temomis, įskaitant kultūros industrijų vystymą Europos Sąjungoje ir Armėnijos Respublikoje. Šalims bendradarbiaujant bus skatinamas kultūrų dialogas, pavyzdžiui, dalyvaujant Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos kultūros sektoriui ir pilietinei visuomenei.

97 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant daugiausia dėmesio bus skiriama, *inter alia*:

a) kultūros srities bendradarbiavimui ir mainams;

b) meno ir menininkų judumui ir kultūros sektoriaus gebėjimų stiprinimui;

c) kultūrų dialogui;

d) dialogui kultūros politikos klausimais;

e) programai „Kūrybiška Europa“ ir

f) bendradarbiavimui tarptautiniuose forumuose, kaip antai UNESCO ir Europos Taryboje, siekiant skatinti kultūrų įvairovę, saugoti kultūros ir istorinį paveldą bei pripažinti jo vertę.

19 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS AUDIOVIZUALINIAIS KLAUSIMAIS IR ŽINIASKLAIDOS SRITYJE

98 STRAIPSNIS

Šalys skatins bendradarbiavimą audiovizualiniais klausimais. Bendradarbiaujant stiprinami Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos audiovizualinės pramonės sektoriai, visų pirma mokant specialistus ir keičiantis informacija.

99 STRAIPSNIS

1. Šalys reguliariai palaiko dialogą dėl audiovizualinių klausimų ir žiniasklaidos politikos, ir bendradarbiauja, kad sustiprintų žiniasklaidos nepriklausomumą ir profesionalumą bei ryšius su Europos Sąjungos žiniasklaida, laikydamosi atitinkamų Europos standartų, įskaitant Europos Tarybos standartus ir 2005 m. UNESCO konvencijos dėl kultūrų raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo.

2. Bendradarbiaujant būtų galima, *inter alia*, įtraukti žurnalistų ir kitų žiniasklaidos specialistų mokymo klausimą ir paramą žiniasklaidai.

100 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant daugiausia dėmesio bus skiriama, *inter alia*:

a) dialogui dėl audiovizualinių klausimų ir žiniasklaidos politikos;

b) bendradarbiavimui tarptautiniuose forumuose (kaip antai UNESCO ir PPO) ir

c) bendradarbiavimui audiovizualinių klausimų ir žiniasklaidos srityje, įskaitant kiną.

20 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS SPORTO IR FIZINĖS VEIKLOS SRITYJE

101 STRAIPSNIS

Šalys, visų pirma keisdamosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, skatina bendradarbiavimą sporto ir fizinės veiklos srityje, siekdamos skatinti Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos visuomenę gyventi sveikai, diegti gero valdymo principus ir sporto socialines ir švietimo vertybes, siekdamos kovoti su sportui kylančiomis grėsmėmis, kaip antai dopingu, susitarimais dėl varžybų baigties, rasizmu ir smurtu.

21 SKYRIUS

BENDRADARBIAVIMAS PILIETINĖS VISUOMENĖS KLAUSIMAIS

102 STRAIPSNIS

Šalys pradeda dialogą dėl bendradarbiavimo pilietinės visuomenės klausimais, siekdamos šių tikslų:

a) stiprinti ryšius ir keitimąsi informacija ir patirtimi tarp visų Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos pilietinės visuomenės sektorių;

b) užtikrinti, kad Europos Sąjungoje būtų plačiau žinoma ir geriau suprantama Armėnijos Respublika, jos istorija ir kultūra, ypač tarp pilietinės visuomenės organizacijų valstybėse narėse, siekiant, kad būtų geriau žinoma apie būsimų santykių teikiamas galimybes ir problemines sritis, ir

c) užtikrinti, kad Armėnijos Respublikoje būtų plačiau žinoma ir geriau suprantama Europos Sąjunga, ypač tarp Armėnijos Respublikos pilietinės visuomenės organizacijų, skiriant, be kita ko, dėmesio Europos Sąjungos pamatinėms vertybėms, politikai ir veikimui.

103 STRAIPSNIS

1. Šalys skatina abiejų Šalių pilietinės visuomenės suinteresuotųjų subjektų dialogą ir bendradarbiavimą, kaip neatsiejamą Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos santykių dalį.

2. Šiuo dialogu ir bendradarbiavimu siekiama:

a) užtikrinti, kad pilietinė visuomenė būtų įtraukta į Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos santykius;

b) stiprinti pilietinės visuomenės dalyvavimą priimant sprendimus, visų pirma pradedant atvirą, skaidrų ir reguliarų valdžios institucijų ir atstovavimo asociacijų bei pilietinės visuomenės dialogą;

c) įvairiai lengvinti institucijų stiprinimą ir pilietinės visuomenės organizacijų įtvirtinimą, pavyzdžiui, remiant propagavimą, kuriant neformalius ir formalius tinklus, keičiantis vizitais ir praktiniais seminarais, visų pirma siekiant tobulinti pilietinės visuomenės teisinę sistemą, ir

d) sudaryti galimybes abiejų šalių pilietinės visuomenės atstovams susipažinti su kitos šalies pilietinių ir socialinių partnerių konsultacijų ir dialogo procesu, visų pirma siekiant dar labiau įtraukti pilietinę visuomenę į Armėnijos Respublikos viešosios politikos formavimo procesą.

104 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, Šalys reguliariai palaikys dialogą.

22 SKYRIUS

REGIONINĖ PLĖTRA, VALSTYBIŲ IR REGIONŲ BENDRADARBIAVIMAS

105 STRAIPSNIS

1. Šalys skatina tarpusavio supratimą ir dvišalį bendradarbiavimą regioninės politikos srityje tokiais klausimais kaip regioninės plėtros politikos formavimo ir įgyvendinimo būdai, daugiapakopis valdymas ir partnerystė, ypač daug dėmesio skirdamos nepalankių vietovių vystymui ir teritoriniam bendradarbiavimui ir siekdamos sukurti ryšių kanalus ir stiprinti nacionalinės, regioninės ir vietos valdžios institucijų, socialinių ir ekonominių subjektų bei pilietinės visuomenės keitimąsi informacija ir patirtimi.

2. Šalys visų pirma bendradarbiauja siekdamos suderinti Armėnijos Respublikos praktiką su šiais principais:

a) daugiapakopio valdymo, turinčio poveikio centriniam, regioniniam ir vietos lygmenims, stiprinimas, ypač daug dėmesio skiriant būdams labiau įtraukti regionų ir vietos suinteresuotuosius subjektus;

b) visų regioninės plėtros dalyvių partnerystės konsolidavimas ir

c) bendras finansavimas Šalių, dalyvaujančių įgyvendinant regioninės plėtros programas ir projektus, finansiniais įnašais.

106 STRAIPSNIS

1. Šalys remia ir stiprina vietos ir regioninių valdžios institucijų dalyvavimą bendradarbiaujant regioninės politikos klausimais, įskaitant tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir susijusias valdymo struktūras, siekdamos aktyviau bendradarbiauti kuriant palankią teisės aktų sistemą, taikyti ir plėtoti gebėjimų stiprinimo priemones ir skatinti stiprinti tarpvalstybinius ir regioninius ekonominius ir verslo tinklus.

2. Šalys bendradarbiaudamos konsoliduos Armėnijos Respublikos institucijų, kurių veikla susijusi su regionine plėtra ir žemės naudojimo planavimu, institucinius ir praktinius gebėjimus, *inter alia*, šiais veiksmais:

a) gerindamos institucijų veiklos koordinavimą , visų pirma centrinės ir vietos administracijos vertikalią ir horizontalią sąveiką rengiant ir įgyvendinant regioninę politiką;

b) plėtodamos regioninių ir vietos valdžios institucijų gebėjimus skatinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, atsižvelgiant į Europos Sąjungos taisykles ir praktiką, ir

c) dalydamosi žiniomis, informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su regioninės plėtros politika, kad būtų skatinama vietos bendruomenių ekonominė gerovė ir vienodas regionų vystymasis.

107 STRAIPSNIS

1. Šalys stiprina ir skatina tarpvalstybinį bendradarbiavimą kitose srityse, kurioms taikomas šis Susitarimas, *inter alia*, transporto, energetikos, aplinkos, ryšių tinklų, kultūros, švietimo, turizmo ir sveikatos.

2. Šalys ragina savo regionus aktyviau bendradarbiauti tarpusavyje įgyvendinant tarptautines ir tarpregionines programas, skatina Armėnijos Respublikos regionus dalyvauti Europos regioninėse struktūrose bei organizacijose ir jų ekonominį ir institucinį vystymąsi, įgyvendindamos abipusiškai svarbius projektus.

3. 2 dalyje nurodytų veiksmų bus imamasi:

a) tęsiant teritorinį bendradarbiavimą su Europos regionais (be kita ko, įgyvendinant tarptautines ir tarpvalstybines programas);

b) bendradarbiaujant pagal Rytų partnerystės programą, bendradarbiaujant su Europos Sąjungos įstaigomis, įskaitant Regionų komitetą, ir dalyvaujant įvairiuose Europos regioniniuose projektuose ir iniciatyvose, ir

c) *inter alia*, bendradarbiaujant su Europos ekonominių ir socialinių reikalų komitetu (EESRK) ir Europos teritorinio planavimo stebėjimo tinklu (ESPON).

108 STRAIPSNIS

Dėl klausimų, kuriems taikomas šis skyrius, bus reguliariai palaikomas dialogas.

23 SKYRIUS

CIVILINĖ SAUGA

109 STRAIPSNIS

Šalys plėtoja ir stiprina tarpusavio bendradarbiavimą gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių srityje. Bendradarbiaujama paisant Šalių interesų, vadovaujantis lygybės ir abipusės naudos principais ir atsižvelgiant į Šalių šios srities ir daugiašalės šios srities veiklos tarpusavio sąsajas.

110 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimo tikslai – gerinti gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevenciją, pasirengimą joms ir reagavimą į jas.

111 STRAIPSNIS

Šalys, *inter alia*, keičiasi informacija ir praktine patirtimi ir dvišaliu pagrindu ir (arba) pagal daugiašales programas vykdo bendrą veiklą. Bendradarbiaujama gali būti, *inter alia*, įgyvendinant Šalių tarpusavio konkrečius civilinės saugos srities susitarimus ir (arba) administracinius susitarimus. Šalys gali kartu nuspręsti parengti konkrečias gaires ir (arba) darbo planus, skirtus veiklai, kurią svarstoma ar planuojama vykdyti pagal šį Susitarimą.

112 STRAIPSNIS

Bendradarbiaujant gali būti siekiama:

a) keistis kontaktine informacija ir ją reguliariai atnaujinti, kad būtų užtikrinta dialogo tąsa ir būtų galima susisiekti 24 val. per parą;

b) kai tinkama ir atsižvelgiant į turimus išteklius, padėti teikti abipusę pagalbą per didelio masto ekstremaliąsias situacijas;

c) 24 val. per parą keistis ankstyvojo perspėjimo pranešimais ir naujausia informacija apie didelio masto ekstremaliąsias situacijas, turinčias poveikį Europos Sąjungai arba Armėnijos Respublikai, įskaitant prašymus ir siūlymus suteikti pagalbą;

d) keistis informacija apie Šalių trečiosioms šalims teikiamą paramą dėl ekstremaliųjų situacijų, kai aktyvuojamas Europos Sąjungos civilinės saugos mechanizmas;

e) bendradarbiauti dėl priimančiosios šalies paramos, prašant pagalbos arba ją teikiant;

f) keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir gairėmis dėl nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas;

g) bendradarbiauti dėl nelaimių rizikos mažinimo, *inter alia*, institucijų ryšiais ir propagavimo, informacijos sklaidos, švietimo ir ryšių palaikymo veiksmais; ir geriausios gamtinių pavojų prevencijos ar jų poveikio švelninimo praktikos pavyzdžiais;

h) bendradarbiauti gerinant žinių apie nelaimes ir pavojaus ir rizikos vertinimą nelaimėms valdyti bazę;

i) bendradarbiauti vertinant nelaimių poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai;

j) kviesti ekspertus į specialius techninius praktinius seminarus ir simpoziumus civilinės saugos klausimais;

k) konkrečiais atvejais kviesti stebėtojus į specialias Europos Sąjungos ir (arba) Armėnijos Respublikos rengiamas pratybas ir kursus, ir

l) stiprinti bendradarbiavimą siekiant kuo veiksmingiau naudoti turimus civilinės saugos pajėgumus.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

PREKYBA IR SU PREKYBA SUSIJĘ KLAUSIMAI

1 SKYRIUS

PREKYBA PREKĖMIS

113 STRAIPSNIS

Didžiausio palankumo režimas

1. Kiekviena Šalis kitos Šalies prekėms taiko didžiausio palankumo režimą pagal 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos (GATT 1994), įtraukto į 1994 m. balandžio 15 d. priimtos Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties (toliau – PPO steigimo sutartis) 1A priedą, I straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas, kurie įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma kurios nors iš Šalių kitos šalies prekėms pagal GATT 1994 taikomam lengvatiniam režimui.

114 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

Kiekviena Šalis kitos Šalies prekėms taiko nacionalinį režimą pagal GATT 1994 III straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas, kurie įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

115 STRAIPSNIS

Importo muitai ir privalomieji mokėjimai

Kiekviena Šalis taiko importo muitus ir mokesčius laikydamasi prievolių, kurias turi pagal PPO steigimo sutartį.

116 STRAIPSNIS

Eksporto muitai, mokesčiai arba kiti privalomieji mokėjimai

Nė viena Šalis nenustato arba toliau netaiko muitų, mokesčių ar kitų privalomųjų mokėjimų, taikomų į kitos Šalies teritoriją eksportuojamoms prekėms arba su jomis susijusių, jei jie viršija taikomus panašioms prekėms, skirtoms parduoti vidaus rinkoje.

117 STRAIPSNIS

Importo ir eksporto apribojimai

1. Nė viena Šalis negali nustatyti arba toliau taikyti draudimų ar apribojimų, išskyrus muitus, mokesčius ar kitus privalomuosius mokėjimus, nustatomų kaip kvotos, importo ar eksporto licencijos ar kitos priemonės, jokioms importuojamoms kitos Šalies prekėms arba kitos Šalies teritorijai skirtoms eksportuojamoms prekėms, arba prekėms, parduotoms eksportuoti į kitos Šalies teritoriją, pagal GATT 1994 XI straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas. Tuo tikslu GATT 1994 XI straipsnis, įskaitant jo aiškinamąsias pastabas, įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

2. Šalys keičiasi informacija ir gerosios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su dvejopos paskirties prekių eksporto kontrole, kad paskatintų Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos eksporto kontrolės konvergenciją.

118 STRAIPSNIS

Perdarytos prekės

1. Šalys perdarytoms prekėms taiko tokį patį režimą, koks taikomas panašioms naujoms prekėms. Kad būtų išvengta vartotojų klaidinimo, Šalis gali reikalauti, kad perdarytos prekės būtų specialiai paženklintos.

2. Patikslinama, kad 117 straipsnio 1 dalis taikoma perdarytų prekių draudimams ir apribojimams.

3. Laikydamasi savo prievolių pagal šį Susitarimą ir PPO sutartis, Šalis gali reikalauti, kad perdarytos prekės:

a) būtų identifikuotos kaip tokios, kai jos platinamos ar parduodamos jos teritorijoje, ir

b) atitiktų visus taikytinus techninius reikalavimus, kurie yra taikomi lygiavertėms naujoms prekėms.

4. Jeigu Šalis nustato ar toliau taiko draudimus ar apribojimus naudotoms prekėms, perdarytoms prekėms ji tų priemonių netaiko.

5. Šiame straipsnyje perdaryta prekė:

a) prekė, kurios visos ar tam tikros dalys yra gautos iš anksčiau naudotų prekių, ir

b) prekė, kurios eksploatacinės ir darbinės savybės yra panašios kaip originalios naujos prekės ir kuriai suteikiama tokia pati garantija kaip naujai prekei.

119 STRAIPSNIS

Prekių laikinasis įvežimas

Kiekviena Šalis laikinai įvežtoms kitos Šalies prekėms netaiko importo mokesčių ir muitų tai Šaliai privalomoje tarptautinėje sutartyje dėl laikinojo prekių įvežimo nustatytais atvejais ir laikantis joje nustatytų procedūrų. Šis atleidimas taikomas laikantis kiekvienos Šalies įstatymų ir kitų teisės aktų.

120 STRAIPSNIS

Tranzitas

Šalys susitaria, kad tranzito laisvės principas yra esminė sąlyga norint įgyvendinti šio Susitarimo tikslus. Todėl kiekviena Šalis užtikrina laisvą tranzitą per savo teritoriją iš kitos Šalies teritorijos siunčiamoms arba jai skirtoms prekėms, kaip nustatyta GATT 1994 V straipsnyje ir jo aiškinamosiose pastabose, kurie įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

121 STRAIPSNIS

Prekybos apsauga

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata nepažeidžiamos ir nepaveikiamos Šalių teisės ir prievolės pagal:

a) GATT 1994 XIX straipsnį ir Susitarimą dėl apsaugos priemonių, įtrauktą į PPO steigimo sutarties 1A priedą;

b) Sutarties dėl žemės ūkio, įtrauktos į PPO steigimo sutarties 1A priedą, 5 straipsnį dėl specialių apsaugos priemonių ir

c) GATT 1994 VI straipsnį, Sutartį dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VI straipsnio įgyvendinimo, įtrauktą į PPO steigimo sutarties 1A priedą, ir Sutartį dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių, įtrauktą į PPO steigimo sutarties 1A priedą.

2. 1 dalyje nurodytoms esamoms teisėms ir prievolėms bei dėl jų nustatytoms priemonėms šio Susitarimo ginčų sprendimo nuostatos netaikomos.

122 STRAIPSNIS

Išimtys

1. Šalys patvirtina, kad jų esamos teisės ir prievolės pagal GATT 1994 XX straipsnį ir jo aiškinamąsias pastabas taikomos prekybai prekėmis pagal šį Susitarimą. Tuo tikslu GATT 1994 XX straipsnis, įskaitant jo aiškinamąsias pastabas, įtraukiami į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

2. Šalys susitaria, kad Šalis, ketinanti imtis priemonių pagal GATT 1994 XX straipsnio i ir j punktus, prieš tai kitai Šaliai pateiks visą susijusią informaciją, kad būtų galima ieškoti Šalims priimtino sprendimo. Šalys gali susitarti dėl bet kokių priemonių, kurių reikia sunkumams išspręsti. Jeigu per 30 dienų po tokios informacijos pateikimo nesusitariama, Šalis gali pagal šį straipsnį atitinkamai prekei taikyti priemones. Jei, susiklosčius išskirtinėms ir kritiškoms aplinkybėms, reikia imtis neatidėliotinų veiksmų ir iš anksto informuoti arba atlikti vertinimą neįmanoma, Šalis, ketinanti taikyti priemones, gali nedelsdama imtis atsargumo priemonių padėčiai ištaisyti ir apie tai ji nedelsdama informuoja kitą Šalį.

2 SKYRIUS

MUITINĖS

123 STRAIPSNIS

Muitinių bendradarbiavimas

1. Šalys stiprina bendradarbiavimą muitinės srities klausimais, kad lengvintų prekybą, užtikrintų skaidrią prekybos aplinką, didintų tiekimo grandinės saugumą, skatintų vartotojų saugą, stabdytų prekių, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, srautus ir kovotų su kontrabanda ir sukčiavimu.

2. Siekdamos įgyvendinti 1 dalyje nurodytus tikslus ir atsižvelgdamos į turimus išteklius Šalys bendradarbiauja, kad, *inter alia*:

a) tobulintų muitų teisės aktus, taisykles, praktiką bei susijusius privalomuosius sprendimus ir paprastintų muitinės procedūras, laikydamosi tarptautinių konvencijų ir standartų, taikytinų muitinės ir prekybos lengvinimo srityje, įskaitant parengtus Pasaulio prekybos organizacijos ir Pasaulio muitinių organizacijos, visų pirma Tarptautinės muitinės procedūrų supaprastinimo ir suderinimo konvencijos su pakeitimais (atnaujinta Kioto konvencija), ir atsižvelgdamos į Europos Sąjungos parengtas priemones ir geriausią praktiką, įskaitant muitinės strategines direktyvas;

b) sukurtų modernias muitinių sistemas, taip pat susijusias su moderniomis muitinio įforminimo technologijomis, įgaliotųjų ekonominės veiklos vykdytojų nuostatomis, automatine rizika pagrįsta analize ir kontrole, supaprastintomis prekių išleidimo procedūromis, priežiūra atlikus įforminimo procedūras, skaidriu muitiniu įvertinimu ir muitinių bei įmonių partnerystės nuostatomis;

c) skatintų muitinės veiklos srityje laikytis aukščiausių profesinio sąžiningumo standartų, ypač pasienyje, taikydamos priemones, atitinkančias Muitinių bendradarbiavimo tarybos deklaracijoje dėl gero valdymo ir etikos muitų srityje su paskutiniais patikslinimais, padarytais 2003 m. birželio mėn. (Pasaulio muitinių organizacijos patikslinta Arušos deklaracija), nustatytus principus;

d) keistųsi geriausios praktikos pavyzdžiais ir teiktų mokymo bei techninę paramą planuojant ir stiprinant gebėjimus bei užtikrinant, kad būtų laikomasi aukščiausių profesinio sąžiningumo standartų;

e) kai tinkama, keistųsi atitinkama informacija ir duomenimis, laikydamosi kiekvienos Šalies teisinių reikalavimų dėl neskelbtinų duomenų konfidencialumo ir asmens duomenų apsaugos;

f) kai tikslinga ir tinkama, Šalių muitinės imtųsi suderintų muitinės veiksmų;

g) kai tikslinga ir tinkama, nustatytų įgaliotųjų ekonominės veiklos vykdytojų programų ir muitinio tikrinimo, įskaitant lygiavertes prekybos lengvinimo priemones, tarpusavio pripažinimo tvarką;

h) kai svarbu ir tinkama, išsiaiškintų atitinkamų muitinio tranzito sistemų junglumo galimybes ir

i) gerintų su muitine susijusių prievolių vykdymą plėtojant Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos prekybos ryšius, įskaitant bendradarbiavimą prekių kilmės klausimais.

124 STRAIPSNIS

Savitarpio administracinė pagalba

Nedarydamos poveikio šiame Susitarime, visų pirma 123 straipsnyje, numatytam kitų formų bendradarbiavimui, Šalys teikia viena kitai muitinės reikalų srities administracinę pagalbą, laikydamosi šio Susitarimo Protokolo dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje.

125 STRAIPSNIS

Muitinis įvertinimas

1. Nustatydamos tarpusavio prekybai taikomas muitinio įvertinimo taisykles, Šalys vadovaujasi Sutarties dėl GATT 1994 VII straipsnio įgyvendinimo (su paskesniais pakeitimais) nuostatomis. Šios nuostatos įtraukiamos į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi, *mutatis mutandis*.

2. Šalys bendradarbiauja siekdamos bendro požiūrio į su muitiniu įvertinimu susijusius klausimus.

126 STRAIPSNIS

Muitinės pakomitetis

1. Įsteigiamas Muitinės pakomitetis.

2. Muitinės pakomitetis rengia reguliarius posėdžius ir stebi, kaip įgyvendinamas šis skyrius, įskaitant klausimus, susijusius su muitinių bendradarbiavimu, prekybos lengvinimu, tarpvalstybiniu muitinių bendradarbiavimu ir valdymu, su muitine susijusia technine pagalba, prekių kilmės taisyklėmis, muitinės vykdomu intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu ir savitarpio administracine pagalba muitinės reikalų srityje.

3. Muitinės pakomitetis, *inter alia*:

a) prižiūri, kad tinkamai funkcionuotų šis skyrius ir šio Susitarimo Protokolas dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje;

b) nustato šio skyriaus ir šio Susitarimo Protokolo dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje įgyvendinimo praktinę tvarką ir priemones, be kita ko, dėl keitimosi informacija ir duomenimis, muitinio tikrinimo tarpusavio pripažinimo ir prekybos partnerystės programų ir abipusiškai sutartos naudos;

c) keičiasi nuomonėmis visais bendros svarbos klausimais, įskaitant būsimas priemones ir joms įgyvendinti ir taikyti būtinus išteklius, ir

d) kai tinkama, teikia rekomendacijas Parterystės komitetui.

3 SKYRIUS

TECHNINĖS KLIŪTYS PREKYBAI

127 STRAIPSNIS

Tikslas

Šio skyriaus tikslas – lengvinti Šalių tarpusavio prekybą prekėmis sukuriant sistemą, padedančią taikant Sutartį dėl techninių prekybos kliūčių, įtrauktą į PPO steigimo sutarties 1A priedą (TPK sutartis), užkirsti kelią nereikalingoms kliūtims prekybai, jas nustatyti ir šalinti.

128 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skyrius taikomas kiekvienos Šalies rengiamiems, priimamiems ir taikomiems standartams, techniniams reglamentams ir atitikties vertinimo procedūroms, kaip apibrėžta TPK sutartyje, kurie daro arba gali daryti poveikį Šalių tarpusavio prekybai prekėmis.

2. Neatsižvelgiant į 1 dalį, šis skyrius netaikomas sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms, kaip apibrėžta į PPO steigimo sutarties 1A priedą įtrauktos Sutarties dėl sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių taikymo (SFS sutartis) A priede, ir pirkimo specifikacijoms, kurias valdžios institucijos parengia savo gamybos ar vartojimo poreikiams tenkinti.

3. Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys pateikiamos TPK sutarties 1 priede.

129 STRAIPSNIS

TPK sutartis

Šalys patvirtina savo esamas teises ir prievoles, kurias turi viena kitos atžvilgiu pagal TPK sutartį, kuri įtraukiama į šį Susitarimą ir tampa jo dalimi.

130 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas techninių kliūčių prekybai klausimais

1. Šalys stiprina bendradarbiavimą standartų, techninių reglamentų, metrologijos, rinkos priežiūros, akreditavimo ir atitikties vertinimo procedūrų srityse, kad geriau suprastų viena kitos sistemas ir palengvintų patekimą į atitinkamas savo rinkas. Tuo tikslu Šalys siekia nustatyti, kokiais konkrečiais klausimais ir kuriuose sektoriuose reikėtų kurti bendradarbiavimo reglamentavimo srityje mechanizmus ir iniciatyvas ir juos plėtoti, be kita ko, siekiant:

a) keistis informacija apie savo atitinkamų techninių reglamentų ir atitikties vertinimo procedūrų rengimą ir taikymą, taip pat susijusia patirtimi;

b) ieškoti galimybės suvienodinti arba suderinti techninius reglamentus ir atitikties vertinimo procedūras;

c) skatinti savo atitinkamų įstaigų, atsakingų už metrologiją, standartizavimą, atitikties vertinimą ir akreditavimą, bendradarbiavimą ir

d) keistis informacija apie tai, kas vyksta atitinkamuose regioniniuose ir daugiašaliuose forumuose, veikiančiuose techninių reglamentų, atitikties vertinimo procedūrų ir akreditavimo srityse.

2. Siekdamos skatinti tarpusavio prekybą Šalys:

a) stengiasi sumažinti tarpusavio skirtumus šiose srityse: techninių reglamentų, metrologijos, standartizavimo, rinkos priežiūros, akreditavimo ir atitikties vertinimo procedūrų, be kita ko, skatindamos taikyti atitinkamus tarptautiniu mastu sutartus dokumentus;

b) skatina pagal tarptautines taisykles naudotis akreditavimu kaip priemone atitikties vertinimo įstaigų techniniams gebėjimams ir veiklai vertinti ir

c) remia Armėnijos Respublikos ir jos susijusių nacionalinių įstaigų dalyvavimą Europos ir tarptautinių organizacijų, kurių veikla susijusi su standartais, atitikties vertinimu, akreditavimu, metrologija ir susijusiomis funkcijomis, veikloje ir, kai įmanoma, narystę.

3. Šalys deda pastangas, kad būtų parengtas ir taikomas procesas, kuriuo Armėnijos Respublikos techniniai reglamentai, standartai ir atitikties vertinimo procedūros būtų laipsniškai suderinti su Europos Sąjungos.

4. Jau suderintose srityse Šalys gali svarstyti galimybę derėtis dėl susitarimų, susijusių su atitikties vertinimo procedūromis ir pramonės produktų pripažinimu.

131 STRAIPSNIS

Žymėjimas ir ženklinimas etiketėmis

1. Nedarant poveikio šio Susitarimo 129 straipsniui, dėl su žymėjimo ir ženklinimo reikalavimais susijusių techninių reglamentų Šalys dar kartą patvirtina TPK sutarties 2 straipsnio 2 dalies principus, kad tokie reikalavimai neturi būti rengiami, priimami ar taikomi siekiant sukurti nereikalingas kliūtis tarptautinei prekybai arba siekiant, kad dėl jų atsirastų tokios kliūtys. Todėl tokiais ženklinimo ir žymėjimo reikalavimais prekyba neturi būti ribojama labiau, nei būtina teisėtam tikslui pasiekti, atsižvelgiant į riziką, kuri kiltų, jei tas tikslas nebūtų pasiektas. Šalys skatina naudoti tarptautiniu mastu suderintus žymėjimo reikalavimus. Kai tinkama, Šalys stengiasi pripažinti nuimamas ar nenuolatines etiketes.

2. Visų pirma dėl privalomo ženklinimo ar žymėjimo reikalavimų Šalys:

a) stengiasi sumažinti savo atitinkamus tarpusavio prekyboje taikomus ženklinimo ar žymėjimo reikalavimus, išskyrus kai jais siekiama apsaugoti sveikatą, užtikrinti saugą ir apsaugoti aplinką arba įgyvendinti kitus pagrįstus viešosios politikos tikslus;

b) išlaiko teisę reikalauti, kad ant etikečių ir ženklų informacija būtų pateikiama Šalies nustatyta kalba.

132 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Nedarydama poveikio 12 skyriui kiekviena Šalis užtikrina, kad rengiant jos techninius reglamentus ir atitikties vertinimo procedūras būtų numatytos pakankamai ankstyvos viešos konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis, kad per jas gautas pastabas dar būtų galima įtraukti ir į jas atsižvelgti, išskyrus tuos atvejus, kai tai neįmanoma dėl ekstremaliosios situacijos ar jos grėsmės, susijusių su sauga, sveikata, aplinkos apsauga ar nacionaliniu saugumu.

2. Remdamasi TPK sutarties 2 straipsnio 9 dalimi, kiekviena Šalis nustato, kad po pranešimo apie siūlomus techninius reglamentus ar atitikties vertinimo procedūras, bet pakankamai anksti, būtų numatytas laikotarpis pastaboms pateikti. Jei dėl siūlomų techninių reglamentų ar atitikties vertinimo procedūrų konsultuojamasi viešai, kiekviena Šalis kitai Šaliai arba kitos Šalies fiziniams arba juridiniams asmenims leidžia dalyvauti viešose konsultacijose ne mažiau palankiomis sąlygomis negu tos, kurias ji taiko savo fiziniams arba juridiniams asmenims.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos priimti techniniai reglamentai ir atitikties vertinimo procedūros būtų viešai skelbiami.

4 SKYRIUS

SANITARIJOS IR FITOSANITARIJOS KLAUSIMAI

133 STRAIPSNIS

Tikslas

Šio skyriaus tikslas – nustatyti principus, Šalių tarpusavio prekyboje taikytinus sanitarijos ir fitosanitarijos priemonėms (toliau – SFS priemonės), taip pat bendradarbiavimui gyvūnų gerovės srityje. Šalys šiuos principus taiko taip, kad lengvintų prekybą, kartu išlaikydamos kiekvienos Šalies užtikrinamą žmonių, gyvūnų ir augalų gyvybės ar sveikatos apsaugos lygį.

134 STRAIPSNIS

Daugiašalės prievolės

Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal SFS sutartį.

135 STRAIPSNIS

Principai

1. Šalys užtikrina, kad SFS priemonės būtų rengiamos ir taikomos laikantis proporcingumo, skaidrumo, nediskriminavimo ir mokslinio pagrindimo principų, atsižvelgiant į tarptautinius standartus, kaip antai nustatytus 1951 m. Tarptautine augalų apsaugos konvencija (IPPC), Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) ir Maisto kodekso komisijos (*Codex*).

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad dėl jos taikomų SFS priemonių kitos Šalies teritorija, palyginti su tos Šalies teritorija, nebūtų šališkai ar nepagrįstai diskriminuojama, jei jose vyraujančios sąlygos yra vienodos ar panašios. SFS priemonės netaikomos taip, kad jomis būtų užslėptai ribojama prekyba.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad SFS priemonės, procedūros ir kontrolė būtų įgyvendintos.

4. Kiekviena Šalis į kitos Šalies kompetentingos institucijos prašymą pateikti informaciją atsako ne vėliau nei per du mėnesius nuo prašymo gavimo ir dėl importuojamų produktų ne mažiau palankiai kaip dėl vidaus produktų.

136 STRAIPSNIS

Importo reikalavimai

1. Importuojančios Šalies importo reikalavimai taikomi visai eksportuojančios Šalies teritorijai, laikantis 137 straipsnio.

2. Sertifikatuose išdėstomi importo reikalavimai turi būti pagrįsti *Codex*, OIE ir IPPC principais, nebent importo reikalavimai būtų paremti moksliniais duomenimis pagrįstu rizikos vertinimu, atliktu pagal SFS sutarties nuostatas.

3. Importo leidimuose išdėstomais reikalavimais nustatomos sanitarinės ir veterinarinės sąlygos negali būti griežtesnės nei 2 dalyje nurodytuose sertifikatuose nustatytos sąlygos.

137 STRAIPSNIS

Su gyvūnų ir augalų sveikata susijusios priemonės

1. Šalys pripažįsta kenksmingaisiais organizmais ar liga neužkrėstų teritorijų ir nedidelio kenksmingųjų organizmų ar ligos paplitimo teritorijų statusą pagal SFS sutartį ir atitinkamus *Codex*, OIE ir IPPC standartus, gaires ir rekomendacijas.

2. Nustatydamos kenksmingaisiais organizmais ar liga neužkrėstas teritorijas ir nedidelio kenksmingųjų organizmų ar ligos paplitimo teritorijas, Šalys įvertina įvairius veiksnius, kaip antai geografinę padėtį, ekosistemas, epidemiologinę priežiūrą ir sanitarinės ar fitosanitarinės kontrolės tokiose teritorijose veiksmingumą.

138 STRAIPSNIS

Patikros ir auditas

Kad įvertintų eksportuojančios Šalies tikrinimo ir sertifikavimo sistemas, importuojanti Šalis savo sąskaita jos teritorijoje gali atlikti patikras ir auditą. Šios patikros ir auditas atliekami vadovaujantis atitinkamais tarptautiniais standartais, gairėmis ir rekomendacijomis.

139 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija ir bendradarbiavimas

1. Šalys aptaria galiojančias SFS ir gyvūnų gerovės priemones ir jų plėtojimą bei įgyvendinimą ir keičiasi atitinkama informacija. Kai tinkama, vykdant tokias diskusijas ir keičiantis informacija atsižvelgiama į SFS sutartį ir atitinkamus *Codex*, OIE ir IPPC standartus, gaires ir rekomendacijas.

2. Keisdamosi informacija, žiniomis ir patirtimi Šalys bendradarbiauja gyvūnų sveikatos, gyvūnų gerovės ir augalų sveikatos klausimais, kad stiprintų šių sričių gebėjimus.

3. Bet kurios iš Šalių prašymu Šalys su SFS susijusiems klausimams ir kitiems skubiems klausimams, kuriems taikomas šis skyrius, apsvarstyti nedelsdamos pradeda dialogą SFS klausimais. Parterystės komitetas gali priimti tokių dialogų darbo tvarkos taisykles.

4. Ryšiams šiame skyriuje aptariamais klausimais palaikyti Šalys paskiria ryšių centrus ir reguliariai atnaujina informaciją apie juos.

140 STRAIPSNIS

Skaidrumas

Kiekviena Šalis:

a) siekia užtikrinti prekybai taikomų SFS priemonių, ypač kitos Šalies importuojamoms prekėms taikomų SFS reikalavimų skaidrumą;

b) kitos Šalies prašymu per du mėnesius nuo prašymo dienos praneša apie SFS reikalavimus, taikomus konkretiems importuojamiems produktams, įskaitant tai, ar reikalingas rizikos vertinimas, ir

c) kitai Šaliai praneša apie didelį ar reikšmingą pavojų visuomenės, gyvūnų ar augalų sveikatai, įskaitant su maisto produktais susijusias ekstremaliąsias situacijas. Pranešama raštu per dvi darbo dienas nuo to pavojaus nustatymo dienos.

5 SKYRIUS

PREKYBA PASLAUGOMIS, ĮSISTEIGIMAS IR ELEKTRONINĖ PREKYBA

A SKIRSNIS
BENDROSIOS NUOSTATOS

141 STRAIPSNIS

Tikslas, taikymo sritis ir aprėptis

1. Šalys, patvirtindamos atitinkamus savo įsipareigojimus pagal PPO steigimo sutartį, nustato laipsniškam abipusiškam įsisteigimo ir prekybos paslaugomis liberalizavimui ir bendradarbiavimui elektroninės prekybos srityje būtiną tvarką.

2. Nė viena šio skyriaus nuostata Šalims nenustatomos su viešaisiais pirkimais, kuriems taikomos 8 skyriaus nuostatos, susijusios prievolės.

3. Šis skyrius netaikomas Šalies teikiamoms subsidijoms, kurioms taikomas 10 skyrius.

4. Pagal šio skyriaus nuostatas kiekviena Šalis išlaiko teisę nustatyti ir toliau taikyti priemones teisėtiems politikos tikslams įgyvendinti.

5. Šis skyrius netaikomas priemonėms, kurios turi įtakos Šalyje įsidarbinti siekiantiems fiziniams asmenims, taip pat priemonėms, susijusioms su pilietybe, gyvenamąja vieta ar nuolatiniu darbu.

6. Nė viena šio skyriaus nuostata Šaliai neužkertamas kelias taikyti fizinių asmenų atvykimą ar laikiną buvimą jos teritorijoje reglamentuojančių priemonių, įskaitant priemones, kurios reikalingos jos sienų vientisumui apsaugoti ir tvarkingam fizinių asmenų judėjimui per sienas užtikrinti, jeigu tokios priemonės taikomos taip, kad neišnyktų ir nesumažėtų nauda, kurią bet kuri Šalis įgyja pagal konkretaus įsipareigojimo, nustatyto šame skyriuje ir šio Susitarimo prieduose, sąlygas.

142 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

a) priemonė – bet kokia Šalies taikoma priemonė: įstatymas, reglamentas, taisyklė, procedūra, sprendimas, administracinis veiksmas ar kita;

b) Šalies nustatomos arba toliau taikomos priemonės – priemonės, kurių imasi:

   i) Šalies centrinė, regioninė ar vietos valdžia arba jos institucijos ir

   ii) Šalies nevyriausybinės organizacijos, vykdančios tos Šalies centrinės, regioninės ar vietos valdžios arba jos institucijų perduotus įgaliojimus;

c) Šalies fizinis asmuo – valstybės narės pilietis, kaip nustatyta jos teisės aktuose, arba Armėnijos Respublikos pilietis, kaip nustatyta jos teisės aktuose;

d) juridinis asmuo – juridinis asmuo, įsteigtas ar kitaip organizuotas pagal taikytiną teisę, siekiantis ar nesiekiantis pelno, valdomas privačios ar valstybinės nuosavybės teise, įskaitant bet kokią korporaciją, patiką, ūkinę bendriją, bendrąją įmonę, individualiąją įmonę ar asociaciją;

e) Šalies juridinis asmuo – juridinis asmuo, įsteigtas pagal Europos Sąjungos valstybės narės arba Armėnijos Respublikos teisę ir turintis registruotąją būstinę, centrinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą atitinkamai teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Armėnijos Respublikos teritorijoje;

juridinis asmuo, kuris teritorijoje, kurioje taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, arba Armėnijos Respublikos teritorijoje turi tik registruotąją būstinę arba centrinę administraciją, nelaikomas atitinkamai Europos Sąjungos arba Armėnijos Respublikos juridiniu asmeniu, nebent jo veikla yra faktiniais ir nenutrūkstamais ryšiais susieta su atitinkamai Europos Sąjungos arba Armėnijos Respublikos ekonomika;

f) neatsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmesnėse pastraipose, laivybos bendrovėms, kurios įsteigtos už Europos Sąjungos arba Armėnijos Respublikos ribų ir kurias kontroliuoja atitinkamai valstybių narių arba Armėnijos Respublikos piliečiai, taip pat taikomos šio Susitarimo nuostatos, jeigu jų laivai yra registruoti pagal atitinkamus teisės aktus valstybėje narėje arba Armėnijos Respublikoje ir jie plaukioja su tos valstybės narės arba Armėnijos Respublikos vėliava;

g) Šalies juridinio asmens patronuojamoji įmonė – juridinis asmuo, faktiškai kontroliuojamas kito tos Šalies juridinio asmens[1];

h) juridinio asmens filialas – teisinio subjektiškumo neturinti įmonė, kuri nuolat veikia kaip patronuojančiosios įmonės skyrius, turi valdymo struktūrą ir yra materialiai aprūpinta verslo deryboms su trečiosiomis šalimis vesti ir todėl trečiosioms šalims nereikia tiesiogiai kreiptis į patronuojančiąją įmonę, jos gali sudaryti verslo sandorius patronuojamosios įmonės skyriuje, nors ir žino, kad prireikus gali atsirasti teisinis santykis su patronuojančiąja įmone, kurios buveinė yra užsienyje;

i) įsisteigimas – tai:

   i) Šalies juridinių asmenų ėmimasis ekonominės veiklos ir jos vykdymas steigiant juridinį asmenį, įskaitant tokio asmens įsigijimą, arba steigiant filialą arba atstovybę atitinkamai Europos Sąjungoje arba Armėnijos Respublikoje;

   ii) Šalies fizinių asmenų ėmimasis ekonominės veiklos ir jos vykdymas kaip savarankiškai dirbantiems asmenims arba steigimas įmonių, ypač bendrovių, kurias jie faktiškai kontroliuoja;

j) ekonominė veikla – pramoninio, komercinio ir profesinio pobūdžio veikla bei amatininkų veikla, išskyrus veiklą, susijusią su vyriausybės pavestų funkcijų vykdymu;

[1] Juridinis asmuo yra kontroliuojamas kito juridinio asmens, jei pastarasis gali skirti daugumą pirmojo juridinio asmens vadovų arba kitaip teisiškai daryti poveikį jo veiklai.

k) veikla – ekonominės veiklos vykdymas;

l) paslaugos – visos bet kokiame sektoriuje teikiamos paslaugos, išskyrus tas, kurios susijusios su vyriausybės pavestų funkcijų vykdymu;

m) paslaugos ir kita su vyriausybės pavestų funkcijų vykdymu susijusi veikla – nekomerciniais tikslais arba nekonkuruojant su vienu arba daugiau ekonominės veiklos vykdytojų teikiamos paslaugos arba vykdoma veikla;

n) paslaugų teikimas per sieną yra paslaugų teikimas:

   i) iš vienos Šalies teritorijos į kitos Šalies teritoriją arba

   ii) vienos Šalies teritorijoje kitos Šalies paslaugos vartotojui;

o) Šalies paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, teikiantis arba siekiantis teikti paslaugą;

p) verslininkas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, vykdantis arba siekiantis vykdyti ekonominę veiklą per įsteigtą įmonę.

B SKIRSNIS

ĮSISTEIGIMAS

143 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skirsnis taikomas Šalių nustatomoms arba toliau taikomoms priemonėms, turinčioms įtakos įsisteigimui visų rūšių ekonominės veiklos sektoriuose, išskyrus:

a) branduolinių medžiagų kasybą, gamybą ir perdirbimą[1];

b) ginklų, šaudmenų ir karinės paskirties medžiagų gamybą ir prekybą;

c) audiovizualines paslaugas;

d) nacionalinį jūrų kabotažą[2] ir

[1] Patikslinama, kad branduolinių medžiagų perdirbimas apima visą veiklą, nustatytą JT Tarptautiniame standartiniame gamybiniame visų ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje (ISIC 3.1 red.), kodas 2330.

[2] Nedarant poveikio veiklos, kuri pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, aprėpčiai, nacionalinis jūrų kabotažas pagal šį skyrių apima keleivių ar krovinių vežimą iš vieno Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uosto ar vietos į kitą Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uostą ar vietą, įskaitant esančius jų kontinentiniame šelfe, kaip nustatyta JT jūrų teisės konvencijoje, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uoste ar vietoje.

e) vidaus ir tarptautines oro transporto paslaugas[1], reguliariąsias arba nereguliariąsias, ir tiesiogiai su skrydžių teisėmis susijusias paslaugas, išskyrus:

i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugas, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;

ii) oro transporto paslaugų pardavimą ir rinkodarą;

iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugas;

iv) antžemines paslaugas ir

v) oro uosto veiklos paslaugas.

144 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas ir didžiausio palankumo režimas

1. Įsigaliojus šiam Susitarimui, Armėnijos Respublika, laikydamasi VIII-E priede išvardytų išlygų:

a) Europos Sąjungos juridinių asmenų patronuojamųjų įmonių, filialų ir atstovybių įsteigimui taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už režimą, kurį ji taiko savo juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms arba trečiųjų šalių juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms, atsižvelgiant į tai, kuris režimas palankesnis, ir

[1] Tarpusavio patekimo į oro transporto rinką sąlygos bus aptartos būsimame Šalių susitarime dėl bendrosios aviacijos erdvės sukūrimo.

b) Europos Sąjungos fizinių arba juridinių asmenų įsteigtų patronuojamųjų įmonių, filialų ir atstovybių veiklai Armėnijos Respublikoje taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už režimą, kurį ji taiko savo juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms arba trečiųjų šalių juridinių asmenų juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms, atsižvelgiant į tai, kuris režimas palankesnis[1].

2. Įsigaliojus šiam Susitarimui, Europos Sąjunga, laikydamasi VIII-A priede išvardytų išlygų:

a) Armėnijos Respublikos juridinių asmenų patronuojamųjų įmonių, filialų ir atstovybių įsteigimui taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už režimą, kurį Europos Sąjunga taiko savo juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms arba trečiųjų šalių juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms, atsižvelgiant į tai, kuris režimas palankesnis, ir

b) Armėnijos Respublikos fizinių arba juridinių asmenų įsteigtų patronuojamųjų įmonių, filialų ir atstovybių veiklai Europos Sąjungoje taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už režimą, kurį ji taiko savo juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms, arba trečiųjų šalių juridinių asmenų juridiniams asmenims, filialams ir atstovybėms, atsižvelgiant į tai, kuris režimas palankesnis[2].

[1] Ši prievolė netaikoma investicijų apsaugos nuostatoms, kurioms netaikomas šis skirsnis, įskaitant kitų susitarimų nuostatas dėl investuotojų ir valstybių ginčų sprendimo procedūrų.

[2] Ši prievolė netaikoma investicijų apsaugos nuostatoms, kurioms netaikomas šis skirsnis, įskaitant kitų susitarimų nuostatas dėl investuotojų ir valstybių ginčų sprendimo procedūrų.

3. Šalys, laikydamosi VIII-A ir VIII-E prieduose išvardytų išlygų, nenustato jokių naujų priemonių, kuriomis jų teritorijoje kitos Šalies juridiniai asmenys būtų diskriminuojami dėl įsisteigimo, o jau įsisteigę juridiniai asmenys – dėl veiklos, palyginti su jų pačių juridiniais asmenimis.

145 STRAIPSNIS

Peržiūra

Siekiant laipsniškai liberalizuoti įsisteigimo sąlygas, prekybos klausimams skirtos sudėties Parterystės komitetas reguliariai peržiūri įsisteigimo teisinę sistemą[1] ir aplinką.

146 STRAIPSNIS

Kiti susitarimai

Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma Šalių investuotojų teisių apribojimu pasinaudoti palankesniu režimu, nustatytu esamu arba būsimu tarptautiniu susitarimu, susijusiu su investicijomis, kurio šalys yra kuri nors valstybė narė ir Armėnijos Respublika.

[1] Peržiūra apima šį skyrių ir VIII-A bei VIII-E priedus.

147 STRAIPSNIS

Filialams ir atstovybėms taikomos standartinės sąlygos

1. 144 straipsnio nuostatomis Šaliai neužkertamas kelias taikyti specialias priemones, kuriomis reglamentuojamas kitos Šalies juridinių asmenų, kurie nėra įregistruoti pirmosios Šalies teritorijoje, filialų ir atstovybių įsisteigimas ir veikla jos teritorijoje, jeigu tos priemonės nustatomos dėl teisinių arba techninių tokių filialų ir atstovybių skirtumų, palyginti su pirmosios Šalies teritorijoje įregistruotų juridinių asmenų filialais ir atstovybėmis, arba – finansinių paslaugų atveju – dėl prudencinių priežasčių.

2. Taikomos sąlygos neturi skirtis labiau nei būtina dėl minėtų teisinių arba techninių skirtumų, arba – finansinių paslaugų atveju – dėl prudencinių priežasčių.

C SKIRSNIS

PASLAUGŲ TEIKIMAS PER SIENĄ

148 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skirsnis taikomas Šalių priemonėms, darančioms poveikį visų paslaugų sektorių paslaugų teikimui per sieną, išskyrus:

a) audiovizualines paslaugas;

b) nacionalinį jūrų kabotažą[1] ir

c) vidaus ir tarptautines oro transporto paslaugas[2], reguliariąsias arba nereguliariąsias, ir tiesiogiai su skrydžių teisėmis susijusias paslaugas, išskyrus:

   i) orlaivių remonto ir techninės priežiūros paslaugas, kurias teikiant orlaivis nenaudojamas;

[1] Nedarant poveikio veiklos, kuri pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus gali būti laikoma kabotažu, apimčiai, nacionalinis jūrų kabotažas pagal šį skyrių apima keleivių ar krovinių vežimą iš vieno Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uosto ar vietos į kitą Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uostą ar vietą, įskaitant esančius jų kontinentiniame šelfe, kaip nustatyta JT jūrų teisės konvencijoje, ir vežimą, kuris pradedamas ir baigiamas tame pačiame Armėnijos Respublikos ar valstybės narės uoste ar vietoje.

[2] Tarpusavio patekimo į oro transporto rinką sąlygos bus aptartos būsimame Šalių susitarime dėl bendrosios aviacijos erdvės sukūrimo.

ii) oro transporto paslaugų pardavimą ir rinkodarą;

iii) kompiuterinės rezervavimo sistemos (KRS) paslaugas;

iv) antžemines paslaugas ir

v) oro uosto veiklos paslaugas.

149 STRAIPSNIS

Patekimas į rinką

1. Kai į rinką patenkama teikiant paslaugas per sieną, kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už taikomą laikantis konkrečių įsipareigojimų, nurodytų VIII-B ir VIII-F prieduose.

2. Jeigu VIII-B ir VIII-F prieduose nenustatyta kitaip, sektoriuose, kuriuose įsipareigota dėl patekimo į rinką, Šalis nei regionų, nei visos savo teritorijos mastu nenustato ir toliau netaiko šių priemonių:

a) paslaugų teikėjų skaičiaus ribojimas nustatant kiekybines kvotas, monopolius, išimtinę teisę turinčius paslaugų teikėjus arba ekonominių poreikių analizės reikalavimus;

b) bendros paslaugų sandorių arba turto vertės ribojimas nustatant kiekybines kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą, arba

c) bendro paslaugų operacijų skaičiaus arba bendros paslaugų produkcijos apimties, išreikštos nustatytais kiekio vienetais, ribojimas nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą.

150 STRAIPSNIS

Nacionalinis režimas

1. Sektoriuose, kuriuose taikomi į VIII-B ir VIII-F priedus įtraukti įsipareigojimai dėl patekimo į rinką ir kuriems taikomos tuose prieduose nurodytos sąlygos ir reikalavimai, taikydama visas priemones, kurios daro poveikį paslaugų teikimui per sieną, kiekviena Šalis kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už taikomą savo panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams.

2. Šalis 1 dalies reikalavimą gali įvykdyti kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams nustatydama režimą, kurio forma yra tapati jos pačios panašioms paslaugoms ir paslaugų teikėjams taikomam režimui, arba nuo jos skiriasi.

3. Tapačios arba skirtingos formos režimas laikomas mažiau palankiu, jeigu juo konkurencijos sąlygos keičiamos Šalies paslaugų arba paslaugų teikėjų naudai, palyginti su kitos Šalies panašioms paslaugoms arba paslaugų teikėjams taikomomis sąlygomis.

4. Pagal šį straipsnį prisiimti konkretūs įsipareigojimai nelaikomi reikalavimu, kad Šalis kompensuotų neišvengiamą nepalankią konkurencinę padėtį, kuri atsiranda dėl atitinkamų paslaugų ar paslaugų teikėjų užsieninio statuso.

151 STRAIPSNIS

Įsipareigojimų sąrašai

1. Sektoriai, kuriuos kiekviena iš Šalių liberalizavo remdamasi šiuo skyriumi, taip pat tuose sektoriuose kitos Šalies paslaugoms ir paslaugų teikėjams išlygų forma taikomi patekimo į rinką bei nacionalinio režimo apribojimai yra nurodyti VIII-B ir VIII-F prieduose pateiktuose įsipareigojimų sąrašuose.

2. Nedarant poveikio Šalių teisėms ir prievolėms, kurias jos turi arba gali ateityje turėti pagal 1989 m. Europos konvenciją dėl televizijos be sienų ir 1992 m. Europos konvenciją dėl bendros kino filmų gamybos, į VIII-B ir VIII-F prieduose pateiktus įsipareigojimų sąrašus su audiovizualinėmis paslaugomis susiję įsipareigojimai neįtraukti.

152 STRAIPSNIS

Peržiūra

Siekiant Šalyse laipsniškai liberalizuoti paslaugų teikimą per sieną, prekybos klausimams skirtos sudėties Parterystės komitetas reguliariai peržiūri 149–151 straipsniuose nurodytus įsipareigojimų sąrašus. Atliekant tokią peržiūrą, *inter alia*, atsižvelgiama į 169, 180 ir 192 straipsniuose minimo laipsniško derinimo procesą ir jo poveikį Šalyse likusių paslaugų teikimo per sieną kliūčių šalinimui.

D SKIRSNIS

LAIKINAS FIZINIŲ ASMENŲ ATVYKIMAS VERSLO REIKALAIS

153 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skirsnis taikomas Šalių priemonėms, susijusioms su pagrindinio personalo, absolventų stažuotojų, verslo paslaugų pardavėjų, sutartinių paslaugų teikėjų ir nepriklausomų specialistų atvykimu ir laikinu buvimu jų teritorijoje, nedarant poveikio 141 straipsnio 5 daliai.

Šiame skirsnyje:

a) pagrindinis personalas – Šalies juridiniam asmeniui, išskyrus ne pelno organizacijas[1], dirbantys už įmonės įsteigimą arba tinkamą priežiūrą, administravimą ir veiklą atsakingi fiziniai asmenys, kurie yra arba įsisteigimo reikalais atvykę verslo svečiai, arba bendrovės viduje perkeliami asmenys;

b) įsisteigimo reikalais atvykę verslo svečiai – už įsisteigimą atsakingi aukštesnes pareigas einantys fiziniai asmenys, kurie nesiūlo ir neteikia paslaugų ir nevykdo jokios įsisteigimui nebūtinos ekonominės veiklos ir negauna atlygio iš priimančiojoje Šalyje esančio šaltinio;

c) bendrovės viduje perkeliami asmenys – bent vienus metus Šalies juridinio asmens įdarbinti arba jo partneriais esantys fiziniai asmenys, kurie yra laikinai perkeliami į įmonę, kuri gali būti juridinio asmens patronuojamoji įmonė, filialas ar pagrindinė bendrovė, kitos Šalies teritorijoje ir kurie yra vadovai arba specialistai;

d) vadovai – daugiausia direktorių valdybos arba akcininkų ar jų atitikmens vadovaujami ir jų nurodymus gaunantys juridinio asmens įdarbinti fiziniai asmenys, einantys aukštesnes pareigas ir tiesiogiai valdantys įmonę, kurie, be kitų, vykdo bent šias funkcijas:

[1] Frazė „išskyrus ne pelno organizacijas“ taikoma tik Belgijai, Čekijai, Danijai, Vokietijai, Airijai, Graikijai, Ispanijai, Prancūzijai, Italijai, Kiprui, Latvijai, Lietuvai, Liuksemburgui, Maltai, Nyderlandams, Austrijai, Portugalijai, Slovėnijai, Suomijai ir Jungtinei Karalystei.

i) vadovauja įmonei, jos skyriui ar padaliniui;

ii) prižiūri ir kontroliuoja kitų priežiūrą atliekančių darbuotojų, specialistų ar administracijos darbuotojų darbą ir

iii) turi įgaliojimus savarankiškai įdarbinti ir atleisti arba rekomenduoti įdarbinti ir atleisti darbuotojus arba atlikti kitus su personalu susijusius veiksmus;

e) specialistai – Šalies juridinio asmens įdarbinti fiziniai asmenys, turintys specialių žinių, susijusių su įmonės gamyba, tyrimams naudojama įranga, metodais, procesais, procedūromis ar valdymu;

vertinant tokias žinias atsižvelgiama ne tik į konkrečiai įmonei būdingas žinias, bet ir į tai, ar asmuo turi aukštą kvalifikaciją, įskaitant tinkamą profesinę patirtį, susijusią su darbu arba profesija, kuriems reikia konkrečių techninių žinių, įskaitant ir tai, ar asmuo yra akredituotos profesijos atstovas;

f) absolventai stažuotojai – Šalies juridinio asmens arba jo filialo bent vieniems metams pasamdyti fiziniai asmenys, turintys universitetinį išsilavinimą ir laikinai perkeliami į juridinio asmens įmonę kitos Šalies teritorijoje karjeros arba verslo metodų mokymo tikslais[1];

[1] Gali būti reikalaujama, kad priimančioji įmonė pateiktų tvirtinti mokymo buvimo laikotarpiu programą, kuria įrodytų, kad buvimo tikslas yra mokymas. Čekijoje, Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Lietuvoje, Vengrijoje ir Austrijoje reikalaujama, kad mokymas būtų susijęs su įgytu universitetiniu išsilavinimu.

g) verslo paslaugų pardavėjai[1] – fiziniai asmenys, atstovaujantys Šalies paslaugų teikėjui arba prekių tiekėjui, ketinantys laikinai atvykti į kitos Šalies teritoriją, kad galėtų vesti derybas dėl paslaugų arba prekių pardavimo arba sudaryti paslaugų arba prekių pardavimo sutartis to teikėjo (tiekėjo) vardu, neparduodantys tiesiogiai gyventojams ir negaunantys atlygio iš priimančioje Šalyje esančio šaltinio, be to, jie nėra įgalioti prekybos agentai;

h) sutartinių paslaugų teikėjai – fiziniai asmenys, įdarbinti Šalies juridinio asmens, kuris pats nėra įdarbinimo ir aprūpinimo darbuotojais agentūra ir nevykdo veiklos per tokią agentūrą, nėra įsteigęs įmonės kitos Šalies teritorijoje ir kuris toje Šalyje su galutiniu vartotoju yra sudaręs *bona fide* paslaugų teikimo sutartį, pagal kurią, kad galėtų teikti sutartas paslaugas, jo darbuotojai turi laikinai apsistoti toje Šalyje[2];

i) nepriklausomi specialistai – fiziniai asmenys, teikiantys paslaugą ir įsisteigę kaip savarankiškai dirbantys asmenys Šalies teritorijoje, bet neįsisteigę kitos Šalies teritorijoje, sudarę *bona fide* sutartį (išskyrus sutartis, sudaromas per įdarbinimo ir aprūpinimo darbuotojais agentūras) teikti paslaugas galutiniam vartotojui toje Šalyje, pagal kurią, kad galėtų teikti sutartas paslaugas, jie turi laikinai būti toje Šalyje[3];

---

1 Jungtinėje Karalystėje verslo paslaugų pardavėjų kategorijai priskiriami tik paslaugų pardavėjai.

2 Paslaugų teikimo sutartis, minima h ir i punktuose, turi atitikti Šalies, kurioje vykdoma sutartis, įstatymus, teisės aktus ir kitus reikalavimus.

3 Paslaugų teikimo sutartis, minima h ir i punktuose, turi atitikti Šalies, kurioje vykdoma sutartis, įstatymus, teisės aktus ir kitus reikalavimus.

j) kvalifikacija – diplomas, pažymėjimas ar kitas oficialią kvalifikaciją patvirtinantis dokumentas, kurį išdavė įstatymais ar kitais teisės aktais paskirta institucija ir kuriuo patvirtinamas sėkmingas profesinio mokymo baigimas.

154 STRAIPSNIS

Pagrindinis personalas ir absolventai stažuotojai

1. Kiekviename sektoriuje, dėl kurio įsipareigojo pagal B skirsnį, ir laikydamasi išlygų, išvardytų VIII-C priede, kiekviena Šalis leidžia kitos Šalies verslininkams savo įmonėse laikinai įdarbinti tos kitos Šalies fizinius asmenis, jeigu tie darbuotojai yra pagrindinis personalas arba absolventai stažuotojai, kaip apibrėžta 153 straipsnyje. Pagrindinio personalo ir absolventų stažuotojų atvykimo ir laikino buvimo trukmė – ne ilgiau kaip treji metai, kai tai įmonės viduje perkeliami asmenys, įsisteigimo reikalais atvykusių verslo svečių – 90 dienų per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį, absolventų stažuotojų – vieni metai.

2. Kiekviename sektoriuje, dėl kurio įsipareigota pagal B skirsnį, priemonės, kurių Šalis negali nustatyti arba toliau taikyti nei regionų, nei visos teritorijos mastu, jei nenurodyta kitaip VIII-C priede, yra apibrėžiamos kaip fizinių asmenų, kuriuos verslininkas konkrečiame sektoriuje gali įdarbinti kaip pagrindinį personalą ar absolventus stažuotojus, bendro skaičiaus ribojimas nustatant kvotas arba ekonominių poreikių analizės reikalavimą ir kaip diskriminaciniai apribojimai.

155 STRAIPSNIS

Verslo paslaugų pardavėjai

Kiekviename sektoriuje, dėl kurio įsipareigojo pagal B arba C skirsnį, ir laikydamasi išlygų, išvardytų VIII-C priede, kiekviena Šalis verslo paslaugų pardavėjams leidžia atvykti ir laikinai būti iki 90 dienų per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį.

156 STRAIPSNIS

Sutartinių paslaugų teikėjai

1. Šalys patvirtina atitinkamas savo prievoles, kurias turi dėl įsipareigojimų pagal PPO bendrąjį susitarimą dėl prekybos paslaugomis, dėl sutartinių paslaugų teikėjų atvykimo ir laikino buvimo.

2. Pagal VIII-D ir VIII-G priedus kiekviena Šalis leidžia, kad kitos Šalies sutartinių paslaugų teikėjai jos teritorijoje teiktų paslaugas, jeigu tenkinamos šios sąlygos:

a) fiziniai asmenys paslaugą teikia laikinai kaip juridinio asmens, turinčio ne ilgesnės nei 12 mėnesių trukmės paslaugų teikimo sutartį, darbuotojai;

b) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys teikia tą paslaugą kaip juridinio asmens, teikiančio paslaugas bent vienus metus iki prašymo leisti atvykti į kitą Šalį pateikimo, darbuotojai ir, be to, prašymo leisti atvykti į kitą Šalį pateikimo dieną turi bent trejų metų profesinės patirties[1] su sutartimi susijusiame veiklos sektoriuje;

c) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys:

i) turi būti įgiję universitetinį išsilavinimą arba kvalifikaciją, įrodančią reikiamo lygio[2] žinias, ir

ii) turi turėti profesinę kvalifikaciją, reikalingą veiklai vykdyti pagal Šalies, kurioje teikiama paslauga, įstatymus ir kitus teisės aktus ar kitas priemones;

d) fiziniai asmenys negauna kito atlyginimo už kitos Šalies teritorijoje teikiamas paslaugas, išskyrus fizinį asmenį įdarbinusio juridinio asmens mokamą atlyginimą;

e) fiziniai asmenys gali atvykti ir laikinai būti susijusioje Šalyje ne ilgiau kaip iš viso šešis mėnesius (Liuksemburge – 25 savaites) per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį arba ne ilgiau nei galioja sutartis, atsižvelgiant į tai, kuris iš šių laikotarpių yra trumpesnis;

f) pagal šį straipsnį leidžiama teikti tik tas paslaugas, kurios yra numatytos sutartyje, ir teisė verstis profesine veikla Šalyje, kurioje ta paslauga teikiama, nesuteikiama ir

---

[1] Įgytos sulaukus pilnametystės.

[2] Jei universitetinį išsilavinimą ar kvalifikaciją asmuo įgijo ne toje Šalyje, kurioje teikiama paslauga, Šalis gali įvertinti atitiktį jos teritorijoje reikalaujamam universitetiniam išsilavinimui.

g) asmenų, kuriems taikoma paslaugų teikimo sutartis, skaičius neviršija skaičiaus, reikalingo sutarčiai įvykdyti pagal Šalies, kurioje teikiama paslauga, įstatymus ir kitus teisės aktus ar kitas priemones.

157 STRAIPSNIS

Nepriklausomi specialistai

Pagal VIII-D ir VIII-G priedus kiekviena Šalis leidžia, kad kitos Šalies nepriklausomi specialistai jos teritorijoje teiktų paslaugas, jeigu tenkinamos šios sąlygos:

a) fiziniai asmenys paslaugą teikia laikinai kaip kitoje Šalyje įsisteigę savarankiškai dirbantys asmenys ir turi ne ilgesnės nei 12 mėnesių trukmės paslaugų teikimo sutartį;

b) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys prašymo leisti atvykti į kitą Šalį pateikimo dieną turi bent šešerių metų profesinės patirties su sutartimi susijusiame veiklos sektoriuje;

c) į kitą Šalį atvykstantys fiziniai asmenys:

i) turi būti įgiję universitetinį išsilavinimą arba kvalifikaciją, įrodančią reikiamo lygio[1] žinias, ir

ii) turi turėti profesinę kvalifikaciją, reikalingą veiklai vykdyti pagal Šalies, kurioje teikiama paslauga, įstatymus ir kitus teisės aktus ar kitas priemones;

d) fiziniai asmenys gali atvykti ir laikinai būti susijusioje Šalyje ne ilgiau kaip iš viso šešis mėnesius (Liuksemburge – 25 savaites) per bet kurį 12 mėnesių laikotarpį arba ne ilgiau nei galioja sutartis, atsižvelgiant į tai, kuris iš šių laikotarpių yra trumpesnis, ir

e) pagal šį straipsnį leidžiama teikti tik tas paslaugas, kurios yra numatytos sutartyje, ir teisė verstis profesine veikla Šalyje, kurioje ta paslauga teikiama, nesuteikiama.

[1] Jei universitetinį išsilavinimą ar kvalifikaciją asmuo įgijo ne toje Šalyje, kurioje teikiama paslauga, Šalis gali įvertinti atitiktį jos teritorijoje reikalaujamam universitetiniam išsilavinimui.

E SKIRSNIS

REGLAMENTAVIMO SISTEMA

I POSKIRSNIS

VIDAUS REGLAMENTAVIMAS

158 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis skirsnis taikomas Šalių priemonėms, susijusioms su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis, kurios daro poveikį:

a) paslaugų teikimui per sieną;

b) Šalies fizinių ir juridinių asmenų įsisteigimui jų teritorijoje ir

c) 153 straipsnyje nurodytų kategorijų fizinių asmenų laikinam buvimui jų teritorijoje.

2. Kalbant apie paslaugų teikimą per sieną, šis skirsnis taikomas tik tiems sektoriams, dėl kurių Šalis yra prisiėmusi konkrečius įsipareigojimus, ir tik jei tie įsipareigojimai taikomi. Kalbant apie įsisteigimą, šis skirsnis netaikomas sektoriams, dėl kurių VIII-A ir VIII-E prieduose yra įtraukta išlyga. Kalbant apie laikiną fizinių asmenų buvimą, šis skirsnis netaikomas sektoriams, dėl kurių VIII-C, VIII-D ir VIII-G prieduose yra įtraukta išlyga.

3. Šis skirsnis netaikomas priemonėms, kurios laikomos į sąrašus įtrauktinais apribojimais.

4. Šiame skirsnyje:

a) licencijų išdavimo reikalavimai – esminiai reikalavimai, išskyrus kvalifikacinius, kuriuos fizinis arba juridinis asmuo privalo įvykdyti, kad gautų leidimą vykdyti 1 dalyje nurodytą veiklą, taip pat kad toks leidimas būtų iš dalies pakeistas ar atnaujintas;

b) licencijų išdavimo procedūros – administracinės ar procedūrinės taisyklės, kurių privalo laikytis fizinis arba juridinis asmuo norėdamas gauti leidimą vykdyti 1 dalyje nurodytą veiklą, taip pat norėdamas iš dalies pakeisti licenciją ar ją atnaujinti, kad įrodytų atitiktį licencijų išdavimo reikalavimams;

c) kvalifikaciniai reikalavimai – esminiai reikalavimai, susiję su fizinio asmens kompetencija teikti paslaugą, kuriuos reikia įrodyti norint gauti leidimą teikti paslaugą;

d) kvalifikacinės procedūros – administracinės arba procedūrinės taisyklės, kurių fizinis asmuo privalo laikytis norėdamas įrodyti atitiktį kvalifikaciniams reikalavimams, kad gautų leidimą teikti paslaugą, ir

e) kompetentinga institucija – centrinė, regioninė ar vietos valdžia ir institucija arba nevyriausybinė organizacija, turinti centrinės ar regioninės arba vietos valdžios ar jos institucijų perduotus įgaliojimus, priimanti sprendimą dėl leidimo teikti paslaugą, be kita ko, įsisteigiant, arba dėl leidimo įsisteigti kitame ekonominės veiklos sektoriuje nei paslaugų teikimas.

159 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo ir kvalifikacijos patvirtinimo sąlygos

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad priemonės, susijusios su licencijų išdavimo reikalavimais ir procedūromis, taip pat kvalifikaciniais reikalavimais ir procedūromis, būtų grindžiamos kriterijais, kurie neleistų kompetentingoms institucijoms šališkai naudotis savo vertinimo įgaliojimais.

2. 1 dalyje nurodyti kriterijai turi būti:

a) proporcingi viešosios politikos tikslams;

b) aiškūs ir nedviprasmiški;

c) objektyvūs;

d) iš anksto nustatyti;

e) iš anksto viešai skelbiami ir

f) skaidrūs ir prieinami susipažinti.

3. Leidimas arba licencija išduodami iš karto, kai atlikus tinkamą tyrimą nustatoma, kad leidimo arba licencijos išdavimo sąlygos įvykdytos.

4. Kiekvienoje Šalyje turi veikti arba būti įsteigtos teisminės, arbitražo ar administracinės institucijos (arba turi būti toliau taikomos ar nustatytos tokios procedūros), į kurias galėtų kreiptis verslininkai ar paslaugų teikėjai siekdami, kad nedelsiant būtų persvarstyti jiems poveikį padarę atitinkami administraciniai sprendimai, susiję su įsisteigimu, paslaugų teikimu per sieną ar laikinu fizinių asmenų atvykimu ir buvimu verslo reikalais, ir, kai pagrįstai reikia, taikomos teisių gynimo priemonės. Jeigu šios procedūros nėra atsietos nuo atitinkamą administracinį sprendimą priimančios institucijos, kiekviena Šalis užtikrina, kad pagal tas procedūras būtų faktiškai užtikrinta objektyvios ir nešališkos peržiūros galimybė.

5. Jei išduodamų licencijų vykdyti tam tikrą veiklą skaičius yra ribotas dėl gamtos išteklių arba techninių pajėgumų stokos, kiekviena Šalis potencialiems kandidatams taiko nešališką ir skaidrią atrankos procedūrą, visų pirma tinkamai paskelbdamos apie procedūros pradžią, eigą ir pabaigą.

6. Atsižvelgdama į šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus kiekviena Šalis, nustatydama atrankos procedūros taisykles, gali atsižvelgti į teisėtus viešosios politikos tikslus, įskaitant sveikatos, saugos, aplinkos apsaugos ir kultūros paveldo išsaugojimo aspektus.

160 STRAIPSNIS

Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros

1. Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros bei formalumai turi būti aiškūs, iš anksto viešai skelbiami ir turi leisti pareiškėjams būti tikriems, kad jų paraiška bus išnagrinėta objektyviai ir nešališkai.

2. Licencijų išdavimo ir kvalifikacinės procedūros bei formalumai turi būti kuo paprastesni ir dėl jų neturi būti be reikalo apsunkinamas ar vilkinamas paslaugos teikimas. Visi licencijų mokesčiai[1], kuriuos pareiškėjas gali turėti sumokėti norėdamas gauti licenciją, turėtų būti pagrįsti ir proporcingi susijusių licencijų išdavimo procedūrų sąnaudoms.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kompetentingų institucijų taikomos procedūros ir priimami sprendimai, susiję su licencijų ar leidimų išdavimo procesu, būtų nešališki visų pareiškėjų atžvilgiu. Kompetentinga institucija sprendimus turi priimti nepriklausomai ir nebūti atskaitinga jokiam licenciją ar leidimą siekiančiam gauti paslaugų teikėjui.

4. Jeigu paraišką pareiškėjas turi pateikti per konkretų terminą, tas terminas turi būti pagrįstas. Paraišką kompetentinga institucija pradeda tvarkyti nepagrįstai nedelsdama. Jei įmanoma, elektroninėmis priemonėmis teikiamos paraiškos priimamos tokiomis pačiomis sąlygomis kaip popierinės paraiškos.

[1] Licencijų išdavimo mokesčiai neapima aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos lengvatos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

5. Kiekviena Šalis užtikrina, kad po to, kai pateikiama visa paraiška, ji būtų išnagrinėta ir galutinis sprendimas dėl jos priimtas per pagrįstos trukmės laikotarpį. Kiekviena Šalis stengiasi nustatyti laikotarpį, per kurį paprastai paraiška turi būti baigta tvarkyti.

6. Jei mano, kad paraiškoje pateikta ne visa informacija, kompetentinga institucija per pagrįstos trukmės laikotarpį nuo paraiškos gavimo praneša apie tai pareiškėjui, suteikia jam galimybę ištaisyti trūkumus ir, jei įmanoma, nurodo papildomą informaciją, kurios reikia paraiškai visiškai užpildyti.

7. Kai įmanoma, vietoj dokumentų originalų leidžiama pateikti patvirtintas jų kopijas.

8. Jei paraiška atmetama, kompetentinga institucija apie tai pareiškėjui praneša raštu ir nepagrįstai nedelsdama. Paprastai pareiškėjo prašymu jam pranešamos paraiškos atmetimo priežastys ir nurodomas laikotarpis, per kurį sprendimą galima apskųsti.

9. Kiekviena Šalis užtikrina, kad suteikta licencija ar leidimas įsigaliotų nepagrįstai nedelsiant pagal licencijoje arba leidime nurodytas sąlygas.

II POSKIRSNIS

VISUOTINAI TAIKOMOS NUOSTATOS

161 STRAIPSNIS

Tarpusavio pripažinimas

1. Nė viena šio skyriaus nuostata Šaliai neužkertamas kelias reikalauti, kad fiziniai asmenys turėtų reikiamą su atitinkamu veiklos sektoriumi susijusią kvalifikaciją ir profesinę patirtį, kurią reikalaujama turėti teritorijoje, kurioje teikiama paslauga.

2. Kiekviena Šalis skatina jos teritorijoje veikiančias atitinkamas profesines organizacijas prekybos klausimams skirtos sudėties Parterystės komitetui teikti rekomendacijas dėl kvalifikacijų ir profesinės patirties tarpusavio pripažinimo, kad verslininkai ir paslaugų teikėjai galėtų visapusiškai arba iš dalies laikytis kriterijų, kuriuos kiekviena Šalis taiko verslininkų ir paslaugų, visų pirma specialistų paslaugų, teikėjų leidimų ir licencijų išdavimui, veiklai ir sertifikavimui.

3. Gavęs 2 dalyje minėtą rekomendaciją, prekybos klausimams skirtos sudėties Parterystės komitetas per pagrįstą laikotarpį ją apsvarsto ir sprendžia, ar ji atitinka šį Susitarimą, ir, remdamasis joje pateikta informacija, visų pirma įvertina:

a) kokiu mastu sutampa kriterijai, kuriuos kiekviena Šalis taiko verslininkų ir paslaugų teikėjų leidimų ir licencijų išdavimui, veiklai ir sertifikavimui, ir

b) galimą susitarimo dėl abipusio kvalifikacijų ir profesinės patirties pripažinimo ekonominę vertę.

4. Jei tenkinami 3 dalyje nurodyti reikalavimai, prekybos klausimams skirtos sudėties Parterystės komitetas nustato būtinus derybų dėl abipusio pripažinimo etapus ir tuomet pateikia rekomendaciją Šalių kompetentingoms institucijoms pradėti derybas.

5. Tarpusavio pripažinimo susitarimas turi derėti su atitinkamomis PPO steigimo sutarties nuostatomis, visų pirma su Bendrojo susitarimo dėl prekybos paslaugomis, įtraukto į PPO steigimo sutarties 1B priedą (GATS), VII straipsniu.

162 STRAIPSNIS

Skaidrumas ir konfidencialios informacijos atskleidimas

1. Kiekviena Šalis nedelsdama reaguoja į visus kitos Šalies prašymus suteikti konkrečią informaciją apie jos visuotinai taikomas priemones arba tarptautinius susitarimus, susijusius su šiuo Susitarimu arba darančius jam poveikį. Kiekviena Šalis taip pat įsteigia vieną arba daugiau ryšių centrų, kurie, kai prašoma, kitos Šalies verslininkams ir paslaugų teikėjams teikia konkrečią informaciją tokiais klausimais. Šalys per tris mėnesius nuo šio Susitarimo įsigaliojimo praneša viena kitai apie ryšių centrus. Ryšių centrai neprivalo būti įstatymų ir kitų teisės aktų saugyklos.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata nereikalaujama, kad Šalis teiktų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas trukdytų vykdyti įstatymus ar kitaip prieštarautų viešajam interesui ar pakenktų bet kurios konkrečios valstybinės ar privačios įmonės teisėtiems komerciniams interesams.

III POSKIRSNIS

KOMPIUTERIŲ PASLAUGOS

163 STRAIPSNIS

Susitarimas dėl kompiuterių paslaugų

1. Liberalizuodamos prekybą kompiuterių paslaugomis pagal B, C ir D skirsnius Šalys laikosi 2–4 dalių.

2. Svarbiausio produktų klasifikatoriaus (CPC[1]) 84 skyrius, t. y. Jungtinių Tautų kodas, kuriuo nurodomos kompiuterių ir susijusios paslaugos, apima bazines funkcijas, naudojamas teikiant visas kompiuterių ir susijusias paslaugas: kompiuterių programas, kurios apibrėžiamos kaip instrukcijų, reikalingų kompiuteriams veikti ir informacijai perduoti, rinkiniai (įskaitant jų kūrimą ir diegimą), duomenų apdorojimą ir saugojimą, taip pat susijusias paslaugas, kaip antai klientų darbuotojų konsultavimo ir mokymo. Dėl technologijų plėtros vis daugiau tokių paslaugų siūloma kaip susijusių paslaugų komplektas ar paketas, į kuriuos gali būti įtrauktos visos šios bazinės funkcijos arba jų dalis. Pavyzdžiui, tokios paslaugos kaip žiniatinklio svetainių ar domenų priegloba, duomenų gavybos paslaugos ir sudėtinio kompiuterių tinklo naudojimas – visos šios paslaugos teikiamos kaip bazinių kompiuterių paslaugų funkcijų deriniai.

---

[1] Svarbiausias produktų klasifikatorius, pateiktas Jungtinių Tautų statistikos biuro Statistikos leidinyje (M serija, Nr. 77, CPC prov, 1991).

3. Kompiuterių ir susijusios paslaugos (neatsižvelgiant į tai, ar jos teikiamos per tinklą, įskaitant internetą, ar ne) apima visas paslaugas, susijusias su:

a) konsultavimu dėl kompiuterių ar kompiuterių sistemų, kompiuterių ar kompiuterių sistemų strategija, analize, planavimu, specifikacija, projektavimu, kūrimu, diegimu, taikymu, integravimu, testavimu, derinimu, atnaujinimu, pagalba, techninė pagalba arba valdymu;

b) kompiuterių programomis, apibrėžiamomis kaip instrukcijų, reikalingų kompiuteriams veikti ir informacijai perduoti (iš kompiuterių ir į juos), rinkinys, taip pat konsultavimas dėl kompiuterių programų, kompiuterių programų strategija, analizė, planavimas, specifikacija, projektavimas, kūrimas, diegimas, taikymas, integravimas, testavimas, derinimas, atnaujinimas, pritaikymas, techninė priežiūra, pagalba, techninė pagalba, valdymas ar naudojimas;

c) duomenų tvarkymu, duomenų saugojimu, duomenų priegloba arba duomenų bazių paslaugomis;

d) įstaigos mašinų ir įrangos (taip pat ir kompiuterių) techninės priežiūros ir remonto paslaugomis arba

e) klientų darbuotojų mokymo paslaugomis, susijusiomis su programine įranga, kompiuteriais arba kompiuterių sistemomis, niekur kitur nepriskirtomis.

4. Naudojantis kompiuterių ir susijusiomis paslaugomis gali būti teikiamos ir kitos paslaugos (pvz., bankininkystės), teikiamos ne tik elektroninėmis, bet ir kitomis priemonėmis. Tokiais atvejais svarbu skirti paslaugas, kurios reikalingos kitoms paslaugoms teikti (kaip antai žiniatinklio svetainių arba taikomųjų programų priegloba), nuo elektroninėmis priemonėmis teikiamų turinio arba pagrindinių paslaugų (kaip antai bankininkystės). Tokiais atvejais turinio arba pagrindinė paslauga prie CPC 84 skyriaus nepriskiriama.

IV POSKIRSNIS

PAŠTO PASLAUGOS[1]

164 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šiame poskirsnyje išdėstomi reglamentavimo sistemos, taikomos visoms pašto paslaugoms, principai.

2. Šiame poskirsnyje ir B, C ir D skirsniuose:

a) licencija – reguliavimo institucijos individualiam teikėjui išduotas leidimas, kurį būtina turėti prieš pradedant teikti tam tikrą paslaugą, ir

b) universalioji paslauga – visoje Šalies teritorijoje nuolat teikiamos nustatytos kokybės būtiniausios pašto paslaugos.

165 STRAIPSNIS

Rinką iškreipiančios veiklos prevencija

Kiekviena Šalis užtikrina, kad pašto paslaugų teikėjas, turintis prievolę teikti universaliąsias paslaugas arba pašto paslaugų monopolį, nevykdytų rinką iškreipiančios veiklos, kaip antai:

[1] Šis skirsnis taikomas CPC 7511 ir CPC 7512 klasėms.

a) nenaudotų pajamų, gautų teikiant tokią paslaugą, greitojo pristatymo paslaugai ar bet kuriai kitai neuniversaliajai pristatymo paslaugai kryžmiškai subsidijuoti ir

b) nepagrįstai nediferencijuotų klientų, kaip antai įmonių, stambiųjų siuntėjų ar konsoliduotų siuntų siuntėjų, jiems taikydamas kitokius tarifus ar paslaugos teikimo sąlygas, kai ta paslauga teikiama vykdant universaliųjų paslaugų teikimo prievolę ar turint pašto paslaugų monopolį.

166 STRAIPSNIS

Universaliosios paslaugos

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokias universaliųjų paslaugų prievoles ji nori toliau taikyti. Tokios prievolės pačios savaime nebus laikomos antikonkurencinėmis, jeigu jos administruojamos skaidriai, nediskriminuojant ir nedarant poveikio konkurencijai, ir jomis universaliųjų paslaugų teikimas neapsunkinamas labiau, nei būtina pagal Šalies nustatytus reikalavimus.

2. Kad būtų tenkinami naudotojų poreikiai, universaliosios paslaugos turi būti teikiamos už prieinamą kainą.

167 STRAIPSNIS

Licencijos

1. Kiekviena Šalis turėtų siekti pakeisti reikalavimą gauti paslaugų, nepatenkančių į universaliųjų paslaugų aprėptį, licenciją paprastos registracijos reikalavimu.

2. Kai taikomas reikalavimas gauti licenciją:

a) licencijų išdavimo sąlygos, kuriomis neturi būti sukuriama didesnė našta, nei būtina tikslui pasiekti, skelbiamos viešai;

b) pareiškėjo prašymu jam pranešamos atsisakymo išduoti licenciją priežastys ir

c) kiekviena Šalis nustato skundų teikimo nepriklausomam organui procedūrą, kuri turi būti skaidri, nediskriminacinė ir pagrįsta objektyviais kriterijais.

168 STRAIPSNIS

Reguliavimo institucijos nepriklausomumas

Reguliavimo institucija turi būti teisiškai atskirta ir nepriklausoma nuo pašto ir pasiuntinių paslaugų teikėjų. Reguliavimo institucijos priimami sprendimai ir taikomos procedūros turi būti nešališki visų rinkos dalyvių atžvilgiu.

169 STRAIPSNIS

Laipsniškas teisės aktų derinimas

Šalys pripažįsta laipsniško Armėnijos Respublikos pašto paslaugų srities teisės aktų derinimo su Europos Sąjungos teisės aktais svarbą.

V POSKIRSNIS

ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ TINKLAS IR PASLAUGOS

170 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šiame poskirsnyje išdėstomi elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikimo, liberalizuoto pagal B, C ir D skirsnius, reglamentavimo sistemos principai.

2. Šiame poskirsnyje:

a) elektroninių ryšių tinklas – perdavimo sistemos ir atitinkamais atvejais komutavimo ar maršruto parinkimo įranga bei kitos priemonės, įskaitant neaktyvius tinklo elementus, leidžiančios perduoti signalus laidinėmis, radijo ar optinėmis arba kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis;

b) elektroninių ryšių paslauga – paslauga, kurią visiškai ar daugiausia sudaro elektromagnetinių signalų perdavimas elektroninių ryšių tinklais, įskaitant telekomunikacijų paslaugas ir perdavimo paslaugas transliavimui naudojamais tinklais; šios paslaugos neapima elektroninių ryšių tinklais ar naudojant elektroninių ryšių paslaugas perduodamos informacijos turinio teikimo ar redakcinės turinio kontrolės paslaugų;

c) viešoji elektroninių ryšių paslauga – elektroninių ryšių paslauga, kurią Šalis tiesiogiai ar faktiškai reikalauja teikti visuomenei;

d) viešasis elektroninių ryšių tinkas – elektroninių ryšių tinklas, naudojamas vien tik ar daugiausia viešai prieinamoms elektroninių ryšių paslaugoms teikti, kuriuo informaciją galima perduoti iš vieno galinio taško į kitą;

e) viešoji telekomunikacijų paslauga – telekomunikacijų paslauga, kurią Šalis tiesiogiai ar faktiškai reikalauja teikti visuomenei; tokios paslaugos, be kitų, gali apimti telegrafo, telefono, telekso ir duomenų perdavimo paslaugas, kuriomis paprastai tikruoju laiku perduodama vartotojo teikiama informacija iš vieno taško į kitą (-us) tašką (-us), tos informacijos formos ar turinio galiniuose taškuose niekaip nepakeičiant;

f) elektroninių ryšių sektoriaus reguliavimo institucija – įstaiga (-os), kuriai (-ioms) Šalies pavesta reguliuoti šiame poskirsnyje minimus elektroninius ryšius;

g) pagrindinė infrastruktūra – viešojo elektroninių ryšių tinklo įrenginiai ir paslaugos, kuriuos:

i) išimtinai ar daugiausia teikia vienas teikėjas arba ribotas teikėjų skaičius ir

ii) kurių negalima ekonomiškai arba techniškai pakeisti kitais, norint teikti paslaugą;

h) susijusios priemonės – susijusios paslaugos, su elektroninių ryšių tinklu arba paslauga susijusi fizinė infrastruktūra ir kitos priemonės ar elementai, kurie leidžia arba padeda teikti paslaugas per tą tinklą arba paslaugą arba galėtų tai daryti ir kurie apima, *inter alia*, pastatus ar įėjimus į pastatus, pastatų elektros laidų sistemas, antenas, bokštus ir kitas atramines konstrukcijas, vamzdynus, kanalus, stiebus, šulinius ir skirstomąsias spintas;

i) pagrindinis teikėjas[1] – elektroninių ryšių sektoriaus paslaugų teikėjas, galintis daryti esminį poveikį dalyvavimo tam tikroje elektroninių ryšių paslaugų rinkoje sąlygoms kainos ir pasiūlos požiūriu, nes jis kontroliuoja pagrindinę infrastruktūrą arba turi galimybę pasinaudoti savo padėtimi rinkoje;

j) prieiga – kitam teikėjui pagal nustatytas sąlygas teikiamos priemonės arba paslaugos elektroninių ryšių paslaugoms teikti; prieiga, *inter alia*, apima prieigą prie:

   i) tinklo elementų ir susijusių priemonių, įskaitant galimybę fiksuotomis ar nefiksuotomis priemonėmis prijungti įrangą, ypač prieigą prie vietinės linijos ir prie priemonių bei paslaugų, reikalingų paslaugoms teikti naudojantis vietine linija;

   ii) fizinės infrastruktūros, įskaitant pastatus, kabelių kanalus ir stiebus;

   iii) programinės įrangos sistemų, tarp jų veiklos palaikymo sistemų;

   iv) informacijos sistemų ar duomenų bazių, skirtų išankstinių užsakymų, teikimo, užsakymo, priežiūros bei remonto prašymų ir sąskaitų rengimui;

[1] Šalys susitaria, kad terminai „pagrindinis teikėjas“ ir „teikėjas, turintis didelę įtaką rinkoje“ reiškia tą patį.

v) numerių susiejimo ar lygiavertes funkcijas atliekančių sistemų;

vi) fiksuotojo ir judriojo ryšio tinklų, visų pirma tarptinklinio ryšio paslaugoms teikti, ir

vii) virtualaus tinklo paslaugų;

k) sujungimas – fizinis ir loginis viešųjų elektroninių ryšių tinklų, naudojamų to paties ar kito teikėjo, sujungimas, kad vieno teikėjo elektroninių ryšių paslaugų gavėjai galėtų naudotis tarpusavio ryšiu arba ryšiu su kito teikėjo paslaugų gavėjais arba kito teikėjo teikiamomis paslaugomis, paslaugomis, kurias gali teikti susijusios šalys arba kitos šalys, turinčios prieigą prie tinklo;

l) universalioji paslauga – minimalus rinkinys nustatytos kokybės paslaugų, kurios visoje Šalies teritorijoje, nepaisant geografinės vietos, už prieinamą kainą turi būti teikiamos visiems tokias paslaugas pageidaujantiems gauti paslaugų gavėjams; paslaugos aprėptį ir teikimo tvarką nustato kiekviena Šalis;

m) numerio perkeliamumas – visiems to pageidaujantiems viešųjų elektroninių ryšių paslaugų abonentams suteikiama teisė išlaikyti toje pačioje vietoje tą patį telefono ryšio numerį nepabloginant kokybės, patikimumo ar patogumo tuo atveju, kai keičiami tos pačios kategorijos viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai.

171 STRAIPSNIS

Reguliavimo institucija

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo institucija būtų teisiškai atskirta ir funkciškai nepriklausoma nuo bet kokio elektroninių ryšių tinklų, elektroninių ryšių paslaugų ar elektroninių ryšių įrangos teikėjo.

2. Šalis, kuriai nuosavybės teise priklauso elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjai, arba kuri juos kontroliuoja, užtikrina, kad reguliavimo funkcija būtų veiksmingai struktūriškai atskirta nuo veiklos, susijusios su nuosavybės teise ir kontrole. Reguliavimo institucija veikia nepriklausomai ir vykdydama jai pagal vidaus teisę pavestas užduotis neprašo ir nesutinka gauti jokios kitos institucijos nurodymų.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos reguliavimo institucijoms būtų suteikta pakankamai įgaliojimų sektoriui reguliuoti ir kad jos turėtų pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių joms pavestoms užduotims atlikti. Sustabdyti ar panaikinti reguliavimo institucijų sprendimus gali tik 7 dalyje nurodytos apeliacinės įstaigos.

Reguliavimo institucijos užduotys skelbiamos viešai lengvai prieinama ir aiškia forma, ypač jei tos užduotys pavestos daugiau nei vienai įstaigai. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos reguliavimo institucijos turėtų atskirus metinius biudžetus. Biudžetai skelbiami viešai.

4. Reguliavimo institucijų priimami sprendimai ir taikomos procedūros turi būti nešališki visų rinkos dalyvių atžvilgiu.

5. Reguliavimo institucijos savo įgaliojimais naudojasi skaidriai ir laiku.

6. Reguliavimo institucijos turi turėti įgaliojimus užtikrinti, kad elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų teikėjai, kai prašoma, joms skubiai pateiktų visą informaciją, taip pat ir finansinę, kurios reikia, kad reguliavimo institucijos galėtų vykdyti pagal šį poskirsnį joms pavestas užduotis. Prašoma informacija turi būti proporcinga reguliavimo institucijų atliekamoms užduotims ir tvarkoma laikantis konfidencialumo reikalavimų.

7. Kiekvienas reguliavimo institucijos sprendimo paveiktas naudotojas ar teikėjas turi turėti teisę tokį sprendimą apskųsti nuo dalyvaujančių šalių nepriklausomai apeliacinei įstaigai. Ši įstaiga, kuri gali būti teismas, turi turėti tinkamos praktinės patirties, kad galėtų veiksmingai vykdyti savo funkcijas. Turi būti deramai atsižvelgiama į bylos esmę ir taikomas veiksmingas apskundimo mechanizmas. Dėl už peržiūros procedūras atsakingų ne teisminio pobūdžio įstaigų kiekviena Šalis užtikrina, kad visada būtų raštu pateikiamos jų sprendimų priežastys ir kad jų sprendimus visada būtų galima skųsti nešališkai ir nepriklausomai teisminei institucijai. Veiksmingai užtikrinama, kad apeliacinių įstaigų sprendimai būtų vykdomi. Kol nagrinėjamas apeliacinis skundas, galioja reguliavimo institucijos sprendimas, išskyrus tuos atvejus, kai pagal vidaus teisę nustatomos laikinosios priemonės.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad reguliavimo institucijos vadovas arba, kai taikoma, šią funkciją reguliavimo institucijoje vykdančios kolegijos nariai ar jo (jų) pavaduotojas (-ai) būtų atleistas (-i) iš pareigų tik tuomet, jei nebeatitinka šioms pareigoms vykdyti reikalingų sąlygų, kurios yra iš anksto nustatytos vidaus teisėje. Kiekvienas toks sprendimas atleisti iš pareigų skelbiamas viešai atleidimo metu. Atleistam nacionalinės reguliavimo institucijos vadovui arba, kai taikoma, šią funkciją vykdančios kolegijos atitinkamiems nariams nurodomos atleidimo priežastys, ir jis (jie), jei bendrąja tvarka priežastys neskelbiamos, turi teisę reikalauti, kad jos būtų paskelbtos, ir tos priežastys tokiu atveju turi būti paskelbtos.

172 STRAIPSNIS

Leidimas teikti elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas

1. Kiekviena Šalis leidžia, kai tik įmanoma, elektroninių ryšių tinklus ar paslaugas teikti pateikus paprastą pranešimą. Nereikalaujama, kad, pateikęs pranešimą, atitinkamas paslaugų teikėjas, prieš pradėdamos naudotis teisėmis pagal leidimą, gautų reguliavimo institucijos atskirą sprendimą ar kitą kokį administracinį aktą. Pagal tokį leidimą įgyjamos teisės ir prievolės skelbiamos viešai lengvai prieinama forma. Prievolės turėtų būti proporcingos susijusiai paslaugai.

2. Jei reikia, suteikdama radijo dažnių ar numerių naudojimo teisę Šalis gali reikalauti licencijos, kad būtų:

a) išvengta žalingųjų trukdžių;

b) užtikrinta techninė paslaugos kokybė;

c) užtikrintas veiksmingas spektro naudojimas arba

d) įgyvendinti kiti visuotinės svarbos tikslai.

3. Jeigu Šalis reikalauja licencijos, ji:

a) viešai paskelbia visus licencijos išdavimo kriterijus ir pagrįstą laikotarpį, per kurį paprastai priimamas sprendimas dėl licencijos paraiškos;

b) pareiškėjo prašymu jam raštu praneša atsisakymo išduoti licenciją priežastis;

c) jei išduoti licenciją atsisakoma, pareiškėjui suteikia teisę kreiptis į apeliacinę įstaigą.

4. Teikėjų mokėtini administraciniai mokesčiai taikomi objektyviai, skaidriai, proporcingai ir stengiantis mažinti jiems tenkančias sąnaudas. Administraciniai mokesčiai, kuriuos Šalis nustato paslaugos ar tinklo teikėjams, savo veiklą vykdantiems pagal 1 dalyje nurodytą leidimą arba pagal 2 dalyje nurodytą licenciją, turi būti ne didesni nei faktinės administracinės sąnaudos, paprastai patiriamos dėl taikomų leidimų ir licencijų tvarkymo, kontrolės ir įgyvendinimo. Tokios administracinės sąnaudos gali apimti tarptautinio bendradarbiavimo, derinimo ir standartizacijos, rinkos tyrimo, reikalavimų laikymosi priežiūros ir kitokios rinkos kontrolės sąnaudas bei sąnaudos, susijusias su teisės aktų ir administracinių sprendimų, tokių kaip sprendimai dėl prieigos ar sujungimo, rengimu ir vykdymu.

Pirmojoje pastraipoje minėti administraciniai mokesčiai neapima aukciono, konkurso mokesčių ar kitų nediskriminacinių priemonių, kuriomis suteikiamos lengvatos, arba pagal įgaliojimus skirtų įnašų už universaliųjų paslaugų teikimą.

173 STRAIPSNIS

Riboti ištekliai

1. Ribotų išteklių, įskaitant radijo spektrą, numerius ir priėjimo teises, naudojimo teisės paskirstomos ir suteikiamos laikantis atvirumo, objektyvumo, savalaikiškumo, skaidrumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principų. Kiekviena Šalis savo procedūras grindžia objektyviais, skaidriais, nediskriminaciniais ir proporcingais kriterijais.

2. Informacija apie paskirtas dažnio juostas skelbiama viešai, bet nereikalaujama detaliai nurodyti konkrečioms valdžios sektoriaus reikmėms skirto radijo spektro.

3. Jei tai daro laikydamasi šio Susitarimo, kiekviena Šalis išlaiko teisę nustatyti ir taikyti spektro ir dažnių valdymo priemones, dėl kurių gali būti ribojamas elektroninių ryšių paslaugų teikėjų skaičius. Minėta teisė taip pat apima galimybę dažnių juostas skirstyti atsižvelgiant į esamus ir būsimus poreikius bei spektro prieinamumą. Priemonės, kuriomis Šalis skirsto ir skiria spektro išteklius ir valdo dažnius, nelaikomos priemonėmis, *per se* nesuderinamomis su 144, 149 ir 150 straipsniais.

174 STRAIPSNIS

Prieiga ir sujungimas

1. Dėl prieigos ir tinklų sujungimo susiję teikėjai turėtų, iš principo, susitarti komercinėse derybose.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad elektroninių ryšių paslaugų teikėjai turėtų teisę ir, kai to prašo kitas teikėjas, prievolę tarpusavyje derėtis dėl sujungimo, kad galėtų teikti viešai prieinamus elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas. Nė viena Šalis toliau netaiko jokių teisinių ar administracinių priemonių, kuriomis teikėjai, kai jų teikiamos prieigos ar sujungimo paslaugos yra lygiavertės, įpareigojami skirtingiems teikėjams taikyti skirtingas sąlygas arba nustatyti su teikiamomis paslaugomis nesusijusias prievoles.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad teikėjai, derybose dėl prieigos ar sujungimo iš kito teikėjo gavę informacijos, ją galėtų naudoti tik tuo tikslu, kuriuo ji buvo pateikta, ir visuomet užtikrintų perduotos arba saugomos informacijos konfidencialumą.

4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos teritorijoje pagrindinis teikėjas elektroninių ryšių paslaugų teikėjams pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis[1] teiktų prieigą prie jos pagrindinės infrastruktūros, įskaitant, *inter alia*, tinklo elementus, susijusias priemones ir pagalbines paslaugas.

[1] Šiame poskirsnyje terminas „nediskriminacinis“ suprantamas kaip nuoroda į 150 straipsnyje apibrėžtą nacionalinį režimą ir kartu turi konkrečią šiam sektoriui būdingą reikšmę, t. y. sąlygos, ne mažiau palankios už tapačiomis ar panašiomis aplinkybėmis taikomas bet kuriam kitam panašių viešųjų elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų naudotojui.

5. Dėl viešųjų telekomunikacijų paslaugų – sujungimas su pagrindiniu teikėju užtikrinamas bet kuriame tinklo taške, kur tai techniškai įmanoma. Tokia sujungimo galimybė teikiama:

a) taikant nediskriminacines sąlygas (įskaitant dėl techninių standartų, specifikacijų, kokybės ir techninės priežiūros) bei tarifus ir užtikrinant ne prastesnę kokybę nei ta, kurią pagrindinis teikėjas užtikrina teikdamas savo panašias paslaugas ar nesusijusių teikėjų ar jų patronuojamųjų įmonių ar kitų susijusių įmonių panašias paslaugas;

b) laiku ir taikant tokias sąlygas (įskaitant dėl techninių standartų, specifikacijų, kokybės ir techninės priežiūros) ir sąnaudomis pagrįstus tarifus, kurie būtų skaidrūs, tinkami, ekonomiškai pagrįsti ir pakankamai atsieti, kad teikėjui netektų mokėti už tinko komponentus ar infrastruktūrą, kurių jam nereikia paslaugai teikti, ir

c) kai prašoma, papildomuose taškuose nei tinklo galiniai taškai, siūlomi daugumai naudotojų, ir taikant mokesčius, atitinkančius papildomos infrastruktūros įrengimo sąnaudas.

6. Kiekviena Šalis užtikrina, kad sujungimui su pagrindiniu teikėju taikomos procedūros būtų skelbiamos viešai ir kad pagrindiniai teikėjai viešai skelbtų savo sujungimo sąlygų susitarimus arba, jei tinkama, pavyzdinius sujungimo sąlygų pasiūlymus.

175 STRAIPSNIS

Pagrindiniams paslaugų teikėjams taikomos konkurencijos apsaugos priemonės

Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tinkamas priemones, kad paslaugų teikėjams, kurie atskirai ar kartu laikomi pagrindiniais paslaugų teikėjais, užkirstų kelią pradėti ar toliau vykdyti antikonkurencinę veiklą. Antikonkurencinei veiklai visų pirma priskiriami šie veiksmai:

a) antikonkurencinės kryžminės subsidijos;

b) konkurenciją pažeidžiantis informacijos, gautos iš konkurentų, naudojimas ir

c) techninės informacijos apie pagrindinę infrastruktūrą ir komerciškai svarbios informacijos, kuri yra būtina kitiems paslaugų teikėjams teikiant paslaugas, nepateikimas laiku.

176 STRAIPSNIS

Universaliosios paslaugos

1. Kiekviena Šalis turi teisę nustatyti, kokias universaliųjų paslaugų prievoles ji nori toliau taikyti.

2. Tos universaliųjų paslaugų prievolės pačios savaime nelaikomos antikonkurencinėmis, jeigu jos administruojamos proporcingai, skaidriai, objektyviai ir nediskriminuojant. Be to, šios prievolės turi būti administruojamos nedarant poveikio konkurencijai ir nesukuriant didesnės naštos, nei būtina atsižvelgiant į Šalies nustatytos universaliosios paslaugos pobūdį.

3. Visi elektroninių ryšių tinklų arba paslaugų teikėjai turėtų turėti teisę teikti universaliąją paslaugą. Universaliųjų paslaugų teikėjai skiriami taikant veiksmingą, skaidrų ir nediskriminacinį mechanizmą. Jei reikia, kiekviena Šalis įvertina, ar universaliųjų paslaugų teikimas nepagrįstai neapsunkina universaliajai paslaugai teikti paskirto teikėjo. Atsižvelgusios į minėto vertinimo rezultatus ir įvertinusios rinkos naudą, kurią gauna universaliosios paslaugos teikėjas, reguliavimo institucijos nustato, ar reikia nustatyti tvarką, pagal kurią susijusiam teikėjui būtų skiriama kompensacija arba pasidalijamos su universaliųjų paslaugų teikimo prievole susijusios grynosios sąnaudos.

177 STRAIPSNIS

Numerio perkeliamumas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad viešųjų elektroninių ryšių paslaugų teikėjai pagrįstomis sąlygomis užtikrintų numerio perkeliamumą.

178 STRAIPSNIS

Informacijos konfidencialumas

Kiekviena Šalis užtikrina elektroninių ryšių ir susijusių srauto duomenų, perduodamų viešaisiais elektroninių ryšių tinklais ir teikiant viešąsias elektroninių ryšių paslaugas, konfidencialumą neribodamos prekybos paslaugomis.

179 STRAIPSNIS

Elektroninių ryšių srities ginčų sprendimas

1. Jei kyla elektroninių ryšių tinklų ar paslaugų teikėjų ginčas, susijęs su teisėmis ir prievolėmis pagal šį poskirsnį, kiekviena Šalis užtikrina, kad susijusi reguliavimo institucija bet kurios susijusios šalies prašymu kuo greičiau ir ne vėliau kaip per keturis mėnesius, jei nėra išskirtinių aplinkybių, priimtų privalomą vykdyti sprendimą išspręsti ginčą.

2. Kai ginčas susijęs su paslaugų teikimu per sieną, spręsdamos ginčą susijusios reguliavimo institucijos koordinuoja savo veiksmus.

3. Reguliavimo institucijos sprendimas skelbiamas viešai, atsižvelgiant į verslo slaptumo reikalavimus. Susijusioms šalims nurodomos visos priežastys, kuriomis grindžiamas sprendimas, ir jos turi teisę tą sprendimą apskųsti pagal 172 straipsnio 7 dalį.

4. Šiame straipsnyje nurodyta tvarka netrukdo bet kuriai susijusiai šaliai pateikti ieškinį teismui.

180 STRAIPSNIS

Laipsniškas teisės aktų derinimas

Šalys pripažįsta laipsniško Armėnijos Respublikos elektroninių ryšių tinklų srities teisės aktų derinimo su Europos Sąjungos teisės aktais svarbą.

VI POSKIRSNIS

FINANSINĖS PASLAUGOS

181 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir terminų apibrėžtys

1. Šis poskirsnis taikomas priemonėms, darančioms poveikį pagal B, C ir D skirsnius liberalizuotų finansinių paslaugų teikimui.

2. Šiame skyriuje finansinė paslauga – bet kokia finansinio pobūdžio paslauga, kurią siūlo Šalies finansinių paslaugų teikėjas. Finansinės paslaugos apima draudimą ir su draudimu susijusias paslaugas, taip pat bankininkystės ir kitas finansines paslaugas.

3. 2 dalyje nurodytą draudimą ir su draudimu susijusias paslaugas sudaro:

a) tiesioginis draudimas (įskaitant bendrąjį draudimą):

i) gyvybės ir

ii) ne gyvybės;

b) perdraudimas ir retrocesija;

c) draudimo tarpininkavimas, kaip antai brokerio paslaugos ir atstovavimas, ir

d) su draudimu susijusios pagalbinės paslaugos, pavyzdžiui, konsultavimas, aktuaro paslaugos, rizikos vertinimas ir žalos sureguliavimo paslaugos.

4. 2 dalyje nurodytas bankininkystės ir kitas finansines paslaugas (išskyrus draudimą ir su draudimu susijusias paslaugas) sudaro:

a) indėlių ir kitų grąžintinų lėšų priėmimas iš gyventojų;

b) visų rūšių skolinimas, įskaitant vartojimo kreditus, hipotekos kreditus, faktoringą ir komercinių sandorių finansavimą;

c) finansinė nuoma;

d) visos mokėjimo ir pinigų pervedimo paslaugos, įskaitant kredito, mokėjimo ir debeto korteles, kelionės čekius ir vekselius;

e) garantijos ir finansiniai įsipareigojimai;

f) prekyba savo arba klientų sąskaita biržoje, nebiržinėje rinkoje ar kitaip šiomis priemonėmis:

i) pinigų rinkos priemonėmis (čekiais, vekseliais, indėlių sertifikatais ir kt.);

ii) užsienio valiuta;

iii) išvestinėmis priemonėmis, įskaitant ateities ir pasirinkimo sandorius, bet ne vien jais;

iv) valiutos kurso ir palūkanų normų priemonėmis, įskaitant tokius produktus kaip pasikeitimo sandoriai, išankstiniai susitarimai dėl palūkanų normų;

v) perleidžiamaisiais vertybiniais popieriais ir

iv) kitomis perleidžiamosiomis priemonėmis ir finansiniu turtu, įskaitant taurių̨jų̨ metalų lydinius;

g) dalyvavimas leidžiant visų rūšių vertybinius popierius, įskaitant vertybinių popierių platinimo garantavimą ir agento paslaugas (viešai ar neviešai) platinant vertybinius popierius, ir su tokiu vertybinių popierių leidimu susijusių paslaugų teikimas;

h) tarpininkavimas pinigų rinkoje;

i) turto valdymas, toks kaip grynųjų pinigų arba vertybinių popierių valdymas, visos kolektyvinių investicijų valdymo formos, pensijų fondų valdymas, turto apsaugos, depozitoriumo ir patikos paslaugos;

j) atsiskaitymo už finansinį turtą, įskaitant vertybinius popierius, išvestinių finansinių priemonių produktus ir kitas perleidžiamąsias priemones, ir jo tarpuskaitos paslaugos;

k) finansinės informacijos teikimas ir perdavimas bei finansinių duomenų tvarkymas ir susijusi programinė įranga ir

l) konsultavimo, tarpininkavimo ir kitos pagalbinės finansinės paslaugos, susijusios su veikla, išvardyta šioje dalyje, įskaitant informaciją apie kreditus ir jos analizę, investicijų ir investicinių portfelių tyrimus bei konsultacijas dėl jų, konsultacijas dėl įsigijimų ir įmonių pertvarkymo bei strategijos.

5. Šiame poskirsnyje:

a) finansinių paslaugų teikėjas – Šalies fizinis arba juridinis asmuo, ketinantis teikti arba teikiantis finansines paslaugas, bet ne viešasis subjektas;

b) viešasis subjektas – tai:

i) Šalies vyriausybė, centrinis bankas arba pinigų politiką vykdanti institucija arba Šaliai nuosavybės teise priklausantis arba jos kontroliuojamas subjektas, kurio pagrindinė veikla – vykdyti vyriausybės pavestas funkcijas, arba kuris savo veikla siekia valdžios sektoriaus nustatytų tikslų, neįskaitant subjektų, kurių pagrindinė veikla – teikti finansines paslaugas komercinėmis sąlygomis, arba

ii) privatus subjektas tuo atveju, kai jis atlieka įprastines centrinio banko ar pinigų politiką vykdančios institucijos funkcijas;

c) nauja finansinė paslauga – finansinio pobūdžio paslauga, įskaitant paslaugas, susijusias su esamais ir naujais produktais ar produktų pristatymo būdu, kurios Šalies teritorijoje neteikia joks finansinių paslaugų teikėjas, tačiau kuri yra teikiama kitos Šalies teritorijoje.

182 STRAIPSNIS

Prudencinė išlyga

1. Nė viena šio Susitarimo nuostata Šaliai neužkertamas kelias nustatyti arba toliau taikyti priemones dėl prudencinių priežasčių, kaip antai:

a) siekiant apsaugoti investuotojus, indėlininkus, draudėjus ar subjektus, kurių atžvilgiu finansinių paslaugų teikėjas yra prisiėmę patikėtinio pareigą;

b) savo finansų sistemos vientisumui ir stabilumui užtikrinti.

2. Šiomis priemonėmis neturi būti sukuriama didesnė našta, nei būtina tikslui pasiekti.

3. Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma reikalavimu, kad Šalis atskleistų informaciją, susijusią su atskirų vartotojų reikalais ir sąskaitomis, arba viešųjų subjektų turimą konfidencialią ar privačią informaciją.

183 STRAIPSNIS

Veiksmingas ir skaidrus reglamentavimas

1. Kiekviena Šalis deda visas pastangas, kad apie kiekvieną Šalies siūlomą priimti visuotinai taikomą priemonę kuo anksčiau būtų pranešta visiems suinteresuotiesiems asmenims, kad šie asmenys turėtų galimybę dėl tos priemonės pateikti pastabų. Apie siūlomą priemonę pranešama:

a) oficialiai ją paskelbiant arba

b) kita rašytine arba elektronine forma.

2. Kiekviena Šalis suinteresuotiesiems asmenims nurodo finansinių paslaugų teikimo paraiškų pildymo reikalavimus.

Pareiškėjo prašymu susijusi Šalis jį informuoja apie jo paraiškos statusą. Norėdama, kad pareiškėjas pateiktų papildomos informacijos, susijusi Šalis nepagrįstai nedelsdama jį apie tai informuoja.

3. Kiekviena Šalis deda visas pastangas, kad būtų užtikrinta, jog jos teritorijoje būtų įgyvendinti ir taikomi tarptautiniu mastu sutarti finansinių paslaugų sektoriaus reglamentavimo bei priežiūros ir kovos su mokesčių vengimu ir slėpimu standartai. Tokie tarptautiniu mastu sutarti standartai, *inter alia*, yra:

a) Bazelio komiteto „Pagrindiniai veiksmingos bankų priežiūros principai“;

b) Tarptautinės draudimo priežiūros institucijų asociacijos „Pagrindiniai draudimo principai“;

c) Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos „Vertybinių popierių reglamentavimo tikslai ir principai“;

d) EBPO „Susitarimas dėl keitimosi mokesčių srities informacija“;

e) G 20 „Pranešimas dėl skaidrumo ir dalijimosi informacija mokesčių tikslais“ ir

f) Finansinių veiksmų darbo grupės „Keturiasdešimt rekomendacijų dėl pinigų plovimo“ ir „Devynios specialios rekomendacijos dėl terorizmo finansavimo“.

4. Šalys atsižvelgia į G 7 valstybių finansų ministrų paskelbtus „Dešimt pagrindinių informacijos mainų principų“ ir deda visas pastangas, kad juos taikytų tarpusavyje.

184 STRAIPSNIS

Naujos finansinės paslaugos

Kiekviena Šalis leidžia kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjui teikti bet kokio pobūdžio naują finansinę paslaugą, kurią ta Šalis leistų teikti savo finansinių paslaugų teikėjams panašiomis aplinkybėmis, vadovaudamasi vidaus teise. Šalis gali nustatyti teisinę paslaugos teikimo formą ir reikalauti leidimo tai paslaugai teikti. Jei tokio leidimo reikia, sprendimas priimamas per pagrįstą laikotarpį, o atsisakyti išduoti leidimą galima tik dėl prudencinių priežasčių pagal 182 straipsnį.

185 STRAIPSNIS

Duomenų tvarkymas

1. Kiekviena Šalis leidžia kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjui į jos teritoriją ir iš tos teritorijos perduoti informaciją elektronine ar kitokia forma duomenims tvarkyti, jei finansinių paslaugų teikėjui prireikia tokio duomenų tvarkymo įprastinei veiklai vykdyti.

2. Nė viena 1 dalies nuostata neribojama Šalies teisė saugoti asmens duomenis ir privatumą, jeigu tokia teise nesinaudojama šiam Susitarimui apeiti.

3. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tinkamas apsaugos priemones, ypač dėl asmens duomenų perdavimo, kad apsaugotų asmenų privatumą ir pagrindines teises bei laisvę.

186 STRAIPSNIS

Specialios išimtys

1. Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai, įskaitant jos viešuosius subjektus, savo teritorijoje išimtine teise vykdyti veiklą arba teikti paslaugas, kurios yra valstybinės senatvės pensijos plano ar įstatymais nustatytos socialinės apsaugos sistemos dalis, išskyrus atvejus, kai šią veiklą gali vykdyti, kaip numatyta tos Šalies vidaus teisės aktais, finansinių paslaugų teikėjai, konkuruodami su viešaisiais subjektais arba privačiomis institucijomis.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata nėra taikoma centrinio banko arba pinigų politiką vykdančios institucijos ar kito viešojo subjekto, vykdančio pinigų arba valiutos kurso politiką, veiklai.

3. Nė viena šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai, įskaitant jos viešuosius subjektus, savo teritorijoje išimtine teise vykdyti veiklą arba teikti paslaugas tos Šalies arba jos viešųjų subjektų vardu, su jų teikiama garantija arba naudojantis jų finansiniais ištekliais.

187 STRAIPSNIS

Savireguliavimo organizacijos

Jeigu Šalis reikalauja, kad kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjai, norintys teikti finansines paslaugas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Šalies finansinių paslaugų teikėjai, būtų savireguliavimo organizacijų, vertybinių popierių ar ateities sandorių biržos ar rinkos, tarpuskaitos agentūros ar bet kurios kitos organizacijos ar asociacijos nariai ar dalyvautų joje (-ose), arba kai Šalis tiesiogiai ar netiesiogiai suteikia tokioms institucijoms privilegijų ar pranašumų teikiant finansines paslaugas, Šalis užtikrina, kad būtų laikomasi 144 ir 150 straipsniuose nurodytų prievolių.

188 STRAIPSNIS

Tarpuskaitos ir mokėjimo sistemos

Pagal 144 ir 150 straipsniuose nurodytas nacionalinio režimo taikymo sąlygas kiekviena Šalis leidžia savo teritorijoje įsisteigusiems kitos Šalies finansinių paslaugų teikėjams naudotis viešųjų subjektų valdomomis mokėjimo ir tarpuskaitos sistemomis, taip pat valstybinio finansavimo ir refinansavimo priemonėmis, prieinamomis vykdant įprastinę veiklą. Šia pastraipa nesuteikiama galimybė naudotis Šalies paskutinio skolinimosi šaltinio priemonėmis.

189 STRAIPSNIS

Finansinis stabilumas ir finansinių paslaugų reglamentavimas Armėnijos Respublikoje

Šalys pripažįsta tinkamo finansinių paslaugų reglamentavimo svarbą siekiant užtikrinti finansinį stabilumą, sąžiningas ir veiksmingas rinkas ir apsaugoti investuotojus, indėlininkus, draudėjus ir subjektus, kurių atžvilgiu finansinių paslaugų teikėjas yra prisiėmę patikėtinio pareigą. Tokio finansinių paslaugų reglamentavimo bendrosios gairės – tarptautiniai geriausios praktikos standartai, visų pirma įgyvendinami Europos Sąjungoje. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Armėnijos Respublika savo finansinių paslaugų reglamentavimą atitinkamai suderina su Europos Sąjungos teisės aktais.

VII POSKIRSNIS

TRANSPORTO PASLAUGOS

190 STRAIPSNIS

Taikymo sritis ir tikslai

Šiame poskirsnyje išdėstomi tarptautinio jūrų transporto paslaugų liberalizavimo pagal B, C ir D skirsnius principai.

191 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

1. Šiame poskirsnyje ir B, C ir D skirsniuose:

a) tarptautinis jūrų transportas – be kita ko, „nuo durų iki durų“ ir daugiarūšio transporto operacijos, t. y. prekių vežimas daugiau kaip vienos rūšies transportu, įskaitant plukdymą jūra, su vienu bendru transporto dokumentu ir teisė šiuo tikslu tiesiogiai sudaryti sutartis su kitų rūšių transporto paslaugų teikėjais;

b) jūrų krovinių tvarkymo paslaugos – krovos bendrovių veikla, įskaitant terminalų operatorių veiklą, bet neįskaitant dokų darbuotojų, kai jų darbas organizuojamas nepriklausomai nuo krovimo ar terminalų operatorių bendrovių, tiesioginės veiklos. Šiai kategorijai priskiriamas toliau išvardytos veiklos organizavimas ir priežiūra:

i) krovinių pakrovimo į laivą arba iškrovimo iš jo;

ii) krovinių pritvirtinimo arba atlaisvinimo ir

iii) krovinių priėmimo ar pristatymo ir saugojimo prieš vežimą arba po iškrovimo;

c) muitinio įforminimo paslaugos arba muitinės tarpininkų paslaugos – kitos šalies vardu atliekami muitinės formalumai, susiję su krovinių importu, eksportu arba gabenimu, nesvarbu, ar tokia paslauga yra pagrindinė, ar įprastinė papildoma paslaugų teikėjo veikla;

d) konteinerių stoties ir saugyklos paslaugos – konteinerių laikymas uostų teritorijose arba sausumoje pildymo arba tuštinimo, remonto ir pateikimo išsiųsti tikslais;

e) jūrų transporto tarpininkų paslaugos – agentų veikla atitinkamoje geografinėje teritorijoje, susijusi su atstovavimu vienos laivybos linijos arba laivybos bendrovės ar kelių laivybos linijų arba laivybos bendrovių verslo interesams toliau nurodytais tikslais:

i) rūpintis jūrų transporto ir susijusių paslaugų rinkodara ir jas parduoti nuo kainos nustatymo iki sąskaitos faktūros išrašymo ir bendrovių vardu išduoti važtaraščius, pirkti ir perparduoti reikiamas susijusias paslaugas, rengti dokumentus ir teikti verslo informaciją, ir

ii) bendrovių vardu organizuoti laivo įplaukimą į uostą arba, prireikus, krovinių perėmimą;

f) krovinių siuntimo paslaugos – krovinių siuntimo organizavimas ir stebėjimas krovinių siuntėjų vardu, apimantis transporto ir susijusių paslaugų pirkimą, dokumentų rengimą ir verslo informacijos teikimą, ir

g) krovinių surinkimo ir paskirstymo paslaugos – tarptautinių krovinių, visų pirma krovinių konteinerių, pirminis ir tolesnis gabenimas tarp Šalies uostų.

2. Šalys užtikrina, kad tarptautinio jūrų transporto srityje būtų veiksmingai taikomas neribojamo patekimo į krovinių rinką komercinėmis sąlygomis, laisvės teikti tarptautinio jūrų transporto paslaugas ir nacionalinio režimo taikymo teikiant šias paslaugas principai.

3. Atsižvelgdama į esamą Šalių tarptautinio jūrų transporto liberalizavimo lygį kiekviena Šalis:

a) veiksmingai taiko neribojamo patekimo į tarptautines jūrų rinkas ir prekybą principą komercinėmis ir nediskriminacinėmis sąlygomis ir

b) laivams, plaukiojantiems su kitos Šalies vėliava arba eksploatuojamiems kitos Šalies paslaugų teikėjų, taiko režimą, kuris yra ne mažiau palankus už taikomą savo ar bet kurios trečiosios šalies laivams, atsižvelgdama į tai, kuris režimas yra palankesnis, ir kuris, *inter alia*, apima patekimą į uostus, naudojimąsi uostų infrastruktūra bei paslaugomis ir naudojimąsi papildomomis jūrų transporto paslaugomis, taip pat susijusius mokesčius ir privalomuosius mokėjimus, muitinės infrastruktūrą ir prieplaukų bei krovinių pakrovimo ir iškrovimo įrangos skyrimą.

4. Taikydamos 3 dalyje nurodytus principus Šalys:

a) būsimuose susitarimuose su trečiosiomis šalimis dėl tarptautinio jūrų transporto paslaugų, įskaitant sausųjų ir skystųjų birių krovinių gabenimo ir linijinės laivybos paslaugas, nenustato krovinių pasidalijimo susitarimų ir per pagrįstos trukmės laikotarpį baigia taikyti visus ankstesniuose susitarimuose nustatytus krovinių pasidalijimo susitarimus ir

b) įsigaliojus šiam Susitarimui panaikina visas vienašales priemones ir administracines, technines ir kitas kliūtis, kuriomis galėtų būti užslėptai ribojamas arba diskriminuojamas laisvas tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikimas, ir vėliau jų nenustato.

5. Kiekviena Šalis kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams savo teritorijoje leidžia įsteigti įmonę taikydama įsisteigimo ir veiklos sąlygas, kurios yra ne mažiau palankios už taikomas savo arba bet kurios trečiosios šalies paslaugų teikėjams, atsižvelgdama į tai, kurios sąlygos yra palankesnės.

6. Kiekviena Šalis kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams suteikia galimybę uostuose pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis naudotis šiomis paslaugomis: laivų valdymo, vilkimo pagalbos, aprūpinimo maistu, kuru ir vandeniu, šiukšlių surinkimo ir atliekų balasto šalinimo, uosto kapitono, navigacijos pagalbos, skubaus remonto, inkaravimo, krantinės ir švartavimo, taip pat pakrantės paslaugomis, būtinomis laivams eksploatuoti, įskaitant aprūpinimą ryšiais, vandeniu ir elektra.

7. Kiekviena Šalis leidžia tarp Armėnijos Respublikos uostų arba tarp valstybės narės uostų gabenti įrangą (pvz., tuščius konteinerius), jei ji nėra už atlygį gabenamas krovinys.

8. Kiekviena Šalis kitos Šalies tarptautinio jūrų transporto paslaugų teikėjams leidžia gavus kompetentingos institucijos leidimą tarp nacionalinių uostų teikti krovinių surinkimo ir paskirstymo paslaugas.

192 STRAIPSNIS

Laipsniškas teisės aktų derinimas

Šalys pripažįsta laipsniško Armėnijos Respublikos transporto paslaugų srities teisės aktų derinimo su Europos Sąjungos teisės aktais svarbą.

F SKIRSNIS

ELEKTRONINĖ PREKYBA

I POSKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

193 STRAIPSNIS

Tikslas ir principai

1. Šalys, pripažindamos, kad elektronine prekyba plečiamos daugelio sektorių prekybos galimybės, siekia skatinti tarpusavio elektroninės prekybos vystymą, ypač bendradarbiaudamos dėl su šio skyriaus nuostatomis susijusių elektroninės prekybos keliamų klausimų.

2. Šalys susitaria, kad siekiant užtikrinti elektroninės prekybos naudotojų pasitikėjimą, elektroninės prekybos vystymas turi visiškai atitikti aukščiausius tarptautinius duomenų apsaugos standartus.

3. Šalys perdavimą elektroninėmis priemonėmis laiko paslaugų, kurioms negali būti taikomi muitai, teikimu, kaip nustatyta C skirsnyje.

194 STRAIPSNIS

Elektroninės prekybos reglamentavimo aspektai

1. Šalys tęsia dialogą elektroninės prekybos klausimais. Aptariami, *inter alia*, šie klausimai:

a) viešai išduotų elektroninių parašų sertifikatų pripažinimas ir per sieną teikiamų sertifikavimo paslaugų lengvinimas;

b) tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė dėl informacijos perdavimo ir saugojimo:

i) neužsakytų elektroninių komercinių pranešimų tvarkymas ir

ii) elektroninės prekybos naudotojų apsauga, ir

c) kiti klausimai, susiję su elektroninės prekybos vystymu.

2. Toks dialogas gali vykti keičiantis informacija apie kiekvienos Šalies 1 dalyje nurodytų sričių teisės aktus, taip pat informacija apie tokių teisės aktų įgyvendinimą.

II POSKIRSNIS

TARPININKAVIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ ATSAKOMYBĖ

195 STRAIPSNIS

Tarpininkų paslaugų naudojimas

Šalys pripažįsta, kad veiklai, kuria pažeidžiama jų atitinkama vidaus teisė, atlikti trečiosios šalys gali naudotis tarpininkų paslaugomis. Kad atsižvelgtų į šią galimybę, kiekviena Šalis dėl tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybės nustato arba toliau taiko šiame poskirsnyje nurodytas priemones.

196 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė (paprastas perdavimo kanalas)

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos perdavimas ryšių tinklu arba prieigos prie ryšių tinklo suteikimas, kiekviena Šalis užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už perduodamą informaciją, jei teikėjas:

a) neinicijuoja perdavimo;

b) neparenka perduodamos informacijos gavėjo ir

c) neparenka ir nekeičia perduodamos informacijos.

2 Perdavimo ir prieigos suteikimo veiksmai, nurodyti 1 dalyje, aprėpia automatinį, tarpinį ir trumpalaikį perduodamos informacijos saugojimą, jei tai daroma tik siekiant perduoti tą informaciją ryšių tinklu ir tik tuo atveju, kai informacija nėra saugoma ilgiau nei pagrįstai būtina jai perduoti.

3 Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis kiekvienos Šalies teisine sistema reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią.

197 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė (spartinimas)

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos perdavimas ryšių tinklu, kiekviena Šalis užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už tos informacijos automatinį, tarpinį ir laikiną saugojimą, kuris atliekamas tik tam, kad kitiems paslaugų gavėjams, jų prašymu, informacija būtų toliau perduodama veiksmingiau, jei teikėjas:

a) nekeičia informacijos;

b) laikosi prieigos prie informacijos sąlygų;

c) laikosi informacijos atnaujinimo taisyklių, nurodytų pramonės plačiai pripažintu ir naudojamu būdu;

d) netrukdo teisėtai naudotis technologijomis, kurias pramonė plačiai pripažįsta ir naudoja, duomenims apie informacijos naudojimą gauti ir

e) skubiai imasi priemonių, kad pašalintų jo saugomą informaciją arba panaikintų prieigą prie jos, jei gauna faktinių žinių, kad pradiniame perdavimo šaltinyje informacija iš tinklo pašalinta arba panaikinta prieiga prie jos, arba kad ją pašalinti arba panaikinti prieigą prie jos nurodė teismas arba administracinė institucija.

2. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis kiekvienos Šalies teisine sistema reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą arba užkirsti jam kelią.

198 STRAIPSNIS

Tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybė (priegloba)

1. Kai teikiama informacinės visuomenės paslauga, kurią sudaro paslaugų gavėjo pateiktos informacijos saugojimas, Šalys užtikrina, kad paslaugų teikėjas nebūtų atsakingas už paslaugų gavėjo prašymu saugomą informaciją, jei teikėjas:

a) neturi faktinių žinių apie neteisėtą veiklą arba informaciją ir, kalbant apie reikalavimus atlyginti žalą, nežino apie faktus ar aplinkybes, iš kurių matyti, kad verčiamasi neteisėta veikla arba teikiama neteisėta informacija, arba

b) gavęs tokių žinių ar apie tai sužinojęs, nedelsdamas pašalina tą informaciją arba panaikina prieigą prie jos.

2. 1 dalis netaikoma, kai paslaugų gavėjas veikia teikėjo įgaliotas arba jo kontroliuojamas.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis teismo arba administracinės institucijos galimybei vadovaujantis kiekvienos Šalies teisine sistema reikalauti paslaugų teikėjo nutraukti pažeidimą ar užkirsti jam kelią arba Šalies galimybei nustatyti informacijos pašalinimo ar prieigos prie jos panaikinimo procedūras.

199 STRAIPSNIS

Bendrosios stebėsenos prievolės nebuvimas

1. Šalys 196, 197 ir 198 straipsniuose nurodytų paslaugų teikėjams nenustato nei bendrosios prievolės stebėti informaciją, kurią jie perduoda arba saugo, nei bendrosios prievolės aktyviai domėtis neteisėtą veiklą leidžiančiais įtarti faktais ar aplinkybėmis.

2. Kiekviena Šalis informacinės visuomenės paslaugų teikėjams gali nustatyti prievoles nedelsiant pranešti kompetentingoms valdžios institucijoms apie įtariamą neteisėtą veiklą arba jų paslaugų gavėjų pateiktą informaciją arba kompetentingų institucijų prašymu joms pranešti apie informaciją, leidžiančią nustatyti jų paslaugų gavėjus, su kuriais sudaryti saugojimo susitarimai.

G SKIRSNIS

IŠIMTYS

200 STRAIPSNIS

Bendrosios išimtys

1. Nedarant poveikio šiame Susitarime nustatytoms bendrosioms išimtims, taikomos 2 ir 3 dalyse nurodytos šio skyriaus išimtys.

2. Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį tokiomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos kitos šalys, kuriose yra panašios sąlygos, arba siekiama užslėptai riboti įsisteigimą arba paslaugų teikimą per sieną, jokia šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi Šaliai nustatyti ar vykdyti priemones, kurios:

a) būtinos visuomenės saugumui užtikrinti, visuomenės dorovei apsaugoti arba viešajai tvarkai palaikyti;

b) būtinos žmonių, gyvūnų arba augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;

c) susijusios su senkančių gamtos išteklių išsaugojimu, jei tokios priemonės yra taikomos kartu su apribojimais vidaus verslininkams ar vidaus paslaugų teikimo ar vartojimo apribojimais;

d) būtinos meninės, istorinės ar archeologinės reikšmės nacionalinėms vertybėms apsaugoti;

e) būtinos norint užtikrinti atitiktį šiam skyriui neprieštaraujantiems įstatymams ir kitiems teisės aktams, įskaitant priemones, susijusias su:

i) apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba sutarčių nevykdymo padarinių šalinimu;

ii) asmens privatumo apsauga tvarkant bei teikiant asmens duomenis ir su asmens dokumentų ir sąskaitų slaptumo apsauga arba

iii) sauga, arba

f) neatitinka 144 ir 150 straipsnių, jei kitokiu režimu siekiama užtikrinti, kad kitos Šalies ekonominei veiklai, verslininkams ar paslaugų teikėjams būtų veiksmingai ar teisingai nustatomi tiesioginiai mokesčiai arba kad tokie mokesčiai būtų surinkti[1].

3. Šis skyrius ir šio Susitarimo VIII priedas netaikomi atitinkamoms Šalių socialinės apsaugos sistemoms arba tokiai kiekvienos Šalies teritorijoje vykdomai veiklai, kuri yra susijusi, net jei laikinai, su viešosios valdžios funkcijų vykdymu.

[1] Priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti veiksmingą ar teisingą tiesioginių mokesčių nustatymą ar surinkimą, apima priemones, kurių Šalis imasi pagal savo mokesčių sistemą, kurios:

i) taikomos investuotojams ir paslaugų teikėjams nerezidentams, pripažįstant, kad nerezidentams taikoma mokesčio prievolė nustatoma atsižvelgiant į apmokestinamuosius objektus, kurių šaltinis yra Šalies teritorija arba kurie yra Šalies teritorijoje;

ii) taikomos nerezidentams, siekiant užtikrinti mokesčių nustatymą ar surinkimą Šalies teritorijoje;

iii) taikomos nerezidentams arba rezidentams, siekiant užkirsti kelią mokesčių vengimui ar slėpimui, įskaitant reikalavimų laikymosi priemones;

iv) taikomos paslaugų vartotojams, kuriems teikiamos paslaugos iš kitos Šalies arba kitos Šalies teritorijoje, siekiant užtikrinti mokesčių iš Šalies teritorijoje esančių šaltinių taikymą ar surinkimą iš tokių vartotojų;

v) atskiria verslininkus ir paslaugų teikėjus, kurie apmokestinami nuo visų pasauliniu mastu gautų ar turimų apmokestinamųjų objektų, nuo kitų verslininkų ir paslaugų teikėjų, atsižvelgiant į esminius jų mokesčių bazės skirtumus, arba

vi) nustato, priskiria ar paskirsto pajamas, pelną, vertės padidėjimą, nuostolius, išskaitymus ar kreditą asmenims rezidentams ar filialams, arba to paties asmens susijusiems asmenims ar filialams, siekiant apsaugoti Šalies mokesčių bazę.

f punkte ir šioje išnašoje vartojami su mokesčiais susiję terminai ar sąvokos nustatomi pagal mokesčių apibrėžtis ir sąvokas arba tapačias ar panašias apibrėžtis ir sąvokas, nustatytas priemonę taikančios Šalies vidaus teisėje.

201 STRAIPSNIS

Apmokestinimo priemonės

Pagal šį skyrių suteikiamas didžiausio palankumo režimas netaikomas mokesčių režimui, kurį Šalys taiko arba taikys ateityje pagal tarpusavio susitarimus dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo.

202 straipsnis

Saugumo išimtys

Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma:

a) reikalavimu, kad Šalis teiktų informaciją, kurios atskleidimas prieštarauja jos esminiams, kaip ji mano, saugumo interesams;

b) kliūtimi bet kuriai Šaliai imtis, kaip ji mano, esminiams jos saugumo interesams užtikrinti būtinų veiksmų, kurie yra susiję su:

   i) ginklų, šaudmenų ar karinės paskirties medžiagų gamyba arba prekyba;

   ii) ekonomine veikla, skirta kariniams objektams tiesiogiai ar netiesiogiai aprūpinti;

iii) daliosiomis ir termobranduolinėmis daliosiomis medžiagomis arba medžiagomis, iš kurių šios gautos, arba

iv) kurių imamasi karo metu ar susidarius kitai ekstremaliajai tarptautinių santykių situacijai, arba

c) kliūtimi Šaliai imtis bet kokių veiksmų, kad įvykdytų prievoles, kurias ji prisiėmė siekdama palaikyti tarptautinę taiką ir saugumą.

H SKIRSNIS

INVESTICIJOS

203 STRAIPSNIS

Peržiūra

Siekdamos lengvinti dvišales investicijas, Šalys ne vėliau kaip po trejų metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo, o vėliau – reguliariai, drauge peržiūri investicijų aplinką ir teisinę sistemą. Remdamosi šia peržiūra jos apsvarsto galimybę pradėti derybas dėl šio Susitarimo papildymo nuostatomis dėl investicijų, įskaitant investicijų apsaugą.

6 SKYRIUS

EINAMIEJI MOKĖJIMAI IR KAPITALO JUDĖJIMAS

204 STRAIPSNIS

Einamieji mokėjimai

Šalys, remdamosi Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutartimi, nenustato jokių apribojimų ir leidžia atlikti Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos tarpusavio mokėjimus ir pervedimus laisvai konvertuojama valiuta į mokėjimų balanso einamąją sąskaitą.

205 STRAIPSNIS

Kapitalo judėjimas

1. Dėl sandorių, įtraukiamų į mokėjimų balanso kapitalo ir finansinę sąskaitą, nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos Šalys užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, susijusį su tiesioginėmis investicijomis[1], atliekamomis pagal priimančiosios šalies teisę ir pagal 5 skyriaus nuostatas, ir su tokio investuoto kapitalo ir bet kokio iš jo gauto pelno likvidavimu arba repatrijavimu.

[1] Įskaitant su tiesioginėmis investicijomis susijusio nekilnojamojo turto įsigijimą.

2. Dėl sandorių, įtraukiamų į mokėjimų balanso kapitalo ir finansinę sąskaitą, kuriems netaikoma 1 dalis, nuo šio Susitarimo įsigaliojimo ir nedarant poveikio kitoms šio Susitarimo nuostatoms kiekviena Šalis užtikrina laisvą kapitalo judėjimą, susijusį su:

a) komerciniams sandoriams imamais kreditais, įskaitant paslaugų teikimą, dalyvaujant vienos iš Šalių rezidentui;

b) kitos Šalies investuotojų finansinėmis paskolomis bei kreditais ir

c) dalyvavimu valdant 142 straipsnyje apibrėžto juridinio asmens kapitalą, nesiekiant sukurti arba išlaikyti ilgalaikių ekonominių ryšių.

3. Nedarant poveikio kitoms šio Susitarimo nuostatoms, Šalys nenustato jokių naujų apribojimų Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos rezidentų kapitalo judėjimui bei einamiesiems mokėjimams ir negriežtinta galiojančių susitarimų.

206 STRAIPSNIS

Išimtys

Atsižvelgiant į reikalavimą, pagal kurį tokiomis priemonėmis negali būti šališkai ar nepagrįstai diskriminuojamos kitos šalys, kuriose yra panašios sąlygos, arba siekiama užslėptai riboti kapitalo judėjimą, jokia šio skyriaus nuostata nelaikoma kliūtimi bet kuriai Šaliai nustatyti ar vykdyti priemones, kurios:

a) būtinos visuomenės saugumui užtikrinti, visuomenės dorovei apsaugoti ar viešajai tvarkai palaikyti arba

b) būtinos norint užtikrinti atitiktį šios antraštinės dalies nuostatoms neprieštaraujantiems įstatymams ar kitiems teisės aktams, įskaitant priemones, susijusias su:

i) nusikalstamos veikos, apgaulės ir sukčiavimo prevencija arba būtinas sutarčių nevykdymo padariniams šalinti, kaip antai bankrotui, nemokumui ir kreditorių teisių apsaugai;

ii) priemonėmis, nustatytomis arba toliau taikomomis Šalies finansų sistemos vientisumui ir stabilumui užtikrinti;

iii) vertybinių popierių, pasirinkimo sandorių, išankstinių sandorių ar kitų išvestinių priemonių išleidimu ar prekyba;

iv) pervedimų finansine atskaitomybe ar apskaita, kai būtina padėti teisėtvarkos arba finansų reguliavimo institucijoms, arba

v) užtikrinimu, kad būtų laikomasi teisinių ar administracinių nutarčių ar sprendimų.

207 STRAIPSNIS

Apsaugos priemonės

Jeigu išskirtinėmis aplinkybėmis Armėnijos Respublikos valiutų politikos ar pinigų politikos veikimui arba Europos Sąjungos ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui kyla arba gali kilti didelių sunkumų arba jeigu Šalis patiria arba gali patirti didelių sunkumų, susijusių su mokėjimų balansu arba išorės finansavimu, atitinkama Šalis gali ne ilgesniam kaip vienų metų laikotarpiui nustatyti būtiniausias apsaugos priemones dėl Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos tarpusavio kapitalo judėjimo, mokėjimų ar pervedimų. Apsaugos priemones nustatanti arba toliau taikanti Šalis apie nustatytą apsaugos priemonę nedelsdama praneša kitai Šaliai ir kuo greičiau pateikia jos panaikinimo tvarkaraštį.

208 STRAIPSNIS

Lengvinimas

Šalys konsultuojasi siekdamos lengvinti kapitalo judėjimą tarp Šalių ir taip siekia šio Susitarimo tikslų.

7 SKYRIUS

INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖ

A SKIRSNIS

TIKSLAI IR PRINCIPAI

209 STRAIPSNIS

Tikslai

Šio skyriaus tikslai:

a) abipusiškai lengvinti naujoviškų ir kūrybinių produktų gamybą ir komercinį pritaikymą, taip prisidedant prie kiekvienos Šalies darnesnės ir įtraukesnės ekonomikos, ir

b) pasiekti tinkamą ir veiksmingą intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir užtikrinimo lygį.

210 STRAIPSNIS

Prievolių pobūdis ir taikymo sritis

1. Šalys užtikrina tinkamą ir veiksmingą tarptautinių sutarčių dėl intelektinės nuosavybės, kurių šalys jos yra, ir PPO sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba, įtrauktos į PPO steigimo sutarties 1C priedą (toliau – TRIPS sutartis), įgyvendinimą. Šiuo skyriumi papildomos ir konkrečiai išdėstomos Šalių teisės ir prievolės pagal TRIPS sutartį ir kitas tarptautines intelektinės nuosavybės srities sutartis.

2. Šiame Susitarime intelektine nuosavybe laikoma visų kategorijų intelektinė nuosavybė, nurodyta šio skyriaus B skirsnyje, tačiau jomis neapsiribojama.

3. Intelektinės nuosavybės apsaugai taip pat priskiriama apsauga nuo nesąžiningos konkurencijos, kaip nurodyta 1883 m. Paryžiaus konvencijos dėl pramoninės nuosavybės saugojimo su paskutiniais patikslinimais, padarytais 1967 m. Stokholmo aktu (toliau – 1967 m. Paryžiaus konvencija), 10*bis* straipsnyje.

211 STRAIPSNIS

Teisių galiojimo pabaiga

Kiekviena Šalis numato nacionalinį ar regioninį intelektinės nuosavybės teisių galiojimo pabaigos režimą.

B SKIRSNIS

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ STANDARTAI

I POSKIRSNIS

AUTORIŲ TEISĖS IR GRETUTINĖS TEISĖS

212 STRAIPSNIS

Taikoma apsauga

1. Šalys laikosi teisių ir prievolių, nustatytų:

a) Berno konvencijoje dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (toliau – Berno konvencija);

b) Romos konvencijoje dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos (toliau – Romos konvencija);

c) TRIPS sutartyje;

d) PINO autorių teisių sutartyje ir

e) PINO atlikimų ir fonogramų sutartyje.

2. Šalys deda visas pagrįstas pastangas, kad prisijungtų prie Pekino sutarties dėl audiovizualinių kūrinių atlikimo apsaugos.

213 STRAIPSNIS

Autoriai

Kiekviena Šalis suteikia autoriams išimtinę teisę leisti arba drausti:

a) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų kūrinį arba jo dalį;

b) bet kuria forma viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų kūrinių originalus arba kopijas;

c) bet kokį jų kūrinių viešą skelbimą laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant kūrinių padarymą viešai prieinamais tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku, ir

d) nuomoti ir skolinti jų kūrinių originalus arba kopijas.

214 STRAIPSNIS

Atlikėjai

Kiekviena Šalis suteikia atlikėjams išimtinę teisę leisti arba drausti:

a) įrašyti[1] jų atlikimus;

b) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visus jų atlikimų įrašus arba jų dalį;

c) viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų atlikimų įrašus;

d) atlikimų įrašus padaryti viešai prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku;

e) transliuoti belaidžio ryšio priemonėmis ir viešai skelbti jų atlikimus, išskyrus tuos atvejus, kai toks atlikimas jau yra transliuojamas atlikimas arba kai jis pagaminamas iš įrašo;

f) nuomoti ir skolinti jų atlikimų įrašus.

[1] „Įrašymas“ reiškia atlikimo garsų ar vaizdų arba jų išraiškos įrašymą, kuris prietaiso pagalba gali būti suvokiamas, atgaminamas arba perduodamas.

215 STRAIPSNIS

Fonogramų gamintojai

Kiekviena Šalis suteikia fonogramų gamintojams išimtinę teisę leisti arba drausti:

a) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visą jų fonogramą arba jos dalį;

b) viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų fonogramas, įskaitant kopijas;

c) fonogramas padaryti viešai prieinamas laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų jas pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku, ir

d) nuomoti ir skolinti jų fonogramas.

216 STRAIPSNIS

Transliuojančiosios organizacijos

Kiekviena Šalis suteikia transliuojančiosioms organizacijoms išimtinę teisę leisti arba drausti:

a) jų transliacijų įrašus nepriklausomai nuo to, ar tos transliacijos perduotos laidinio ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant perdavimą kabeliniu ar palydoviniu ryšiu;

b) tiesiogiai ar netiesiogiai, laikinai arba nuolat bet kokiomis priemonėmis ir bet kokia forma atgaminti visus jų transliacijų įrašus arba jų dalį, nepriklausomai nuo to, ar tos transliacijos perduotos laidinio ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant perdavimą kabeliniu ar palydoviniu ryšiu;

c) jų transliacijų įrašus padaryti viešai prieinamus laidais ar belaidžio ryšio priemonėmis tokiu būdu, kad visuomenė galėtų juos pasiekti individualiai pasirinktoje vietoje ir pasirinktu laiku,

d) viešai platinti (parduoti ar kitaip) jų transliacijų įrašus ir

e) retransliuoti jų transliacijas belaidžio ryšio priemonėmis, taip pat viešai skelbti jų transliacijas, jeigu tai daroma viešai prieinamose vietose už įėjimo mokestį.

217 STRAIPSNIS

Transliavimas ir viešas skelbimas

Kiekviena Šalis numato teisę, užtikrinančią, kad naudotojas atlikėjams ir fonogramų gamintojams sumokėtų tinkamą vienkartinį atlygį, jei fonograma išleidžiama prekybos tikslais arba jei tokia atgaminta fonograma naudojama transliuoti belaidžio ryšio priemonėmis arba kitomis priemonėmis viešai. Kiekviena Šalis užtikrina, kad toks atlygis būtų padalytas atitinkamiems atlikėjams ir fonogramų gamintojams. Jeigu atlikėjai ir fonogramų gamintojai tarpusavyje nesusitaria dėl atlygio pasidalijimo, kiekviena Šalis gali nustatyti jo padalijimo sąlygas.

218 STRAIPSNIS

Apsaugos taikymo trukmė

1. Literatūros ar meno kūrinio autoriaus turtinės teisės, kaip nustatyta Berno konvencijos 2 straipsnyje, galioja visą autoriaus gyvenimą ir ne mažiau kaip 70 metų po jo mirties, nepriklausomai nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo datos.

2. Tuo atveju, kai kūrinys sukurtas bendraautorystės pagrindu, 1 dalyje nurodytas terminas skaičiuojamas nuo paskutinio bendraautorio mirties datos.

3. Anonimiškai ar naudojant slapyvardį paskelbtų kūrinių apsaugos terminas yra ne mažiau kaip 70 metų po kūrinio teisėto viešo paskelbimo. Tačiau jeigu autoriaus pasirinktas slapyvardis nekelia abejonių dėl jo tapatybės arba jis savo tikrąjį vardą atskleidžia per pirmame sakinyje nurodytą laikotarpį, taikomas 1 dalyje nurodytas apsaugos terminas.

4. Jeigu Šalis numato, kad kolektyvinių kūrinių autorių teisėms turi būti taikomos specialios sąlygos arba kad teisių subjektu gali tapti juridinis asmuo, apsaugos terminas skaičiuojamas pagal 3 dalies nuostatas, išskyrus tuos atvejus, kai kūrinį sukūrę fiziniai asmenys yra pripažįstami tokiais viešai paskelbtoje kūrinio versijoje. Ši dalis taikoma nedarant poveikio nustatytų autorių, kurių autorystė kuriant šiuos kūrinius yra pripažinta, teisėms, ir šiai autorystei taikoma 1 ar 2 dalis.

5. Jeigu kūrinys išleidžiamas atskirais tomais, dalimis, laidomis, leidiniais ar epizodais, o apsaugos terminas skaičiuojamas nuo kūrinio teisėto viešo paskelbimo datos, tas terminas kiekvienam tokiam vienetui skaičiuojamas atskirai.

6. Kūriniai, kuriems netaikomi apsaugos terminai, prasidedantys po autoriaus ar autorių mirties, ir kurie per 70 metų po jų sukūrimo nebuvo teisėtai viešai paskelbti, yra nebesaugomi.

7. Kinematografijos ar audiovizualinių kūrinių apsaugos laikotarpis pasibaigia praėjus ne mažiau kaip 70 metų po paskutinio iš toliau nurodytų asmenų, nepriklausomai nuo to, ar jie laikomi bendraautoriais, mirties: pagrindinio režisieriaus, scenarijaus autoriaus, dialogų autoriaus ir muzikos, specialiai sukurtos kinematografijos ar audiovizualiniam kūriniui, autoriaus.

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad asmuo, kuris, pasibaigus autorių teisių apsaugai, pirmą kartą teisėtai išleidžia arba teisėtai viešai paskelbia anksčiau neišleistą kūrinį, turėtų teisę į tokią pat apsaugą, kokią suteikia autoriui jo turtinės teisės. Šios teisės saugomos 25 metus po pirmojo teisėto išleidimo arba teisėto viešo paskelbimo.

9. Audiovizualinių kūrinių atlikėjų turtinės teisės saugomos ne mažiau kaip 50 metų po atlikimo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai paskelbiamas šio atlikimo įrašas, šios teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio paskelbimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau.

10. Fonogramų atlikėjų ir gamintojų turtinės teisės nustoja galioti praėjus 70 metų po pirmojo išleidimo arba pirmojo viešo paskelbimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau. Šalys gali priimti veiksmingas priemones, kad užtikrintų, kad per 50 metų laikotarpį viršijančių 20 metų apsaugos gautas pelnas būtų sąžiningai padalytas atlikėjams ir gamintojams.

11. Filmo pirmojo įrašo gamintojo turtinės teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po to įrašo pagaminimo datos. Tačiau jei per šį laikotarpį filmas teisėtai išleidžiamas arba teisėtai viešai pateikiamas, teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmojo tokio išleidimo arba pirmojo tokio pateikimo, atsižvelgiant į tai, kas įvyko pirmiau.

12. Transliuojančiųjų organizacijų turtinės teisės nustoja galioti praėjus ne mažiau kaip 50 metų po pirmojo transliacijos perdavimo, nepriklausomai nuo to, ar ši transliacija perduota laidinio ar belaidžio ryšio priemonėmis, įskaitant perdavimą kabeliniu ar palydoviniu ryšiu.

13. Šiame straipsnyje nustatyti laikotarpiai skaičiuojami nuo kitų metų po įvykio, dėl kurio laikotarpis pradedamas skaičiuoti, sausio pirmos dienos.

219 STRAIPSNIS

Techninių priemonių apsauga

1. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą nuo bet kokių veiksmingų techninių priemonių vengimo, kurį atitinkamas asmuo vykdo žinodamas ar turėdamas pagrindo žinoti, kad jis to tikslo siekia.

2. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą, kad nebūtų gaminami, importuojami, platinami, parduodami, nuomojami, reklamuojami pardavimui ar nuomai arba laikomi komerciniais tikslais įtaisai, gaminiai ar jų sudedamosios dalys arba nebūtų teikiamos paslaugos:

a) kurie (-ios) yra skatinami (-os) pirkti, kurie (-ios) reklamuojami (-os) ar parduodami (-os) veiksmingų techninių priemonių vengimo tikslais;

b) kurių paskirties ar panaudojimo komerciniu požiūriu svarba yra ribota, išskyrus jų paskirtį ar panaudojimą siekiant išvengti veiksmingų techninių priemonių, arba

c) kurie (-ios) yra iš esmės suprojektuoti (-os), pagaminti (-os), pritaikyti (-os) ar atliekami (-os) tam, kad leistų ar padėtų išvengti bet kokių veiksmingų techninių priemonių.

3. Šiame skyriuje terminas „techninės priemonės“ – tai bet kokia technologija, įtaisas ar sudedamoji dalis, kurių įprasta naudojimo paskirtis yra užkirsti kelią veiksmams, atliekamiems su kūriniais ar kitais saugomais objektais, kurių neleidžia vidaus teisės aktuose nustatytų autorių teisių ar gretutinių autorių teisių subjektai, arba tokius veiksmus riboti. Techninės priemonės laikomos veiksmingomis tais atvejais, kai saugomo kūrinio ar kito objekto naudojimą teisių subjektas kontroliuoja taikydamas prieigos kontrolės arba apsaugos procesą, pvz., kodavimą, elementų perstatymą arba kitą kūrinio ar objekto transformaciją arba kopijų kontrolės mechanizmą, užtikrinantį siekiamą apsaugą.

220 STRAIPSNIS

Teisių valdymo informacijos apsauga

1. Kiekviena Šalis nustato tinkamą teisinę apsaugą nuo kiekvieno asmens, kuris sąmoningai be leidimo atlieka kurį nors iš šių veiksmų:

a) panaikina arba pakeičia kokią nors elektroninę informaciją apie teisių valdymą;

b) platina, platinimo tikslais importuoja, transliuoja, viešai skelbia arba padaro viešai prieinamus pagal šį skyrių saugomus kūrinius ar kitus objektus, kuriuose be leidimo panaikinta arba pakeista elektroninė teisių valdymo informacija,

jei tas asmuo žino arba turi pagrindo žinoti, kad tai darydamas jis skatina, leidžia, lengvina ar slepia atitinkamos nacionalinės teisės aktuose nustatytų autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimą.

2. Šiame skyriuje terminas „teisių valdymo informacija“ reiškia bet kokią informaciją, pateiktą teisių subjektų, pagal kurią identifikuojamas kūrinys ar kitas šiame skyriuje nurodytas objektas, autorius arba bet kuris kitas teisių subjektas, arba informaciją apie kūrinio ar kito objekto naudojimo sąlygas ir bet kokius skaičius arba kodus, kuriais nurodoma tokia informacija.

3. 1 dalis taikoma tais atvejais, kai tokia informacija yra susijusi su kūrinio ar kito šiame skyriuje nurodyto objekto kopija arba tokio kūrinio, objekto ar jų kopijos viešu skelbimu.

221 STRAIPSNIS

Išimtys ir apribojimai

1. Kiekviena Šalis gali nustatyti 213–218 straipsniuose nustatytų teisių taikymo išimtis ir apribojimus, tačiau tik tam tikrais specialiais atvejais, kuriais neprieštaraujama įprastiniam objekto naudojimui ir nepagrįstai nedaromas poveikis teisėtiems teisių subjektų interesams, kaip nustatyta konvencijose ir tarptautinėse sutartyse, kurių šalys yra Šalys.

2. Kiekviena Šalis numato, kad 213–217 straipsniuose nurodytiems laikiniems atgaminimo veiksmams, kurie yra trumpalaikiai arba atsitiktiniai ir kartu – būtina bei svarbi technologinio proceso dalis, kurių vienintelis tikslas yra sudaryti sąlygas: a) tarpininkui perduoti tinkle trečiosioms šalims arba b) kūrinį ar kitą objektą teisėtai naudoti, ir kurie atskirai nėra ekonominiu atžvilgiu svarbūs, 213–217 straipsniuose nustatyta atgaminimo teisė nebūtų taikoma.

222 STRAIPSNIS

Menininkų kūrinio perpardavimo teisė

1. Meno kūrinio originalo autoriui kiekviena Šalis numato perpardavimo teisę, apibrėžiamą kaip neatšaukiama teisė, kurios negalima atsisakyti, net iš anksto, gauti autorinį atlyginimą pardavimo kainos, gautos už kiekvieną kūrinio perpardavimą po to, kai pats autorius pirmą kartą perleidžia kūrinį, pagrindu.

2. 1 dalyje nurodyta teisė taikoma visiems perpardavimo veiksmams, kuriuose dalyvauja pardavėjai, pirkėjai arba meno rinkos specialistai tarpininkai, kaip antai dailės salonai, meno galerijos ir apskritai bet kokie prekiautojai meno kūriniais.

3. Kiekviena Šalis gali numatyti, kad 1 dalyje nurodyta teisė būtų netaikoma perpardavimo veiksmams, kai pardavėjas kūrinį tiesiogiai įsigijo iš autoriaus mažiau nei prieš trejus metus iki perpardavimo ir kai perpardavimo kaina neviršija tam tikros minimalios sumos.

4. Autorinį atlyginimą moka pardavėjas. Kiekviena Šalis gali numatyti, kad vienas iš 2 dalyje nurodytų fizinių ar juridinių asmenų, kuris nėra pardavėjas, atskirai arba kartu su pardavėju būtų atsakingas už autorinio atlyginimo sumokėjimą.

5. Autorinio atlyginimo rinkimo procedūra ir sumos nustatomos pagal vidaus teisės aktus.

223 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas kolektyvinio teisių valdymo klausimais

1. Šalys skatina savo kolektyvinio teisių valdymo organizacijas palaikyti dialogą ir bendradarbiauti, siekdamos skatinti kūrinių ir kitų saugomų objektų prieinamumą Šalių teritorijose ir autorinių atlyginimų už kūrinių ir kitų saugomų objektų naudojimą perdavimą.

2. Šalys skatina kolektyvinio teisių valdymo organizacijų veiklos skaidrumą, ypač jų veiklos, susijusios su autorinių atlyginimų rinkimu, iš surinktų autorinių atlyginimų išskaičiuojamomis sumomis, surinktų autorinių atlyginimų panaudojimu, paskirstymo politika ir repertuaru.

3. Šalys įsipareigoja užtikrinti, kad tais atvejais, kai vienos iš Šalių teritorijoje įsteigta kolektyvinio teisių valdymo organizacija pagal atstovavimo susitarimą atstovauja kitos Šalies teritorijoje įsteigtai kolektyvinio teisių valdymo organizacijai, atstovaujančioji kolektyvinio teisių valdymo organizacija nediskriminuotų atstovaujamosios kolektyvinio teisių valdymo organizacijos teisių subjektų.

4. Atstovaujančioji kolektyvinio teisių valdymo organizacija tiksliai, reguliariai ir kruopščiai išmoka atstovaujamajai kolektyvinio teisių valdymo organizacijai priklausomas sumas ir teikia jai informaciją apie jos vardu surinktų autorinių atlyginimų sumą ir bet kokias iš jos išskaičiuotas sumas.

II POSKIRSNIS

PREKIŲ ŽENKLAI

224 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Kiekviena Šalis:

a) laikosi Madrido susitarimo dėl tarptautinės ženklų registracijos protokolo;

b) laikosi Sutarties dėl prekių ženklų įstatymų ir Nicos sutarties dėl tarptautinės prekių ir paslaugų ženklų registravimo klasifikacijos ir

c) deda visas pagrįstas pastangas prisijungti prie Singapūro sutarties dėl prekių ženklų įstatymų.

225 STRAIPSNIS

Prekių ženklu suteikiamos teisės

Įregistruotas prekių ženklas suteikia savininkui išimtines teises į jį. Savininkas turi teisę uždrausti visoms trečiosioms šalims be jo sutikimo prekybos veikloje naudoti:

a) bet kokį žymenį, tapatų prekių ženklui, kuriuo žymimos prekės arba paslaugos yra tapačios toms prekėms arba paslaugoms, kurių prekių ženklas yra įregistruotas, ir

b) bet kokį žymenį, kai dėl savo tapatumo ar panašumo į prekių ženklą ir dėl šiuo prekių ženklu ir žymeniu žymimų prekių arba paslaugų tapatumo ar panašumo yra galimybė suklaidinti visuomenę, įskaitant galimybę žymenį susieti su prekių ženklu.

226 STRAIPSNIS

Registravimo tvarka

1. Kiekviena Šalis numato prekių ženklų registravimo sistemą, pagal kurią visi galutiniai neigiami sprendimai, kuriuos priėmė atitinkama prekių ženklų administravimo tarnyba, būtų pateikiami raštu ir tinkamai pagrindžiami.

2. Kiekviena Šalis numato galimybę prieštarauti paraiškai įregistruoti prekių ženklą, o atitinkamam pareiškėjui – atsakyti į tokį prieštaravimą.

3. Kiekviena Šalis numato galimybę naudotis vieša elektronine paraiškų įregistruoti prekių ženklą ir prekių ženklų registravimo duomenų baze. Paraiškų įregistruoti prekių ženklą duomenų bazė turi būti prieinama bent jau prieštaravimo laikotarpiu.

227 STRAIPSNIS

Plačiai žinomi prekių ženklai

Siekdama užtikrinti plačiai žinomų prekių ženklų apsaugą, kaip nustatyta 1967 m. Paryžiaus konvencijos 6*bis* straipsnyje ir TRIPS sutarties 16 straipsnio 2 ir 3 dalyse, kiekviena Šalis taiko Bendrą rekomendaciją dėl plačiai žinomų prekių ženklų apsaugos nuostatų priėmimo, priimtą Paryžiaus sąjungos dėl pramoninės nuosavybės apsaugos asamblėjos ir Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) Generalinės asamblėjos 1999 m. rugsėjo 20–29 d. vykusiame trisdešimt ketvirto rato PINO valstybių narių asamblėjų susitikime.

228 STRAIPSNIS

Prekių ženklu suteikiamų teisių išimtys

Kiekviena Šalis:

a) numato galimybę sąžiningai naudoti aprašomąsias sąvokas, be kita ko, geografines nuorodas aprašančias sąvokas, kaip ribotą prekių ženklu suteikiamų teisių išimtį, ir

b) gali numatyti kitas ribotas prekių ženklu suteikiamų teisių išimtis.

Numatydama šias išimtis kiekviena Šalis atsižvelgia į teisėtus prekių ženklo savininko ir trečiųjų šalių interesus.

229 STRAIPSNIS

Panaikinimo pagrindai

1. Kiekviena Šalis nustato, kad prekių ženklas gali būti panaikintas, jeigu bent trejus metus iš eilės jis nebuvo faktiškai naudojamas atitinkamoje teritorijoje prekėms arba paslaugoms, kurioms jis buvo įregistruotas, žymėti ir jeigu nebuvo tinkamų priežasčių jo nenaudoti.

Niekas negali reikalauti, kad būtų panaikintos savininko teisės į prekių ženklą, jeigu laikotarpiu nuo minimalaus trejų metų laikotarpio pabaigos iki prašymo panaikinti registraciją pateikimo prekių ženklo naudojimas faktiškai pradėtas arba atnaujintas.

Neatsižvelgiama į naudojimą, pradėtą ar atnaujintą per tris mėnesius iki prašymo panaikinti registraciją pateikimo, kuris prasidėjo ne anksčiau nei pasibaigus nepertraukiamam bent trejų metų nenaudojimo laikotarpiui, jeigu savininkas ėmėsi priemonių dėl pradėjimo ar atnaujinimo tik sužinojęs apie galimą prašymo panaikinti registraciją pateikimą.

2. Prekių ženklas taip pat gali būti panaikintas, jeigu po jo įregistravimo datos:

a) dėl savininko veiksmų ar neveikimo jis tapo bendriniu pavadinimu prekyboje toms prekėms ar paslaugoms, kurioms jis buvo įregistruotas, žymėti arba

b) paties savininko arba su jo sutikimu prekių ženklas buvo naudojamas prekėms arba paslaugoms, kurioms jis įregistruotas, žymėti taip, kad galėjo suklaidinti visuomenę ypač dėl tų prekių arba paslaugų pobūdžio, kokybės ar geografinės kilmės.

III POSKIRSNIS

GEOGRAFINĖS NUORODOS

230 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šis poskirsnis taikomas geografinių nuorodų, kurių kilmės vieta – Šalių teritorijos, apsaugai.

2. Šalies geografinėms nuorodoms, kurias turi saugoti kita Šalis, šis poskirsnis taikomas tik tuo atveju, jei joms taikomi 231 straipsnyje nurodyti teisės aktai.

231 straipsnis

Pripažintos geografinės nuorodos

1. Išnagrinėjusi IX priedo A dalyje išvardytus Armėnijos Respublikos teisės aktus, Europos Sąjunga sutinka, kad šie teisės aktai atitinka to priedo B dalyje nurodytus elementus.

2. Išnagrinėjusi IX priedo A dalyje išvardytus Europos Sąjungos teisės aktus, Armėnijos Respublika sutinka, kad šie teisės aktai atitinka to priedo B dalyje nurodytus elementus.

3. Armėnijos Respublika, užbaigusi prieštaravimo procedūrą ir išnagrinėjusi X priede išvardytas Europos Sąjungos geografines nuorodas, Europos Sąjungos įregistruotas pagal IX priedo A dalyje išvardytus teisės aktus, toms geografinėms nuorodoms taiko šiame Susitarime nustatyto lygio apsaugą.

4. Europos Sąjunga, užbaigusi prieštaravimo procedūrą ir išnagrinėjusi X priede išvardytas Armėnijos Respublikos geografines nuorodas, Armėnijos Respublikos įregistruotas pagal IX priedo A dalyje išvardytus teisės aktus, toms geografinėms nuorodoms taiko šiame Susitarime nustatyto lygio apsaugą.

232 STRAIPSNIS

Naujų geografinių nuorodų įtraukimas

1. Šalys gali į X priede pateiktą saugomų geografinių nuorodų sąrašą įtraukti naujas geografines nuorodas 240 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujos geografinės nuorodos gali būti įtrauktos į sąrašą pabaigus prieštaravimo procedūrą ir jas išnagrinėjus pagal 231 straipsnio 3 ir 4 dalis, jei nagrinėjimo rezultatas tenkina kiekvieną Šalį.

2. Šalys neprivalo įtraukti naujos geografinės nuorodos į 1 dalyje nurodytą sąrašą, jei:

a) jis sutampa su augalo ar gyvūno veislės pavadinimu arba yra į jį labai panašus ir todėl vartotojai galėtų susidaryti klaidingą įspūdį apie tikrąją produkto kilmę;

b) atsižvelgiant į prekės ženklo reputaciją ar žinomumą, taikant tai geografinei nuorodai apsaugą vartotojai galėtų susidaryti klaidingą įspūdį apie tikrąjį produkto tapatumą arba

c) pavadinimas yra bendrinis.

233 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų apsaugos aprėptis

1. Kiekviena Šalis saugo X priede išvardytas geografines nuorodas nuo:

a) bet kokio tiesioginio ar netiesioginio saugomo pavadinimo naudojimo komerciniais tikslais panašiems produktams, kurie neatitinka produkto su saugomu pavadinimu specifikacijos, pavadinti arba jeigu taip piktnaudžiaujama geografinės nuorodos reputacija;

b) bet kokio netinkamo naudojimo, imitavimo ar mėgdžiojimo, net jei nurodoma tikroji produkto kilmė arba jei saugomas pavadinimas yra išverstas, transkribuotas ar transliteruotas arba prie jo prirašomi tokie žodžiai kaip „rūšis“, „tipas“, „metodas“, „kaip gaminama (vieta)“, „imitacija“, „skonis“, „panašus“ ar kiti panašūs žodžiai;

c) bet kokios melagingos ar klaidinančios nuorodos į produkto kilmės vietą, kilmę, pobūdį ar esmines savybes ant produkto vidinės ar išorinės pakuotės, reklaminėje medžiagoje arba su atitinkamu produktu susijusiuose dokumentuose, ir produkto pakavimo į tokią tarą, kuri gali sukelti klaidingą įspūdį apie produkto kilmę, ir

d) bet kokio kitokio veiksmo, dėl kurio vartotojai gali susidaryti klaidingą įspūdį apie tikrąją produkto kilmę.

2. Saugomos geografinės nuorodos netampa bendrinėmis Šalių teritorijoje.

3. Kai geografinės nuorodos visiškai arba iš dalies sutampa, apsauga taikoma kiekvienai iš jų, jei tos nuorodos yra naudojamos sąžiningai, deramai atsižvelgiant į vietos bei tradicinę vartoseną ir į tai, ar šitaip iš tikrųjų neklaidinami vartotojai.

Nedarydamos poveikio TRIPS sutarties 23 straipsniui Šalys bendrai sprendžia, kokios turėtų būti praktinės naudojimo sąlygos, kuriomis homonimiškos geografinės nuorodos skiriamos viena nuo kitos, ir drauge atsižvelgia į poreikį atitinkamiems gamintojams užtikrinti lygias teises ir neklaidinti vartotojų.

Homonimiškas pavadinimas, kurį perskaitęs vartotojas gali klaidingai manyti, kad produktas kilęs iš kitos teritorijos, nėra registruojamas, net jeigu pavadinimas tiksliai atitinka tikrą teritorijos, regiono ar vietos, iš kurios kilęs tas produktas, pavadinimą.

4. Jei Šalis per derybas su trečiąja šalimi siūlo taikyti apsaugą tos trečiosios šalies geografinei nuorodai, kuri yra kitos Šalies geografinės nuorodos homonimas, saugomas pagal šį poskirsnį, pastarajai Šaliai apie tai pranešama ir suteikiama galimybė pateikti pastabų prieš pradedant taikyti apsaugą tai trečiosios šalies geografinei nuorodai.

5. Nė viena šio poskirsnio nuostata neįpareigoja Šalies saugoti kitos Šalies geografinės nuorodos, kuri nesaugoma arba nebesaugoma jos kilmės šalyje.

Jei geografinei nuorodai kilmės šalyje apsauga nebetaikoma, Šalys apie tai praneša viena kitai. Pranešimas teikiamas 240 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka.

6. Nė viena šio Susitarimo nuostata nedaromas poveikis asmenų teisėms prekiaujant naudoti savo arba savo verslo pirmtako asmenvardį, išskyrus atvejus, kai vartojant tokį asmenvardį klaidinami vartotojai.

234 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų naudojimo teisė

1. Pagal šį poskirsnį saugomą geografinę nuorodą gali naudoti visi atitinkamą produkto specifikaciją atitinkančiais žemės ūkio produktais, maisto produktais, vynais, aromatizuotais vynais ar spiritiniais gėrimais prekiaujantys ūkio subjektai.

2. Kai geografinė nuoroda tampa saugoma pagal šį poskirsnį, tokį saugomą pavadinimą leidžiama vartoti neregistruojant vartotojų ir netaikant papildomų mokesčių.

235 straipsnis

Ryšys su prekių ženklais

1. Šalis atsisako registruoti prekių ženklą arba jį pripažįsta negaliojančiu, jei jis susijęs su bet kuria iš 233 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių ir panašių produktų saugoma geografine nuoroda ir jei paraiška įregistruoti tą prekių ženklą pateikta po to, kai pateikta paraiška taikyti geografinės nuorodos apsaugą jos atitinkamoje teritorijoje.

2. 231 straipsnyje nurodytų geografinių nuorodų paraiškos taikyti apsaugą data laikoma šio Susitarimo įsigaliojimo data.

3. 232 straipsnyje nurodytų geografinių nuorodų paraiškos taikyti apsaugą data laikoma prašymo taikyti geografinės nuorodos apsaugą perdavimo kitai Šaliai data.

4. Nedarydama poveikio 232 straipsnio 2 dalies b punktui kiekviena Šalis taiko X priede išvardytų geografinių nuorodų apsaugą, kai egzistuoja ankstesnis prekės ženklas. Ankstesnis prekių ženklas – tai bet kuriomis iš 233 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių naudojamas prekių ženklas, kurio registravimo paraiška pateikta, kuris yra sąžiningai įregistruotas arba kurio naudojimas yra nusistovėjęs, jei tokia galimybė numatyta Šalies teisės aktais, vienos iš Šalių teritorijoje iki dienos, kurią kita Šalis pagal šį Susitarimą pateikia paraišką taikyti geografinės nuorodos apsaugą. Toks prekių ženklas gali būti toliau naudojamas ir atnaujinamas nepaisant geografinės nuorodos apsaugos, jei pagal kurios nors iš Šalių teisės aktus, kuriais reglamentuojami prekių ženklai, nėra pagrindo tą prekių ženklą pripažinti negaliojančiu ar panaikinti.

5. Nukrypstant nuo 4 dalies, Armėnijos Respublikos ankstesni prekių ženklai, kurių visą ar dalį sudaro Europos Sąjungos geografinė nuoroda „Cognac“ arba „Champagne“, įskaitant transkribuotas ar išverstas nuorodas, ir kurie buvo įregistruoti panašiems produktams ir neatitinka atitinkamų specifikacijų, panaikinami, atšaukiami ar pakeičiami, kad atitinkamas pavadinimas būtų pašalintas iš viso prekių ženklo, ne vėliau kaip per 14 metų nuo šio Susitarimo įsigaliojimo nuorodos „Cognac“ atžvilgiu ir per dvejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo – nuorodos „Champagne“ atžvilgiu.

236 STRAIPSNIS

Apsaugos užtikrinimas

Kiekviena Šalis tinkamais savo valdžios institucijų administraciniais veiksmais užtikrina geografinių nuorodų apsaugą pagal 233–235 straipsnius. Kiekviena Šalis taip pat užtikrina tokią apsaugą suinteresuotojo asmens prašymu.

237 STRAIPSNIS

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Prekės, pagamintos ir paženklintos pagal vidaus teisę iki šio Susitarimo įsigaliojimo, tačiau neatitinkančios jo reikalavimų, gali būti parduodamos įsigaliojus šiam Susitarimui tol, kol baigsis jų atsargos.

2. Nuorodos „Cognac“ atžvilgiu pereinamuoju 24 metų laikotarpiu, kuris prasideda praėjus vieniems metams po šio Susitarimo įsigaliojimo, ir nuorodos „Champagne“ atžvilgiu – pereinamuoju laikotarpiu, kuris tęsiasi trejus metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo, šių Europos Sąjungos geografinių nuorodų apsauga pagal šį Susitarimą neužkerta kelio naudoti šių pavadinimų ant Armėnijos Respublikos kilmės produktų, eksportuojamų į trečiąsias šalis, jei atitinkamos trečiosios šalies įstatymai ir kiti teisės aktai tai leidžia, tam tikriems panašiems Armėnijos Respublikos kilmės produktams apibūdinti ir pateikti, su sąlyga, kad:

a) pavadinimas užrašomas tik nelotyniškais rašmenimis;

b) tame pačiame regos lauke aiškiai nurodoma tikroji produkto kilmė ir

c) toks pateikimais niekaip nesudaro visuomenei klaidingo įspūdžio apie tikrąją produkto kilmę.

3. Nuorodos „Cognac“ atžvilgiu pereinamuoju 13 metų laikotarpiu, kuris prasideda praėjus vieniems metams po šio Susitarimo įsigaliojimo, ir nuorodos „Champagne“ atžvilgiu – pereinamuoju laikotarpiu, kuris tęsiasi dvejus metus po šio Susitarimo įsigaliojimo, šių Europos Sąjungos geografinių nuorodų apsauga pagal šį Susitarimą neužkerta kelio naudoti šių pavadinimų Armėnijos Respublikoje, su sąlyga, kad:

a) pavadinimas užrašomas tik nelotyniškais rašmenimis;

b) tame pačiame regos lauke aiškiai nurodoma tikroji produkto kilmė ir

c) toks pateikimais niekaip nesudaro vartotojams klaidingo įspūdžio apie tikrąją produkto kilmę.

4. Norėdama sudaryti sąlygas sklandžiai ir veiksmingai nutraukti Europos Sąjungos geografinės nuorodos „Cognac“ vartojimą Armėnijos Respublikos kilmės produktams apibūdinti ir taip pat padėti Armėnijos Respublikos pramonei išlaikyti savo konkurencinę padėtį eksporto rinkose, Europos Sąjunga teikia Armėnijos Respublikai techninę ir finansinę paramą. Ši parama bus teikiama laikantis ES teisės ir visų pirma susijusi su naujo pavadinimo kūrimo, taip pat naujo pavadinimo propagavimo, reklamos ir rinkodaros vidaus ir tradicinėse eksporto rinkose veiksmais.

5. 4 dalyje nurodytos ES pagalbos konkrečios sumos, rūšys, mechanizmai ir grafikai nustatomi finansinės ir techninės paramos priemonių rinkinyje, dėl kurio Šalys galutinai sutars per metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo. Šalys kartu suformuluos šio paramos priemonių rinkinio techninę užduotį, remdamosi išsamiu poreikių, tenkintinų ta parama, vertinimu. Vertinimą atliks tarptautinė konsultacijų įmonė, kurią Šalys atrinks kartu.

6. Jei Europos Sąjunga nesuteiks 4 dalyje nurodytos finansinės ir techninės paramos, Armėnijos Respublika gali pradėti 13 skyriuje nustatytą ginčų sprendimo procedūrą ir, jei rezultatas jai teigiamas, gali sustabdyti 2 ir 3 dalyse nustatytų prievolių įgyvendinimą.

7. Europos Sąjungos finansinė ir techninė parama suteikiama ne vėliau kaip per aštuonerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo.

238 STRAIPSNIS

Bendrosios taisyklės

1. 231 ir 232 straipsniuose nurodyti produktai importuojami, eksportuojami ir jais prekiaujama laikantis Šalies, kurios rinkai produktai teikiami, teritorijoje galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų.

2. Pagal 240 straipsnį įsteigtas Geografinių nuorodų pakomitetis sprendžia visus klausimus, susijusius su registruotos geografinės nuorodos produktų specifikacijomis, patvirtintomis Šalies valdžios institucijų produkto kilmės Šalies teritorijoje, įskaitant jų pakeitimus.

3. Pagal šį poskirsnį saugomas geografines nuorodas gali panaikinti tik to produkto kilmės Šalis.

239 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas ir skaidrumas

1. Šalys tiesiogiai arba per Geografinių nuorodų pakomitetį, įsteigtą pagal 240 straipsnį, palaiko ryšius visais klausimais, susijusiais su šio poskirsnio įgyvendinimu ir veikimu. Visų pirma, Šalis gali prašyti kitos Šalies informacijos apie produktų specifikacijas ir jų pakeitimus, taip pat nacionalinių kontrolės institucijų ryšių centrus.

2. Kiekviena Šalis gali viešai skelbti pagal šį poskirsnį saugomų geografinių nuorodų specifikacijas arba jų santrauką ir informaciją apie nacionalinių kontrolės institucijų ryšių centrus, susijusius su kitos Šalies geografinėmis nuorodomis, kurios saugomos pagal šį poskirsnį.

240 STRAIPSNIS

Geografinių nuorodų pakomitetis

1. Šalys įsteigia Geografinių nuorodų pakomitetį, kurį sudaro Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos atstovai ir kurio paskirtis – stebėti, kaip įgyvendinamas šis poskirsnis, ir stiprinti bendradarbiavimą ir dialogą geografinių nuorodų klausimais.

2. Geografinių nuorodų pakomitetis sprendimus priima bendru sutarimu. Jis nustato savo darbo tvarkos taisykles. Geografinių nuorodų pakomitetis renkasi bet kurios Šalies prašymu pakaitomis Europos Sąjungoje ir Armėnijos Respublikoje, o jo posėdžių laiką, vietą ir posėdžiavimo būdą (tai gali būti ir vaizdo konferencija) bendrai nustato Šalys; posėdis surengiamas ne vėliau kaip per 90 dienų nuo prašymo pateikimo.

3. Geografinių nuorodų pakomitetis taip pat rūpinasi, kad šis poskirsnis tinkamai veiktų, ir gali svarstyti visus su jo įgyvendinimu ir taikymu susijusius klausimus. Jo atsakomybės sritys visų pirma yra šios:

a) iš dalies keisti IX priedo A dalį, kiek tai susiję su nuorodomis į kiekvienoje Šalyje taikytiną teisę;

b) iš dalies keisti IX priedo B dalį, kiek tai susiję su geografinių nuorodų registravimo ir kontrolės elementais;

c) iš dalies keisti X priedą, kiek tai susiję su geografinių nuorodų sąrašu;

d) keistis informacija apie geografinių nuorodų srities teisėkūros ir politikos pokyčius, taip pat apie visus kitus su geografinėmis nuorodomis susijusius abipusiškai svarbius klausimus;

e) keistis informacija apie geografines nuorodas siekiant apsvarstyti jų apsaugą pagal šį poskirsnį.

IV POSKIRSNIS

DIZAINAS

241 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Šalys laikosi 1999 m. Hagos susitarimo dėl pramoninio dizaino tarptautinės registracijos Ženevos akto.

242 STRAIPSNIS

Registruoto dizaino apsauga

1. Šalys numato apsaugą nepriklausomai sukuriamam dizainui, kuris yra naujas ir originalus. Dizainas saugomas jį įregistravus ir jo savininkams suteikiamos išimtinės teisės pagal šį poskirsnį.

Įgyvendindama šį poskirsnį Šalis gali laikyti, kad originalus dizainas yra dizainas, turintis individualių savybių.

2. Dizainas, pritaikytas gaminiui arba įmontuotas į gaminį, kuris yra sudėtinio gaminio sudedamoji dalis, yra laikomas nauju ir originaliu tik:

a) jeigu ta į sudėtinį gaminį įmontuota sudedamoji dalis yra matoma įprastai naudojant tą gaminį ir

b) tada, kai tos sudedamosios dalies matomos savybės savaime atitinka naujumo ir originalumo reikalavimus.

3. Įprastas naudojimas, minimas 2 dalies a punkte, yra su galutiniu naudotoju siejamas naudojimas, išskyrus techninę priežiūrą, aptarnavimą ar taisymą.

4. Registruoto dizaino savininkas turi teisę neleisti trečiosioms šalims, neturinčioms jo sutikimo, atlikti bent šių veiksmų: gaminti, siūlyti parduoti, parduoti, importuoti, eksportuoti, sandėliuoti ar naudoti gaminius, turinčius ar išreiškiančius saugomą dizainą, kai tokių veiksmų imamasi komerciniais tikslais, neteisėtai trukdoma įprastiniam dizaino naudojimui arba pažeidžiami sąžiningos prekybos principai.

5. Apsauga taikoma 25 metus.

243 STRAIPSNIS

Neregistruotam dizainui taikoma apsauga

1. Europos Sąjunga ir Armėnijos Respublika nustato teisines priemones, kuriomis užkertamas kelias naudoti neregistruotą gaminio išvaizdą, tik jei ginčijamas naudojimas yra neregistruotos gaminio išvaizdos kopijavimo rezultatas. Toks naudojimas aprėpia bent gaminio siūlymą parduoti, pateikimą rinkai, importą ar eksportą.

2. Neregistruota gaminio išvaizda saugoma ne trumpiau kaip trejus metus nuo tos datos, kai dizainas tapo prieinamu viešai vienoje iš Šalių.

244 STRAIPSNIS

Išimtys ir apsaugos netaikymas

1. Kiekviena Šalis gali nustatyti tam tikras dizaino apsaugos išimtis, jei jos nepagrįstai neprieštarauja įprastiniam saugomo dizaino naudojimui ir nepagrįstai nepažeidžia teisėtų saugomo dizaino savininko interesų, atsižvelgiant į teisėtus trečiųjų šalių interesus.

2. Dizaino apsauga netaikoma dizainui, kurį iš esmės lemia techniniai arba funkciniai aspektai. Visų pirma teisė į dizainą negalioja gaminio išvaizdos savybėms, jeigu jos turi būti būtinai atkurtos tikslios formos ir matmenų, kad gaminys, kuriame tas dizainas pritaikytas arba panaudotas, galėtų būti mechaniškai sujungtas su kitu gaminiu arba į jį, aplink jį ar prie jo padėtas, kad kiekvienas gaminys galėtų atlikti savo funkciją.

245 STRAIPSNIS

Ryšys su autorių teisėmis

Dizainas taip pat saugomas vadovaujantis Šalių autorių teisių teisės nuostatomis nuo tos dienos, kai dizainas buvo sukurtas ar išreikštas kokiu nors pavidalu. Kiekviena Šalis nustato apsaugos aprėptį ir jos taikymo sąlygas, be kita ko, būtiną originalumo lygį, vadovaudamasi savo vidaus įstatymais ir kitais teisės aktais.

V POSKIRSNIS

PATENTAI

246 STRAIPSNIS

Tarptautiniai susitarimai

Šalys laikosi Patentinės kooperacijos sutarties ir deda visas pagrįstas pastangas laikytis Patentų teisės sutarties.

247 STRAIPSNIS

Patentai ir visuomenės sveikata

1. Šalys pripažįsta 2001 m. lapkričio 14 d. PPO ministrų konferencijos priimtos Deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos svarbą. Aiškindamos ir įgyvendindamos šiame poskirsnyje nustatytas teises ir prievoles Šalys užtikrina atitiktį tai deklaracijai.

2. Šalys laikosi 2003 m. rugpjūčio 30 d. PPO generalinės tarybos sprendimo dėl Dohos deklaracijos dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos 6 punkto įgyvendinimo ir prisideda prie šio sprendimo įgyvendinimo.

248 STRAIPSNIS

Papildomos apsaugos liudijimas

1. Šalys pripažįsta, kad prieš pateikiant jų rinkoms vaistus ir augalų apsaugos produktus, kurie yra saugomi pagal patentą jų teritorijoje, gali reikėti atlikti administracinę leidimų išdavimo procedūrą. Šalys pripažįsta, kad dėl laikotarpio nuo patento paraiškos pateikimo iki pirmo leidimo tiekti produktą jų atitinkamai rinkai, kaip šiuo tikslu apibrėžta jų atitinkamuose teisės aktuose, gali sutrumpėti veiksmingos patentu suteiktos apsaugos laikotarpis.

2. Vaistams ar augalų apsaugos produktams, kurie saugomi pagal patentą ir kuriems taikyta administracinė leidimų išdavimo procedūra, kiekviena Šalis numato papildomą apsaugos laikotarpį, kuris lygus 1 dalies antrame sakinyje nurodytam laikotarpiui, atėmus penkerius metus.

3. Neatsižvelgiant į 2 dalį, papildomas apsaugos laikotarpis negali būti ilgesnis nei penkeri metai.

Sąjungoje vaistams, dėl kurių atlikti pediatriniai tyrimai, kurių rezultatai įtraukti į informaciją apie produktą, laikotarpis gali būti papildomai pratęsiamas šešiems mėnesiams.

VI POSKIRSNIS

KONFIDENCIALI INFORMACIJA

249 STRAIPSNIS

Komercinių paslapčių apsaugos aprėptis

1. Šalys patvirtina savo įsipareigojimus pagal TRIPS sutarties 39 straipsnio 1 ir 2 dalis. Kiekviena Šalis numato tinkamą civilinį procesą ir teisių gynimo priemones, kad komercinės paslapties subjektas galėtų užkirsti kelią komercinės paslapties gavimui, naudojimui ar atskleidimui, jei šie veiksmai neatitinka sąžiningos komercinės praktikos, ir turėtų teisę į žalos atlyginimą.

2. Šiame poskirsnyje:

a) komercinė paslaptis yra informacija:

i) kuri yra slapta, nes jos kaip visumos arba tikslios jos sudėties ir sudedamųjų dalių konfigūracijos apskritai nežino arba negali lengvai gauti asmenys toje aplinkoje, kurioje paprastai dirbama su tokia informacija;

ii) kuri dėl savo slaptumo turi komercinės vertės ir

iii) dėl kurios teisėtai tokią informaciją valdantis asmuo ėmėsi tam tikromis aplinkybėmis pagrįstų veiksmų, kad ją išlaikytų slaptą;

b) komercinės paslapties subjektas yra fizinis ar juridinis asmuo, teisėtai valdantis komercinę paslaptį.

3. Šiame poskirsnyje laikoma, kad sąžiningos komercinės praktikos neatitinka bent šie veiksmai:

a) komercinės paslapties gavimas be komercinės paslapties subjekto sutikimo neteisėtai gavus prieigą prie bet kokių dokumentų, objektų, reikmenų, medžiagų ar elektroninių rinkmenų, kurias teisėtai valdo komercinės paslapties subjektas ir kuriose yra ta komercinė paslaptis ar iš kurių ją galima išgauti, taip pat tuos dokumentus, objektus, reikmenis, medžiagas ar elektronines rinkmenas pasisavinus ar padarius jų kopijas;

b) komercinės paslapties naudojimas ar atskleidimas be komercinės paslapties subjekto sutikimo, nustačius, kad asmuo:

   i) komercinę paslaptį gavo a punkte nurodytu būdu;

   ii) pažeidžia konfidencialumo susitarimą ar bet kokią kitą prievolę neatskleisti komercinės paslapties arba

   iii) pažeidžia sutartinę ar bet kokią kitą prievolę ribotai naudoti komercinę paslaptį;

c) komercinės paslapties gavimas, naudojimas ar atskleidimas, jei šiuos veiksmus atlikdamas asmuo žinojo arba, atsižvelgiant į aplinkybes, turėjo žinoti, kad komercinė paslaptis gauta tiesiogiai ar netiesiogiai iš kito asmens, kuris ja naudojosi ar ją atskleidė neteisėtai, kaip apibrėžta b punkte, įskaitant tuos atvejus, kai asmuo paskatino kitą asmenį atlikti tame punkte nurodytus veiksmus.

4. Nė viena šio poskirsnio nuostata neįpareigoja Šalies laikyti, kad sąžiningos komercinės praktikos neatitinka šie veiksmai:

a) asmuo atitinkamą informaciją atrado ar sukūrė savarankiškai;

b) asmuo, teisėtai turintis gaminį ir teisiškai neįpareigotas riboti atitinkamos informacijos gavimą, gaminį atgamino apgrąžos inžinerijos metodais;

c) informacija gauta, naudojama ar atskleista pagal atitinkamos vidaus teisės reikalavimus ar joje numatytą leidimą;

d) darbuotojų patirties ir gebėjimų, sąžiningai įgytų įprastomis arbo aplinkybėmis, naudojimas.

5. Nė viena šio poskirsnio nuostata neriboja žodžio ir informacijos laisvės, įskaitant kiekvienos Šalies jurisdikcijoje saugomą žiniasklaidos laisvę.

250 STRAIPSNIS

Civilinis procesas ir teisių gynimo priemonės, taikomos komercinėms paslaptims

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad asmenims, dalyvaujantiems 249 straipsnyje nurodytame civiliniame procese ar turintiems prieigą prie dokumentų, kurie sudaro to proceso dalį, nebūtų leidžiama naudoti ar atskleisti bet kokią komercinę paslaptį arba tariamą komercinę paslaptį, kurią kompetentingos teisminės institucijos, reaguodamos į tinkamai pagrįstą suinteresuotojo subjekto paraišką, įvardijo konfidencialia ir kurią jie sužinojo dalyvaudami tokiame procese arba turėdami tokią prieigą.

2. Kiekviena Šalis nustato, kad vykstant 249 straipsnyje nurodytam civiliniam procesui jos teisminės institucijos būtų įgaliotos bent:

a) nurodyti taikyti laikinąsias priemones, kad užkirstų kelią komercinės paslapties gavimui, naudojimui ar atskleidimui nesilaikant sąžiningos komercinės praktikos;

b) nurodyti nutraukti veiksmus, pažeidžiančius ieškovo teises, kad užkirstų kelią komercinės paslapties gavimui, naudojimui ar atskleidimui nesilaikant sąžiningos komercinės praktikos;

c) nurodyti asmeniui, kuris žinojo ar turėjo žinoti, kad gauna, naudoja ar atskleidžia komercinę paslaptį nesilaikydamas sąžiningos komercinės praktikos, atlyginti komercinės paslapties subjektui žalą, atitinkančią faktinę žalą, patirtą dėl komercinės paslapties gavimo, naudojimo ar atskleidimo;

d) imtis konkrečių priemonių, kad būtų išsaugotas bet kokios komercinės paslapties ar tariamos komercinės paslapties, atskleistos per civilinį procesą, susijusį su įtariamu komercinės paslapties gavimu, naudojimu ar atskleidimu nesilaikant sąžiningos komercinės praktikos, konfidencialumą; pagal šias konkrečias priemones, laikantis atitinkamos Šalies vidaus teisės, gali būti numatyta galimybė:

   i) visiškai ar iš dalies apriboti prieigą prie tam tikrų dokumentų;

   ii) apriboti teisę dalyvauti posėdžiuose ir susipažinti su atitinkamais įrašais ir stenogramomis ir

   iii) pateikti nekonfidencialią teismo sprendimo versiją, iš kurios pašalinti ar pakeisti komercinę paslaptį sudarantys segmentai, ir

e) proceso šalims ar kitiems teismo jurisdikcijoje esantiems asmenims taikyti sankcijas už teisių gynimo ar kitų priemonių, teismo priimtų pagal 1 dalį ar šios dalies d punktą dėl to proceso metu atskleistos komercinės paslapties ar tariamos komercinės paslapties apsaugos, pažeidimą.

3. Šalys neprivalo numatyti 249 straipsnyje nurodytų teisminių procesų ir priemonių, jei sąžiningos komercinės praktikos neatitinkančių veiksmų imamasi remiantis jų atitinkama vidaus teise tam, kad būtų atskleistas nusižengimas, pažeidimas ar neteisėta veikla arba kad būtų apsaugotas teisėtas ir pagal teisės normas pripažįstamas interesas.

251 STRAIPSNIS

Duomenų, pateiktų siekiant gauti vaisto rinkodaros leidimą, apsauga

1. Kiekviena Šalis saugo konfidencialią verslo informaciją, pateiktą norint gauti vaisto rinkodaros leidimą (toliau – rinkodaros leidimas), nuo atskleidimo tretiesiems subjektams, nebent tai būtų pagrįsta dėl viršesnių su sveikata susijusių interesų. Bet kokia konfidenciali verslo informacija taip pat saugoma nuo nesąžiningos komercinės praktikos.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad aštuonerius metus nuo pirmojo rinkodaros leidimo išdavimo atitinkamoje Šalyje viešoji įstaiga, atsakinga už rinkodaros leidimų išdavimą, neatsižvelgtų į konfidencialią verslo informaciją ar ikiklinikinių arba klinikinių tyrimų rezultatus, pateiktus kartu su pirmojo rinkodaros leidimo paraiška ir vėliau pateiktus asmens ar subjekto (viešojo ar privataus) su kita vaisto rinkodaros leidimo paraiška, be aiškaus tuos duomenis pateikusio asmens ar subjekto leidimo, nebent abiejų Šalių pripažįstamuose tarptautiniuose susitarimuose būtų nustatyta kitaip.

3. Per dešimt metų nuo pirmojo rinkodaros leidimo išdavimo atitinkamoje Šalyje rinkodaros leidimu, suteiktu pagal bet kokią vėlesnę paraišką, pagrįstą ikiklinikinių arba klinikinių tyrimų rezultatais, nurodytais pirmajame rinkodaros leidime, neleidžiama pateikti vaistą rinkai, nebent vėlesnis pareiškėjas pateikia savo ikiklinikinių arba klinikinių tyrimų rezultatus (arba ikiklinikinių arba klinikinių tyrimų rezultatus, naudojamus tą informaciją suteikusiam subjektui leidus), kuriais patenkinami tie patys reikalavimai, kaip ir pirmojo pareiškėjo atveju.

Šioje dalyje nustatytų reikalavimų neatitinkančių gaminių neleidžiama tiekti rinkai.

4. Be to, 3 dalyje nurodytas dešimties metų laikotarpis pratęsiamas iki ne ilgesnio kaip 11 metų laikotarpio, jei per pirmuosius aštuonerius metus nuo leidimo gavimo jo turėtojas gauna leidimą dėl vienos ar daugiau naujų terapinių indikacijų, kurios, palyginti su esamomis terapijomis, laikomos svarbiu klinikiniu patobulinimu.

252 STRAIPSNIS

Augalų apsaugos produktų duomenų apsauga

1. Kiekviena Šalis bandymo ar tyrimo ataskaitos, pateiktos pirmą kartą siekiant gauti augalų apsaugos produkto rinkodaros leidimą, savininkui nustato laikiną teisę. Per tą laikotarpį bandymo ar tyrimo ataskaita nenaudojama kito asmens, siekiančio gauti augalų apsaugos produkto rinkodaros leidimą, naudai, nebent pirmasis turėtojas aiškiai sutinka. Šiame poskirsnyje ši laikina teisė vadinama duomenų apsauga.

2. 1 dalyje nurodyta bandymo ar tyrimo ataskaita turi tenkinti šiuos reikalavimus:

a) ji būtina leidimui suteikti arba pakeisti, kad produktą būtų galima naudoti kitiems pasėliams, ir

b) ji patvirtinta kaip atitinkanti geros laboratorinės praktikos arba geros eksperimentų praktikos principus.

3. Duomenų apsaugos laikotarpis yra bent dešimt metų nuo pirmojo kompetentingos institucijos atitinkamoje Šalyje išduoto leidimo išdavimo datos. Mažos rizikos augalų apsaugos produktų atveju šis laikotarpis gali būti pratęstas iki 13 metų.

4. 3 dalyje nurodyti laikotarpiai gali būti pratęsti trimis mėnesiais kiekvieno mažos apimties naudojimo leidimo pratęsimo atveju, jei tų leidimų turėtojas paraiškas pateikia bent praėjus penkeriems metams nuo pirmojo leidimo išdavimo datos. Visas duomenų apsaugos laikotarpis jokiomis aplinkybėmis negali viršyti 13 metų. Mažos rizikos augalų apsaugos produktų visas duomenų apsaugos laikotarpis jokiomis aplinkybėmis negali viršyti 15 metų.

Mažos apimties naudojimas reiškia augalų apsaugos produkto naudojimą Šalies teritorijoje augalams ar augalų produktams, kurie nėra plačiai auginami toje Šalyje arba yra plačiai auginami, kad patenkintų išimtinį augalų apsaugos poreikį.

5. Bandymui arba tyrimui taip pat taikoma apsauga, jei jis buvo būtinas leidimui atnaujinti ar peržiūrėti. Tokiais atvejais duomenų apsaugos laikotarpis yra 30 mėnesių.

6. Kiekviena Šalis nustato priemones, kuriomis pareiškėjas ir ankstesnių leidimų turėtojai, įsisteigę atitinkamose Šalių teritorijose, įpareigojami dalytis privačia informacija, kad būtų vengiama bandymų su stuburiniais gyvūnais dubliavimo.

VII POSKIRSNIS

AUGALŲ VEISLĖS

253 STRAIPSNIS

Augalų veislės

1. Kiekviena Šalis saugo augalų veislių teises pagal Tarptautinę konvenciją dėl naujų augalų veislių apsaugos (UPOV), įskaitant selekcininko teisės išimtis, nurodytas tos konvencijos 15 straipsnyje, ir bendradarbiauja skatindamos taikyti ir užtikrinti tas teises.

2. Armėnijos Respublikos atžvilgiu šis straipsnis pradedamas taikyti ne vėliau kaip praėjus trejiems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo.

C SKIRSNIS

INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ UŽTIKRINIMAS

I POSKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

254 STRAIPSNIS

Bendrosios prievolės

1. Šalys dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus pagal TRIPS sutartį, ypač jos III dalį. Kiekviena Šalis šiame skirsnyje numato papildomas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones, kurių reikia intelektinės nuosavybės teisėms užtikrinti. Šios priemonės, procedūros ir teisių gynimo priemonės turi būti sąžiningos ir teisingos ir neturi būti nepagrįstai sudėtingos ar brangios, jomis taip pat neturi būti nustatomi nepagrįsti terminai ar nepateisinamai vilkinamas laikas.

2. 1 dalyje nurodytos priemonės, procedūros ir teisių gynimo priemonės yra veiksmingos, proporcingos bei atgrasomos ir taikomos taip, kad nebūtų sukuriamos kliūtys teisėtai prekybai ir kad būtų numatytos apsaugos priemonės prieš piktnaudžiavimą jais.

3. Šio skirsnio II poskirsnyje intelektinės nuosavybės teisėmis laikomos bent šios teisės:

a) autorių teisės;

b) gretutinės teisės;

c) duomenų bazės kūrėjo *sui generis* teisė;

d) puslaidininkinių gaminių topografijų kūrėjų teisė;

e) prekių ženklų teisės;

f) dizaino teisės;

g) patento teisės, įskaitant papildomos apsaugos liudijimais suteikiamas teises;

h) geografinės nuorodos;

i) naudingojo modelio teisės;

j) augalų veislių teisės ir

k) prekių pavadinimai, jei jie saugomi kaip išimtinės teisės pagal vidaus teisę.

Komercinėms paslaptims šis skirsnis netaikomas. Komercinių paslapčių apsaugos nuostatos pateiktos 250 straipsnyje.

255 STRAIPSNIS

Tinkami pareiškėjai

Kiekviena Šalis pripažįsta, kad teisė prašyti taikyti šiame skirsnyje ir TRIPS sutarties III dalyje nurodytas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones suteikiama:

a) intelektinės nuosavybės teisių subjektams pagal taikytiną teisę;

b) visiems kitiems asmenims, kuriems leista naudotis tomis teisėmis, visų pirma licencijų turėtojams, jei tai leidžiama pagal taikytiną teisę ir jos laikantis;

c) intelektinės nuosavybės teisių kolektyvinio teisių valdymo institucijoms, kurios reguliariai pripažįstamos turinčiomis teisę atstovauti intelektinės nuosavybės teisių subjektams, jei tai leidžiama pagal taikytiną teisę ir jos laikantis;

d) profesinėms teisių gynimo institucijoms, kurios reguliariai pripažįstamos turinčiomis teisę atstovauti intelektinės nuosavybės teisių subjektams, jei tai leidžiama pagal taikytiną teisę ir jos laikantis.

II POSKIRSNIS

CIVILINĖS TEISĖS NUOSTATŲ VYKDYMO UŽTIKRINIMAS

256 STRAIPSNIS

Įrodymų saugojimo priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad dar prieš pradėdamos procesą dėl bylos esmės šalies, pateikusios pagrįstai turimus įrodymus paremti reikalavimams, kad yra pažeistos ar gali būti pažeistos jos intelektinės nuosavybės teisės, prašymu kompetentingos teisminės institucijos galėtų reikalauti skubiai imtis veiksmingų laikinųjų priemonių su įtariamu pažeidimu susijusiems įrodymams išsaugoti, atsižvelgiant į konfidencialios informacijos apsaugą.

2. 1 dalyje nurodytos laikinosios priemonės galėtų būti tokios: išsamus aprašymas imant mėginius arba jų neimant, arba prekių, pagamintų, kaip įtariama, pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, ir, tinkamais atvejais, joms gaminti arba platinti reikalingų medžiagų ir priemonių bei susijusių dokumentų fizinis konfiskavimas. Tokių priemonių prireikus imamasi neišklausius kitos šalies, ypač jei uždelsus teisių subjektui gali būti padaryta neatitaisoma žala arba jei yra akivaizdi rizika, kad įrodymai gali būti sunaikinti. Kita šalis turi teisę būti išklausyta per pagrįstą laikotarpį.

257 STRAIPSNIS

Teisė gauti informaciją

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad vykstant civiliniam teismo procesui dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo kompetentingos teisminės institucijos, reaguodamos į pagrįstą ir proporcingą pareiškėjo prašymą, galėtų nurodyti, kad pažeidėjas arba bet koks kitas asmuo, kuris yra viena iš teismo proceso šalių, arba liudytojas pateiktų informaciją apie prekių ar paslaugų, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, kilmę ir platinimo tinklus.

Šioje dalyje bet koks kitas asmuo yra asmuo:

a) pas kurį aptikta komerciniams tikslams skirtų prekių, pagamintų pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises;

b) kuris, kaip nustatyta, komerciniais tikslais naudojosi paslaugomis, sukurtomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises;

c) kuris, kaip nustatyta, komerciniais tikslais teikė paslaugas, naudotas vykdant veiklą, kuria pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, arba

d) kurį šioje dalyje nurodytas asmuo nurodė esant susijusį su tokių prekių gamyba, perdirbimu ar platinimu arba tokių paslaugų teikimu.

Šioje dalyje nurodyta informacija, kai tinkama, gali būti:

a) gamintojų, perdirbėjų, platintojų, tiekėjų ir kitų ankstesnių prekių ar paslaugų turėtojų bei numatytų didmenininkų ir mažmenininkų pavadinimai ir adresai ir

b) informacija apie pagamintų, perdirbtų, pristatytų, gautų ar užsakytų prekių kiekį ir už atitinkamas prekes ar paslaugas gautą užmokestį.

2. Šis straipsnis taikomas nedarant poveikio kitoms teisės aktų nuostatoms, pagal kurias:

a) teisių subjektui suteikiama teisė gauti išsamesnę informaciją;

b) reglamentuojamas pagal šį straipsnį pateiktos informacijos naudojimas civiliniame ar baudžiamajame procese;

c) reglamentuojama atsakomybė už piktnaudžiavimą teise į informaciją;

d) numatoma galimybė atsisakyti suteikti informaciją, kuri priverstų 1 dalyje nurodytą asmenį prisipažinti jam pačiam ar jo artimam giminaičiui dalyvavus pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, arba

e) reglamentuojama informacijos šaltinių konfidencialumo apsauga arba asmens duomenų tvarkymas.

258 STRAIPSNIS

Laikinosios ir atsargumo priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisminės institucijos pareiškėjo prašymu įtariamo pažeidėjo atžvilgiu galėtų priimti laikiną teismo draudimą, kuriuo siekiama užkirsti kelią gresiančiam intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui. Teisminės institucijos, kai tinkama, taip pat gali laikinai uždrausti toliau vykdyti įtariamą teisės pažeidimą ir prireikus nustatyti nevienkartines baudas, jei tai numatyta vidaus teisėje, arba, jei teisė toliau pažeidžiama, numatyti garantijas, kuriomis būtų užtikrinama kompensacija teisių subjektui. Tokiomis pačiomis sąlygomis gali būti priimtas laikinas teismo draudimas tarpininkui, kurio paslaugomis trečioji šalis naudojasi intelektinės nuosavybės teisėms pažeisti.

2. Laikinas draudimas taip pat gali būti priimtas, siekiant konfiskuoti prekes, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, arba sustabdyti jų tiekimą, kad jos nepatektų į prekybos srautus ir jais nejudėtų.

3. Jei įtariamas pažeidimas padarytas komerciniais tikslais, kiekviena Šalis užtikrina, kad pareiškėjui įrodžius, jog susiklostė žalai atlyginti nepalankios aplinkybės, teisminės institucijos galėtų nurodyti imtis atsargumo priemonių ir areštuoti įtariamo pažeidėjo kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą, įskaitant banko sąskaitų ir kito turto įšaldymą. Todėl kompetentingos institucijos gali nurodyti pateikti banko, finansinius ar komercinius dokumentus arba sudaryti joms tinkamas sąlygas susipažinti su atitinkama informacija.

259 STRAIPSNIS

Taisomosios priemonės

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kompetentingos teisminės institucijos pareiškėjo prašymu ir nedarydamos poveikio teisių subjekto, kurio teisės buvo pažeistos, teisėms į žalos atlyginimą ir be jokios kompensacijos galėtų bent nurodyti galutinai pašalinti iš prekybos srautų arba sunaikinti prekes, kuriomis, kaip nustatyta, pažeistos intelektinės nuosavybės teisės. Jei tinkama, kompetentingos teisminės institucijos gali taip pat nurodyti sunaikinti medžiagas ir priemones, daugiausia naudotas toms prekėms sukurti arba gaminti.

2. Šalių teisminės institucijos turi turėti įgaliojimus nurodyti, kad 1 dalyje nurodytų priemonių taikymo išlaidas atlygintų pažeidėjas, nebent dėl tam tikrų priežasčių nurodoma kitaip.

260 STRAIPSNIS

Draudimai

Kiekviena Šalis užtikrina, kad priėmus teismo sprendimą, kuriuo patvirtinamas intelektinės nuosavybės teisių pažeidimas, teisminės institucijos galėtų priimti draudimą pažeidėjui ir tarpininkui, kurio paslaugomis trečioji šalis naudojosi intelektinės nuosavybės teisei pažeisti, tęsti pažeidžiančią veiklą.

261 STRAIPSNIS

Alternatyvios priemonės

Šalis gali nustatyti, kad tinkamais atvejais ir asmens, kuriam turi būti taikomos 259 ar 260 straipsnyje numatytos priemonės, prašymu kompetentingos teisminės institucijos galėtų nurodyti sumokėti nukentėjusiajai šaliai piniginę kompensaciją vietoje šiuose straipsniuose numatytų priemonių. Ši piniginė kompensacija nukentėjusiajai šaliai sumokama, jei asmuo, kuriam turi būti taikomos tos priemonės, pažeidimą padarė netyčia ir ne dėl aplaidumo, jei 259 ar 260 straipsnyje numatytų priemonių taikymas padarytų jam neproporcingos žalos ir jei piniginė kompensacija nukentėjusiąją šalį tenkina.

262 STRAIPSNIS

Žalos atlyginimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisminės institucijos nukentėjusiosios šalies prašymu reikalautų pažeidėjo, kuris žinodamas arba turėdamas pakankamą pagrindą žinoti, dalyvavo teises pažeidžiančioje veikloje, atlyginti teisių subjektui žalą, kuri atitiktų jo faktiškai dėl pažeidimo patirtą žalą. Nustatydamos žalą teisminės institucijos:

a) atsižvelgia į visus tinkamus aspektus, kaip antai neigiamas ekonomines pasekmes, įskaitant nukentėjusiosios šalies prarastą pelną, bet kokį pažeidėjo gautą nesąžiningą pelną ir tinkamais atvejais kitus, ne ekonominius veiksnius, kaip antai dėl pažeidimo teisių subjektui padarytą moralinę žalą, arba

b) kita, nei a punkte numatyta galimybė – tinkamais atvejais gali nustatyti vienkartinę žalos atlyginimo sumą, remdamosi tam tikrais veiksniais, pvz., bent autorinių atlyginimų suma ar mokėjimais, kuriuos būtų tekę sumokėti, jei pažeidėjas būtų prašęs leidimo naudotis aptariamomis intelektinės nuosavybės teisėmis.

2. Jei pažeidėjas nežinojo arba neturėjo pagrįstų priežasčių žinoti, kad vykdė teises pažeidžiančią veiklą, Šalis gali nustatyti, kad teisminės institucijos galėtų nurodyti kompensuoti negautą pelną arba atlyginti žalą, kuri gali būti nustatyta iš anksto.

263 STRAIPSNIS

Teismo išlaidos

Kiekviena Šalis užtikrina, kad pagrįstas ir proporcingas teismo išlaidas bei kitas išlaidas, kurias patiria laimėjusioji šalis, paprastai dengtų pralaimėjusioji šalis, nebent jei dėl teisingumo to padaryti negalima.

264 STRAIPSNIS

Teismo sprendimų skelbimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad teisiniuose procesuose dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo teisminės institucijos galėtų pareiškėjo prašymu ir pažeidėjo sąskaita reikalauti taikyti atitinkamas priemones informacijos apie sprendimą sklaidai, įskaitant viso ar dalies sprendimo pateikimą ir skelbimą.

265 STRAIPSNIS

Autorystės ar nuosavybės prielaida

Šalys pripažįsta, kad taikant šiame skirsnyje numatytas priemones, procedūras ir teisių gynimo priemones tam, kad literatūros ar meno kūrinio autorius būtų laikomas autoriumi ir turėtų teisę pradėti procedūras dėl pažeidimo, nebent yra priešingų įrodymų, pakanka, kad autoriaus vardas būtų įprastu būdu nurodytas ant kūrinio.

III POSKIRSNIS

PASIENYJE ĮGYVENDINAMOS UŽTIKRINIMO PRIEMONĖS

266 STRAIPSNIS

Pasienyje įgyvendinamos užtikrinimo priemonės

1. Pasienyje įgyvendindama priemones, kuriomis užtikrinamos intelektinės nuosavybės teisės, kiekviena Šalis užtikrina, kad laikosi savo prievolių pagal GATT 1994 ir TRIPS sutartį.

2. Siekdamos užtikrinti veiksmingą intelektinės nuosavybės teisių apsaugą Šalių muitų teritorijose, jų muitinės taiko įvairias priemones, kaip nustatyti siuntas, kuriose yra prekių, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, nurodytos 3 ir 4 dalyse. Pavyzdžiui, muitinės gali taikyti rizikos analizės metodus, *inter alia*, pagrįstus teisių subjektų suteikta informacija, operatyvine informacija ir krovinių patikromis.

3. Kiekvienos Šalies muitinės teisių subjekto prašymu imasi priemonių sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba sustabdyti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami prekių ženklai, autorių ir gretutinės teisės, geografinės nuorodos, patentai, naudingojo modelio teisės, pramoninis dizainas, integrinių grandynų topografija ir augalų veislių teisės.

4. Ne vėliau kaip praėjus trejiems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo Šalys pradeda diskusijas dėl savo muitinių teisių savo iniciatyva sulaikyti muitinės prižiūrimas prekes arba sustabdyti jų išleidimą, jei įtariama, kad jomis pažeidžiami prekių ženklai, autorių ir gretutinės teisės, geografinės nuorodos, patentai, naudingojo modelio teisės, pramoninis dizainas, integrinių grandynų topografija ir augalų veislių teisės.

5. Neatsižvelgdama į 3 dalį Šalis neprivalo, bet gali taikyti šias priemones importuojamoms prekėms, kurias kitos šalies rinkai tiekia teisių subjektas arba tai daroma jam leidus.

6. Šalys susitaria bendradarbiauti tarptautinės prekybos prekėmis, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės, klausimais. Tuo tikslu kiekviena Šalis savo muitinės administracijoje įsteigia ryšių centrą ir apie jį praneša kitai Šaliai. Taip bendradarbiaujant keičiamasi informacija apie informacijos iš teisių subjektų gavimo būdus, geriausios praktikos pavyzdžius ir patirtį taikant rizikos valdymo strategijas, taip pat informacija, kuri galėtų padėti nustatyti siuntas, kuriose yra prekių, kuriomis, kaip įtariama, pažeidžiamos teisės. Visa informacija teikiama visapusiškai laikantis kiekvienos Šalies teritorijoje taikytinų asmens duomenų apsaugos nuostatų.

7. Nedarant poveikio kitų formų bendradarbiavimui, užtikrinant intelektinės nuosavybės teises pasienyje taikomas Protokolas dėl savitarpio administracinės pagalbos muitinės reikalų srityje.

8. Nedarant poveikio bendrajai Parterystės komiteto kompetencijos aprėpčiai, už šio skirsnio tinkamą veikimą ir įgyvendinimą, prioritetų nustatymą ir abiejų Šalių kompetentingų institucijų bendradarbiavimo tinkamos tvarkos nustatymą atsakingas 126 straipsnyje nurodytas Muitinės pakomitetis.

IV POSKIRSNIS

KITOS TEISIŲ UŽTIKRINIMO NUOSTATOS

267 STRAIPSNIS

Elgesio kodeksai

1. Kiekviena Šalis skatina:

a) profesines asociacijas ar organizacijas parengti elgesio kodeksus, kurių tikslas – padėti užtikrinti intelektinės nuosavybės teises, ir

b) teikti kiekvienos Šalies kompetentingoms institucijoms elgesio kodeksų projektus ir visus tokių elgesio kodeksų taikymo vertinimus.

268 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Šalys bendradarbiauja remdamos šiame skyriuje nustatytų įsipareigojimų ir prievolių įgyvendinimą.

2. Šalys bendradarbiauja, be kita ko, šiose srityse:

a) keitimasis informacija apie teisinę sistemą, susijusią su intelektinės nuosavybės teisėmis ir atitinkamomis apsaugos ir vykdymo užtikrinimo taisyklėmis, ir Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos patirtimi, susijusia su šios srities teisėkūros pažanga;

b) keitimasis patirtimi ir informacija, susijusiomis su intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu;

c) keitimasis patirtimi, susijusia su muitinės, policijos, administracinių ir teisminių institucijų vykdomu intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimu centriniu ir žemesniais lygmenimis;

d) veiklos koordinavimas, be kita ko, su trečiosiomis šalimis, siekiant užkirsti kelią suklastotų prekių eksportui;

e) gebėjimų stiprinimas ir darbuotojų mainai bei mokymas;

f) informacijos apie intelektinės nuosavybės teises platinimas, be kita ko, verslui ir pilietinei visuomenei, ir sklaida, taip pat vartotojų ir teisių subjektų informavimas apie intelektinės nuosavybės teisių klausimus;

g) aktyvesnis abiejų Šalių institucijų, pvz., intelektinės nuosavybės tarnybų, bendradarbiavimas;

h) aktyvus skatinimas imtis visuomenės informavimo ir švietimo iniciatyvų intelektinės nuosavybės teisių politikos klausimais, be kitų dalykų, rengiant veiksmingas strategijas, kaip nustatyti pagrindines tikslines grupes ir sukurti komunikacijos veiksmų programas, kad vartotojai ir žiniasklaida būtų geriau informuoti apie intelektinės nuosavybės pažeidimų poveikį, įskaitant grėsmę sveikatai ir saugai bei ryšį su organizuotu nusikalstamumu.

3. Nedarydamos poveikio 1 ir 2 dalims ir jas papildydamos Šalys, kai reikia, palaiko veiksmingą dialogą intelektinės nuosavybės klausimais (toliau – dialogas IN klausimais), siekdamos nagrinėti temas, susijusias su šiam skyriui priskiriamų intelektinės nuosavybės teisių apsauga ir jų užtikrinimu, ir kitus susijusius klausimus.

8 SKYRIUS

VIEŠIEJI PIRKIMAI

269 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO sutartimi dėl viešųjų pirkimų

Šalys patvirtina savo abipuses teises ir prievoles pagal 2012 m. atnaujintą Sutartį dėl viešųjų pirkimų[1] (toliau – PPO sutartis dėl viešųjų pirkimų). PPO sutartyje dėl viešųjų pirkimų, įskaitant atitinkamuose I priedėlio prieduose nustatytas kiekvienai Šaliai taikomas specifikacijas, nustatytos teisės ir prievolės įtraukiamos į šį Susitarimą ir joms taikoma 13 skyriuje nustatyta dvišalių ginčų sprendimo tvarka.

[1] Protokolo, kuriuo iš dalies keičiama Sutartis dėl viešųjų pirkimų, priedas (GPA/113).

270 STRAIPSNIS

Papildoma taikymo sritis

1. Šalys *mutatis mutandis* taiko PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų I–IV, VI–XV, XVI.1–XVI.3, XVII ir XVIII straipsnių nuostatas viešiesiems pirkimams, kuriems taikomas šio Susitarimo XI priedas.

2. Parterystės komitetas gali nuspręsti iš dalies pakeisti šio Susitarimo XI priedą. Jei Šalis nori keisti ar taisyti minėtą priedą, Šalys *mutatis mutandis* taiko PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų XIX straipsnio nuostatas, su sąlyga, kad kitai Šaliai tiesiogiai pranešta, o nuoroda į ginčų sprendimą laikoma nuoroda į 13 skyrių.

271 STRAIPSNIS

Papildomi principai

Viešiesiems pirkimams, kuriems taikomi atitinkami Šalių PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų I priedėlio priedai ir šio Susitarimo XI priedas, Šalys taiko toliau nurodytus papildomus principus.

Pranešimų apie viešuosius pirkimus skelbimas elektroninėmis priemonėmis

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad visi pranešimai apie numatomus viešuosius pirkimus būtų tiesiogiai prieinami elektroninėmis priemonėmis ir nemokamai per vieną bendrą prieigos tašką. Pranešimai taip pat gali būti skelbiami tinkamame popieriniame leidinyje. Toks leidinys turi būti plačiai platinamas ir tokie pranešimai turi būti lengvai prieinami visuomenei bent tol, kol baigiasi atitinkami juose nurodyti laikotarpiai.

Peržiūros reikalavimai

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad priemonėmis, kurių imamasi dėl PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų XVIII straipsnyje nurodytos peržiūros, būtų suteikiami reikiami įgaliojimai:

a) esant pirmai galimybei ir naudojant preliminarias procesines priemones taikyti laikinąsias priemones, kuriomis siekiama atitaisyti įtariamą pažeidimą ar užkirsti kelią tolesnei žalai atitinkamiems interesams, įskaitant priemones sustabdyti sutarties skyrimo procedūrą ar bet kurio perkančiosios organizacijos priimto sprendimo įgyvendinimą ar užtikrinti tokį sustabdymą;

b) panaikinti neteisėtai priimtus sprendimus arba užtikrinti jų panaikinimą, įskaitant diskriminacinių techninių, ekonominių ar finansinių specifikacijų, pateikiamų pranešime apie numatomus ar planuojamus viešuosius pirkimus, sutarties dokumentuose arba bet kuriuose su sutarties skyrimo procedūra susijusiuose dokumentuose, pašalinimą ir

c) nurodyti atlyginti žalą nuo pažeidimo nukentėjusiems asmenims.

3. Jei sutarties skyrimo sprendimas peržiūrimas, kiekviena Šalis užtikrina, kad perkančioji organizacija negalėtų sudaryti sutarties tol, kol peržiūros įstaiga nepriima sprendimo dėl prašymo taikyti laikinąsias priemones ar peržiūrėti sprendimą. Sustabdymas galioja bent iki 6 dalyje nurodyto atidėjimo laikotarpio pabaigos.

4. Kiekviena Šalis užtikrina, kad už peržiūrą atsakingos įstaigos priimti sprendimai galėtų būti veiksmingai vykdomi.

5. Nepriklausomų peržiūros įstaigų nariai neatstovauja jokioms perkančiosioms organizacijoms.

Dėl už peržiūrą atsakingų ne teisminio pobūdžio įstaigų kiekviena Šalis užtikrina, kad:

a) visada būtų raštu pateikiamos jų sprendimų priežastys;

b) bet kokia, kaip įtariama, neteisėta nepriklausomos peržiūros įstaigos priimta priemonė ar bet koks įtariamas piktnaudžiavimas jai suteiktais įgaliojimais galėtų būti apskųstas teisminei institucijai ar kitai nepriklausomai įstaigai, kuri yra teismas ar kita institucija ir kuri nepriklauso nei nuo perkančiosios organizacijos, nei nuo peržiūros įstaigos;

c) tokios nepriklausomos įstaigos nariai, kiek tai susiję su juos skiriančia institucija, jų kadencijos trukme ir atleidimu, būtų skiriami ir paliktų pareigas tokiomis pat sąlygomis kaip teisėjai;

d) bent nepriklausomos įstaigos pirmininkas turėtų tokią pačią teisinę ir profesinę kvalifikaciją kaip teisėjai ir

e) nepriklausomos įstaigos sprendimų priėmimo procedūroje būtų numatyta išklausyti abi šalis, o sprendimai būtų teisiškai privalomi, remiantis kiekvienos Šalies nustatytomis priemonėmis.

Atidėjimo laikotarpis

6. Perkančioji organizacija, priėmusi sprendimą skirti sutartį, kuriai taikomas šis skyrius, negali sudaryti tos sutarties tol, kol:

a) nesibaigs bent 10 kalendorinių dienų atidėjimo laikotarpis, prasidedantis kitą dieną po to, kai sprendimas skirti sutartį nusiunčiamas susijusiems konkurso dalyviams ir kandidatams faksu ar elektroninėmis priemonėmis, arba

b) nesibaigs bent 15 kalendorinių dienų atidėjimo laikotarpis, prasidedantis kitą dieną po to, kai sprendimas skirti sutartį nusiunčiamas susijusiems konkurso dalyviams ir kandidatams, arba bent 10 kalendorinių dienų atidėjimo laikotarpis, prasidedantis kitą dieną po to, kai sprendimas skirti sutartį gaunamas, jei naudojamos kitos ryšio priemonės.

Kitas būdas – Šalis gali numatyti, kad atidėjimo laikotarpis prasidėtų paskelbus sprendimą skirti sutartį elektroninėje priemonėje nemokamai, kaip nustatyta PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų XVI straipsnio 2 dalyje.

Konkurso dalyviai laikomi susijusiais, jei jie dar nėra galutinai pašalinti. Pašalinimas yra galutinis, jeigu apie jį buvo pranešta susijusiems konkurso dalyviams ir jei nepriklausoma peržiūros įstaiga jį pripažino teisėtu ar jam jau negali būti taikoma peržiūros procedūra. Kandidatai laikomi susijusiais, jei perkančioji organizacija iki pranešimo apie sprendimą skirti sutartį nepateikė informacijos apie jų paraiškos atmetimą susijusiems konkurso dalyviams.

7. Šalis gali numatyti, kad 6 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodyti atidėjimo laikotarpiai nebūtų taikomi šiais atvejais:

a) jei sutartis skiriama vieninteliam susijusiam konkurso dalyviui, kaip apibrėžta 6 dalies trečioje pastraipoje, o kitų susijusių kandidatų nėra;

b) jei sutartis sudaroma remiantis preliminariąja sutartimi ir

c) jei sutartis sudaroma pagal dinaminę pirkimo sistemą.

Negaliojimas

8. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jeigu perkančioji organizacija skyrė sutartį be išankstinio pranešimo, kai tai neleidžiama, tokią sutartį peržiūros įstaiga, nepriklausoma nuo perkančiosios organizacijos, ar teisminė įstaiga laikytų negaliojančia arba kad jos negaliojimas būtų įtvirtintas tokios įstaigos sprendimu.

Sutarties pripažinimo negaliojančia pasekmės nustatomos pagal kiekvienos Šalies teisę, pagal kurią numatoma panaikinti visas sutartyje numatytas prievoles atgaline data arba panaikinti dar neįgyvendintas prievoles. Pastaruoju atveju kiekviena Šalis numato kitas nuobaudas.

9. Šalis gali numatyti, kad peržiūros įstaiga ar teisminė įstaiga negalėtų laikyti sutarties negaliojančia, net jei ji skirta neteisėtai, jei peržiūros įstaiga ar teisminė įstaiga, išnagrinėjusi visus svarbius aspektus, nusprendžia, kad sutartis turi toliau galioti dėl viršesnių bendrojo intereso priežasčių. Tokiu atveju kiekviena Šalis numato kitas nuobaudas.

Įsisteigusių bendrovių nediskriminavimas

10. Kiekviena Šalis užtikrina, kad kitos Šalies tiekėjams, kurie jos teritorijoje turi komercinį vienetą (yra įsteigę, įsigiję ar išlaikę juridinį asmenį), dalyvaujantiems bet kokiame Šalies viešajame pirkime jos teritorijoje, būtų taikomas nacionalinis režimas. Ši prievolė taikoma nepriklausai nuo to, ar viešajam pirkimui taikomi atitinkami Šalių PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų I priedėlio priedai arba šio Susitarimo XI priedas, ar ne.

Taikomos PPO sutarties dėl viešųjų pirkimų III straipsnyje nustatytos bendrosios išimtys.

9 SKYRIUS

PREKYBA IR DARNUS VYSTYMASIS

272 STRAIPSNIS

Tikslai ir taikymo sritis

1. Šalys prisimena 1992 m. Jungtinių Tautų konferencijos dėl aplinkos ir vystymosi 21-ąją darbotvarkę, 1998 m. Tarptautinės darbo organizacijos (toliau – TDO) pagrindinių darbo principų ir teisių deklaraciją, 2002 m. Johanesburgo darnaus vystymosi įgyvendinimo planą, 2006 m. JT Ekonomikos ir socialinių reikalų tarybos priimtą ministrų deklaraciją dėl palankių sąlygų sudarymo nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis siekiant visiško ir našaus užimtumo bei deramo darbo visiems ir to poveikio darniam vystymuisi, 2008 m. TDO deklaraciją dėl socialinio teisingumo sąžiningos globalizacijos tikslais, 2012 m. JT konferencijos darnaus vystymosi klausimais baigiamąjį dokumentą „Ateitis, kurios norime“ ir 2015 m. priimtą JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. „Keiskime savo pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“ Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios skatinti tarptautinės prekybos plėtrą taip, kad padėtų siekti darnaus vystymosi tikslo dėl esamų bei būsimų kartų gerovės, ir užtikrinti, kad šis tikslas būtų įtrauktas į visus jų prekybos santykių lygmenis ir juose atsispindėtų.

2. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios siekti darnaus vystymosi, kurio svarbiausi veiksniai – ekonomikos vystymasis, socialinis vystymasis ir aplinkos apsauga – vienas nuo kito priklauso ir vienas kitą stiprina. Jos pabrėžia, kad su prekyba susijusius darbo ir aplinkos klausimus pravartu laikyti bendrojo požiūrio į prekybą ir darnų vystymąsi dalimi.

3. Šiame skyriuje terminas „darbas“ taip pat siejamas su klausimais, susijusiais su strateginiais TDO tikslais, pagal kuriuos suformuluota deramo darbo darbotvarkė, nustatyta 2008 m. TDO deklaracijoje dėl socialinio teisingumo sąžiningos globalizacijos tikslais.

273 STRAIPSNIS

Reglamentavimo teisė ir apsaugos lygis

Pripažindama kiekvienos Šalies teisę nustatyti savo darnaus vystymosi politiką ir prioritetus, aplinkos ir darbo jėgos apsaugos lygį ir atitinkamai priimti arba keisti savo įstatymus ir politiką pagal savo įsipareigojimus įgyvendinti tarptautiniu mastu pripažintus standartus ir susitarimus, nurodytus 274 ir 275 straipsniuose, kiekviena Šalis siekia užtikrinti, kad jos įstatymais ir politika būtų numatyta ir skatinama palaikyti aukštą aplinkos ir darbo jėgos apsaugos lygį, ir stengiasi toliau tobulinti šiuos įstatymus ir politiką bei didinti juose numatytą apsaugos lygį.

274 STRAIPSNIS

Tarptautiniai darbo standartai ir susitarimai

1. Šalys pripažįsta, kad visiškas ir našus užimtumas ir deramas darbas visiems yra labai svarbūs globalizacijai valdyti, ir dar kartą patvirtina įsipareigojančios skatinti tarptautinės prekybos vystymąsi taip, kad būtų siekiama visiško bei našaus užimtumo ir deramo darbo visiems. Atitinkamai Šalys įsipareigoja konsultuotis ir bendradarbiauti, kai tinkama, dėl abipusiškai svarbių su prekyba susijusių darbo klausimų.

2. Vadovaudamosi prievolėmis, susijusiomis su naryste TDO, ir 1998 m. TDO pagrindinių darbo teisių ir principų deklaracija bei tolesnėmis priemonėmis, Šalys įsipareigoja laikytis tarptautiniu mastu pripažintų pagrindinių darbo standartų, įtvirtintų pagrindinėse TDO konvencijose ir jų protokoluose, skatinti juos taikyti ir įgyvendinti savo teisėje ir praktikoje visoje savo teritorijoje, visų pirma šiuos:

a) laisvę burtis į asociacijas ir veiksmingą kolektyvinių derybų teisės pripažinimą;

b) visų formų priverstinio arba privalomo darbo panaikinimą;

c) veiksmingą vaikų darbo panaikinimą ir

d) su užimtumu ir profesija susijusios diskriminacijos panaikinimą.

3. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios savo teisėje ir praktikoje veiksmingai įgyvendinti pagrindines, prioritetines ir kitas TDO konvencijas bei jų protokolus, kuriuos yra atitinkamai ratifikavusios valstybės narės ir Armėnijos Respublika.

4. Šalys taip pat svarsto galimybę ratifikuoti neratifikuotas prioritetines ir kitas konvencijas, kurias TDO priskiria prie atnaujintų. Atitinkamai Šalys reguliariai keičiasi informacija apie savo padėtį ir pažangą ratifikuojant.

5. Šalys pripažįsta, kad pagrindinių principų ir teisių darbe pažeidimas negali būti laikomas priežastimi ar kitaip naudojamas teisėtam santykiniam pranašumui įgyti ir kad darbo standartai neturi būti naudojami prekybai proteguoti.

275 STRAIPSNIS

Tarptautinis aplinkos apsaugos valdymas ir susitarimai

1. Šalys pripažįsta, kad tarptautinis aplinkos apsaugos valdymas ir susitarimai yra vertinga tarptautinės bendruomenės reakcija į pasaulines arba regionines aplinkos apsaugos problemas, ir pabrėžia poreikį stiprinti prekybos ir aplinkos apsaugos tarpusavio papildomumą. Atitinkamai Šalys įsipareigoja konsultuotis ir bendradarbiauti, kai tinkama, dėl derybų su prekyba susijusiais aplinkos klausimais ir dėl kitų abipusiškai svarbių su prekyba susijusių aplinkos dalykų.

2. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios savo teisės aktuose ir praktikoje veiksmingai įgyvendinti daugiašalius aplinkos srities susitarimus, kurių šalys jos yra.

3. Šalys reguliariai keičiasi informacija apie savo padėtį ir pažangą ratifikuojant daugiašalius aplinkos srities susitarimus ar jų pakeitimus.

4. Šalys dar kartą patvirtina įsipareigojančios įgyvendinti 1992 m. Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (UNFCCC), jos 1998 m. Kioto protokolą ir 2015 m. Paryžiaus susitarimą ir siekti jų tikslų. Jos įsipareigoja veikti drauge, kad sustiprintų daugiašalį, taisyklėmis pagrįstą UNFCCC nustatytą režimą, ir bendradarbiauti toliau plėtojant ir įgyvendinant UNFCCC ir su ja susijusiuose susitarimuose ir sprendimuose nustatytą tarptautinę kovos su klimato kaita sistemą.

5. Nė viena šio Susitarimo nuostata neribojamos Šalių teisės nustatyti ar toliau taikyti priemones, skirtas daugiašaliams aplinkos apsaugos srities susitarimams, kurių šalys jos yra, įgyvendinti, jei tos priemonės nėra taikomos taip, kad būtų savavališkai ar nepagrįstai diskriminuojama kita Šalis ar užslėptai ribojama prekyba.

276 STRAIPSNIS

Darniam vystymuisi palanki prekyba ir investicijos

Šalys patvirtina įsipareigojančios stiprinti prekybos ekonominį, socialinį ir su aplinka susijusį vaidmenį siekiant darnaus vystymosi tikslo. Tuo tikslu Šalys:

a) pripažįsta, kad pagrindiniai darbo standartai ir deramas darbas gali palankiai veikti ekonomikos veiksmingumą, inovacijas ir našumą, ir siekia didesnės prekybos politikos ir darbo politikos tarpusavio darnos;

b) siekia lengvinti ir skatinti prekybą aplinkosaugos prekėmis ir paslaugomis ir investicijas į jas, be kita ko, spręsdamos susijusias netarifinių kliūčių problemas;

c) siekia padėti šalinti prekybos ar investicijų kliūtis, susijusias su prekėmis ir paslaugomis, ypač svarbiomis klimato kaitos švelninimui ir prisitaikymui prie jos, kaip antai tvariosios atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir efektyvaus energijos vartojimo produktais ir paslaugomis, be kita ko, šiomis priemonėmis:

   i) priimdamos politines sistemas, palankias geriausių prieinamų gamybos būdų diegimui;

   ii) skatindamos remtis standartais, atitinkančiais su aplinka ir ekonomika susijusius poreikius, ir

   iii) mažindamos technines prekybos kliūtis;

d) susitaria skatinti prekybą prekėmis, kuriomis gerinamos socialinės sąlygos ir aplinkai palanki praktika, įskaitant prekes, kurioms taikomos savanoriškos darnumo užtikrinimo programos, pavyzdžiui, sąžiningos ir etiškos prekybos schemos ir ekologiniai ženklai, ir

e) susitaria skatinti įmonių socialinę atsakomybę, pvz., keisdamosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais. Atitinkamai Šalys naudojasi susijusiais tarptautiniu mastu pripažintais principais ir gairėmis, visų pirma EBPO rekomendacijomis daugiašalėms įmonėms, JT pasauliniu susitariamu ir 1977 m. TDO trišale deklaracija dėl principų, susijusių su tarptautinio verslo įmonėmis ir socialine politika.

277 STRAIPSNIS

Biologinė įvairovė

1. Šalys pripažįsta, kad svarbu užtikrinti biologinės įvairovės išsaugojimą ir darnų naudojimą, nes ji yra labai svarbi siekiant darnaus vystymosi tikslo, ir dar kartą patvirtina įsipareigojančios išsaugoti ir tvariai naudoti biologinę įvairovę, kaip nustatyta 1992 m. Biologinės įvairovės konvencijoje ir jos ratifikuotuose protokoluose, Strateginiame biologinės įvairovės išsaugojimo plane, 1973 m. Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijoje (CITES) ir kituose susijusiuose tarptautiniuose dokumentuose, kurių šalys jos yra.

2. Tuo tikslu Šalys:

a) skatina tvariai naudoti gamtos išteklius ir prisideda prie biologinės įvairovės išsaugojimo vykdant prekybos veiklą;

b) keičiasi informacija apie veiksmus, susijusius su prekyba iš gamtos išteklių pagamintais produktais, kuriais siekiama sustabdyti biologinės įvairovės nykimą ir mažinti jai kylančius pavojus, ir, kai tinkama, bendradarbiauja dėl kuo didesnio susijusios jų politikos poveikio ir tarpusavio papildomumo;

c) skatina įtraukti į CITES priedėlius rūšis, atitinkančias sutartus atitinkamus įtraukimo į CITES kriterijus;

d) priima ir įgyvendina veiksmingas kovos su neteisėta prekyba laukinės gamtos produktais, įskaitant CITES saugomas rūšis, priemones ir bendradarbiauja kovodamos su tokia neteisėta prekyba;

e) bendradarbiauja regioniniu ir pasauliniu lygmenimis, siekdamos skatinti:

i) išsaugoti ir tvariai naudoti biologinę įvairovę gamtinėse ar žemės ūkio ekosistemose, įskaitant nykstančias rūšis, jų buveines, ypatingai saugomas gamtos vietoves ir genetinę įvairovę;

ii) atkurti ekosistemas ir šalinti ar mažinti neigiamą poveikį aplinkai dėl gyvų ir negyvų gamtinių išteklių ar ekosistemų naudojimo ir

iii) atverti galimybes naudotis genetiniais ištekliais ir sąžiningai bei teisingai dalytis nauda, gaunama naudojant šiuos išteklius.

278 STRAIPSNIS

Tvari miškotvarka ir prekyba miško produktais

1. Šalys pripažįsta, kad svarbu užtikrinti miškų išsaugojimą ir tvarią miškotvarką, ir taip pat pripažįsta miškų svarbą siekiant Šalių ekonominių, aplinkos ir socialinių tikslų.

2. Tuo tikslu Šalys:

a) skatina prekybą miško produktais, gautais iš tvariai tvarkomų miškų pagal gavimo šalies vidaus teisės aktus;

b) keičiasi informacija apie priemones, kuriomis skatinama naudoti medieną ir medienos produktus iš tvariai tvarkomų miškų, ir, kai tinkama, bendradarbiauja rengdamos tokias priemones;

c) nustato priemones, kuriomis būtų skatinama saugoti miškus ir kovoti su neteisėta medienos ruoša ir susijusia prekyba, be kita ko, trečiųjų šalių atžvilgiu, kai tinkama;

d) keičiasi informacija apie miškų valdymo gerinimo veiksmus ir, kai tinkama, bendradarbiauja, kad atitinkama jų politika, kuria siekiama, kad neteisėtai paruošta mediena ir medienos produktai nepatektų į prekybos srautus, turėtų kuo didesnį poveikį ir remtų viena kitą;

e) skatina įtraukti į CITES priedėlius medžių rūšis, atitinkančias sutartus atitinkamus įtraukimo į CITES kriterijus, ir

f) bendradarbiauja regioniniu ir pasauliniu lygmenimis, siekdamos skatinti išsaugoti ir tvariai tvarkyti visų rūšių miškus, taikydamos sertifikavimo sistemas, kuriomis skatinama atsakinga miškotvarka.

279 STRAIPSNIS

Prekyba jūrų gyvaisiais ištekliais ir tvarus jų valdymas

Atsižvelgdamos į tai, kad svarbu tvariai užtikrinti atsakingą žuvų išteklių valdymą ir skatinti gerą prekybos valdymą, Šalys:

a) skatina taikyti žuvininkystės valdymo geriausią praktiką, kad tvariai užtikrintų žuvų išteklių išsaugojimą ir valdymą remiantis ekosistemų metodu;

b) imasi veiksmingų žvejybos stebėjimo ir kontrolės priemonių;

c) skatina taikyti suderintas duomenų rinkimo schemas ir dvišalį mokslinį bendradarbiavimą, siekdamos, kad mokslinės konsultacijos dėl žuvininkystės valdymo būtų geresnės;

d) bendradarbiauja kovodamos su neteisėta, nedeklaruojama ir nereglamentuojama žvejyba ir veikla, susijusia su tokia žvejyba, visapusėmis, veiksmingomis ir skaidriomis priemonėmis, ir

e) įgyvendina politiką ir priemones, kad neteisėtos, nedeklaruojamos ir nereglamentuojamos žvejybos produktai nepatektų į jų prekybos srautus ir rinkas, laikydamosi Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos (FAO) Tarptautinio veiksmų plano, kuriuo siekiama užkirsti kelią neteisėtai, nedeklaruojamai ir nereglamentuojamai žvejybai, atgrasyti nuo jos ir ją panaikinti.

280 STRAIPSNIS

Apsaugos lygio užtikrinimas

1. Šalys pripažįsta, kad netinkama skatinti prekybą ar investicijas mažinant apsaugą, užtikrinamą vidaus aplinkos ar darbo teisės aktais.

2. Šalys neatsisako savo aplinkos ar darbo teisės aktų nuostatų, nenustato nuo jų leidžiančių nukrypti nuostatų, nesiūlo atsisakyti aplinkos ar darbo teisės aktų nuostatų ar nustatyti nuo jų leidžiančias nukrypti nuostatas, siekdamos paskatinti prekybą ar paskatinti savo teritorijoje steigtis, įsigyti, plėstis ar išlaikyti investuotojus ar investicijas.

3. Šalis savo nuosekliais ar pasikartojančiais veiksmais ar neveikimu neturi liautis veiksmingai užtikrinti, kad būtų vykdomi jos aplinkos ir darbo teisės aktai, kad paskatintų prekybą ar investicijas.

281 STRAIPSNIS

Mokslinė informacija

Rengdama ir įgyvendindama priemones, kuriomis siekiama apsaugoti aplinką ar darbo sąlygas ir kurios gali turėti įtakos Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms, kiekviena Šalis atsižvelgia į turimą mokslinę ir techninę informaciją bei atitinkamus tarptautinius standartus, gaires ar rekomendacijas, jei tokių yra, įskaitant atsargumo principą.

282 STRAIPSNIS

Skaidrumas

Kiekviena Šalis, remdamasi savo vidaus įstatymais ir kitais teisės aktais ir 12 skyriumi, užtikrina, kad bet kokia priemonė, skirta aplinkai ar darbo sąlygoms apsaugoti ir galinti daryti poveikį prekybai ar investicijoms, būtų rengiama, pradedama taikyti ir įgyvendinama skaidriai, apie ją būtų tinkamai pranešama ir dėl jos būtų viešai konsultuojamasi, taip pat, kad apie tokias priemones būtų tinkamai ir laiku pranešama nevalstybiniams subjektams ir su jais konsultuojamasi.

283 STRAIPSNIS

Poveikio darnumui vertinimas

Šalys įsipareigoja peržiūrėti, stebėti ir vertinti šio Susitarimo įgyvendinimo poveikį darniam vystymuisi, pasitelkdamos atitinkamus dalyvavimu pagrįstus procesus ir institucijas, taip pat įsteigtas pagal šį Susitarimą, pavyzdžiui, vertindamos su prekyba susijusį poveikį darnumui.

284 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas prekybos ir darnaus vystymosi srityje

1. Šalys pripažįsta, kad siekiant šio Susitarimo tikslų svarbu bendradarbiauti su prekyba susijusiais aplinkos ir darbo politikos aspektais. Jų bendradarbiavimo sritys, *inter alia*, gali būti šios:

a) prekybos ir darnaus vystymosi su darbu ar aplinka susiję aspektai tarptautiniuose forumuose, įskaitant visų pirma PPO, TDO, Jungtinių Tautų aplinkos programą, Jungtinių Tautų vystymosi programą ir daugiašalius aplinkos apsaugos srities susitarimus;

b) prekybos poveikio darnumui vertinimo metodika ir rodikliai;

c) darbo ir aplinkos srities taisyklių ir standartų poveikis prekybai ir prekybos bei investicijų taisyklių poveikis darbui ir aplinkai, įskaitant darbo ir aplinkos srities taisyklių ir politikos rengimą;

d) teigiamas ir neigiamas šio Susitarimo poveikis darniam vystymuisi ir būdai, kaip tokį poveikį stiprinti, švelninti arba užkirsti jam kelią, taip pat atsižvelgiant į poveikio darnumui vertinimus, kuriuos atliko viena iš Šalių arba abi Šalys;

e) skatinimas ratifikuoti ir veiksmingai įgyvendinti pagrindines, prioritetines ir kitas atnaujintas prekybai svarbias TDO konvencijas bei jų protokolus ir daugiašalius aplinkos apsaugos srities susitarimus;

f) privačiųjų ir viešųjų sertifikavimo, atsekamumo ir ženklinimo sistemų, įskaitant ekologinį ženklinimą, skatinimas;

g) įmonių socialinės atsakomybės skatinimas, pavyzdžiui, imantis veiksmų, susijusių su informuotumo apie tarptautiniu mastu pripažintas gaires ir principus didinimu, prisijungimu prie jų ir jų įgyvendinimu ir tolesne su jais susijusia veikla;

h) TDO deramo darbo darbotvarkės aspektai, susiję su prekyba, be kita ko, prekybos ir visiško bei našaus užimtumo sąsajos, darbo rinkos koregavimas, pagrindiniai darbo standartai, veiksmingos sistemos (įskaitant darbo inspekcijas) darbuotojų teisėms ginti, su darbu susiję statistiniai duomenys, žmogiškųjų išteklių plėtojimas ir mokymasis visą gyvenimą, socialinė apsauga ir socialinė įtrauktis, socialinis dialogas ir lyčių lygybė;

i) su prekyba susiję daugiašalių aplinkos apsaugos srities susitarimų aspektai, įskaitant muitinių bendradarbiavimą;

j) su prekyba susiję esamo ir būsimo tarptautinio kovos su klimato kaita režimo aspektai, įskaitant priemones, kuriomis skatinamos mažo anglies dioksido kiekio technologijos ir efektyvus energijos vartojimas;

k) su prekyba susijusios priemonės, kuriomis skatinama išsaugoti ir tvariai naudoti biologinę įvairovę, įskaitant kovą su neteisėta prekyba laukinės gamtos produktais;

l) su prekyba susijusios priemonės, kuriomis skatinama išsaugoti ir tvariai valdyti miškus, taip sumažinant miškų naikinimą, be kita ko, dėl neteisėtos medienos ruošos, ir

m) su prekyba susijusios priemonės, kuriomis skatinama tausioji žuvininkystė ir prekyba tvariai tvarkomais žuvų produktais.

2. Šalys keičiasi informacija ir dalijasi patirtimi, susijusiomis su jų veiksmais, kuriais skatinama, kad prekybos, socialiniai ir aplinkos tikslai derėtų tarpusavyje ir vienas kitą remtų. Be to, Šalys aktyviau bendradarbiauja ir palaiko dialogą dėl darniojo vystymosi klausimų, kylančių joms plėtojant prekybos ryšius.

3. Taip bendradarbiaujant ir palaikant dialogą įtraukiamos susijusios suinteresuotosios šalys, visų pirma socialiniai partneriai ir kitos pilietinės visuomenės organizacijos, taip pat panaudojama pagal 366 straipsnį įsteigta pilietinės visuomenės platforma.

4. Partnerystės komitetas gali priimti tokio bendradarbiavimo ir dialogo palaikymo taisykles.

285 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Šios antraštinės dalies 13 skyriaus 3 skirsnio II poskirsnis ginčams pagal šį skyrių netaikomas. Jei kyla toks ginčas, arbitražo kolegijai pateikus savo galutinę ataskaitą pagal 325 ir 326 straipsnius, Šalys, atsižvelgdamos į tą ataskaitą, aptaria tinkamas įgyvendintinas priemones. Partnerystės komitetas stebi tokių priemonių įgyvendinimą ir klausimo sprendimo raidą, be kita ko, 284 straipsnio 3 dalyje nurodyta tvarka.

10 SKYRIUS

KONKURENCIJA

A SKIRSNIS

286 STRAIPSNIS

Principai

Šalys pripažįsta, kad jų prekybos ir investicijų santykiams svarbi laisva ir neiškraipyta konkurencija. Šalys pripažįsta, kad antikonkurencinė verslo praktika ir valstybės kišimasis gali iškreipti tinkamą rinkų veikimą ir mažinti prekybos liberalizavimo teikiamą naudą.

B SKIRSNIS

ANTIMONOPOLINĖ IR SUSIJUNGIMŲ POLITIKA

287 STRAIPSNIS

Teisinė sistema

1. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko atitinkamas visiems ekonomikos sektoriams[1] taikomos teisės nuostatas, kuriomis veiksmingai sprendžiami šie klausimai:

a) įmonių horizontalieji ir vertikalieji susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurių tikslas arba padarinys yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas;

b) vienos ar kelių įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi;

c) įmonių koncentracija, dėl kurios kyla didelių kliūčių veiksmingai konkurencijai, ypač užėmus dominuojančią padėtį ar ją sustiprinus.

[1] Europos Sąjungoje konkurencijos taisyklės taikomos žemės ūkio sektoriui pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas, su paskesniais pakeitimais, jei jų yra (ES OL L 347, 2013 12 20, p. 671).

Šiame skyriuje ši teisė vadinama konkurencijos teise[1].

2. 1 dalyje nurodytos konkurencijos teisės nuostatos taikomos visoms įmonėms, nepriklausomai nuo to, ar jos privačios, ar viešosios. Taikant konkurencijos teisę nekliudoma nei teisiškai, nei faktiškai atlikti konkrečių atitinkamoms įmonėms skirtų užduočių, susijusių su viešuoju interesu. Šalies konkurencijos teisės išimtys taikomos tik su viešuoju interesu susijusioms užduotims, proporcingai laikantis norimo pasiekti viešosios politikos tikslo ir skaidrumo.

288 STRAIPSNIS

Įgyvendinimas

1. Kiekvienoje Šalyje toliau nepriklausomai veikia institucijos, atsakingos už 287 straipsnyje nurodytos konkurencijos teisės visapusį taikymą ir veiksmingą vykdymo užtikrinimą, ir turinčios tam tinkamų įgaliojimų ir išteklių.

2. Šalys taiko savo atitinkamą konkurencijos teisę skaidriai ir nediskriminuodamos, laikydamosi proceso sąžiningumo principų ir gerbdamos susijusių įmonių teises į gynybą, nepriklausomai nuo jų nacionalinės priklausomybės ar nuosavybės statuso.

[1] Šiame skirsnyje Armėnija laiko nuorodas į konkurencijos teisę nuorodomis į visą savo antimonopolinės politikos, kartelių ir susijungimų sričių konkurencijos taisyklių sistemą.

289 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas

1. Siekdamos šio Susitarimo tikslų ir stiprindamos veiksmingą konkurencijos užtikrinimą, Šalys pripažįsta, kad joms abiem svarbu aktyviau bendradarbiauti plėtojant konkurencijos politiką ir tiriant antimonopolines ir susijungimų bylas.

2. Tuo tikslu Šalių konkurencijos institucijos stengiasi, kai įmanoma ir tinkama, koordinuoti savo vykdymo užtikrinimo veiklą, susijusią su tomis pačiomis ar susijusiomis bylomis.

3. Kad būtų lengviau bendradarbiauti, kaip nurodyta 1 dalyje, Šalių konkurencijos institucijos gali keistis informacija.

C SKIRSNIS

SUBSIDIJOS

290 STRAIPSNIS

Principai

Šalys susitaria, kad Šalis gali teikti subsidijas tik jei jos reikalingos viešosios politikos tikslui pasiekti. Tačiau Šalys pripažįsta, kad tam tikros subsidijos gali iškreipti tinkamą rinkų veikimą ir mažinti prekybos liberalizavimo teikiamą naudą. Iš principo Šalys neteikia subsidijų prekes ar paslaugas teikiančioms įmonėms, jei tos subsidijos neigiamai veikia ar gali neigiamai paveikti konkurenciją arba prekybą.

291 STRAIPSNIS

Apibrėžtis ir taikymo sritis

1. Šiame skyriuje subsidija yra Sutarties dėl subsidijų ir kompensacinių priemonių, įtrauktos į PPO steigimo sutarties 1A priedą (toliau – SKP sutartis), 1 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas atitinkanti priemonė, nepriklausomai nuo to, ar subsidija teikiama įmonei, tiekiančiai prekes, ar teikiančiai paslaugas.

1 dalis nedaro poveikio būsimų PPO diskusijų dėl paslaugų subsidijų apibrėžties rezultatui. Priklausomai nuo tų diskusijų pažangos PPO lygmeniu, Šalys gali Parterystės komitete priimti sprendimą atnaujinti su tuo susijusias šio Susitarimo nuostatas.

2. Šis skyrius subsidijai taikomas tik nustačius, kad tai konkrečiam subjektui suteikta subsidija, kaip apibrėžta SKP sutarties 2 straipsnyje. Bet kokia subsidija, atitinkanti šio Susitarimo 295 straipsnio nuostatas, laikoma suteikta konkrečiam subjektui.

3. Visoms įmonėms, nepriklausomai nuo to, ar jos viešosios, ar privačios, suteiktoms subsidijoms taikomas šis skyrius. Taikant šiame skirsnyje nustatytas taisykles nekliudoma nei teisiškai, nei faktiškai teikti konkrečių atitinkamoms įmonėms patikėtų paslaugų, susijusių su viešuoju interesu. Šiame skirsnyje nustatytų taisyklių išimtys taikomos tik su viešuoju interesu susijusioms užduotims, proporcingai laikantis norimo pasiekti viešosios politikos tikslo ir skaidrumo.

4. Šio Susitarimo 294 straipsnis netaikomas subsidijoms, susijusioms su prekyba prekėmis, kurioms taikoma Sutartis dėl žemės ūkio, įtraukta į PPO steigimo sutarties 1A priedą (toliau – Sutartis dėl žemės ūkio).

5. 294 ir 295 straipsniai netaikomi audiovizualiniam sektoriui.

292 STRAIPSNIS

Ryšys su PPO

Šio skyriaus nuostatomis nedaromas poveikis kiekvienos Šalies teisėms ir prievolėms pagal GATS XV straipsnį, GATT 1994 XVI straipsnį, SKP sutartį ir Sutartį dėl žemės ūkio.

293 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Kas dvejus metus kiekviena Šalis praneša kitai Šaliai apie per ataskaitinį laikotarpį suteiktų subsidijų teisinį pagrindą, formą, sumą ar biudžetą ir, jei įmanoma, gavėjus.

2. Laikoma, kad šis pranešimas pateiktas, jei Šalis ar kitas subjektas jos vardu pateikia atitinkamą informaciją viešai prieinamoje interneto svetainėje iki kitų kalendorinių metų gruodžio 31 d. Pirmasis pranešimas pateikiamas ne vėliau kaip praėjus dvejiems metams nuo šio Susitarimo įsigaliojimo.

3. Dėl subsidijų, apie kurias pranešama pagal SKP sutartį, pranešimas laikomas pateiktu, jei Šalis įgyvendina savo prievoles pagal SKP sutarties 25 straipsnį, su sąlyga, kad tame pranešime pateikiama visa šio straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija.

294 STRAIPSNIS

Konsultacijos

1. Jei Šalis mano, kad kitos Šalies suteikta subsidija, kuriai netaikomas 295 straipsnis, galėtų neigiamai paveikti jos interesus, ta Šalis gali išreikšti savo susirūpinimą subsidiją suteikusiai Šaliai ir prašyti surengti konsultacijas tuo klausimu. Prašomoji Šalis visapusiškai ir palankiai atsižvelgia į tokį prašymą.

2. Nedarant poveikio 293 straipsnyje nustatytiems skaidrumo reikalavimams ir siekiant išspręsti klausimą, konsultacijomis visų pirma siekiama nustatyti, dėl kokio politinio tikslo ar reikmės subsidija buvo suteikta, jos sumą ir duomenis, kurie leistų įvertinti subsidijos neigiamą poveikį prekybai ir investicijoms.

3. Siekdama palengvinti konsultacijas prašomoji Šalis per 60 dienų nuo prašymo gavimo dienos pateikia informaciją apie nagrinėjamą subsidiją.

4. Jei prašančioji Šalis, gavusi informaciją apie nagrinėjamą subsidiją, mano, kad ta subsidija neigiamai veikia arba gali neproporcingai neigiamai paveikti prašančiosios Šalies prekybos ar investicijų interesus, prašomoji Šalis dės visas pastangas, kad pašalintų ar sumažintų neigiamą tos subsidijos poveikį prašančiosios Šalies prekybos ar investicijų interesams.

295 STRAIPSNIS

Subsidijos, kurioms taikomos sąlygos

Kiekviena Šalis taiko sąlygas toliau nurodytoms subsidijoms, jei jos neigiamai veikia arba gali neigiamai paveikti kitos Šalies prekybą ar investicijas:

a) teisiniai susitarimai, kuriais vyriausybė tiesiogiai ar netiesiogiai prisiima atsakomybę už tam tikrų įmonių skolų ar įsipareigojimų padengimą, leidžiami, jei padengiama tik tam tikra skolų ir įsipareigojimų suma ar ta atsakomybė apima tik tam tikrą laikotarpį;

b) įvairių formų (įskaitant paskolas ir garantijas, pinigines dotacijas, kapitalo injekcijas, turtą, suteiktą už mažesnes nei rinkos kainas, ir atleidimą nuo mokesčių) subsidijos nemokioms ar sunkumų patiriančioms įmonėms ilgesniam nei vienų metų laikotarpiui yra leidžiamos, jei parengtas patikimas restruktūrizacijos planas, pagrįstas realistinėmis prielaidomis ir skirtas per pagrįstą laikotarpį užtikrinti nemokių ar sunkumų patiriančių įmonių ilgalaikį gyvybingumą ir pagal kurį numatyta, kad atitinkama įmonė prisideda prie restruktūrizavimo sąnaudų.[1] [2]

296 STRAIPSNIS

Subsidijų naudojimas

Kiekviena Šalis užtikrina, kad įmonės naudotų Šalies skirtas subsidijas tik viešosios politikos tikslui, dėl kurio jos buvo suteiktos.

[1] Tai nedraudžia Šaliai teikti laikinos likvidumo paramos paskolų garantijų forma arba suteikiant tik tokią paskolą, kurios reikia sunkumų patiriančiai įmonei tęsti veiklą laikotarpį, kurio reikia restruktūrizavimo arba likvidavimo planui priimti.

[2] Mažosios ir vidutinės įmonės neprivalo prisidėti prie restruktūrizavimo sąnaudų.

D SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

297 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

Nė viena iš Šalių netaiko šio Susitarimo 13 skyriuje nustatytos ginčų sprendimo tvarkos klausimams, kylantiems pagal šio skyriaus B skirsnį arba 294 straipsnio 4 dalį.

298 STRAIPSNIS

Konfidencialumas

1. Keisdamosi informacija pagal šį skyrių Šalys atsižvelgia į jų atitinkamais teisės aktais nustatytus apribojimus dėl profesinio ir verslo slaptumo ir užtikrina verslo paslapčių ir kitos konfidencialios informacijos apsaugą.

2. Bet kokia pagal šį skyrių perduota informacija Šalies gavėjos laikoma konfidencialia, nebent kita Šalis, remdamasi savo vidaus teise, leido atskleisti tą informaciją ar paskelbė ją visuomenei.

299 STRAIPSNIS

Peržiūros nuostata

Šalys nuolat peržiūri šiame skyriuje numatytus dalykus. Kiekviena Šalis gali dėl šių dalykų kreiptis į Parterystės komitetą. Šalys kas penkerius metus nuo šio Susitarimo įsigaliojimo peržiūri šio skyriaus įgyvendinimo pažangą, nebent abi Šalys susitaria kitaip.

11 SKYRIUS

VALSTYBĖS ĮMONĖS

300 STRAIPSNIS

Perduotieji įgaliojimai

Jei nenurodyta kitaip, kiekviena Šalis užtikrina, kad bet kokia įmonė, įskaitant valstybės įmones, įmones, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosios monopolijos, kurioms Šalis bet kokiu valdžios sektoriaus lygmeniu perdavė reglamentavimo, administracinius ar kitas vyriausybės funkcijas, jas vykdytų laikydamasi šiame Susitarime nustatytų Šalies prievolių.

301 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys:

a) valstybės įmonė – įmonė, įskaitant visas patronuojamąsias įmones, kurios atžvilgiu tiesiogiai ar netiesiogiai:

   i) Šaliai priklauso daugiau nei 50 proc. pasirašytojo kapitalo arba Šalis valdo daugiau nei 50 proc. balsų, susietų su įmonės išleistomis akcijomis;

   ii) Šalis gali skirti daugiau nei pusę direktorių valdybos ar lygiaverčio organo narių arba

   iii) Šalis gali vykdyti įmonės kontrolę;

b) įmonė, kuriai suteiktos specialiosios teisės arba privilegijos – viešoji ar privati įmonė, įskaitant visas patronuojamąsias įmones, kuriai Šalis teisiškai ar faktiškai suteikė specialiąsias teises arba privilegijas. Laikoma, kad Šalis suteikia specialiąsias teises arba privilegijas, jei ji paskiria įmones, kurioms leidžiama tiekti prekę ar teikti paslaugą, arba apriboja tokių įmonių skaičių dviem ar daugiau, remdamasi kitokiais kriterijais, nei objektyvūs, proporcingi ir nediskriminaciniai kriterijai, ir taip žymiai paveikia bet kokios kitos įmonės galimybes tiekti tokią pačią prekę ar teikti tokią pačią paslaugą toje pačioje geografinėje vietovėje esant iš esmės lygiavertėms sąlygoms;

c) paskirtoji monopolija – komercinę veiklą vykdantis subjektas, įskaitant subjektų grupes ar vyriausybės įstaigas, taip pat visas jų patronuojamąsias įmones, Šalies teritorijos atitinkamoje rinkoje paskirtas vieninteliu prekės tiekėju ar paslaugos teikėju arba jų pirkėju; subjektai, kuriems tik suteikta išimtinė intelektinės nuosavybės teisė, paskirtosiomis monopolijomis nelaikomi;

d) komercinė veikla – veikla, kurios galutinis rezultatas – prekės gamyba ar paslaugos teikimas, kai tos prekės ar paslaugos bus parduodamos atitinkamoje rinkoje įmonės nustatytais kiekiais ir kainomis, ir kurios imamasi siekiant pelno, neįskaitant veiklos, kurios imasi įmonės:

i) nesiekiančios pelno;

ii) siekiančios tik padengti sąnaudas arba

iii) teikiančios viešąsias paslaugas;

e) komerciniai sumetimai – kaina, kokybė, prieinamumas, perkamumas, transportavimas ir kitos pirkimo ar pardavimo sąlygos arba kiti veiksniai, į kuriuos paprastai būtų atsižvelgiama įmonės, veikiančios remiantis rinkos ekonomikos principais atitinkamame verslo ar pramonės sektoriuje, komerciniuose sprendimuose;

f) paskirti – sukurti arba leisti sukurti monopoliją arba išplėsti monopoliją į jos veiklos sritį įtraukiant papildomą prekę arba paslaugą.

302 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

1. Šalys patvirtina savo teises ir prievoles pagal GATT 1994 XVII straipsnio 1–3 dalis, Susitarimą dėl GATT 1994 XVII straipsnio aiškinimo ir GATS VIII straipsnio 1, 2 ir 5 dalis.

2. Šis skyrius taikomas visoms 300 straipsnyje nurodytoms įmonėms, vykdančioms komercinę veiklą. Jei įmonė vykdo ir komercinę, ir nekomercinę veiklą[1], šis skyrius taikomas tik tos įmonės komercinei veiklai.

3. Šis skyrius taikomas visoms 300 straipsnyje nurodytoms centrinio ir žemesnių lygmenų valdžios sektoriaus įmonėms.

4. Šis skyrius netaikomas Šalies ar jos perkančiųjų subjektų viešiesiems pirkimams, kuriems taikomi 278 ir 279 straipsniai.

5. Šis skyrius netaikomas paslaugoms, teikiamoms vykdant vyriausybės pavestas funkcijas, kaip apibrėžta GATS.

6. 304 straipsnis:

a) netaikomas 143 ir 148 straipsniuose nurodytiems sektoriams;

[1] Patikslinama, kad šiame skyriuje viešųjų paslaugų teikimas nelaikomas komercine veikla, kaip apibrėžta 301 straipsnio d punkte.

b) netaikomas jokiai valstybės įmonės, įmonės, kuriai suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosios monopolijos priemonei, jeigu Šalies taikoma nacionalinio režimo arba didžiausio palankumo režimo prievolės išlyga pagal 144 straipsnį, nustatyta tos Šalies sąraše, pateiktame VIII-A priede Europos Sąjungos atžvilgiu arba VIII-E priede Armėnijos Respublikos atžvilgiu, būtų taikoma tuo atveju, jeigu tokia pati priemonė būtų priimta arba toliau taikoma tos Šalies, ir

c) netaikomas valstybės įmonės, įmonės, kuriai suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosios monopolijos komercinei veiklai, jei tokia pati veikla paveiktų prekybą paslaugomis, kurios atžvilgiu Šalis prisiėmė įsipareigojimą pagal 149 ir 150 straipsnius, atsižvelgiant į sąlygas ar apribojimus, nustatytus VIII-B priede Europos Sąjungos atžvilgiu ir VIII-F priede Armėnijos Respublikos atžvilgiu.

303 STRAIPSNIS

Bendrosios nuostatos

1. Nedarant poveikio Šalių teisėms ir prievolėms pagal šį skyrių, nė viena šio skyriaus nuostata neužkerta kelio Šalims kurti ar išlaikyti valstybės valdomas arba valstybės kontroliuojamas įmones, paskirti ar išlaikyti monopolijas arba suteikti įmonėms specialiąsias teises arba privilegijas.

2. Šalys nereikalauja, kad įmonės, kurioms taikomas šis skyrius, veiktų nesilaikydamos šio Susitarimo, ir tokio elgesio neskatina.

304 STRAIPSNIS

Nediskriminavimas ir komerciniai sumetimai

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad jos valstybės įmonės, paskirtosios monopolijos ir įmonės, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, vykdydamos komercinę veiklą:

a) vadovautųsi komerciniais sumetimais, kai perka ar parduoda prekes ar paslaugas, išskyrus tuos atvejus, kai jos turi įgyvendinti įpareigojimo teikti viešąją paslaugą sąlygas, neprieštaraujančias b punktui;

b) kai perka prekes ar paslaugas:

i) kitos Šalies įmonės tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugos taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tas, kurį jos taiko Šalies įmonių panašioms prekėms ar panašioms paslaugoms, ir

ii) jos teritorijoje įsteigtų kitos Šalies įmonių tiekiamoms prekėms ar teikiamoms paslaugoms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tos Šalies įsteigtų ir atitinkamoje jos teritorijos rinkoje veikiančių įmonių panašioms prekėms ar panašioms paslaugoms taikomas režimas, ir

c) kai parduoda prekes ar paslaugas:

i) kitos Šalies įmonėms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei Šalies įmonėms taikomas režimas, ir

ii) jos teritorijoje įsteigtoms kitos Šalies įmonėms taikytų režimą, ne mažiau palankų nei tos Šalies įsteigtoms ir atitinkamoje jos teritorijos rinkoje veikiančioms įmonėms taikomas režimas.

2. 1 dalis neužkerta kelio valstybės įmonėms, įmonėms, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosioms monopolijoms:

a) pirkti prekes ar paslaugas arba tiekti prekes ar teikti paslaugas kitokiomis sąlygomis, įskaitant susijusias su kaina, jei tos kitokios sąlygos atitinka komercinius sumetimus, ir

b) atsisakyti pirkti prekes ar paslaugas arba tiekti prekes ar teikti paslaugas, jei atsisakymas pagrįstas komerciniais sumetimais.

305 STRAIPSNIS

Reglamentavimo principai

1. Kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad 300 straipsnyje nurodytos įmonės laikytųsi tarptautiniu mastu pripažintų įmonių valdymo standartų.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad reglamentavimo įstaigos, kurias Šalis įsteigia ar palieka toliau dirbti, nebūtų atskaitingos savo reglamentuojamoms įmonėms ir atitinkamai galėtų veiksmingai ir nešališkai vykdyti savo reglamentavimo funkcijas panašiomis aplinkybėmis visų reglamentuojamųjų įmonių atžvilgiu, įskaitant valstybės įmones, įmones, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ir paskirtąsias monopolijas[1].

Reglamentavimo įstaigos reglamentavimo funkcijų vykdymo nešališkumas vertinamas pagal tos įstaigos bendrąjį veiklos modelį ar praktiką.

Sektoriuose, dėl kurių Šalys sutiko prisiimti konkrečias prievoles, susijusias su reglamentavimo įstaigomis kituose skyriuose, tų skyrių atitinkamos nuostatos yra viršesnės.

3. Kiekviena Šalis užtikrina, kad įstatymų ir kitų teisės aktų vykdymas būtų užtikrinamas nuosekliai ir nediskriminuojant, įskaitant 300 straipsnyje nurodytoms įmonėms taikomus įstatymus ir kitus teisės aktus.

306 STRAIPSNIS

Skaidrumas

1. Jei Šalis turi pagrindo manyti, kad jos su šiuo skyriumi susijusius interesus neigiamai veikia 300 straipsnyje nurodytos kitos Šalies įmonės komercinė veikla, laikydamasi šio skyriaus taikymo srities ji gali raštu prašyti kitos Šalies pateikti informacijos apie tos įmonės veiksmus, susijusius su veikla, kuriai taikomas šis skyrius.

[1] Patikslinama, kad sektoriuose, dėl kurių Šalys sutiko prisiimti konkrečias prievoles, susijusias su reglamentavimo įstaigomis kituose skyriuose, atitinkama kitų šio Susitarimo skyrių nuostata yra viršesnė.

Prašymuose suteikti tokią informaciją nurodoma įmonė, susiję produktai arba paslaugos ir rinkos, taip pat nurodoma, kad įmonės veikla trukdo Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.

2. Pagal 1 dalį teikiamoje informacijoje:

a) nurodoma įmonės nuosavybės teisių ir balsavimo struktūra, įskaitant suminę akcijų procentinę dalį ir balsavimo teisių procentinę dalį, priklausančią Šaliai ar 300 straipsnyje nurodytai įmonei;

b) aprašomos visos specialiosios akcijos ar specialiosios balsavimo ar kitos teisės, priklausančios Šaliai ar 300 straipsnyje nurodytai įmonei, jei šios teisės skiriasi nuo teisių, siejamų su to subjekto įprastomis akcijomis;

c) nurodoma įmonės organizacinė struktūra, jos direktorių valdybos ar lygiaverčio tą įmonę tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojančio organo sudėtis ir informacija apie kryžminį akcijų valdymą ir kitas sąsajas su skirtingomis įmonėmis ar įmonių grupėmis, nurodytomis 300 straipsnyje;

d) aprašoma, kokie vyriausybės departamentai ar viešosios įstaigos reglamentuoja įmonės veiklą ar vykdo jos stebėseną, taip pat atsiskaitymo būdai[1] ir vyriausybės ar kitų viešųjų įstaigų teisės ir praktika, susijusios su vadovų skyrimu, atleidimu ar darbo užmokesčiu;

[1] Patikslinama, kad Šalis neprivalo atskleisti ataskaitų ar jų turinio.

e) pateikiami metinių pajamų ar viso turto (ar abiejų) duomenys ir

f) pateikiama informaciją apie išimtis, netipines priemones, imunitetą ar kitas priemones, įskaitant palankesnį režimą, taikomus prašomosios Šalies teritorijoje 300 straipsnyje nurodytoms įmonėms.

3. 2 dalies a–e punktai netaikomi MVĮ, kaip apibrėžta Šalies įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

4. 1 ir 2 dalimis nereikalaujama, kad Šalis atskleistų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas nederėtų su jos įstatymais ir kitais teisės aktais, trukdytų teisėsaugai ar kitaip prieštarautų viešajam interesui ar kenktų konkrečių įmonių teisėtiems komerciniams interesams.

12 SKYRIUS

SKAIDRUMAS

307 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje:

a) visuotinai taikomos priemonės – įstatymai, kiti teisės aktai, sprendimai, procedūros bei administraciniai visuotinai taikomi sprendimai, galintys turėti įtakos bet kuriam klausimui, kuriam taikomas šis Susitarimas;

b) suinteresuotasis asmuo – fizinis ar juridinis asmuo, kurį gali paveikti visuotinai taikoma priemonė.

308 STRAIPSNIS

Tikslas ir taikymo sritis

Pripažindamos poveikį, kurį Šalių atitinkama reglamentavimo aplinka gali turėti jų tarpusavio prekybai ir investicijoms, Šalys ekonominės veiklos vykdytojams, ypač MVĮ, sukuria nuspėjamą reglamentavimo aplinką ir taiko veiksmingas procedūras.

309 STRAIPSNIS

Skelbimas

1. Kiekviena Šalis užtikrina, kad dėl visuotinai taikomų priemonių, priimtų šiam Susitarimui įsigaliojus:

a) jos būtų nedelsiant paskelbiamos, naudojantis oficialiai paskirtomis sklaidos priemonėmis, įskaitant elektronines, tokiu būdu, kad visi asmenys galėtų su jomis susipažinti;

b) jose kiek įmanoma aiškiai būtų nurodytas jų tikslas ir pagrindimas ir

c) išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, jų paskelbimą ir įsigaliojimą skirtų pakankamai ilgas laikotarpis.

2. Kiekviena Šalis:

a) stengiasi pakankamai iš anksto paskelbti visus pasiūlymus nustatyti arba iš dalies pakeisti bet kokią visuotinai taikomą priemonę, be kita ko, paaiškinti ir pagrįsti pasiūlymo tikslą;

b) sudaro tinkamas galimybes suinteresuotiesiems asmenims pateikti pastabų dėl pasiūlymo nustatyti ar iš dalies pakeisti visuotinai taikomą priemonę ir visų pirma suteikia pakankamai laiko tokioms pastaboms pateikti ir

c) stengiasi atsižvelgti į suinteresuotųjų asmenų dėl tokių pasiūlymų pateiktas pastabas.

310 STRAIPSNIS

Užklausos ir ryšių centrai

1. Siekdama užtikrinti veiksmingą šio Susitarimo įsigyvendinimą ir palengvinti Šalių bendravimą dėl bet kokio klausimo, kuriam jis taikomas, kiekviena Šalis šiam Susitarimui įsigaliojus paskiria ryšių centrą.

2. Šalies prašymu kitos Šalies ryšių centras nurodo už konkretų klausimą atsakingą įstaigą ar pareigūną ir padeda, prireikus, palengvinti bendravimą su užklausą pateikusia Šalimi.

3. Kiekviena Šalis nustato arba toliau taiko tinkamas priemones, kad būtų atsakyta į asmenų užklausas dėl siūlomų arba galiojančių visuotinai taikomų priemonių ir jų taikymo. Užklausos gali būti teikiamos per ryšių centrus, įsteigtus pagal 1 dalį, arba, kai tinkama, naudojantis visomis kitomis priemonėmis, nebent šiame Susitarime būtų nurodytas konkretus kitas būdas.

4. Kiekviena Šalis numato procedūras, kuriomis galėtų pasinaudoti asmenys, norintys išspręsti problemas, kilusias dėl visuotinai taikomų priemonių taikymo pagal šį Susitarimą. Šiomis procedūromis nedaromas poveikis jokioms Šalių pagal šį Susitarimą nustatytoms ar taikomoms apskundimo ar peržiūros procedūroms. Jomis taip pat nedaromas poveikis Šalių teisėms ir prievolėms pagal 13 skyrių.

5. Šalys pripažįsta, kad šiame straipsnyje numatytas atsakymas pateikiamas tik dėl informacijos ir negali būti galutinis arba teisiškai privalomas, nebent pagal jų atitinkamus įstatymus ir kitus teisės aktus numatyta kitaip.

6. Šalies prašymu kita Šalis nepagrįstai nedelsdama pateikia informaciją ir atsako į klausimus dėl visuotinai taikomos priemonės arba pasiūlymo priimti ar iš dalies pakeisti visuotinai taikomą priemonę, kuri, prašymą teikiančios Šalies nuomone, gali daryti poveikį šio Susitarimo veikimui, nepaisant to, ar prašymą teikiančiai Šaliai anksčiau buvo pranešta apie minėtą priemonę.

311 STRAIPSNIS

Visuotinai taikomų priemonių tvarkymas

Kiekviena Šalis visas visuotinai taikomas priemones tvarko vienodai, objektyviai, nešališkai ir pagrįstai. Todėl taikydama šias priemones kitos Šalies konkretiems asmenims, prekėms ar paslaugoms kiekviena Šalis konkrečiu atveju:

a) stengiasi suinteresuotiesiems asmenims, kuriuos procesas paveikia tiesiogiai, pagal savo vidaus tvarką pateikti pagrįstą pranešimą apie proceso inicijavimą, be kita ko, aprašyti proceso pobūdį, pateikti teisinio pagrindo, kuriuo remiantis inicijuojamas procesas, ir bendrą visų ginčytinų klausimų aprašymą;

b) prieš bet kokius galutinius administracinius veiksmus suteikia tokiems suinteresuotiesiems asmenims pagrįstą galimybę pateikti faktų ir argumentų jų pozicijoms pagrįsti, jei tai galima padaryti atsižvelgiant į terminą, proceso pobūdį ir viešuosius interesus, ir

c) užtikrina, kad jos procedūros būtų pagrįstos ir vykdomos remiantis vidaus teise.

312 STRAIPSNIS

Peržiūra ir apskundimas

1. Kiekviena Šalis, remdamasi savo vidaus teise, paskiria arba palieka toliau veikti esamas teismines, arbitražines ar administracines institucijas arba nustato ar toliau taiko tokias procedūras, kad administraciniai veiksmai, susiję su dalykais, kuriems taikomas šis Susitarimas, būtų greitai peržiūrimi ir, jei pagrįsta, ištaisomi. Tokios institucijos arba procedūros turi būti nešališkos ir nepriklausomos nuo įstaigos arba institucijos, kuriai pavesta užtikrinti administracinių reikalavimų vykdymą, ir už jas atsakingos institucijos neturi turėti jokių svarbių interesų, susijusių su klausimo sprendimo rezultatu.

2. Kiekviena Šalis užtikrina, kad taikant minėtų institucijų procedūras proceso šalims būtų suteikiama teisė:

a) gauti pagrįstą galimybę paremti ar apginti savo atitinkamas pozicijas ir

b) į tai, kad būtų priimtas sprendimas, pagrįstas įrodymais ir pateikta bylos medžiaga, arba, kai to reikalaujama pagal vidaus teisę, administracinės institucijos surinkta bylos medžiaga.

3. Kiekviena Šalis, atsižvelgdama į savo vidaus teisės nuostatose numatytą galimybę apskųsti arba peržiūrėti sprendimą, užtikrina, kad tokie sprendimai būtų įstaigų arba institucijų įgyvendinami ir jais būtų grindžiama su tuo administraciniu veiksmu susijusi įstaigų arba institucijų darbo praktika.

313 STRAIPSNIS

Geroji reglamentavimo praktika ir geras administracinis elgesys

1. Šalys bendradarbiauja skatindamos reglamentavimo kokybę ir veiksmingumą, be kita ko, keisdamosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su atitinkama jų reglamentavimo reformos praktika ir reglamentavimo poveikio vertinimais.

2. Šalys remia gero administracinio elgesio principus ir susitaria bendradarbiauti skatindamos jų taikymą, be kita ko, keisdamosi informacija ir geriausios praktikos pavyzdžiais.

314 STRAIPSNIS

Konfidencialumas

Šio skyriaus nuostatomis nereikalaujama, kad Šalis atskleistų konfidencialią informaciją, kurios atskleidimas trukdytų teisėsaugai ar kitaip prieštarautų viešajam interesui ar kenktų konkrečių įmonių, tiek viešųjų, tiek privačių, teisėtiems komerciniams interesams.

315 STRAIPSNIS

Konkrečios nuostatos

Šio skyriaus nuostatos taikomos nedarant poveikio jokioms konkrečioms taisyklėms, nustatytoms kituose šio Susitarimo skyriuose.

13 SKYRIUS

GINČŲ SPRENDIMAS

A SKIRSNIS

TIKSLAS IR TAIKYMO SRITIS

316 STRAIPSNIS

Tikslas

Šiuo skyriumi siekiama nustatyti efektyvias ir veiksmingas procedūras, kad būtų išvengta Šalių ginčų dėl šio Susitarimo aiškinimo ir taikymo ir kad tokie ginčai būtų išspręsti, siekiant, jei įmanoma, rasti abipusiškai priimtiną sprendimą.

317 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skyrius taikomas bet kokiam ginčui, kilusiam dėl šios antraštinės dalies nuostatų aiškinimo ir taikymo, jei nenustatyta kitaip.

B SKIRSNIS

KONSULTACIJOS IR TARPININKAVIMAS

318 STRAIPSNIS

Konsultacijos

1. Šalys siekia išspręsti ginčus gera valia surengdamos konsultacijas, kad rastų abipusiškai priimtiną sprendimą.

2. Šalis kreipiasi dėl konsultacijų, pateikdama rašytinį prašymą kitai Šaliai ir nusiųsdama jo kopiją Parterystės komitetui, ir nurodo ginčijamą priemonę ir šios antraštinės dalies nuostatas, kurios, jos nuomone, yra taikytinos.

3. Konsultacijos surengiamos per 30 dienų nuo prašymo gavimo dienos ir vyksta Šalies, kuriai prašymas pateiktas, teritorijoje, nebent Šalys susitaria kitaip. Konsultacijos laikomos baigtomis per 30 dienų nuo prašymo gavimo dienos, nebent abi Šalys susitaria jas tęsti. Konsultacijos, visų pirma visa jų metu atskleista informacija ir Šalių pateiktos nuomonės, yra konfidencialios ir dėl jų nedaromas poveikis nė vienos Šalies teisėms jokiose tolesnėse procedūrose.

4. Skubos atvejais, įskaitant atvejus, susijusius su greitai gendančiomis prekėmis, sezoninėmis prekėmis ar paslaugomis arba energetikos srities klausimais, konsultacijos surengiamos per 15 dienų nuo prašymo gavimo dienos ir laikomos baigtomis per tas 15 dienų, nebent abi Šalys susitaria jas tęsti.

5. Šalis, prašanti surengti konsultacijas, gali pasinaudoti 319 straipsnyje numatytu arbitražu, jei:

a) Šalis, kuriai pateiktas prašymas surengti konsultacijas, į jį neatsako per 10 dienų nuo gavimo;

b) konsultacijos neįvyksta per šio straipsnio 3 ar 4 dalyje nurodytą laikotarpį;

c) Šalys susitaria nerengti konsultacijų arba

d) konsultacijos pabaigiamos neradus abipusiškai priimtino sprendimo.

6. Konsultacijų metu kiekviena Šalis pateikia pakankamai faktinės informacijos, kad būtų galima išsamiai išnagrinėti, kaip ginčijamoji priemonė galėtų paveikti šios antraštinės dalies nuostatų veikimą ir taikymą. Kiekviena Šalis stengiasi užtikrinti, kad konsultacijose dalyvautų jų kompetentingų valdžios institucijų darbuotojai, išmanantys dalyką, dėl kurio konsultuojamasi.

319 STRAIPSNIS

Tarpininkavimas

1. Kiekviena Šalis bet kuriuo metu gali prašyti kitos Šalies pradėti tarpininkavimo procedūrą dėl bet kokios priemonės, turinčios neigiamo poveikio Šalių tarpusavio prekybai ar investicijoms.

2. Tarpininkavimas pradedamas, vykdomas ir užbaigiamas remiantis nustatyta tarpininkavimo tvarka.

3. Parterystės komitetas per pirmą posėdį savo sprendimu nustato tarpininkavimo tvarką ir vėliau gali ją keisti.

C SKIRSNIS

GINČŲ SPRENDIMO PROCEDŪROS

I POSKIRSNIS

ARBITRAŽAS

320 STRAIPSNIS

Arbitražo inicijavimas

1. Jei Šalims nepavyko išspręsti ginčo per konsultacijas, kaip numatyta 318 straipsnyje, Šalis, kuri prašė surengti konsultacijas, gali pateikti prašymą sudaryti arbitražo kolegiją pagal šį straipsnį.

2. Raštiškas prašymas sudaryti arbitražo kolegiją pateikiamas kitai Šaliai ir Parterystės komitetui. Šalis ieškovė prašyme nurodo konkrečią ginčijamą priemonę ir paaiškina, kodėl ta priemone pažeidžiamos šios antraštinės dalies nuostatos, taip, kad būtų aiškus skundo teisinis pagrindas.

321 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos sudarymas

1. Arbitražo kolegiją sudaro trys arbitrai.

2. Per 14 dienų nuo raštiško prašymo sudaryti arbitražo kolegiją pateikimo Šaliai atsakovei Šalys konsultuojasi, siekdamos susitarti dėl arbitražo kolegijos sudėties.

3. Šalims nepavykus susitarti dėl arbitražo kolegijos sudėties per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą laikotarpį, kiekviena Šalis per penkias dienas nuo šioje dalyje nustatyto laikotarpio pabaigos paskiria arbitrą iš pagal 339 straipsnį sudarytame sąraše esančio atitinkamo tos Šalies sąrašo. Jei kuri nors iš Šalių nepaskiria arbitro, jį kitos Šalies prašymu iš pagal 339 straipsnį sudarytame sąraše esančio tos Šalies sąrašo gali burtų kelių atrinkti Parterystės komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo.

4. Šalims nepavykus susitarti dėl arbitražo kolegijos pirmininko per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą laikotarpį, bet kurios Šalies prašymu Parterystės komiteto pirmininkas arba jo įgaliotas asmuo arbitražo kolegijos pirmininką atrenka burtų keliu iš pagal 339 straipsnį sudarytame sąraše esančio pirmininkų sąrašo.

5. Parterystės komiteto pirmininkas ar jo įgaliotas asmuo atrenka arbitrus per penkias dienas nuo 3 ar 4 dalyje nurodyto prašymo pateikimo.

6. Arbitražo kolegijos sudarymo diena laikoma diena, kai visi trys atrinkti arbitrai praneša sutinką su paskyrimu, kaip nustatyta Darbo tvarkos taisyklėse.

7. Jeigu kuris nors iš 339 straipsnyje numatytų sąrašų nėra sudarytas arba jame nėra pakankamai asmenų tuo metu, kai pagal šio straipsnio 3 ar 4 dalį pateikiamas prašymas, arbitrai išrenkami burtų keliu iš asmenų, kuriuos oficialiai pasiūlė viena arba abi Šalys.

322 STRAIPSNIS

Įgaliojimai

1. Jei per penkias dienas nuo arbitrų atrankos dienos Šalys nesusitaria kitaip, arbitražo kolegijos įgaliojimai yra šie:

„atsižvelgiant į atitinkamas ginčo šalių nurodytas šio Susitarimo V antraštinės dalies nuostatas, išnagrinėti prašyme sudaryti arbitražo kolegiją pateiktą klausimą, priimti sprendimus dėl atitinkamos priemonės atitikties toms nurodytosioms nuostatoms ir pagal šio Susitarimo 324, 325, 326 ir 338 straipsnius pateikti ataskaitą.“

2. Šalys apie įgaliojimus, dėl kurių jos susitarė, per tris dienas nuo to susitarimo praneša arbitražo kolegijai.

323 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos preliminarūs sprendimai dėl skubos tvarkos taikymo

Šaliai paprašius arbitražo kolegija per 10 dienų nuo jos sudarymo pateikia nutarimą, ar atvejis vertintinas kaip skubus. Apie tokį arbitražo kolegijai pateiktą prašymą tuo pačiu metu pranešama ir kitai Šaliai.

324 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos ataskaitos

1. Arbitražo kolegija pateikia Šalims tarpinę ataskaitą, kurioje nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų nuostatų taikomumas ir pagrindžiami visi nustatyti faktai ir jos teikiamos rekomendacijos.

2. Kiekviena Šalis gali pateikti arbitražo kolegijai rašytinį prašymą peržiūrėti konkrečius tarpinės atskaitos aspektus per 14 dienų nuo jos gavimo. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir kitai Šaliai.

3. Išnagrinėjusi rašytines Šalių pastabas dėl tarpinės ataskaitos arbitražo kolegija gali pataisyti ataskaitą ir nagrinėti klausimą toliau, jei mano, kad to reikia.

4. Galutinėje arbitražo kolegijos ataskaitoje nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų šios antraštinės dalies nuostatų taikomumas ir pagrindžiami kolegijos nustatyti faktai ir jos daromos išvados. Galutinėje ataskaitoje pakankamai išsamiai aptariami tarpinės peržiūros etapu pateikti argumentai ir aiškiai atsakoma į Šalių pateiktus klausimus ir pastabas.

325 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos tarpinė ataskaita

1. Arbitražo kolegija ne vėliau kaip per 90 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos pateikia Šalims tarpinę ataskaitą. Jei, arbitražo kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, arbitražo kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims ir Parterystės komitetui, nurodydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią arbitražo kolegija ketina pateikti savo tarpinę ataskaitą. Tarpinė ataskaita jokiu būdu negali būti pateikta vėliau nei per 120 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.

2. 323 straipsnyje nurodytais skubos atvejais, įskaitant atvejus, susijusius su greitai gendančiomis prekėmis, sezoninėmis prekėmis ar paslaugomis arba energetikos srities klausimais, arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad tarpinę ataskaitą pateiktų per 45 dienas ir bet kuriuo atveju ne vėliau kaip per 60 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo.

3. Kiekviena Šalis gali per 14 dienų nuo tarpinės ataskaitos gavimo pateikti arbitražo kolegijai rašytinį prašymą peržiūrėti konkrečius jos aspektus pagal 324 straipsnio 2 dalį. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir kitai Šaliai. Šalis gali pateikti pastabų dėl kitos Šalies prašymo per septynias dienas nuo rašytinio prašymo pateikimo arbitražo kolegijai.

326 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos galutinė ataskaita

1. Arbitražo kolegija pateikia savo galutinę ataskaitą Šalims ir Parterystės komitetui per 120 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos. Jei, arbitražo kolegijos manymu, šio termino laikytis neįmanoma, arbitražo kolegijos pirmininkas raštu praneša apie tai Šalims ir Parterystės komitetui, nurodydamas vėlavimo priežastis ir dieną, kurią arbitražo kolegija ketina pateikti savo galutinę ataskaitą. Galutinė ataskaita jokiu būdu negali būti pateikta vėliau nei per 150 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.

2. 323 straipsnyje nurodytais skubos atvejais, įskaitant atvejus, susijusius su greitai gendančiomis prekėmis, sezoninėmis prekėmis ar paslaugomis arba energetikos srities klausimais, arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad galutinę ataskaitą pateiktų per 60 dienų nuo arbitražo kolegijos sudarymo. Galutinė ataskaita jokiu būdu negali būti pateikta vėliau nei per 75 dienas nuo arbitražo kolegijos sudarymo dienos.

II POSKIRSNIS

NUOSTATŲ VYKDYMAS

327 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatų vykdymas

Šalis atsakovė imasi reikalingų priemonių, kad greitai ir sąžiningai įvykdytų arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos ir atitinkamai šios antraštinės dalies nuostatas.

328 STRAIPSNIS

Pagrįstas laikotarpis, per kurį reikia įvykdyti ataskaitos nuostatas

1. Jei nuostatų neįmanoma įvykdyti iš karto, Šalys stengiasi susitarti dėl galutinės ataskaitos įvykdymo laikotarpio. Tokiu atveju ne vėliau kaip per 30 dienų nuo galutinės ataskaitos gavimo dienos Šalis atsakovė Šaliai ieškovei ir Parterystės komitetui praneša, kokio laikotarpio jai reikės nuostatoms įvykdyti (toliau – pagrįstas laikotarpis).

2. Šalims nesusitarus dėl pagrįsto laikotarpio trukmės, Šalis ieškovė per 20 dienų nuo 1 dalyje nurodyto pranešimo gavimo gali raštu prašyti pirmosios arbitražo kolegijos nustatyti pagrįsto laikotarpio trukmę. Toks prašymas tuo pačiu metu pateikiamas kitai Šaliai ir Parterystės komitetui. Arbitražo kolegija per 20 dienų nuo prašymo gavimo dienos pateikia savo sprendimą dėl pagrįsto laikotarpio Šalims ir Parterystės komitetui.

3. Šalis atsakovė raštu praneša Šaliai ieškovei apie galutinės ataskaitos nuostatų vykdymo pažangą. Šis pranešimas pateikiamas raštu ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki pagrįsto laikotarpio pabaigos.

4. Pagrįstas laikotarpis gali būti pratęstas abipusiu Šalių sutarimu.

329 STRAIPSNIS

Priemonių, kurių imtasi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatoms įvykdyti, peržiūra

1. Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei ir Parterystės komitetui apie priemones, kurių ji ėmėsi galutinės ataskaitos nuostatoms įvykdyti. Šis pranešimas pateikiamas iki pagrįsto laikotarpio pabaigos.

2. Jei Šalys nesutaria dėl to, ar priemonė, apie kurią pranešta pagal šio straipsnio 1 dalį, yra priimta, arba dėl jos atitikties šios antraštinės dalies nuostatoms, Šalis ieškovė gali raštu pateikti prašymą pirmajai arbitražo kolegijai priimti sprendimą šiuo klausimu. Apie tokį prašymą tuo pačiu metu pranešama ir Šaliai atsakovei. Tokiame prašyme nurodoma konkreti ginčijama priemonė ir paaiškinama, kodėl ta priemonė neatitinka nurodytųjų nuostatų, taip, kad būtų aiškus skundo teisinis pagrindas. Arbitražo kolegija pateikia savo ataskaitą Šalims ir Parterystės komitetui per 45 dienų nuo prašymo gavimo dienos.

330 STRAIPSNIS

Laikinos teisių gynimo priemonės nuostatų nevykdymo atveju

1. Jei Šalis atsakovė iki pagrįsto laikotarpio pabaigos nepraneša apie jokią priemonę, kurios imtasi arbitražo kolegijos galutinės ataskaitos nuostatoms įvykdyti, arba jei arbitražo kolegija nusprendžia, kad priemonė nuostatoms vykdyti nėra priimta arba kad priemonė, apie kurią pranešta pagal 329 straipsnio 1 dalį, neatitinka tos Šalies prievolių pagal šios antraštinės dalies nuostatas, Šalis atsakovė Šalies ieškovės prašymu ir po konsultacijų su ta Šalimi pateikia pasiūlymą dėl laikinos kompensacijos.

2. Jei Šalis ieškovė nusprendžia neprašyti pasiūlymo dėl laikinos kompensacijos pagal 1 dalį arba, jei toks prašymas pateiktas, bet dėl kompensacijos nesutariama per 30 dienų nuo pagrįsto laikotarpio pabaigos arba nuo arbitražo kolegijos ataskaitos pateikimo pagal 329 straipsnio 2 dalį, Šalis ieškovė įgyja teisę, apie tai pranešusi kitai Šaliai ir Parterystės komitetui, sustabdyti prievolių pagal šios antraštinės dalies nuostatas vykdymą. Pranešime nurodomas prievolių sustabdymo mastas, neviršijantis pažeidimo sąlygoto panaikinimo arba sumažėjimo masto. Šalis ieškovė gali sustabdyti prievolių vykdymą praėjus 10 dienų nuo dienos, kai Šalis atsakovė gauna pranešimą, nebent Šalis atsakovė paprašo arbitražo procedūros pagal 3 dalį.

3. Jei Šalis atsakovė mano, kad numatomas sustabdymo mastas didesnis nei pažeidimo sąlygotas panaikinimas ar sumažėjimas, ji gali raštu paprašyti pirmosios arbitražo kolegijos priimti sprendimą šiuo klausimu. Apie tokį prašymą Šaliai ieškovei ir Parterystės komitetui pranešama iki 2 dalyje nurodyto 10 dienų laikotarpio pabaigos. Pirmoji arbitražo kolegija pateikia ataskaitą dėl prievolių sustabdymo masto Šalims ir Parterystės komitetui per 30 dienų nuo prašymo pateikimo dienos. Prievolių vykdymas nesustabdomas, kol pirmoji arbitražo kolegija nepateikia savo ataskaitos. Sustabdymas turi atitikti arbitražo kolegijos ataskaitą dėl sustabdymo masto.

4. Prievolių vykdymas sustabdomas laikinai ir šiame straipsnyje nurodyta kompensacija taip pat yra laikina, ir jie netaikomi po to, kai:

a) Šalys pasiekia abipusiškai priimtiną sprendimą pagal 334 straipsnį;

b) Šalys susitaria, kad taikydama priemonę, apie kurią pranešta pagal 329 straipsnio 1 dalį, Šalis atsakovė laikosi šios antraštinės dalies nuostatų, arba

c) bet kokia priemonė, kuri, kaip pagal 329 straipsnio 2 dalį nustatė arbitražo kolegija, neatitinka šios antraštinės dalies nuostatų, atšaukiama arba iš dalies pakeičiama, kad tas nuostatas atitiktų.

331 STRAIPSNIS

Priemonių, kurių imtasi nuostatoms įvykdyti priėmus laikinas taisomąsias teisių gynimo priemones dėl nevykdymo, peržiūra

1. Šalis atsakovė praneša Šaliai ieškovei ir Parterystės komitetui apie priemones, kurių ji ėmėsi arbitražo kolegijos ataskaitai įgyvendinti po to, kai buvo sustabdytas nuolaidų taikymas ar pradėta taikyti laikinoji kompensacija. Išskyrus 2 dalyje išvardytus atvejus, Šalis ieškovė nutraukia nuolaidų taikymo sustabdymą per 30 dienų nuo pranešimo gavimo. Jei taikyta kompensacija ir išskyrus 2 dalyje išvardytus atvejus, Šalis atsakovė gali nutraukti tą kompensaciją per 30 dienų nuo jos pranešimo, kad ji įvykdė arbitražo kolegijos ataskaitos nuostatas.

2. Jei Šalys per 30 dienų nuo pranešimo gavimo dienos nesusitaria, ar priėmusi priemonę, apie kurią pranešta, Šalis atsakovė laikosi nurodytųjų nuostatų, Šalis ieškovė raštu prašo pirmosios arbitražo kolegijos priimti sprendimą šiuo klausimu. Toks prašymas tuo pačiu metu pateikiamas kitai Šaliai ir Parterystės komitetui. Arbitražo kolegijos ataskaita Šalims ir Parterystės komitetui pateikiama per 45 dienas nuo prašymo pateikimo dienos. Arbitražo kolegijai nusprendus, kad priemonė, kurios imtasi, atitinka šios antraštinės dalies nuostatas, prievolių vykdymo sustabdymas ar kompensacija, jei taikoma, nutraukiami. Jei arbitražo kolegija nusprendžia, kad priemonė, apie kurią Šalis atsakovė pranešė pagal 1 dalį, neatitinka šios antraštinės dalies nuostatų, prievolių sustabdymo ar kompensacijos, jei tinkama, mastas pritaikomas atsižvelgiant į arbitražo kolegijos ataskaitą.

III POSKIRSNIS

BENDROS NUOSTATOS

332 STRAIPSNIS

Arbitrų pakeitimas

Jei vykdant arbitražo procedūrą pagal šį skyrių pirmoji arbitražo kolegija ar kai kurie jos nariai negali dalyvauti, nusišalina arba turi būti pakeisti dėl jų neatitikties Elgesio kodekso reikalavimams, taikoma 321 straipsnyje nustatyta tvarka. Ataskaitai pateikti nustatytas laikotarpis gali būti pratęstas tiek, kad būtų galima paskirti naują arbitrą, bet ne ilgiau kaip 20 dienų.

333 STRAIPSNIS

Arbitražo ir nuostatų vykdymo procedūrų sustabdymas ir nutraukimas

Arbitražo kolegija abiejų Šalių prašymu sustabdo savo veiklą bet kokiam Šalių sutartam laikotarpiui, neviršijančiam 12 mėnesių iš eilės. Arbitražo kolegija tęsia savo veiklą prieš to laikotarpio pabaigą abiejų Šalių raštišku prašymu, o tam laikotarpiui pasibaigus – bet kurios iš Šalių raštišku prašymu. Prašymą teikianti Šalis apie tai atitinkamai praneša Parterystės komiteto pirmininkui ir kitai Šaliai. Jei Šalis neprašo tęsti arbitražo kolegijos veiklos pasibaigus sutartam sustabdymo laikotarpiui, procedūra nutraukiama. Jei arbitražo kolegijos veikla sustabdoma, atitinkami pagal šį skyrių nustatomi laikotarpiai pratęsiami tokios pat trukmės laikotarpiu.

334 STRAIPSNIS

Abipusiškai priimtinas sprendimas

1. Šalys bet kada gali susitarti abipusiškai priimtinomis sąlygomis išspręsti ginčą pagal šio skyriaus nuostatas.

2. Jei abipusiškai priimtinas sprendimas priimamas vykstant kolegijos ar tarpininkavimo procedūroms, Šalys kartu apie tai praneša Parterystės komitetui ir arbitražo kolegijos pirmininkui arba tarpininkui, kai taikoma. Pranešus apie sprendimą arbitražo ar tarpininkavimo procedūros užbaigiamos.

3. Kiekviena Šalis imasi visų reikiamų priemonių abipusiškai priimtinam sprendimui įgyvendinti per sutartą laikotarpį. Iki sutarto laikotarpio pabaigos priemones įgyvendinanti Šalis raštu praneša kitai Šaliai apie bet kokias priemones, kurių ji ėmėsi abipusiškai priimtinam sprendimui įgyvendinti.

335 STRAIPSNIS

Darbo tvarkos taisyklės ir Elgesio kodeksas

1. Ginčų sprendimo procedūroms pagal šį skyrių taikomas šis skyrius, Darbo tvarkos taisyklės ir Elgesio kodeksas.

2. Parterystės komitetas per pirmą posėdį savo sprendimu priima Darbo tvarkos taisykles ir Elgesio kodeksą ir vėliau gali juos keisti.

3. Arbitražo kolegijos posėdžiai yra vieši, nebent Darbo tvarkos taisyklėse būtų nustatyta kitaip.

336 STRAIPSNIS

Informacija ir techninės konsultacijos

1. Šalies prašymu, pateiktu tuo pačiu metu arbitražo kolegijai ir kitai Šaliai, arba savo iniciatyva arbitražo kolegija gali prašyti bet kokios, jos nuomone, jos funkcijoms vykdyti reikiamos informacijos, be kita ko, iš ginčo Šalių. Šalys greitai ir visapusiškai atsako į arbitražo kolegijos prašymus pateikti tokią informaciją.

2. Šalies prašymu, pateiktu tuo pačiu metu arbitražo kolegijai ir kitai Šaliai, arba savo iniciatyva arbitražo kolegija gali ieškoti bet kokios, jos nuomone, jos funkcijoms vykdyti reikiamos informacijos. Arbitražo kolegija turi teisę savo nuožiūra prašyti ekspertų nuomonės. Prieš pasirinkdama tokius ekspertus arbitražo kolegija konsultuojasi su Šalimis.

3. Šalies teritorijoje įsisteigę fiziniai ar juridiniai asmenys gali pateikti arbitražo kolegijai *amicus curiae* informaciją, kaip nurodyta Darbo tvarkos taisyklėse.

4. Pagal šį straipsnį gauta informacija atskleidžiama kiekvienai Šaliai ir teikiama jų pastaboms.

337 STRAIPSNIS

Aiškinimo taisyklės

Arbitražo kolegija aiškina šios antraštinės dalies nuostatas pagal įprastas tarptautinės viešosios teisės aiškinimo taisykles, įskaitant tas, kurios nustatytos 1969 m. Vienos konvencijoje dėl tarptautinių sutarčių teisės. Arbitražo kolegija taip pat atsižvelgia į susijusius aiškinimus, pateiktus PPO ginčų sprendimo institucijos priimtose PPO kolegijų ir Nuolatinio apeliacinio komiteto ataskaitose. Arbitražo kolegijos ataskaitomis Šalims negali būti nustatyta daugiau ar mažiau teisių ir prievolių, nei nustatyta šiuo susitarimu.

338 STRAIPSNIS

Arbitražo kolegijos sprendimai ir ataskaitos

1. Arbitražo kolegija deda visas pastangas, kad visi sprendimai būtų priimami bendru sutarimu. Jeigu sprendimo nepavyksta priimti bendru sutarimu, sprendimas dėl svarstomo klausimo priimamas balsų dauguma. Atskiros arbitrų nuomonės neskelbiamos jokiu atveju.

2. Arbitražo kolegijos ataskaitoje nurodomi nustatyti faktai, atitinkamų nuostatų taikomumas ir pagrindžiami kolegijos nustatyti faktai ir jos daromos išvados.

3. Šalys besąlygiškai sutinka su arbitražo kolegijos sprendimais ir ataskaitomis, bet jais nenustatoma jokių teisių ar prievolių fiziniams ar juridiniams asmenims.

4. Parterystės komitetas arbitražo kolegijos ataskaitą skelbia viešai, laikydamasis konfidencialios informacijos apsaugos nuostatų pagal Darbo tvarkos taisykles.

D SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

339 STRAIPSNIS

Arbitrų sąrašai

1. Remdamasis Šalių pateiktais pasiūlymais Parterystės komitetas ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo šio Susitarimo įsigaliojimo sudaro bent 15 asmenų, norinčių ir galinčių būti arbitrais, sąrašą. Sąrašą sudaro trys dalys: po vieną kiekvienos Šalies sąrašą ir vienas asmenų, kurie nėra nei vienos iš Šalių piliečiai ir tinka būti arbitražo kolegijos pirmininkais, sąrašas. Į kiekvieną sąrašo dalį įtraukiami bent penki asmenys. Parterystės komitetas užtikrina, kad sąraše visuomet būtų tiek asmenų, kiek nurodyta.

2. Arbitrai turi turėti įrodomų teisės, tarptautinės prekybos ir kitų su šios antraštinės dalies nuostatomis susijusių dalykų žinių. Jie turi būti nepriklausomi, pareigas vykdyti kaip individualūs asmenys ir nevykdyti jokios organizacijos ar vyriausybės nurodymų, neturėti ryšių su nė vienos iš Šalių vyriausybe ir laikytis Elgesio kodekso. Pirmininkas turi turėti taip pat ir ginčų sprendimo procedūrų patirties.

3. Parterystės komitetas gali sudaryti papildomus sąrašus iš 15 asmenų, turinčių su konkrečiais sektoriais, kuriems taikomos šios antraštinės dalies nuostatos, susijusių žinių ir patirties. Šalims pritarus tokie papildomi sąrašai naudojami arbitražo kolegijai sudaryti 321 straipsnyje nustatyta tvarka.

340 STRAIPSNIS

Forumo pasirinkimas

1. Jei kyla ginčas dėl konkrečios priemonės, kuria, kaip įtariama, pažeidžiama šiame Susitarime nustatyta prievolė ir iš esmės lygiavertė prievolė, nustatyta kitame tarptautiniame susitarime, kurio šalys yra abi Šalys, įskaitant PPO steigimo sutartį, ginčo sprendimo forumą pasirenka Šalis ieškovė.

2. Šaliai pasirinkus forumą ir pradėjus ginčo sprendimo procedūras pagal šį skyrių ar kitą tarptautinį susitarimą, ji negali pradėti ginčo sprendimo procedūrų dėl konkrečios 1 dalyje nurodytos priemonės pagal kokį nors kitą susitarimą, nebent pirmasis pasirinktas forumas dėl procesinių ar jurisdikcinių priežasčių negali priimti sprendimo.

3. Šiame straipsnyje:

a) laikoma, kad ginčų sprendimo procedūras pagal šį skyrių Šalis pradeda prašymu pagal 320 straipsnį įsteigti kolegiją;

b) laikoma, kad ginčo sprendimo procedūras pagal PPO steigimo sutartį Šalis pradeda prašymu sudaryti kolegiją pagal PPO susitarimo dėl ginčų sprendimo taisyklių ir tvarkos 6 straipsnį;

c) laikoma, kad ginčo sprendimo procedūros pagal bet kokį kitą susitarimą pradedamos pagal atitinkamas to susitarimo nuostatas.

4. Nedarant poveikio 2 daliai nė viena šio Susitarimo nuostata Šaliai neužkertamas kelias sustabdyti prievolių, kurias sustabdyti leido PPO ginčų sprendimo institucija. PPO steigimo sutartis netaikoma siekiant užkirsti kelią Šaliai sustabdyti prievolių vykdymą pagal šį skyrių.

341 STRAIPSNIS

Terminai

1. Visi šiame skyriuje nustatyti terminai, įskaitant terminą, per kurį arbitražo kolegijos turi pateikti savo ataskaitas, skaičiuojami kalendorinėmis dienomis nuo pirmos dienos po veiksmo ar fakto, su kuriuo jie susiję, nebent nustatyta kitaip.

2. Visi šame skyriuje nurodyti terminai gali būti keičiami ginčo Šalių bendru sutarimu. Arbitražo kolegija gali bet kuriuo metu pasiūlyti Šalims pakeisti šiame skyriuje nurodytus terminus, nurodydama to pasiūlymo priežastis.

342 STRAIPSNIS

Kreipimasis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą

1. 2 dalyje nustatyta procedūra taikoma ginčams, kurių metu iškyla klausimas dėl 169, 180, 189 ir 192 straipsnių nuostatų dėl derinimo aiškinimo.

2. Kai 1 dalyje nurodyto ginčo metu iškyla klausimas dėl Sąjungos teisės nuostatų aiškinimo, arbitražo kolegija kreipiasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą, kad šis priimtų dėl jo sprendimą, jei išspręsti tą klausimą būtina tam, kad arbitražo kolegija galėtų priimti sprendimą. Tokiais atvejais arbitražo kolegijos sprendimams taikomi terminai sustabdomi, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai arbitražo kolegijai yra privalomi.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

FINANSINĖ PARAMA IR KOVOS SU SUKČIAVIMU IR KONTROLĖS NUOSTATOS

1 SKYRIUS

Finansinė parama

343 STRAIPSNIS

Armėnijos Respublika gauna finansinę paramą pagal atitinkamus Europos Sąjungos finansavimo mechanizmus ir priemones. Armėnijos Respublikai taip pat gali būti teikiamos Europos investicijų banko, Europos rekonstrukcijos ir plėtros banko ir kitų tarptautinių finansų įstaigų paskolos. Ši finansinė parama padeda siekti šio Susitarimo tikslų ir teikiama pagal šį skyrių.

344 STRAIPSNIS

1. Pagrindiniai finansinės paramos principai grindžiami atitinkamomis taisyklėmis, taikomomis Europos Sąjungos finansinėms priemonėms.

2. Europos Sąjungos finansinės paramos prioritetinės sritys, dėl kurių susitaria Šalys, nustatomos atitinkamose metinėse veiksmų programose, pagrįstose, kai taikytina, daugiametėmis programomis, atitinkančiomis sutartus politikos prioritetus. Pagal tas programas nustatant paramos sumas atsižvelgiama į Armėnijos Respublikos poreikius, sektorių pajėgumą ir pažangą vykdant reformas, visų pirma srityse, kurioms taikomas šis Susitarimas.

3. Kad kuo geriau išnaudotų turimus išteklius, Šalys stengiasi užtikrinti, kad Europos Sąjungos parama būtų įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant ir derinant veiksmus su kitomis valstybėmis donorėmis, paramą teikiančiomis organizacijomis ir tarptautinėmis finansų įstaigomis, taip pat laikantis tarptautinių pagalbos veiksmingumo principų.

4. Armėnijos Respublikos prašymu ir laikantis taikytinų sąlygų Europos Sąjunga gali teikti Armėnijos Respublikai makrofinansinę paramą.

345 STRAIPSNIS

Esminis finansinės paramos teisinis, administracinis ir techninis pagrindas nustatomas pagal atitinkamus Šalių tarpusavio susitarimus.

346 STRAIPSNIS

Parterystės tarybai pranešama apie finansinės paramos teikimo pažangą ir įgyvendinimą, ir jos poveikį siekiant šio Susitarimo tikslų. Dėl to atitinkamos Šalių įstaigos abipusiškai ir nuolatos teikia atitinkamą su stebėsena ir vertinimu susijusią informaciją.

347 STRAIPSNIS

Šalys įgyvendina paramos priemones laikydamosi patikimo finansų valdymo principų ir bendradarbiauja užtikrindamos Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos finansinių interesų apsaugą pagal šios antraštinės dalies 2 skyrių.

2 SKYRIUS

NUOSTATOS DĖL KOVOS SU SUKČIAVIMU IR KONTROLĖS

348 STRAIPSNIS

Terminų apibrėžtys

Šiame skyriuje vartojamų terminų apibrėžtys nustatytos šio Susitarimo protokole.

349 STRAIPSNIS

Taikymo sritis

Šis skyrius taikomas bet kuriam paskesniam susitarimui arba finansinei priemonei, kurią sudaro Šalys, ir bet kuriai kitai Europos Sąjungos finansinei priemonei, su kuria Armėnijos Respublikos valdžios institucijos ar kiti Armėnijos Respublikos jurisdikcijai priklausantys subjektai arba asmenys gali būti susieti, nedarant poveikio bet kurioms kitoms papildomoms sąlygoms, taikomoms auditui, patikrinimams vietoje, patikroms, kontrolės ir kovos su sukčiavimu priemonėms, įskaitant tas, kurias įgyvendina Europos Audito Rūmai ir Europos kovos su sukčiavimo tarnyba (OLAF).

350 STRAIPSNIS

Sukčiavimo, korupcijos ir kitos neteisėtos veiklos prevencijos ir kovos su jais priemonės

Šalys imasi veiksmingų sukčiavimo, korupcijos ir bet kokios kitos neteisėtos veiklos, susijusios su ES fondų paramos įgyvendinimu, prevencijos ir kovos su jais priemonių, be kita ko, šio Susitarimo reglamentuojamose srityse teikdamos savitarpio administracinę ir teisinę pagalbą.

351 STRAIPSNIS

Keitimasis informacija ir tolesnis praktinis bendradarbiavimas

1. Siekdamos tinkamai įgyvendinti šį skyrių Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos kompetentingos institucijos reguliariai keičiasi informacija ir rengia konsultacijas vienai iš Šalių to paprašius.

2. Europos kovos su sukčiavimo tarnyba gali susitarti su atitinkamomis Armėnijos Respublikos institucijomis dėl tolesnio bendradarbiavimo kovojant su sukčiavimu, įskaitant praktinius susitarimus su Armėnijos Respublikos institucijomis.

3. Perduodant ir tvarkant asmens duomenis taikomas 13 straipsnis.

352 STRAIPSNIS

Bendradarbiavimas siekiant apsaugoti eurą ir dramą nuo padirbinėjimo

Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos kompetentingos institucijos bendradarbiauja, kad veiksmingai apsaugotų eurą ir dramą nuo padirbinėjimo. Bendradarbiaujant, be kitų dalykų, teikiama parama, būtina euro ir dramo padirbinėjimo prevencijai ir kovai su juo, be kita ko, keičiamasi informacija.

353 STRAIPSNIS

Sukčiavimo, korupcijos ir kitų pažeidimų prevencija

1. Tais atvejais, kai joms pavesta įgyvendinti ES fondų paramą, Armėnijos Respublikos institucijos reguliariai tikrina, ar tomis lėšomis finansuojami veiksmai įgyvendinami tinkamai. Jos imasi visų tinkamų pažeidimų ir sukčiavimo prevencijos priemonių ir priemonių tokiai padėčiai ištaisyti.

2. Armėnijos Respublikos institucijos imasi visų reikiamų veiksmų, kad užkristų kelią aktyviai ar pasyviai korupcijai ir ištaisytų tokią padėtį, ir išvengtų interesų konfliktų visuose su ES fondų paramos įgyvendinimo procedūromis susijusiuose etapuose.

3. Armėnijos Respublikos institucijos praneša Europos Komisijai apie visas įgyvendintas prevencijos priemones.

4. Tuo tikslu kompetentingos Armėnijos Respublikos institucijos suteikia Europos Komisijai bet kokią prašomą informaciją, susijusią su ES fondų paramos įgyvendinimu, ir nedelsdamos praneša apie esminius savo procedūrų ar sistemų pakeitimus.

354 STRAIPSNIS

Tyrimas ir persekiojimas

Armėnijos Respublikos institucijos užtikrina, kad įtariami ir faktiniai sukčiavimo, korupcijos ar kitų pažeidimų, įskaitant interesų konfliktus, atvejai, nustatyti atlikus nacionalinius ar ES lygmens patikrinimus, būtų tiriami ir persekiojami. Kai tinkama, Europos kovos su sukčiavimu tarnyba gali padėti Armėnijos Respublikos kompetentingoms institucijoms vykdyti šią užduotį.

355 STRAIPSNIS

Pranešimas apie sukčiavimą, korupciją ir pažeidimus

1. Armėnijos Respublikos institucijos nedelsdamos pateikia Europos Komisijai visą informaciją, jų gautą dėl įtariamo ar faktinio sukčiavimo, korupcijos ar bet kokio kito pažeidimo, įskaitant interesų konfliktus, atvejų, susijusių su ES fondų paramos įgyvendinimu. Apie įtarimus sukčiavimu ir korupcija taip pat pranešama Europos kovos su sukčiavimu tarnybai.

2. Armėnijos Respublikos institucijos taip pat praneša apie visas priemones, kurių imtasi dėl faktų, apie kuriuos pranešta pagal šį straipsnį. Jei įtariamų ar faktinių sukčiavimo, korupcijos ar bet kokių kitų pažeidimų atvejų, apie kuriuos reikia pranešti, nebuvo, Armėnijos Respublikos institucijos apie tai praneša Europos Komisijai per metinį atitinkamo pakomitečio posėdį.

356 STRAIPSNIS

Auditas

1. Europos Komisija ir Europos Audito Rūmai turi teisę nagrinėti, ar visos su ES fondų paramos įgyvendinimu susijusios išlaidos patirtos teisėtai ir tvarkingai, ir ar finansai valdyti patikimai.

2. Auditas atliekamas remiantis ir prisiimtais įsipareigojimais, ir atliktais mokėjimais. Jis grindžiamas įrašais ir prireikus atliekamas vietoje, bet kokio subjekto, valdančio ar dalyvaujančio įgyvendinant ES fondų paramą, įskaitant visus ES lėšų tiesiogiai ar netiesiogiai gavusius paramos gavėjus, rangovus ir subrangovus, patalpose. Auditas gali būti atliekamas prieš uždarant atitinkamų finansinių metų sąskaitas ir per penkerius metus nuo likučio išmokėjimo dienos.

3. Europos Komisijos inspektoriai ar kiti Europos Komisijos ar Europos Audito Rūmų įgalioti asmenys gali atlikti dokumentų patikras ar patikras vietoje ir auditą bet kokio subjekto, valdančio ar dalyvaujančio įgyvendinant ES fondų paramą, arba jų subrangovų patalpose Armėnijos Respublikoje.

4. Europos Komisijos pareigūnams ir kitiems jos ar Europos Audito Rūmų įgaliotiems asmenims sudaromos tinkamos sąlygos patekti į patalpas, susipažinti su darbais, dokumentais ir visa reikiama informacija, įskaitant informaciją elektronine forma, kad jie galėtų tinkamai atlikti auditą. Apie šią prieigos teisę pranešama visiems Armėnijos Respublikos viešiesiems subjektams, be to, ji aiškiai nurodoma sutartyse, sudarytose šiame Susitarime nurodytoms priemonėms įgyvendinti.

5. Vykdydami užduotis Europos Audito Rūmų ir Armėnijos Respublikos audito įstaigų atstovai bendradarbiauja, vadovaudamiesi pasitikėjimo principu ir išlaikydami nepriklausomumą.

357 STRAIPSNIS

Patikros vietoje

1. Pagal šio Susitarimo nuostatas Europos kovos su sukčiavimu tarnyba įgaliojama atlikti patikrinimus vietoje ir patikras, kad apsaugotų Europos Sąjungos finansinius interesus.

2. Patikrinimus vietoje ir patikras rengia ir atlieka Europos kovos su sukčiavimu tarnyba, glaudžiai bendradarbiaudama su Armėnijos Respublikos kompetentingomis institucijomis.

3. Armėnijos Respublikos institucijoms laiku pranešama apie patikrinimų ir patikrų dalyką, tikslą ir teisinį pagrindą, kad jos galėtų suteikti visą reikiamą pagalbą. Tuo tikslu Armėnijos Respublikos kompetentingų institucijų pareigūnai gali dalyvauti atliekant patikrinimus vietoje ir patikras.

4. Armėnijos Respublikos institucijoms pageidaujant, jos gali atlikti patikrinimus vietoje ir patikras kartu su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba.

5. Jei ekonominės veiklos vykdytojas priešinasi patikrinimui vietoje ar patikrai, Armėnijos Respublikos institucijos, remdamosi Armėnijos Respublikos teisės nuostatomis, padeda Europos kovos su sukčiavimu tarnybai, kad ji galėtų atlikti savo pareigą ir atlikti patikrą ar patikrinimą vietoje.

358 STRAIPSNIS

Administracinės priemonės ir sankcijos

Europos Komisija gali taikyti ekonominės veiklos vykdytojams administracines priemones ir sankcijas pagal Tarybos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2988/95[1], Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 966/2012[2] ir Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) Nr. 1268/2012[3]. Armėnijos Respublikos valdžios institucijos gali taikyti pirmajame sakinyje nurodytas priemones ir sankcijas papildančias priemones ir sankcijas, remdamosi taikytina nacionaline teise.

[1] 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (ES OL L 312, 1995 12 23 p. 1).

[2] 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių (ES OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

[3] 2012 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1268/2012 dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių taikymo taisyklių (ES OL L 362, 2012 12 31, p. 1).

359 STRAIPSNIS

Susigrąžinimas

1. Tais atvejais, kai įgyvendinti ES fondų paramą patikėta Armėnijos Respublikos institucijoms, Europos Komisija turi teisę susigrąžinti neteisėtai išmokėtas ES lėšas, visų pirma taikydama finansines pataisas. Armėnijos Respublikos institucijos imasi visų tinkamų priemonių, kad susigrąžintų neteisėtai išmokėtas ES lėšas. Europos Komisija atsižvelgia į priemones, kurių Armėnijos Respublikos institucijos ėmėsi atitinkamų ES lėšų praradimo prevencijai.

2. 1 dalyje nurodytais atvejais prieš priimdama sprendimą dėl susigrąžinimo Europos Komisija konsultuojasi su Armėnijos Respublika. Ginčai dėl susigrąžinimo aptariami Parterystės taryboje.

3. Šios antraštinės dalies nuostatos, kuriomis asmenims (ne valstybėms) nustatomos piniginės prievolės, vykdymas Armėnijos Respublikoje užtikrinamas laikantis šių principų:

a) vykdymo užtikrinimas reglamentuojamas Armėnijos Respublikoje galiojančiomis civilinio proceso taisyklėmis. Vykdomąjį raštą, neatlikdama jokių kitų formalumų, tik patikrinusi vykdymo užtikrinimo sprendimo autentiškumą, išduoda Armėnijos Respublikos Vyriausybės tam tikslui paskirta nacionalinė institucija. Armėnijos Respublikos Vyriausybė praneša Europos Komisijai ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, kokią nacionalinę instituciją tam paskyrė;

b) Europos Komisijos prašymu atlikus a punkte nurodytus formalumus, Europos Komisija gali pereiti prie vykdymo užtikrinimo Armėnijos Respublikos teisės nustatyta tvarka, tiesiogiai perduodama šį klausimą kompetentingai institucijai;

c) ar vykdymo užtikrinimo sprendimas yra teisėtas, sprendžia Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. Vykdymo užtikrinimą galima sustabdyti tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimu. Europos Komisija praneša Armėnijos Respublikos institucijoms apie Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimus sustabdyti vykdymo užtikrinimą. Skundų dėl vykdymo užtikrinimo pažeidimų nagrinėjimas priklauso Armėnijos Respublikos teismų jurisdikcijai.

4. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimų, priimtų pagal sutarčių, kurioms taikomas šis skyrius, arbitražo nuostatą, vykdymas užtikrinamas tokiomis pačiomis sąlygomis.

360 STRAIPSNIS

Konfidencialumas

Informacijai, kuri buvo kokia nors forma perduota ar gauta remiantis šiuo skyriumi, taikomi profesinės paslapties reikalavimai, ir ji saugoma taip pat, kaip panaši informacija saugoma pagal Armėnijos Respublikos teisę ir pagal Europos Sąjungos institucijoms taikomas atitinkamas nuostatas. Ši informacija gali būti perduota tik asmenims, kuriems ji yra reikalinga jų funkcijoms Europos Sąjungos institucijose, valstybėse narėse ar Armėnijos Respublikoje vykdyti, ir gali būti panaudota tik veiksmingai Šalių finansinių interesų apsaugai užtikrinti.

361 STRAIPSNIS

Teisės aktų derinimas

Armėnijos Respublika derina savo teisės aktus su XII priede nurodytais Europos Sąjungos aktais ir tarptautiniais dokumentais, laikydamasi to priedo nuostatų.

Deklaracija dėl 2 skyriaus (Nuostatos dėl kovos su sukčiavimu)

Nustatant prievolę imtis tinkamų priemonių pažeidimams, sukčiavimui, aktyviai ar pasyviai korupcijai ištaisyti ir interesų konfliktui panaikinti bet kokiu ES fonų paramos įgyvendinimo etapu, kaip nustatyta VII antraštinės dalies 2 skyriuje, nenustatoma jokių Armėnijos Respublikos finansinių įsipareigojimų dėl jos jurisdikcijai priklausančių subjektų ir asmenų prisiimtų prievolių.

Europos Sąjunga, naudodamasi savo kontrolės teise pagal VII antraštinės dalies 2 skyrių, laikosi nacionalinių banko paslapties taisyklių.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

INSTITUCINĖS, BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

1 SKYRIUS

INSTITUCINĖ SISTEMA

362 STRAIPSNIS

Partnerystės taryba

1. Įsteigiama Partnerystės taryba. Ji prižiūri ir reguliariai peržiūri, kaip įgyvendinamas šis Susitarimas.

2. Partnerystės tarybą sudaro ministrų lygmens Šalių atstovai ir ji renkasi reguliariai, t. y. bent kartą per metus, ir kai būtina pagal aplinkybes. Partnerystės taryba abipusiu sutarimu gali rinktis bet kokios reikiamos sudėties.

3. Partnerystės taryba nagrinėja visus svarbius klausimus, susijusius su šiuo Susitarimu, ir bet kokius kitus dvišalius ar tarptautinius abipusiškai svarbius klausimus, kad būtų pasiekti šio Susitarimo tikslai.

4. Partnerystės taryba nustato savo darbo tvarkos taisykles.

5. Partnerystės tarybai paeiliui pirmininkauja Europos Sąjungos atstovas ir Armėnijos Respublikos atstovas.

6. Siekiant šio Susitarimo tikslų Partnerystės taryba įgaliojama priimti šio Susitarimo taikymo sričiai priklausančius sprendimus jame numatytais atvejais. Sprendimai Šalims privalomi ir jos imasi tinkamų jų įgyvendinimo priemonių. Partnerystės taryba taip pat gali teikti rekomendacijas. Savo sprendimus ir rekomendacijas ji priima Šalių sutarimu, tinkamai atsižvelgdama į Šalių atitinkamų vidaus procedūrų užbaigimą.

7. Partnerystės taryba yra forumas, kuriame keičiamasi informacija apie Europos Sąjungos ir Armėnijos Respublikos teisės aktus, tiek rengiamus, tiek galiojančius, ir apie įgyvendinimo, vykdymo užtikrinimo ir atitikties priemones.

8. Partnerystės taryba įgaliojama atnaujinti ar iš dalies keisti priedus, nedarant poveikio jokiomis konkrečioms VI antraštinės dalies nuostatoms.

363 STRAIPSNIS

Parterystės komitetas

1. Įsteigiamas Partnerystės komitetas. Jis padeda Partnerystės tarybai vykdyti jos pareigas ir funkcijas.

2. Partnerystės komitetą sudaro Šalių atstovai, kurie paprastai yra vyresnieji pareigūnai.

3. Partnerystės komitetui paeiliui pirmininkauja Europos Sąjungos atstovas ir Armėnijos Respublikos atstovas.

4. Partnerystės taryba savo darbo tvarkos taisyklėse nustato Partnerystės komiteto, kuris, be kita ko, atsakingas už Partnerystės tarybos susitikimų rengimą, pareigas ir funkcijas. Partnerystės komitetas posėdžiauja ne rečiau kaip kartą per metus.

5. Partnerystės taryba gali perduoti Partnerystės komitetui bet kokius savo įgaliojimus, įskaitant įgaliojimą priimti privalomus vykdyti sprendimus.

6. Parterystės komitetas turi įgaliojimus priimti sprendimus srityse, kuriose Parterystės taryba jam perdavė įgaliojimus ir šiame Susitarime numatytais atvejais. Sprendimai Šalims privalomi ir jos imasi tinkamų jų įgyvendinimo priemonių. Savo sprendimus Parterystės komitetas priima Šalių sutarimu ir užbaigus atitinkamas jų vidaus procedūras.

7. Parterystės komitetas posėdžiauja specialios sudėties, kai sprendžia visus klausimus, susijusius su VI antraštine dalimi. Šios sudėties Parterystės komitetas posėdžiauja ne rečiau kaip kartą per metus.

364 STRAIPSNIS

Pakomitečiai ir kiti organai

1. Parterystės komitetui padeda pagal šį Susitarimą įsteigti pakomitečiai ir kiti organai.

2. Parterystės taryba gali nuspręsti įsteigti bet kokius šiam Susitarimui įgyvendinti būtinus konkrečių sričių pakomitečius ar organus ir nustatyti jų sudėtį, pareigas ir funkcijas.

3. Pakomitečiai reguliariai atsiskaito Parterystės komitetui dėl savo veiklos.

4. Pakomitečių buvimas neužkerta kelio nė vienai Šaliai tiesiogiai kreiptis į Parterystės komitetą, be kita ko, prekybos klausimams skirtos sudėties.

365 STRAIPSNIS

Parlamentinis parterystės komitetas

1. Įsteigiamas Parlamentinis parterystės komitetas. Jį sudaro Europos Parlamento nariai ir Armėnijos Respublikos Nacionalinės Asamblėjos nariai, kurie jame susitinka ir keičiasi nuomonėmis. Posėdžių periodiškumą nustato pats komitetas.

2. Parlamentinis parterystės komitetas nustato savo darbo tvarkos taisykles.

3. Parlamentiniam parterystės komitetui paeiliui pirmininkauja Europos Parlamento atstovas ir Armėnijos Respublikos Nacionalinės Asamblėjos atstovas pagal komiteto darbo tvarkos taisyklių nuostatas.

4. Parlamentinis parterystės komitetas gali prašyti Parterystės tarybos svarbios informacijos apie šio Susitarimo įgyvendinimą, ir Parterystės taryba suteikia šiam komitetui prašomą informaciją.

5. Parlamentiniam parterystės komitetui pranešama apie Parterystės tarybos sprendimus ir rekomendacijas.

6. Parlamentinis parterystės komitetas gali teikti rekomendacijas Parterystės tarybai.

7. Parlamentinis parterystės komitetas gali įsteigti parlamentinius parterystės pakomitečius.

366 STRAIPSNIS

Pilietinės visuomenės platforma

1. Šalys skatina reguliarius pilietinės visuomenės atstovų susitikimus, kad jie būtų informuoti apie šio Susitarimo įgyvendinimą ir galėtų pateikti atitinkamų pastabų.

2. Įsteigiama Pilietinės visuomenės platforma. Joje susitinka ir keičiasi nuomonėmis ir ją sudaro Europos Sąjungos pilietinės visuomenės atstovai, įskaitant Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narius, ir Armėnijos Respublikos pilietinės visuomenės organizacijų, tinklų ir platformų, įskaitant nacionalinę Rytų partnerystės platformą, atstovai. Posėdžių periodiškumą nustato pats komitetas.

3. Pilietinės visuomenės platforma nustato savo darbo tvarkos taisykles. Į tas taisykles įtraukiami, *inter alia*, skaidrumo, įtraukumo ir rotacijos principai.

4. Pilietinės visuomenės platformai paeiliui pirmininkauja Europos Sąjungos pilietinės visuomenės atstovas ir Armėnijos Respublikos pilietinės visuomenės atstovas pagal platformos darbo tvarkos taisyklių nuostatas.

5. Pilietinės visuomenės platformai pranešama apie Parterystės tarybos sprendimus ir rekomendacijas.

6. Pilietinės visuomenės platforma gali teikti rekomendacijas Parterystės tarybai, Parterystės komitetui ir Parlamentiniam parterystės komitetui.

7. Parterystės komitetas ir Parlamentinis parterystės komitetas palaiko reguliarius ryšius su Pilietinės visuomenės platformos atstovais, kad susipažintų su jų nuomonėmis dėl šio Susitarimo tikslų įgyvendinimo.

2 SKYRIUS

BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

367 STRAIPSNIS

Teisė kreiptis į teismus ir administracinius organus

Pagal šio Susitarimo taikymo sritį kiekviena Šalis įsipareigoja užtikrinti, kad kitos Šalies fiziniai ir juridiniai asmenys turėtų teisę be diskriminacijos, palyginti su jos pačios piliečiais, kreiptis į jos kompetentingus teismus ir administracinius organus, kad apgintų savo asmens ir nuosavybės teises.

368 STRAIPSNIS

Saugumo išimtys

Nė viena šio Susitarimo nuostata nelaikoma:

a) reikalaujančia, kad bet kuri iš Šalių pateiktų informaciją, kurios atskleidimas, kaip ji mano, prieštarauja jos esminiams saugumo interesams;

b) trukdančia bet kuriai iš Šalių imtis, kaip ji mano, esminiams jos saugumo interesams užtikrinti būtinų veiksmų, kurie yra susiję su:

   i) ginklų, šaudmenų ar karinės paskirties medžiagų gamyba arba prekyba;

   ii) ekonomine veikla, skirta kariniams objektams tiesiogiai ar netiesiogiai aprūpinti;

   iii) daliosiomis ir termobranduolinėmis daliosiomis medžiagomis arba medžiagomis, iš kurių šios gautos, arba

   iv) kurių imamasi karo metu ar susidarius kitai ekstremaliajai tarptautinių santykių situacijai,

c) trukdančia bet kuriai iš Šalių imtis bet kokių veiksmų, kad įvykdytų savo prievoles pagal Jungtinių Tautų Chartiją tarptautinei taikai ir saugumui palaikyti.

369 STRAIPSNIS

Nediskriminavimas

1. Šio Susitarimo taikymo srityse ir nedarant poveikio jokioms specialioms jo nuostatoms:

a) Europos Sąjungos arba jos valstybių narių atžvilgiu Armėnijos Respublikos taikomomis priemonėmis jokiais būdais nediskriminuojamos atskiros valstybės narės arba jų fiziniai ar juridiniai asmenys ir

b) Armėnijos Respublikos atžvilgiu Europos Sąjungos arba jos valstybių narių taikomomis priemonėmis jokiais būdais nediskriminuojami Armėnijos Respublikos fiziniai ar juridiniai asmenys.

2. 1 dalimi nedaromas poveikis Šalių teisei taikyti atitinkamas jų fiskalinių teisės aktų nuostatas mokesčių mokėtojams, kurių padėtis nėra vienoda jų gyvenamosios vietos požiūriu.

370 STRAIPSNIS

Laipsniškas teisės aktų derinimas

Armėnijos Respublika laipsniškai derina savo teisės aktus su ES teisės nuostatomis, nurodytomis šio Susitarimo prieduose, laikydamasi šiame Susitarime nurodytų įsipareigojimų ir tų priedų nuostatų. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis jokioms konkrečioms nuostatoms pagal VI antraštinę dalį.

371 STRAIPSNIS

Dinaminis teisės aktų derinimas

Atsižvelgdama į tikslą, kad Armėnijos Respublika laipsniškai suderintų teisės aktus su ES teisės nuostatomis, Parterystės taryba periodiškai peržiūri ir atnaujina šio Susitarimo priedus, *inter alia,* kad būtų atsižvelgta į ES teisės ir taikytinų standartų, nustatytų tarptautiniuose dokumentuose, kuriuos Šalys laiko svarbiais, raidą, ir atsižvelgdama į atitinkamų Šalių vidaus procedūrų užbaigimą. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis jokioms konkrečioms nuostatoms pagal VI antraštinę dalį.

372 STRAIPSNIS

Derinimo stebėsena ir vertinimas

1. Stebėsena – tai nuolatinis į šio Susitarimo taikymo sritį patenkančių priemonių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo pažangos vertinimas. Šalys bendradarbiauja, kad palengvintų stebėsenos procesą, remdamosi pagal šį Susitarimą įsteigtais instituciniais organais.

2. Europos Sąjunga vertina Armėnijos Respublikos teisės aktų derinimą su ES teise, kaip nurodyta šiame Susitarime. Vertinimas aprėpia ir įgyvendinimo bei vykdymo užtikrinimo aspektus. Europos Sąjunga gali rengti šiuos vertinimus atskirai arba susitarusi su Armėnijos Respublika. Kad vertinti būtų lengviau, Armėnijos Respublika praneša Europos Sąjungai apie derinimo pažangą, kai tinkama, iki pereinamųjų laikotarpių, nustatytų šiame Susitarime dėl atitinkamų Europos Sąjungos teisės aktų, pabaigos. Ataskaitų teikimo ir vertinimo procesas, įskaitant vertinimo tvarką ir dažnumą, vykdomas atsižvelgiant į specialią šiame Susitarime arba pagal šį Susitarimą įsteigtų institucinių organų sprendimuose nustatytą tvarką.

3. Derinimas gali būti vertinamas per vizitus vietoje, kuriuose dalyvauja Europos Sąjungos institucijos, įstaigos ir agentūros, nevyriausybinės organizacijos, priežiūros institucijos, nepriklausomi ekspertai ir kiti subjektai pagal poreikius.

373 STRAIPSNIS

Stebėsenos ir derinimo vertinimo rezultatai

1. Stebėsenos rezultatai, įskaitant derinimo vertinimą, nurodytą 372 straipsnyje, aptariami atitinkamuose pagal šį Susitarimą įsteigtuose organuose. Tokie organai gali priimti bendras rekomendacijas, kurios pateikiamos Parterystės tarybai.

2. Jeigu Šalys sutaria, kad Susitarimo VI antraštinėje dalyje numatytos priemonės įgyvendintos ir jų vykdymas užtikrinamas, Parterystės taryba, remdamasi pagal 319 straipsnio 3 dalį ir 335 straipsnio 2 dalį jai suteiktais įgaliojimais, sprendžia dėl tolesnio rinkos atvėrimo, kaip numatyta VI antraštinėje dalyje.

3. Pagal 1 dalį Parterystės tarybai pateiktai bendrai rekomendacijai arba tais atvejais, kai tokios rekomendacijos nepavyksta parengti, VI antraštinėje dalyje nustatyta ginčų sprendimo procedūra netaikoma. Geografinių nuorodų pakomitečio sprendimui arba tais atvejais, kai tokio sprendimo nepavyksta pateikti, VI antraštinėje dalyje nustatyta ginčų sprendimo procedūra netaikoma.

374 STRAIPSNIS

Apribojimai, taikomi dėl mokėjimų balanso ir išorės finansinių sunkumų

1. Jei Šalis patiria didelių mokėjimų balanso ir išorės finansinių sunkumų arba iškilus jų grėsmei, ji gali nustatyti ar toliau taikyti apsaugos ar ribojamąsias priemones, turinčias poveikio kapitalo judėjimui, mokėjimams ar pervedimams.

2. 1 dalyje nurodytomis priemonėmis:

a) Šaliai taikomas režimas negali būti mažiau palankus, nei panašiais atvejais ne Šaliai taikomas režimas;

b) nepažeidžiamos taikytinos 1944 m. Tarptautinio valiutos fondo steigimo sutarties nuostatos;

c) vengiama nereikalingos žalos kitos Šalies komerciniams, ekonominiams ir finansiniams interesams;

d) nustatomas režimas yra laikinas ir palaipsniui jo atsisakoma, 1 dalyje nurodytai padėčiai gerėjant.

3. Norėdama apsaugoti savo mokėjimų balansą arba išorės finansinę poziciją, Šalis gali nustatyti arba toliau taikyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai prekėmis. Tokios priemonės turi atitikti GATT 1994 ir Susitarimą dėl GATT 1994 Mokėjimų balanso nuostatų.

4. Norėdama apsaugoti savo mokėjimų balansą arba išorės finansinę poziciją Šalis gali nustatyti ribojamąsias priemones, skirtas prekybai paslaugomis. Šios priemonės turi atitikti GATS.

5. Bet kuri Šalis, toliau taikanti ar nustačiusi ribojamąsias priemones pagal 1 dalį, nedelsdama praneša apie jas kitai Šaliai ir kuo greičiau pateikia jų taikymo nutraukimo tvarkaraštį.

6. Nustačius arba toliau taikant apribojimus pagal šį straipsnį Parterystės komitete skubiai rengiamos konsultacijos, jei tokios konsultacijos dar nepradėtos ne pagal šį Susitarimą.

7. Per konsultacijas įvertinami mokėjimų balanso ar išorės finansiniai sunkumai, dėl kurių imtasi atitinkamų priemonių, atsižvelgiant į, *inter alia*, šiuos veiksnius:

a) sunkumų pobūdį ir mastą;

b) tarptautinę ekonominę ir prekybos aplinką arba

c) kitas galimas taisomąsias priemones.

8. Per konsultacijas aptariama, ar ribojamosios priemonės atitinka 1 ir 2 dalis.

9. Per tokias konsultacijas Šalys sutinka su visais Tarptautinio valiutos fondo pateiktais statistiniais ir kitais faktiniais duomenimis, susijusiais su užsienio valiuta, pinigų atsargomis ir mokėjimų balansu, o išvados grindžiamos Tarptautinio valiutos fondo pateiktu atitinkamos Šalies mokėjimų balanso ir jos išorės finansinės padėties įvertinimu.

375 STRAIPSNIS

Apmokestinimas

1. Šis Susitarimas taikomas apmokestinimo priemonėms tik jei taikyti būtina ir tik tiek, kiek būtina šio Susitarimo nuostatoms įgyvendinti.

2. Nė viena šio Susitarimo nuostata negali būti aiškinama taip, kad neleistų nustatyti arba taikyti kokios nors priemonės, kuria siekiama užkirsti kelią mokestiniam sukčiavimui, mokesčių vengimui ar jų nemokėjimui pagal susitarimų dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, kitų mokestinių priemonių arba vidaus mokesčių teisės aktų nuostatas dėl mokesčių.

376 STRAIPSNIS

Perduotieji įgaliojimai

Jei šiame Susitarime nenurodyta kitaip, kiekviena Šalis užtikrina, kad bet koks asmuo, įskaitant valstybės įmones, įmones, kurioms suteiktos specialiosios teisės ar privilegijos, ar paskirtosios monopolijos, kurioms Šalis bet kokiu valdžios sektoriaus lygmeniu perdavė reglamentavimo, administracines ar kitas vyriausybės funkcijas, jas vykdytų laikydamasi šiame Susitarime nustatytų Šalies prievolių.

377 STRAIPSNIS

Prievolių vykdymas

1. Šalys imasi visų reikiamų priemonių, kad įvykdytų savo prievoles pagal šį Susitarimą. Jos užtikrina, kad būtų pasiekti šiame Susitarime nustatyti tikslai.

2. Šalys susitaria atitinkamais kanalais skubiai konsultuotis bet kurios Šalies prašymu, kad aptartų bet kokį su šio Susitarimo aiškinimu ar įgyvendinimu susijusį klausimą ir kitus svarbius Šalių tarpusavio santykių aspektus.

3. Kiekviena Šalis pagal 378 straipsnį kreipiasi į Parterystės tarybą dėl bet kokio ginčo, susijusio su šio Susitarimo aiškinimu ar įgyvendinimu.

4. Parterystės taryba gali išspręsti ginčą pagal 378 straipsnį priimdama privalomą vykdyti sprendimą.

378 STRAIPSNIS

Ginčų sprendimas

1. Kilus Šalių tarpusavio ginčui dėl šio Susitarimo aiškinimo ar įgyvendinimo, bet kuri Šalis pateikia kitai Šaliai ir Parterystės tarybai oficialų prašymą, kad ginčijamas klausimas būtų išspręstas. Išimties tvarka ginčai dėl VI antraštinės dalies aiškinimo ir įgyvendinimo išimtinai reglamentuojami VI antraštinės dalies 13 skyriumi.

2. Šalys stengiasi išspręsti ginčą sąžiningai konsultuodamosi Parterystės taryboje, kad kuo greičiau pasiektų abipusiškai priimtiną sprendimą.

3. Konsultacijos dėl ginčo taip pat gali vykti bet kuriame Parterystės komiteto arba bet kurio kito 364 straipsnyje nurodyto atitinkamo organo posėdyje Šalių susitarimu arba vienai iš Šalių paprašius. Konsultacijos taip pat gali vykti raštu.

4. Šalys pateikia Parterystės tarybai, Parterystės komitetui ar kitiems susijusiems pakomitečiams ar organams visą informaciją, kurios reikia, kad padėtis būtų išsamiai išnagrinėta.

5. Ginčas laikomas išspręstu Parterystės tarybai priėmus privalomą vykdyti sprendimą, kuriuo siekiama išspręsti klausimą, kaip numatyta 377 straipsnio 4 dalyje, arba jai paskelbus, kad ginčas baigtas.

6. Visa per konsultacijas atskleista informacija išlieka konfidenciali.

379 STRAIPSNIS

Tinkamos priemonės prievolių nevykdymo atveju

1. Šalis gali imtis tinkamų priemonių, jeigu ginčo klausimas neišsprendžiamas per tris mėnesius nuo oficialaus prašymo išspręsti ginčą pagal 378 straipsnį datos ir jeigu skundą pateikusi Šalis toliau mano, kad kita Šalis neįvykdė prievolės pagal šį Susitarimą. Trijų mėnesių konsultacijų laikotarpio reikalavimas netaikomas šio straipsnio 3 dalyje nurodytiems išimtiniams atvejams.

2. Renkantis tinkamas priemones pirmenybė teikiama toms priemonėms, kuriomis mažiausiai trikdomas šio Susitarimo veikimas. Išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus atvejus, tokios priemonės negali būti šiame Susitarime numatytų teisių ir prievolių sustabdymas, numatytas VI antraštinėje dalyje. Apie priemones, nurodytas šio straipsnio 1 dalyje, nedelsiant pranešama Parterystės tarybai, dėl jų konsultuojamasi pagal 377 straipsnio 2 dalį ir joms taikoma ginčų sprendimo procedūra pagal 378 straipsnio 2 ir 3 dalis.

3. 1 ir 2 dalyse nurodytos išimtys taikomos:

a) šio Susitarimo denonsavimui, nesankcionuotam bendrosios tarptautinės teisės normomis, arba

b) kai kita Šalis pažeidžia bet kurią iš esminių šio Susitarimo nuostatų, nurodytų 2 straipsnyje ir 9 straipsnio 1 dalyje.

380 STRAIPSNIS

Ryšys su kitais susitarimais

1. Šiuo Susitarimu pakeičiamas Europos Bendrijų bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas (toliau – PBS), pasirašytas 1996 m. balandžio 22 d. Liuksemburge ir įsigaliojęs 1999 m. liepos 1 d. Nuorodos į PBS visuose kituose Šalių susitarimuose laikomos nuorodomis į šį Susitarimą.

2. Kol fiziniams ir juridiniams asmenims pagal šį Susitarimą nesuteikiamos lygiavertės teisės, juo nedaromas joks poveikis jų teisėms, suteiktoms pagal esamus vienai arba daugiau valstybių narių ir Armėnijos Respublikai privalomus susitarimus.

3. Esami konkrečių bendradarbiavimo sričių, patenkančių į šio Susitarimo taikymo sritį, susitarimai laikomi bendrų dvišalių santykių, kurie reglamentuojami šiuo Susitarimu, ir bendros institucinės sistemos dalimi.

4. Šalys gali papildyti šį Susitarimą sudarydamos konkrečius susitarimus bet kurioje srityje, kuriai jis taikomas. Tokie konkretūs susitarimai yra neatsiejama bendrų dvišalių santykių, kurie reglamentuojami šiuo Susitarimu, ir bendros institucinės sistemos dalis.

5. Nedarant poveikio atitinkamoms Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo nuostatoms, nei šiuo Susitarimu, nei pagal jį vykdomais veiksmais nedaromas joks poveikis valstybių narių galioms pradėti dvišalį bendradarbiavimą su Armėnijos Respublika ar, kai tinkama, sudaryti su Armėnijos Respublika naujus partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus.

381 STRAIPSNIS

Trukmė

1. Šis Susitarimas sudaromas neribotam laikui.

2. Bet kuri iš Šalių gali denonsuoti šį Susitarimą, pateikdama raštišką pranešimą kitai Šaliai diplomatiniais kanalais. Šis Susitarimas nustoja galioti praėjus šešiems mėnesiams po tokio pranešimo gavimo datos.

382 STRAIPSNIS

Šalių apibrėžtis

Šiame Susitarime Šalys yra Europos Sąjunga arba jos valstybės narės, arba Europos Sąjunga ir jos valstybės narės, remiantis atitinkamomis jų galiomis, suteiktomis pagal Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ir, kai tinkama, taip pat Euratomas, remiantis atitinkamomis galiomis pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ir Armėnijos Respublika.

383 STRAIPSNIS

Teritorinis taikymas

Šis Susitarimas taikomas teritorijoms, kurioms taikoma Europos Sąjungos sutartis, Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartis tose sutartyse nustatytomis sąlygomis, ir Armėnijos Respublikos teritorijai.

384 STRAIPSNIS

Susitarimo depozitaras

Šio Susitarimo depozitaras yra Europos Sąjungos Tarybos generalinis sekretoriatas.

385 STRAIPSNIS

Įsigaliojimas, baigiamosios nuostatos ir laikinas taikymas

1. Šalys ratifikuoja arba patvirtina šį Susitarimą laikydamosi savo vidaus tvarkos. Ratifikavimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami depozitarui.

2. Šis Susitarimas įsigalioja pirmą kito mėnesio dieną praėjus mėnesiui po to, kai deponuotas paskutinis ratifikavimo arba patvirtinimo dokumentas.

3. Šis Susitarimas gali būti iš dalies keičiamas raštu, bendru Šalių sutarimu. Pakeitimai įsigalioja pagal šio straipsnio nuostatas.

4. Šio Susitarimo priedai ir protokolai yra neatsiejama jo dalis.

5. Neatsižvelgdamos į 2 dalį, Europos Sąjunga ir Armėnijos Respublika gali laikinai taikyti šį Susitarimą arba jo dalis, laikydamosi atitinkamų savo vidaus procedūrų ir taikomų teisės aktų.

6. Laikinas taikymas galioja nuo pirmos kito mėnesio dienos praėjus mėnesiui po to, kai depozitaras gauna:

a) Europos Sąjungos pranešimą, kad baigtos šiam tikslui reikalingos procedūros, nurodant laikinai taikomas šio Susitarimo dalis, ir

b) Armėnijos Respublikos deponuojamą ratifikavimo dokumentą pagal jos procedūras ir taikomus teisės aktus.

7. Taikant atitinkamas šio Susitarimo nuostatas, įskaitant jo priedus ir protokolus, bet kokia tokiose nuostatose esanti nuoroda į šio Susitarimo įsigaliojimo datą suprantama kaip nuoroda į datą, nuo kurios šis Susitarimas laikinai taikomas pagal 5 dalį.

8. PBS nuostatos, kurių neaprėpia šio Susitarimo laikinas taikymas, toliau taikomos laikino taikymo laikotarpiu.

9. Bet kuri iš Šalių gali pateikti depozitarui rašytinį pranešimą apie savo ketinimą nutraukti laikiną šio Susitarimo taikymą. Laikinas susitarimo taikymas nustoja galioti praėjus šešiems mėnesiams nuo tada, kai depozitaras gauna tokį pranešimą.

386 STRAIPSNIS

Autentiški tekstai

Šis Susitarimas parengiamas dviem egzemplioriais anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, nyderlandų, portugalų, prancūzų, rumunų, slovakų, slovėnų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių bei armėnų kalbomis; visi tekstai yra vienodai autentiški.

TAI PALIUDYDAMI šį Susitarimą pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

BELGIJOS KARALYSTĖS VARDU

BULGARIJOS RESPUBLIKOS VARDU

ČEKIJOS RESPUBLIKOS VARDU

DANIJOS KARALYSTĖS VARDU

VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS VARDU

ESTIJOS RESPUBLIKOS VARDU

AIRIJOS VARDU

GRAIKIJOS RESPUBLIKOS VARDU

ISPANIJOS KARALYSTĖS VARDU

PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS VARDU

KROATIJOS RESPUBLIKOS VARDU

ITALIJOS RESPUBLIKOS VARDU

KIPRO RESPUBLIKOS VARDU

LATVIJOS RESPUBLIKOS VARDU

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

LIUKSEMBURGO DIDŽIOSIOS HERCOGYSTĖS VARDU

VENGRIJOS VARDU

MALTOS RESPUBLIKOS VARDU

NYDERLANDŲ KARALYSTĖS VARDU

AUSTRIJOS RESPUBLIKOS VARDU

LENKIJOS RESPUBLIKOS VARDU

PORTUGALIJOS RESPUBLIKOS VARDU

RUMUNIJOS VARDU

SLOVĖNIJOS RESPUBLIKOS VARDU

SLOVAKIJOS RESPUBLIKOS VARDU

SUOMIJOS RESPUBLIKOS VARDU

ŠVEDIJOS KARALYSTĖS VARDU

JUNGTINĖS DIDŽIOSIOS BRITANIJOS IR ŠIAURĖS AIRIJOS KARALYSTĖS VARDU

EUROPOS SĄJUNGOS VARDU

EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS VARDU

ARMĖNIJOS RESPUBLIKOS VARDU